JUDITH KUCKART

bibliotekininkas

VERSUS
AUREUS

BIBLIOTEKININKAS

N-21

Judith Kuckart

BIBLIOTEKININKAS

Romanas

Iš vokiečių kalbos vertė
Romualda Brastavičienė

VERSUS AUREUS

Versta iš:
Judith Kuckart. Der Bibliothekar
DuMont Literatur und Kunst
Verlag, Köln

ISBN 978-9955-34-076-8

Kiekvienas judėjimas remiasi ramybe, nes kiekvienam judėjimui baigiantis turi atsirasti kažkas, kas pastovu.

Aristotelis

♂ Hansas Ulrichas Kolbė užvertė knygą, ant rankos persimetė šviesų paltą ir į švarko kišenę įsikišo miesto planą. Buvo vėlyvas šeštadienis, balandžio pabaiga. Užtraukė užuolaidas savo mansardoje. Ant virtuvinio stalo tiesiai po neaukšta lempa gulėjo dvi vaikiško šokolado plytelės, o ant tuščios vyno taurės briaunos ryškėjo pieno dryžis, kurį paliko jo lūpos. Šalia gulėjo knyga.

Kažkoks Alanas Bernardinas prieš trisdešimt metų aštuntame Paryžiaus rajone įkūrė *Crazy Horse*. Du apsaugininkai, vilkintys policijos uniformą, saugojo naktinio klubo duris ir visą miesčionišką atmosferą. Alaną Bernardiną magiškai traukė, žavėjo išvaizdžios moterys, bet tik viena nuoga būtybė, tarsi įmantrių šviesų žaismo nupiešta, iš tikrųjų jam buvo graži. Kai tik pakildavo uždanga, šitaip rašoma pirmame knygos skyriuje, su didžiausiu noru moterys demonstruodavo nuostabius savo kūnus. Šokėjos nuogybę atverdavo taip subtiliai, kad žiūrovų veidai palaimingai nušvisdavo, o neištįsdavo nuo geismo. Visi regėjo tai, ko iš teisybės nematė. Programos numeriai kito visus penkerius metus, kiekvienas naujas kūrinys ne tik stebindavo, bet ir būdamas meistriškai vingrus ankstesnįjį pranokdavo rafinuotumu.

Alanas Bernardinas buvo tikras kerėtojas. Vienodai įaudrindavo ir vyrų, ir moterų vaizduotę. Taigi tą perskaitė Hansas Ulrichas Kolbė. Kai kuriuos puslapius jis ryte rijo net tris kartus.

Keletą sykių ranka braukė per blizgų knygos viršelį, glostė jį tartum moteris šilkinius savo baltinius, matė žavias jos rankos raukšleles ir melsvas gysleles. Susuko Paryžiaus numerį 47 23 32 32. Už dviejų šimtų metrų nudundėjo greitasis miesto traukinys. Moteriškas balsas angliškai vardijo įvairias sąlygas ir kainas. Bilietas 450 frankų, pusė butelio šampano vienam asmeniui, per vakarą dvi programos: viena pusę devynių, kita vienuoliktą, o šeštadieniais rodomos trys.

Vadinasi, šiandien trys. Hansas Ulrichas įdėmiai pažvelgė į laikrodį, stovėdamas prie atviro kambario lango Frydenau. Nukakti lėktuvu į paskutinę, naktinę programą – *Late Show* po dvyliktos penkiasdešimt – spėtų. Padėjo ragelį.

Visai pakvaišęs nuo skaitymo jis pamiršo, ką labai gerai žinojo. Berlynas – tikrai ne Paryžius. Bet vis dėlto. Užsisegė laikrodį ant riešo.

Nešdamasis ant rankos paltą išėjo iš namų. Hansas buvo bibliotekininkas.

Stovėdamas Dalemo metro stotelėje prisiminė vienos psalmės žodžius: „Parodyk man, Viešpatie, savąjį kelią, išmokyk mane takais tavo eiti.“ Rašomąja mašinėle iškalė skaičių 25, taip, dvidešimt penkta psalmė. Tada ant pečių užsimetė paltą ir į šiukšlių dėžę švystelėjo rožinį informacinį lapelį. „*LA FEMME*, itin reikliam svečiui.“ Su klubo darbuotojomis, net ir vilkinčiomis ledų indelį primenančius kostiumėlius,

Hansas Ulrichas Kolbė bičiuliaudavosi kaip su studentėmis ar kolegėmis. Raudonplaukė rankas kilojo pagal Tiną Terner ir šokdama grūmėsi su nuovargiu. Prožektorius skustose pažastyse ieškojo prakaito žymių. Atsukęs nugarą plikai šokėjai ir gurkšnodamas dar vieną kavos puodelį, išblizgintais savo batais Hansas Ulrichas nuolat slysčiojo nuo chromuotos baro kėdės pakojo ir dėl to netrukus išėjo.

Atlėkė metro traukinys. Vagone sėdėjo vienas ir čiulpė mėtinį ledinuką. Perėjo į kitą vagoną ir įsitaisė šalia jaunos mamytės. Kūdikiui, kurį ji laikė ant kelių, ausys liepsnojo iš nuovargio. Hansas Ulrichas kantriai keletą kartų padavė mažyliui nukritusį barškutį ir išdarinėjo visokias grimasas, kurios visuomet prajuokindavo Edną, jauniausią jo dukterį. Išlipo Kurfiurstendame. Neatsispyrė *Doreto* baro, įsikūrusio prie *Astor* kino teatro, vilionėms. Hansas Ulrichas vis dar delsė, bet durininkas galutinai jį įveikė pavadinęs „ponu daktaru". Bibliotekininkas išmanančio vyro žvilgsniu vertino kiekvieną kūno dalį, apžiūrėjo koją po kojos, visą komplektą gražių kojų. Jo knygoje *Crazy Horse* nieko nebuvo parašyta apie vieną iškilumą užpakalinėje šlaunies dalyje. Bet? Betgi tokia knyga nemeluoja. Bent vienas tiesos grūdas, beje, kartkartėmis pasiskolinęs įmantrų pagražinimą, privalėjo slypėti – ne visa juk pramanyta. Ištikimo skaitytojo ji neapgavo. Ką tik prasidėjo naujas numeris.

Du nešikai į sceną atitempė auksinį narvą.Vyriškis, sėdintis greta Hanso Ulricho, mostelėjo į už virbų tūnančią merginą, pasakė, kad šioji esanti tokia karšta lyg visus šovinius ištratinęs automatas, ir vėl įniko į savo stiklą. Hansas Ulrichas nusiėmė akinius ir įsistebeilijo į ją. Paskui vėl užsidėjo akinius. Veidas – tikras įžeidimas kūnui.

Jis padūsavo.

Ir padūsavimas įkvėpė drąsos. Visiškai nesvarbu, ar iš tikrųjų knygoje aprašyta gryna tiesa. Svarbiausia, kad ji pasakojo apie jį, skaitantį Hansą Ulrichą. Ji pasakojo – kas nors meniška joje turėjo būti. Tiksliau pasakius, kažkas gyvenimiška turėjo slypėti tame mene, toje kūryboje. Dar šiąnakt jis iš kūno išplėštų skaitymą ir atviras nertų į gyvenimo sūkurį. Šitą naktį dar iš tiesų pasimėgautų svaiginamu knygos turinio tikroviškumu, kuris neabejotinai sudaro trisdešimt aštuonis procentus. Iš *Crazy Horse* puslapių ištrūko pakerėtas vienintelės minties. Literatūros vardu, jis prisiekė. Buvo pasirengęs bet kokiai kiaulystei.

Kodėl? O todėl, atsakė pats sau. Tada tyliai pridūrė – nebent šiame gyvenime jau per vėlu.

Lyg grynaveislis pėdsekys susekė pėdsaką. Įlipo į autobusą ir gelsvame gatvės lempos kūgyje išvydo moterį, ji patraukė jo žvilgsnį, paskui pamatė kitą, ant riešo užsimetusią tepaluotą dviračio grandinę. Persėdo į metro, mintys ėmė lėkti greitai, dar greičiau, spoksojo į sugipsuotą koją, iš kurios kyšojo mergaitės, kokių septyniolikos metų, šlaunis, ir regėjo keistokas, pamėkliškai baltas fantazijas, išlipdamas iš vagono veidu glustelėjo prie riešo moters, kuri stovėjo tvirtai įsitvėrusi strypo prie durų, pastebėjo jos apyrankę, melsvai žalsvus karoliukus; ta turkio spalva, prieš įlipant į taksi, jį paakino svajoti. Taksi nušvilpė iš pat panosės vyriškiui, moteriai ir jų šuniui, kai automobilis pajudėjo, probėgšmais žvilgtelėjo į stovintį ant keturių ir lėlę įsikandusį šunį, galinės sėdynės prietemoje vis dėlto atsitokėjo, paskui banknotu paplekšnojo vairuotojui per smakrą, to dar niekados nebuvo daręs, o tikrai norėdavo, tarsi anas būtų

moteris, moteris už jojo pinigą šiam bei tam pasirengusi; jis paklausinėjo atitinkamų adresų, kaip girdėdavo elgiantis kitus, ir liepė važiuoti, pravažiavo Šėnebergą, Vilmersdorfą, prašvytavo *Shadow-Bar*, *Prieblanda*, *Pigalė halė*, viską paliko už nugaros. Susmegęs ant galinės sėdynės pirštais vis braukė sau per plaukus, kaskart ketindamas veikti. Pagaliau apie pusę pirmos su galutinio važiavimo kvitu už dvidešimt septynias markes kairėje kelnių kišenėje kulniavo netoli Zoologijos sodo geležinkelio stoties pro vėlyvus nakvynės ieškotojus, po melsva karbidinių lempų šviesa prašinėjančius sekmadienio laikraščių.

Pagaliau bibliotekininkas nusileido, kelionę baigė viename bare, *Live-Show*.

– Ateinate kaip tik laiku, – moteris, sėdėjusi prie kasos, elgėsi, lyg jį seniai pažinotų.

– Ji kaip tik šoka.

– Kas?

– Jelena, – atsakė moteris.

Hansas Ulrichas matė, kaip šalia kasos stypsantis vyrukas sukioja kelnių sagą, ir pamanė, kad kiek anksčiau toks dalykas buvo laikomas valiuta. Anuomet, kai dar jis ir anas greta buvo visiški mažiai.

– Kaipgi ten viduje? – išgirdo tylų savo balsą.

– Primena teatrą, – įsiterpė nepažįstamasis. – Tik realų ir geidulingą.

Jelenos ranka slydo tarp krūtų, bamba žemyn, ir Hansas Ulrichas turėjo...

Ji šoko, o jis buvo tvirtai įsitikinęs, kad ji žvelgė tik į jį. Dvylika vyrų sėdėjo siauros scenos papėdėje. Ji šoko ir lukšteno jį iš tamsos, kurioje Hansas su kitais lankytojais skendėjo. Hansas Ulrichas užsimerkė. Šitaip prisiminė save. Tai vis dar buvo jis. Kažkas šalia sunkiai šnopavo. Užčiaupk žabtus, liežuvis iškris, dar pamanė Hansas Ulrichas. Paskui pažvelgė į jos akis ir turėjo...

Toptelėjo mintis čia, *Live-Show* prietemoje.

Be šitos moters daugiau negalėtų nei valgyti, nei gerti. Be šitos moters paplūstų ašaromis, visų pirma sapnuodamas. Jau norėjo pašokti ir jai garsiai pasiūlyti: „Panele, prašyčiau ateiti į mano biurą."

Jelena paskutinį sykį pasiraivė ir sustingo įsitempusi, apmirė visa savo grožybe, atlikusi tą piruetą, apie kurį jis žinojo iš reklaminių plakatų, *pin-ups*[1] nuotraukų. Jokios moters, tik aktas. Ji nuleido rankas. Ant kairės rankos mūvėjo juodą odinę pirštinę.

Ji daugiau nebešoko.

Hansas Ulrichas čiupo paltą. Pasaulis kažin kur prasmego. Menkutė lyg berniūkštis ji nusilenkė scenos pakrašty. Suktelėjo galvą į jo pusę, ir jis iškart pastvėrė ilgoką jos žvilgsnį. Ar praeidama mergina priartėjo? Optinė apgaulė, dar šovė mintis. Paskui mąstymas dingo. Jųdviejų akys susmigo. Jelenai burną globė šešėlis, akys švytėjo virš tamsos. Stebuklas, toptelėjo Hansui Ulrichui, ir jis kilstelėjo nosį. Per išdžiūvusią dykumą prie jo artėjo juodu šydu apsigobusi moteris. Ji plačiai atsimerkė. Akys buvo mėlynos, neapsakomo mėlio. Kruša, pamanė jis. Dabar galėjo išgirsti moters akis.

[1] Erotiška pusnuogės merginos, laikomos sekso simboliu, nuotrauka ar piešinys (*angl.; čia ir toliau vertėjos pastabos*).

Kai scenos labirinte Jelena prapuolė, Hansas Ulrichas pradėjo melstis: „Dieną ir naktį tavo ranka mane taip sunkiai slėgė, kad mano syvai išdžiūvo tarsi sausros nualinta žemė." Jis jau nesuvokė, ar dar vis ten ir apskritai kur sėdėjo. Nežinojo, ar po kojomis buvo medis, ar minkštas kilimas, ar vanduo. Ar vis dar buvo vyras, ar staiga pasiligojęs kiras, ar vaikas, ar tik jo ranka, kuri stengėsi pagriebti lipnias kiro plunksnas, akimirksniu, tartum prie ligotų paukščių kabintųsi mirtis. Daugiau nebežinojo, kas esąs: vyras, žvėris, pirštas, o gal sparnas. Jau tikrai nesusigaudė, ar tebebuvo toks, koks iš tiesų buvo. Moteris dviem vokų smūgiais nuplėšė uždangą. Ir čia jau neregėjo meno, bet matė moterį, kuri jį ištiko. Sėdėjo it pelė po šluota, prie burnos prispaudęs smilių, ir klausėsi, – netikėtai nuvilnijo kraupus šlamesys.

Tą akimirką jaunutė mergina žengė į sceną. Ji jo nedomino. Jis atsinaujino, toks naujas, kokia būti galėjo kiekviena mergina. Išsigandęs Hansas Ulrichas dar kartą atsisėdo į krėslą, bet daugiau nežiūrėjo. Giliai prasmegęs, taip, giliai prasmegęs tame krėsle, Jelenai prisiekė amžiną ištikimybę. Dabar turėjo iš savęs pasijuokti. Taigi, kai esi liguistas, visai nesunku būti ištikimam.

Bet vis dėlto nuo ko ir dėl ko jis pasiligojo?

Jis nė karto jos netgi nebuvo uostęs.

Antrame raudono namo Frydenau aukšte lango sąvaros sudunkseno viena į kitą. Tas triukšmas jį pažadino. Kaipgi jis grįžo namo? Išsyk su taksi, išlipo Zoologijos sodo stotyje. Kur nusviedė savo drabužius – nežinojo. Jie, taip pat kojinės ir apatinės dryksojo prieškambaryje. Pralėkė greitasis miesto traukinys – dundesys girdėdavosi pučiant vakariui. Šiandien kaip tik toks vėjas. Šitai truputį ramino. Čia jis atpažino savo tikrovę. Pro pravirą langą vakaris įpūtė švelnų bildesį.

Jis įsivaizdavo, kaip atsiduria virš jos. Visiškai arti. Įsivaizdavo einąs į jos veidą ir jį keičiąs.

Viskas įmanoma. Kiekvienas klausimas.

Jelena, kodėl gi tu mūvi pirštinę? Jelena nusišypsojo, vilkas, kuris šypsosi senelės lovoje, ji nieko neatsakė. Hansas užsimerkė. Ar pirštinė priklausė kostiumui, buvo programos, numerio dalis? Tiktai pirštinė, oda ir kniedės. Šičia tūnojo Jelena. Ir visiems matant leido pirštinei patenkinti. Ji, ta odinė apranga, spaudė krūtis taip, kad atsirado anas griovelis, Hansą Ulrichą sujaudindavęs, varydavęs iš proto nuo pat vaikystės, ji, tiktai pirštinė, galėjo šliuožti pilvo plokštuma, paimti kiekvieną švelnų iškilumą, įsiveržti į tan-

kmę, plytinčią po bamba, įkopti į nediduką vulkaną, ten apsukti ratą, apsikrėsti nekantria jo liepsna tam, kad paskui galėtų pradingti tenai, kur turėjo slypėti žaviausia. Ji turėjo kvepėti oda.

– Aš taip pat, – sumurmėjo Hansas Ulrichas.

Pirštinė ją pričiupo. Ir kiekvienas, kuris ją stebėjo, pavirto pirštine. Kas gi jai nutiko?

– Ji gali užkerėti, – savo krėslo briaunai sušnibždėjo bibliotekininkas.

Po kilpiniu chalatu buvo plikas. Vėl atsilošė, galvą padėjo ant šviesaus nugremžto krėslo lopo, o ranką – ant knygos, kurią skaitė vakar vakare. Brėško rytas. Paukščiai čiulbėjo ganėtinai garsiai, nusprendė jis. Jie suokė taip, kaip jis, teisybę pasakius, jautėsi. Iš susijaudinimo Hansas Ulrichas ėmė tylut tylutėliai ir itin aukštu balsu dainuoti. Priminė seną plokštelę.

Po keliolikos valandų Hansas Ulrichas nudaužė galvą kiaušinio, kurį buvo išsiviręs pusryčiams. Rodė dvidešimt po trijų, popiet. Visas tas valandas išmiegojo krėsle. Nieko panašaus anksčiau dar nebuvo nutikę. Prieškambaryje, stovėdamas priešais veidrodį, po kojomis pajuto kaži kokį daiktą, kurį numetė vakarykštę naktį. Flaneliniai marškiniai, smėliniai, ir rudai dryžuotos kelnės, šviesios neraštuotos kojinės, batai su minkštais puspadžiais. Viskas kaip visuomet. Visa sena manta. Kai pažvelgė aukštyn ir išvydo savo akis veidrodyje, nusprendė, kad veidas dar pasiaurėjo, palyginti su vakardiena. Pavojinga. Krito kažkoks šešėlis. Nuojautos šešėlis, pasakė jis, neišsigąsdamas savo beskonybės, ir galop

apsirengė. Priešais veidrodį bandė apsisukti. Batai triukšmo nekėlė. Bet pečiai nebuvo tvirti. Užsivilko švarką ant rusvų flanelinių marškinių. Vėl pažvelgė sau į akis ir kaire ranka brūkštelėjo per plaukus. Nedrąsus mostas – jie tapo dar tankesni ir mažiau žili. Minutę rankoje laikė durų rankeną. Prie atviro lango jo nuomotoja Fryda Om ir vienintelis šiosios sūnus žaidė „Žmogau, nesinervink". Kauliukai skraidė – tarsi motina ir sūnus būtų susikivirčiję. Už keleto namų romūs kaimynai dainavo pritardami gitara. Garsas linksmai peršoko per gyvatvores ir tvoras. Hansas Ulrichas skriejo laiptais žemyn, kol delnas užkaito ant turėklų.

Įlipo į šimtas aštuoniasdešimt septintąjį ir buvo vienas autobuse su vairuotoju. Kai išlipo Insbruko aikštėje, stotelėje išvydo moterį su pilnais gėlių kibirais. Hansas Ulrichas nupirko dvi gerberų puokštes ir paprašė surišti į vieną puokštę. Virš judrios kryžkelės skrido varna, vis garsiai kranktelėdama su kiekvienu sparno mostelėjimu. Atsirado dar viena ir lydėjo pastarąją. Tik dabar pirmas paukštis šiek tiek aprimo.

Pradėjo lyti.

Zoologijos sodo stotyje stabtelėjo prie vieno iš užkandžių kioskų. Priekinę kūno dalį saugiai įkurdino po sulankstomu stogeliu. Nugara pamažu šlapo nuo lietaus. Užsisakė dešros su kariu ir bandele. Gėles lyg laikraštį pasikišo po pažastimi.

Kai bandelę įmerkė į pomidorų padažą, paskui pauostė ir tik tada atkando, jį užliejo karštas alkis, kurio nuslopinti negalėtų jokia dešrų su kariu būda, joks tokių dešrų fabri-

kas visame pasaulyje. Taip turbūt veikė pomidorų padažas. Hansas Ulrichas apuostė. Kartkartėmis jie įmaišydavo ko nors, kas žadindavo geismą.

Tik dabar pamatė du vyriškius, stovinčius šalia. Su juodomis skrybėlėmis. Prie tokių dešrų kioskų išties retai gali išvysti skrybėlėtų vyrų. Hansas Ulrichas žvelgė pavymui. Šiek tiek susilenkę nuo dulksnos nuskubėjo prie įėjimo jam už nugaros. Virš durų ritmingai blykčiojo žodis Š-O-U. Hansas Ulrichas balta nosine nusišluostė burną, gėlių puokštę pasikišo po dešine pažastimi, žiedai nusviro žemyn, išvydo vielelę, įsmeigtą į patį žiedo vidurį, pastebėjo laikraščių pardavėją, tūnantį savo kioskelyje su gausybe sekmadieninių laikraščių įvairiomis kalbomis, dar keletą mirksnių padelsė, kol akimis perbėgo per antraštes, o paskui per užrašą ant durų, pamanė, kad mergaitė neturtinga, bet švari, o jos fantazijos – priešingai; su minkštais savo puspadžiais įėjo vidun ir tik dabar, regėdamas paskutinį laiptelį, skendintį migloje kaip vatoje, susizgribo esąs visiškai normalus, pajėgus vyras, taigi tvirtas, su ta mintimi viršun nuo pilvo per širdį ir į veidą pliūptelėjo žiauri banga, viską sujaukė, išdžiovino ir nušlavė, vien gėlės rankoje grąžino į tikrovę.

Juk su puokšte jis negalėjo eiti vidun.

Čia šitai nederėjo. Jelena iš jo būtų pasišaipiusi. Ir kas galėjo būti blogiau.

Jis stovėjo šičia, laiptų aikštelėje, viršūnėje. Šioje vietoje status krantas smigo tiesiai į jūrą.

♀ Argi taip lengva mirti?

Jis jai atkiša nuotrauką. 172 centimetrai, 58 000 gramų, galvos apimtis 55 centimetrai, lytis moteriška, gimusi, nuoga, negyva. Dar būna ankstyvas rytas, kai Sofi Šloisner ateina į darbą. Mielai būtų nėjusi, telieka penkios dienos, ir kadangi ji čia jau yra...

– Ar tai jis?

– Taip, – atsako komisaras Abenšteinas ir rodo kitą nuotrauką. – Jos gaktos plaukai nuskusti.

Į nuotrauką sutelpa beveik visas kambarys. Tik vienas kampas dešinėje skendi tamsoje.

Vyrą ji atpažįsta iš užpakalio, balta nugara, nuo kreidos ir kalkių. Raumenys iki klubų primena eglės stuomenį. Vyras klūpo ant kilimėlio prie lovos. Lovoje guli moteris, nuoga. Atrodo, kad vokai kilstelėti, o burna pražiota, speneliai – išgaubti – su vienintele juoda skylele vidury. Tai šitaip moteriškos lyties atstovė atrodo po to? Sofi žvalgosi ketvirto prieglobsčio, tos tamsios kertės. Ar šitaip atrodoma po visko? Nuotraukoje ieško pagalbos, ketvirto tamsaus kampo apsaugos.

Ji nuleidžia akis ir pažvelgia į savo trumpą languotą sijoną, kuris išsiskleidžia lyg vėduoklė. Sėdėdama ant medinės kėdės, slysteli truputį į priekį ir juodos pėdkelnės kimba už sueižėjusios sėdynės.

– Ak, – ištaria ir žvelgia į nuotrauką tokiu žvilgsniu, kokiu ką tik žiūrėjo į savo sijoną.

Kažkas lyg ir aiškėja, bet ne istorija, kurią ji nori išgirsti. Vyriškis priešais lovą mūvi moteriškas kelnaites. Plona dantyta gumelė įsirėžia į šlaunį. Virš lovos išriesti du skliautai, užuolaidos užtrauktos. Be abejonės, vyro veido spalva tokia kaip užuolaidų, tik gerokai blyškesnė. Ji šitai įsivaizduoja, nes nuotrauka nespalvota.

– Gera nuotrauka, – sako ji, tarytum galėtų patikrinti techninę košmaro kokybę.

Ant sėdimosios kėdės dalies guli nedidelis megztinis ir trumpa striukė. Sofi niekaip neprisimena žodžio, apibūdinančio senamadę kombinaciją. Dešinėje, prie sienos stovi tualetinis stalelis su veidrodžiu, o ant jo – popieriniai puodeliai ir kasetinis magnetofonas su radijo imtuvu.

– O kas čia ant naktinio stalelio?

– Skutimosi reikmenys, – atsako komisaras Abenšteinas. Šalia tų reikmenų ant nugaros guli pliušinis terjeras; jo kojos plačiai išžergtos ir stačios lyg žvakės.

– Šlykštu, – pasakė ji, nes pasijuto nejaukiai. Moteris negyva, vyras gyvas. Vyrą ji pažįsta. Moters nėra mačiusi. Tiesą sakant, vyriškis nuogesnis.

Sofi nori išeiti.

– Kodėl jūs vis dėlto atėjote? – klausia komisaras Abenšteinas.

– Penktadienį dalyvausiu programoje, ir mano draugas Karlas patarė nuvažiuoti.

– Jūs šokate?

– Galima šitaip pasakyti.

– Tai ko gi atvažiavote pas mane?

Komisaras Abenšteinas liūdnas liesas žmogus, Sofi žvelgia į jį.

– Jūs manote, kad tiktai dabar?

– Manau, kad dar tiktai, – atsako šis.

Gera policijos nuotrauka. Sofi pasilenkia ir prisikiša ją prie pat akių, staiga atsiduria vidury. Tai įvyksta dėl to. Ji sėdi nuotraukoje, nieko nedaro ir spokso. Vaizdas nė kiek nepadidėja.

– Jokių kovos pėdsakų? – klausia Sofi, atsigręždama į Abenšteiną, ir nepastebimai perstumia kramtomąją gumą į kitą burnos kamputį. Šis judesys sušvelnina bruožus.

– Anuomet man buvo keturiolika ar panašiai, – taria ji.

– Tuomet, kai mes įėjome, durys buvo pusiau pravertos, – pradėjo komisaras. – Iš lauko pusės kabojo lentelė. „Prašom netrukdyti." Pirmas vidun įžengė mano padėjėjas, nieko nelietė. Nejudino negyvėlės. Taip pat vyro. Jei būtume jį bent stumtelėję, jis būtų nuvirtęs lyg maišas, aš taip manau. Tada atėjo fotografas, dirbo sparčiai ir galiausiai tarė: „vaiduokliška". Šiaip nė vienas neišspaudė nė žodžio. Mes irgi. Vyras tylėjo. Kiek laiko praslinko! Aš net dulkes ant nuogų vyro pečių matyti pradėjau. Jis vis dar klūpojo. Kartą, kai fotografas turėjo įdėti naują juostą, jis į šalį padėjo kamerą ir priėjo prie lovos. Ranką uždėjo ant jūsų tėvo peties.

Tiek, kiek siekia ranka, ji nuotraukas ant rašomojo Abenšteino stalo pastumia.

– Jūsų tėvas buvo suakmenėjęs.

Ant stalo ji užsideda alkūnes; jis trokšta nuotraukas greičiau sukišti į segtuvą, bet kiek padelsia. Tada Sofi kažkaip nusišypso. Perskaito vykdomo tyrimo dokumentų numerį: KKı / C / Data 1982.09.30 /, kiek žemiau parašyta prokuratūros bylos žymė – 70-UJs, Šnė[2] žmogžudystės byla.

– Po trijų mėnesių kardomojo suėmimo ir tardymo paleidome jausdami šiokį tokį nepasitenkinimą, – sakydamas komisaras taip pat šypteli.

– Niekas anksčiau nematė jo įtūžusio, – įterpia Sofi.

– Visiškai tikiu.

– Vis dėlto aš niekaip nesuprantu...

– Laiminga, kad nieko nesuprantate, – pertraukia pasukdamas galvą Abenšteinas, nes tą akimirką kažkas beldžia į kabineto duris. Jis atsistoja, o kartu pakyla ir Sofi, tarsi paraginta. Ant rašomojo stalo dėdama savo telefono numerį Berlyne pastebi, kad nuotrauka vis dar guli ant dokumentų segtuvo. Paima ją. Galiausiai su visais yra patekusi į vaizdą, kai labai prisikišusi spoksojo į nuotrauką. Nieko nedarė ir nedaro nieko, bet vis dėlto tenai yra. Nuotrauką kyšteli už sijono diržo.

– Tos pačios spalvos, vienodos faktūros, medžiagos nedidukė palaidinė, trumpas švarkelis, dabar jau prisimenu. Kostiumėlis! – garsiai taria Sofi, kai į ją atsisuka komisaras Abenšteinas.

– Vadinasi, vizitas jums tikrai davė naudos, – sakydamas stumteli ją pro duris.

---

[2] Der Schnee (*vok.*) – sniegas.

Anuomet jai tebuvo keturiolika. Šiandien jau dvidešimt šešeri, bet dar atrodo kaip septyniolikmetė. Kai prieš keletą metų griuvo siena, ji iškart išvyko į Vakarus, paskui patraukė į pietus, labai toli.

– Ir kas man papasakos tėvo istoriją?

Sofi pažvelgia į komisarą Abenšteiną, o jis spokso pro langą. Kieme nečiulba nė vienas paukštis, kuris galėtų ištraukti iš tuštumos.

♂ – Marockė, – sako moteris, sėdinti prie kasos langelio. Ne, Jelena dirbanti tik savaitgaliais, o kartais dar ir ketvirtadieniais, bet visad tiktai nuo šeštos vakaro. Ponia Marockė linktelėjo sakydama „ne“. Jelena dirbanti tik tuomet, kai apsimoką. Buvo pirmadienis, septyniolikta valanda. Portfelį Hansas Ulrichas paslėpė už nugaros. Iš nusivylimo negalėjo net oro įkvėpti, duso.

Jis gimė protestantų dvasininko, kilusio iš Reriko, šeimoje, studijavo literatūrą ir, būdamas dvidešimt vienerių, gilinosi į religijos mokslus. Hansas buvo išsiskyręs, turėjo tris dukteris. Vieną iš jų nuslėpė, nes Sofi kartu su motina gyveno Rytų Berlyne. Jis iš prigimties buvo kolekcininkas: rinko kaktusus, knygas ir „knygas, kurių daugiau nebėra“. Sakoma, kad kolekcininkai – aistringiausi žmonės pasaulyje, – tai, regis, kadaise teigė Balzakas. Hansas Ulrichas po pažastimi pasikišo portfelį, pasitrynė delnus ir suglaudė kojas, įdėmiai stebeilydamas į ponią Marockę. Jam jau buvo penkiasdešimt treji.

Jelena pasijuoktų iš to, kas jam rūpėjo. Pavyzdžiui, iš jo specialiosios srities – „knygų, kurių daugiau nebėra“. Nepastoviai, o tik retkarčiais penktadieniais skaitytojų salės kam-

pe jis skaitydavo pranešimus šita tema. Saujelė pagyvenusių moteriškių klausydavo nusvarinusios pečius. Sauja dulkių, pamanė Hansas Ulrichas Kolbė, nusilenkdamas skystoms jų katutėms ir žadėdamas kitą penktadienį pratęsti pradėtą gvildenti temą. Po pranešimo jos abejingai eidavo miegoti. Jis tai itin gerai įsivaizdavo, abejingai. Nusisukęs išgirdo, kaip jaunesnės moterys, buvusios bibliotekoje, pasakė: pagal savo amžių pernelyg jaunatviškas vyriškis. Moterims jis patikdavo. Tik šitai pastaruoju metu visai buvo pamiršęs. Išsiskyrimas, santuokos nutraukimas, išvykimas, vaikai. Jis patiko. Tylus, bet vis dėlto viliojantis bastūnas.

– Turite gražų balsą, – išgirdo sakant ponią Marockę. Juoda liemenėlė, švietusi po balta palaidine, įsirėžusi į jos nugaros mėsą. Hansas ilgai žiūrėjo. Ji priklausė prie tų, kurios guostis galėdavo ankstesnių savo metų žavesiu, o jis tą išmanė puikiausiai.

– Gražus balsas, – droviai pakartojo ponia Marockė ir suklapsėjo blakstienomis. Abiem alkūnėmis Hansas atsirėmė į kasos atbrailą. Šalia langelio įrėmintas skelbimas su merginų nuotraukomis atsidavė spiritiniu stiklo valikliu.

Pirma jo žmona buvo gydytoja. Vakarais jai masažuodavo kojas ir spaudydavo įdubimą tarp kulno ir blauzdos taip stipriai, kad sausgyslė vos nesprogdavo, o gydytoja išsyk įsiaudrindavo. Tą jis įsidėmėjo, kad paskui galėtų padūkti, ir ji reikalaudavo kito vaiko. Tuojau pat. Sofa imdavo tyliai vaitoti ir per radiją grodavo Mailsą Deivisą. „Keltuvas į ešafotą." Hansas Ulrichas, užsimerkęs, įsivaizdavo Žaną Moro.

Atitraukė alkūnes nuo atbrailos. Ponia Marockė susiraukė, kai jis išėjo. Jau stovėdamas gatvėje vis užuodė spirito tvaiką panosėje.

Bibliotekininkas daugiau nebeskaito, ištarė garsiai, ir tik vienas senas šuo į jį atsisuko.

Iškart po darbo jis slampinėdavo apie krautuvę, antradienį, trečiadienį. Nusiminęs, nes būti be Jelenos daugiau laiko nebeturėjo.

Ketvirtadienį vėl pasirodė prie afišos, kurioje buvo nuotraukos merginų, tą vakarą dalyvavusių programoje. Šokėjų nuotraukas keisdavo kiekvieną dieną, o užrašo „Šiandien“ – niekada. Netikėtai greta išdygo ponia Marockė. Ketvirtadienis, dar viena diena, kuri paprasčiausiai vadinosi „šiandien“.

– Ar galėčiau jums pasiūlyti ugnies?

– Aš nerūkau, kodėl klausiate? – atsiliepė Hansas Ulrichas.

– Šiaip, jūsų žvakei, – ponia Marockė nusikvatojo atvertusi galvą ir parodė į jo rankas. Jos buvo sunertos. – Ar sumanėte ką nors kita? – klausdama ponia Marockė palietė jo petį ir grįžo į kasą.

Nieko kita, sumurmėjo Hansas Ulrichas ir vėl negalėjo įkvėpti nė gurkšnio oro. Ketvirtadieniai visuomet tapdavo Sofi ketvirtadieniais. Į pečius įtraukė galvą. Sofi buvo, – ką tik pamanė jis.

Jis nuvažiavo namo.

Sėdėdamas metro vagone girdėjo Frydenau skambantį savo telefoną, išvydo Sofi, keturiolikos, liesutę, mažą, su kepure Pankovo pašte esančioje telefono būdelėje mindžikuojančią nuo kojos ant kojos. Be abejonės, ji avėjo savo motinos aulinukus.

– Tėti?

– Ką?

– Šiandien ketvirtadienis.

– Ką sakote?

– Ketvirtadienis!

Hansas atsimerkė. Dvi moterys abejingai žvelgė kažkur pro jį. Jų galvos kinkavo dundančio vagono ritmu.

– Tėti!

Hansas išraudo, bet niekas į tai neatkreipė dėmesio. Sofi buvo vaikas, kurio jis susilaukė su gražuole Sofi motina. Mergaitei atėjus į šį pasaulį, jis kone kiekvieną ketvirtadienį kirsdavo sieną. Anie ketvirtadieniai Rytuose virto nuolatiniais jo gyvenimo nuotykiais. Sofi buvo jo numylėtinė, o kassavaitinė kelionė į Vokietijos Demokratinės Respublikos sostinę, suglumęs bibliotekininkas tai pripažino, – literatūrinė patirtis. Tas reikalas su Sofi tapo jam savotiška knyga, kuri dar negimė.

– Tėti?

Taip.

Ketvirtadienis. Ir kaipgi tu šitai įsivaizduoji, girdėjo graudžiai kalbančią Sofi, tartum ji stovėtų ne Pankovo pašte, o kažkur nešildomos salės vidury bekraštėse Sibiro platybėse. Kaip tu įsivaizduoji, mūsų ketvirtadienį leisdamas sau paprasčiausiai neatvykti? Jau visą valandą suku tavo numerį, tai vienintelė laisva linija į Vakarų Berlyną ir...

Sėdėdamas metro vagone susigūžė. Pirmą kartą siena jam buvo maloninga. Galėjo už jos pasislėpti. Sėdėjo kažkaip persisukęs ir tą akimirksnį padarė galą. Pasistengė, kad Sofi pinigėliai greičiau byrėtų, ilgiau patylėdavo. Čia kaip tik derėjo atsisveikinimas. Tuomet įsiterpė balsai, pri-

menantys mikius iš animacinių filmukų, ir tada, tada jis paprasčiausiai nutraukė telefono laidą, spėdamas pasakyti, kad ji kalta. Siena.

Bibliotekininkas atsimerkė. Dvi pusamžės moteriškės abejingai žvelgė į jį. Išlipo Insbruko aikštėje ir toliau patraukė pėsčiomis.

Šis ketvirtadienis buvo ilgiausias jo gyvenimo ketvirtadienis. Dažnai skambėdavo telefono aparatas, dažnai. Ragelio jis nepakeldavo.

Ką jis darė? Be Jelenos – nė žingsnio.

♂ Hansas Ulrichas sėdėjo *Žurnalistų* kavinėje. Dvidešimt septyni žingsniai iki šou, o žengus dvidešimt keturis už kampo galima pasukti dešinėn. Mažais gurkšneliais gėrė jau antrą vyno stiklą.

– Šiandien penktadienis, – tarė itin jaunos moters palydovas prie gretimo stalelio.

Be abejo, moteris žinojo, ką tie žodžiai galėtų reikšti, ir sumišo. Truputį stumtelėjo vazelę su pakalnutėmis.

– Kad galėčiau tave geriau matyti, – paaiškino ji.

Rytą Hansas Ulrichas išties ilgai svarstė, ką reikėtų apsirengti. Neišmanė ką, nes daugiau nebežinojo, kas iš tiesų esąs. Taigi nusprendė ką nors šviesiai rudo. Pasirinkimas neabejotinai didelis.

Aniedu prie gretimo stalelio pasibučiavo.

– Laikyk liežuvį už dantų, – tarė moteris, kai jų lūpos išsiskyrė.

Tarytum namudininkas, Hansas savo Jeleną pasidirbo iš nieko ir, suskaičiavus dienas, apsisuko greičiau nei Dievas, kurdamas pasaulį. Jo rankose Jelena virto sensacija. Tu esi žavinga, mano mylimiausioji, tu esi žavinga, šnibždėjo jis, apsvaigęs nuo jos išvaizdos. Jo širdis plazdėjo: „Ak, amžina

ugnie, ak, meilės šaltini." Dar per Sekmines girdėdavo 34 Bacho kantatą. Kartais ją kaip 34a grodavo ir per jungtuves. Pirmadienio, antradienio, trečiadienio rytą ir ankstyvą vakarą, važiuodamas metro bibliotekos kryptimi, užsimerkdavo, bet tiktai šiandien užgulė Jeleną. Vieną kartą iš užpakalio, jai ant nugaros. Laikė jos galvą, tvirtai, jos rankas – tvirčiau, regėjo, kokia graži gali būti Jelena, kai kas nors ją nugali. Ji Hanso Ulricho nepalietė. Tam jo fantazijai pristigo žodyno. Šitaip be kliūčių ėjo ligi kraštutinumo – kopė į viršūnę. Kai dar dardėjo metro, atsidūręs Heidelbergo aikštės stotelės aukštyje ir per dvi stoteles nutolęs nuo Laisvojo Berlyno universiteto, kai truputį skubėdamas į ją įsibrovė, o ji riktelėjo skausmingu balsu, Hansas Ulrichas gerai žinojo, kad ji dar buvo mergelė. Jam ji buvo tokia.

– Taip, tik pažiūrėkite, – paragino jis garsiai.

Jauna porelė į jį nesiteikė net žvilgtelėti. Jis kėlėsi gerokai lėčiau nei reikėjo ir žengtelėjo durų link. Trys morkos – šokoladiniai pyragaičiai su kremu – jie turėjo pieštus veidus – spoksojo į jį. Daugiau niekas. Iš jo iki tolei dar nieko nebuvo matyti. Jis artėjo prie paskutinio ir galbūt net vienintelio savo gyvenimo pokyčio, jis, bibliotekininkas, jis apie gyvenimą išmanė daugiau, nei kitiems galėjo atrodyti. Jelena šitai turėtų nujausti. Pataikyti nuspausti klavišą, kalbėjo su savimi pianistų kalba, pataikyti į klavišą gali kiekvienas. Bet ar iš to gims muzika? Hansas Ulrichas išvydo, kaip Jelena pakėlė nosį į jo pusę.

– Taip, aš ateisiu.

Jis beveik būtų džiūgavęs, šokęs iš laimės. Užuot šitai daręs, žengtelėjo prie durų. Būtų leidęs sau ją mylėti

taip, kaip ištisą savaitę sau leido apie ją galvoti. Be abejonės, tvirtas sakinys. Jis privertė net pasitempti. Durys atšoko drebėdamos.

– Atsargiai, laiptai, – įspėjo panelė, stovinti už vežimėlio, nukrauto pyragaičiais.

Šiandien ji, prieš pradėdama šokti, prieš pasirodymą, pasinaudojo purškiamu dezodorantu. Sceną truputį pakylėjo. Matė, kad į programą atėjo daugiau vyrų. Suskaičiavo keturiolika. Visi jie sėdėjo prie jos kojų. Jei reginys patikdavo, vyrai uoliai plodavo nutilus muzikai. Dėkingi, kartais šmėkštelėdavo mintis Jelenai. Tai jai patiko. Patenkinta šypsodavosi priešais kamerą. Ji buvo dvidešimt aštuonerių. Argo akis, budinti kasoje, nuolatos stebėjo merginas ir stengėsi sužinoti, kodėl, šokant kai kurioms iš jų, pabėgdavo tiek daug klientų.

Bet tik ne jos klientai.

Hansas Ulrichas pasuko į Joachimstalerio gatvę. Tiesa, jis pažinojo vieną tokį, kuris šičia sukinėdavosi nuolatos. Dabar toks buvo ir jis, tik kiek geriau apsirengęs, bet jo kišenėse purvo netrūko. Sustojo. Pro šalį skubėjo praeiviai. Viskas – žmonės. Visi vieniši. Jaunas vyrukas želė suteptais plaukais ir tamsiu kostiumu *Live-Show* fojė šlavė stiklo duženas.

Drabužinėje kabančioje lentoje jos numeris buvo ketvirtas. Kai Jelenos lempelė įsižiebdavo, ji pakviesdavo į solo kabiną. Jai niekad nereikėdavo ilgai lūkuriuoti, laiko megzti, beje, irgi neturėdavo, kaip kitos, neateidavo pirma. Savo

piniginę su šlamančiaisiais slėpdavo po kampiniu suolu. Šiandien ji dar kartelį pasinaudojo purškikliu, prieš išnirdama iš tamsos už grotų. Akiniuotas vyriškis niekaip nerado plyšio, kur galėtų įkišti pinigus, vyras drėgnais delnais, – ji tai pastebėjo. Jei ji apskritai ką nors pastebėdavo, išskyrus pinigus. Vyras gėdijosi greta nesančios šeimos. Duokite šen, pasakė ji ir įmetė už jį penkias markes. Kiek laiko turiu, paklausė jis baikščiai. Ji nusijuokė, atsakė: trijų minučių taktas, ir pradėjo šokti. Tuo tarpu prožektorius kabiną nutvieskė raudona šviesa.

Hansas Ulrichas peršoko per valytojo šluotą ir tarėsi esąs paikas. Ji, jo senelė, tikrai būtų žinojusi, kaip tokiomis aplinkybėmis reikia elgtis. Tris dienas prieš savo mirtį sode dar kirto medį. Visas kaimas, neatplėšdamas akių, stebeilijo. Pastoriaus motina su kirviu rankoje! Kas dieną ji leisdavosi į tolimiausias keliones, su pirštu per gaublį. Paskutiniais gyvenimo metais nešiojo peruką. Liepsnojančiais skruostais Hansui pranešdavo, ko vis dėlto laisvu noru šiokiadienis neduodavo. Jis tebuvo vaikigalis.

Hansas Ulrichas, stovėdamas fojė, dar sykį atsigręžė į gatvę ir pažvelgė į langus virš apšviestų krautuvių. Čia juk kas nors gyvena, pamanė jis ir aklai žengtelėjo žingsnį, užkliuvo už pirmo laiptelio ir pasileido bėgte. Senelė? Ji turėjo pasilikti lauke.

Jelena šoko, kalbėjo šokdama. Taip, daugelis iš tikrųjų turėjo šeimas ir reikalavo nedaug. Kai ji šnekėdavo, jiems lengviau pavykdavo masturbuotis. Akiniuotis, kuris dabar ana

ten stypsojo nuleidęs rankas, nelietė nei jos, nei savęs. Tai buvo nenormalu. O tai, kas nenormalu, – tikrai pavojinga. Dėl to ji greit paklausė:

– Ar jūs šičia jau lankėtės?

– Labai dėkoju, – tarė Hansas Ulrichas, – labai dėkoju, kad jūs mane atpažinote.

Šokdama Jelena užmetė akį į savo laikrodėlį. Paklausė, ar ponas nenorėtų su ja į *séparée*.

Kas tai esą, paklausė jis. Ji atsakė: intymųjį kambarėlį, pridūrė – tai sofa ir dar pusvalandis. Vyriškis kažką panosėje sumurmėjo. Pasakė, kad šitaip nieko nebus.

Jelena buvo kantri. Toks elgesys beveik visuomet apsimokėdavo. Už solo kabiną priklausė gauti dešimt procentų pelno. O specialų atlygį intymiajame ji išsiderėdavo pati.

– Po truputį, žingsnis po žingsnio, – kalbėjo ji, tvirtai įsikibusi į jo diržo sagtį.

Pamažu jie suartėjo. Staiga raudona šviesa užgeso. Tamsoje Hanso Ulricho galvoje šmėkštelėjo stiklinės didelės krautuvės vitrinos, o vienoje iš jų tupėjo visa medžiaginių beždžionėlių kapela.

– Ką turiu daryti? – tyliai paklausė jis.

Iš jo rankos Jelena paėmė penkių markių banknotą ir sviedė į jį.

Per virbus ištiesė į ją rankas, praskėtė kimono, palietė krūtinę, spenelius, drabužį taip suklostė, kad ją apnuogino, ir sustingo.

– Tai, tiesą sakant, nepriimta, – tarė ji. – Eikime į *séparée*. Penkiasdešimt markių, ir, be to, bus patogiau. Dėl viso kito

mes susitarsime, – pridūrė ir stačiomis lengvai loštelėjo atgal, lėtai, neryžtingai, vos ne atmestinai sukryžiavo kojas. Jos akys, jos krūtinė, priešingai, viena ir kita, be abejonės, žvelgė į jį. Kviesdamos, pamanė jis.

Ar vieną dieną jis galėtų stovėti priešais tam, kad pamažu ją nurengtų? Drąsiausios svajonės, bibliotekininkas nusišypsojo, yra baikščių žmonių kūrinys.

– Kodėl jūs šitaip šypsotės?

– Argi? – perklausė jis. – Aš šypsausi?

Hansas nenuėjo į intymųjį, bet vis dėlto Jelenai padavė penkiasdešimt markių. Kai ištiesė popierinį pinigą, pastebėjo savo laikrodį. Jam patiko, jo ranka su laikrodžiu tokia šalta, tokia abejinga prie pat jos odos. Rytoj ir visas kitas dienas galvos apie tai, pažvelgęs į laikrodžio rodykles, kaskart kolegų paklaustas apie laiką.

Šviesa vėl užgeso. Šįsyk pats rado plyšį.

– Jūs man atrodot pakvaišęs eržilas! – pagyrė ji ir pamanė, kad per kitą vizitą jis atneš kvepalų.

Drabužinėje, tą ji gerai žinojo, Jelenos nemėgo taip, kaip klientai ją mėgdavo. Ji buvo ta mergina, kuri namo išsinešdavo daugiausiai šlamančiųjų. Retai pasitaikydavo toks savaitgalis, per kurį ji uždirbdavo mažiau kaip aštuonis šimtus markių. Ji būdavo tai raudonplaukė, tai blondinė, tai mėlynakė, tai žaliaakė, nelygu kokia nuotaika, bet jos kūnas – visada nepriekaištingas. Palyginimą su geriausiu tvarto arkliu ji apie save uždraudė vartoti. Neseniai viena iš kolegių, prieš imdama gremžti kojų plaukus, ilgokai žaidė su skutimosi

peiliuku. Jelenai tai turėjo būti perspėjimas. Vieną dieną ji tikrai skersai išilgai išnaršys visą Kurfiurstendamą, kol gaus padorų, tinkamą darbą. Tvirtai nusprendė šitai padaryti.

Ant sprando užsimetė kilpinį rankšluostį, tokį tarp raundų naudoja boksininkai, ir lengvai palietė savo laikrodėlį.

– Man reikia, – ištarė ji.

– Dėkoju už viską, – pasakė Hansas Ulrichas.

– Ar jums patiko?

Jis linktelėjo.

– Tuomet rytoj ateikite vėlei.

Jis linktelėjo. Ji išėjo.

Atsigręžk, labai tyliai liepė jis.

♂ Iš lentynos priemenėje paėmė knygų stirtą ir padalijo pusiau, tada dvi vienodas krūvas padėjo ant grindų, atsiklaupė greta ir ant jų uždėjo rankas. Septyni, aštuoni, devyni, jau pradėjo prakaituoti, pirmiausia drebėti ėmė jo kojų pirštų galai, paskui suvirpėjo rankos. Ištaręs vienuolika, Hansas Ulrichas baigė. Iš įtampos šlapi pirštai prilipo prie Tomo Mano veido. Jis kaukštelėjo per knygos viršelį ir įsivaizdavo pečius, Tomo Mano pečius.

Garsiai jam pareiškė: bibliotekininkas daugiau nebeskaito. Rytoj ant savo knygų jis įsirengs penkiolika patogių atramų, o kartu numes ir savo akinius. Dabar tu pamatysi, kaip bibliotekininkas dėl Jelenos mankštinasi. Tu, būdamas mano vietoje, neabejotinai darytum tą patį. Tik pagalvok apie...

Galvodamas apie Tomą Maną, nieko neprisiminė, apie jį nieko. Bet apie Heimitą fon Dodererį. Rytoj pastarąjį uždės ant stirtos viršaus.

Hansas Ulrichas pakilo ir nuėjo į vonią. Jie galėtų tapti pora. Visai normali pora. Ir su vaiku.

Geriau be vaiko, nusprendė Hansas Ulrichas ir nusišluostė prakaitą. Vaikų jau turėjo ganėtinai. Liobą dar iš ankstesnių laikų, kai buvo vedęs gydytoją, tada Sofi Panko-

ve ir dvimetę Edną; ji taip pat gyveno pas savo motiną. Jelena turėjo būti tokio amžiaus kaip Lioba ir dvigubai vyresnė už Sofi. Hansas Ulrichas atvėrė savo spintą, pirštais perbėgo per kaklaraiščius ir nusilaužė nagą. Mažos baltos atplaišėlės lyg pjautuvėliai nukrito prie kojų, ir jis paliko jas gulėti. Nusikabino gražiausią savo kaklaryšį, raudoną. Vakarykštis penktadienis gerai prabėgo. Jis ją lietė. Šiandien sekmadienis. Hansas į plaučius įtraukė oro.

Gal norite su manimi eiti pavalgyti? Visaip, pabrėždamas skirtingas sakinio dalis, bandė ištarti žodžius, o veido išraišką stebėjo veidrodyje. Ar šiandien atrodė apkūnesnis, senesnis, nerangesnis, silpnesnis? Jo veidas, mėsinis maltinis?

Gal norite su manimi eiti pavalgyti? Ar jūs norite? Žodžiai privalėjo turėti skambesį, bet ne reikšmę, turėjo būti muzika, pagunda.

Iš tikrųjų ji buvo daili, stuburkaulis įgaubtas į vidų. Savo namelį būtų galėjęs įkurdinti šitoje dauboje. Sėdmenys, palyginti su krūtine, maži, švelnus nedarnumas. Jis mėgo moteris, kurių viršutinė kūno dalis atrodydavo pernelyg siaura, palyginti su krūtų dydžiu. Jos atrodydavo taip, lyg, būdamos dar mergaitės, dėl jo skubėdavo tapti moterimis. Itin rūpestingai rišosi kaklaraištį, trumpesnis jo galas nepatiko ir iš naujo padarė mazgą. Jelenos plaukai buvo šviesūs, priminė išblyškusią žemuogę. Jis jos nepabučiavo. Ten šitai buvo neįprasta. Be to, iš jo burnos sklido knygų kvapas.

Likus trims žingsniams iki durų, Hansas Ulrichas sustojo. Senyvas vyras kliudė jo petį, pralenkė jį ir virpančiais

pirštais iš šiukšlinės išsitraukė dienraštį. Staiga išvydo save ano vyriškio akimis, keletą kartų pamindžikavo nuo vienos kojos ant kitos. Hansas žvelgė čia, į kairę, Ulricho akimis žiūrėjo ten, į dešinę. Aš esu toks kaip tu, tarė Hansas Ulrichui. Nespoksok taip į mane. Esu toks kaip visuomet. Ne, tarė Ulrichas Hansui, tu esi gyva bėda. Hansas pasakė: bet dabar mes turime laikytis drauge. Ulrichas baimingai ir su Hanso atsakomybe kartu žengė vidun. Abudu tūkstančiais akių įsistebeilijo į viršų, į Jeleną scenoje.

Ji pakeitė numerį ir ant scenos grindų sviedė tamsiai mėlyną aksomą, kad apsinuogintų, grožybės ant tamsios skaros. Judėjo lėtai, daug lėčiau nei kitos moterys, pamanė Hansas Ulrichas ir bandė negalvoti apie kitus vyrus, sėdinčius šalia. Anie visad norėdavo to paties. Ir? Ar, kas niekados nesikeičia, turi būti ir gražiausia? Tai kas gražiausia? Savo skaitymo dieną su malonumu lovoje praleistų su viena moterimi. Kad buvo popietė, ji ir buvo gražiausia, ir tai, kad po visam bibliotekininkas dar galėjo skaityti.

Hansas Ulrichas Kolbė užsimerkė. Čia šitai sau leisdavo ne kiekvienas. Galbūt Jelena jį atpažins, iš virpuliuojančių vokų. Mergina šoko, tokia šviesi, kokia ir buvo, pritariant arabiškai muzikai. Mūvėjo pirštinę, tiktai kairę. Neįtikėtinas jos odos baltumas pjovėsi su juoda pirštine, aulinukų ir diržo oda. Diržas tarsi žadėjo, kad dar kibs į darbą.

– Leisk man būti tavo diržu.

– Ramiai, – sudrausmino vyras, sėdintis šalia.

Ji nusisegė diržą. Pertraukė jį tarp kojų, juodas dryžis taip švelniai ją padalijo, kad jis privalėjo mąstyti kitaip. Ji

žvelgė į jį, tik į jį, kiek prasižiojusi. Bibliotekininkas susipainiojo: ji, jis, akys, burna, apako, ištroško, sunyko. Kaži kaip šuniškai, dar spėjo pamanyti, ir uždaryk srėbtuvę – liežuvis iškris. Ji atsilošė taip, kad sukūrė iliuziją, – ji atsiverianti dar labiau. Nereikšminga paslaptis. Jis pažvelgė į jos vidų.

Į žmones reikia žiūrėti tiktai galvos aukštyje, girdėjo sakant savo senelę. Bibliotekininkas staiga nusuko galvą, apsuko kūną, nusekė paskui savo galvą, išėjo lauk, paliko klubą dar muzikai nenutilus.

Šviežias oras į veidą plūstelėjo taip smarkiai, kad, žengęs keletą žingsnių, privalėjo sustoti. Nosį ir akinius nusišluostė su ta pačia nosine. Tada atsigręžė ir pamanė: štai kelias, kuriuo aš ėjau, ir dar kartą suskaičiavo iki dešimties. Automobiliai lėkė greičiau, sukdamos už kampo cypė padangos, nes buvo šeštadienis. Paskutinis traukinys į Hanoverį stovėjo trečiame Zoologijos sodo stoties perone. Turistai laižė ledus, triukšmavo ir buvo nepatenkinti. Jie vis kartojo „pas mus“, lyg tai būtų ne jų kraštas. Hansas Ulrichas lūkuriavo, dešinį šoną atrėmė į betoninį pasažo stulpą. Tiesiai į veidą tvieskė saulė ir buvo gera.

Su devynioliktu autobusu kilo į Kudamą ir važiavo Halenzės kryptimi. *Kaštonų kiemo* viešbutyje troško sėdėti lauke ir, gurkšnodamas kavą, prisigerti drąsos.

– Ko pageidautumėt?

Rudenį jis itin dažnai atkakdavo į senamadišką šito viešbučio sodą. Iš paskutinių jėgų saulė tarsi voratinklio gijomis raizgė jam veidą, – tai Hansui Ulrichui šovė į galvą dabar, Halenzėje išlipus iš autobuso.

– Paklausykit jūs, kaktusų augintojau, – kažkas prakalbo jam už nugaros, ir ant alkūnės Hansas pajuto svetimą ranką.

– Iš kur tai ištraukėte?

– Ką ištraukiau, profesoriau, – ranka atsidūrė Hansui ant peties ir keletą sykių paplekšnojo. – Audinio patikrinimas. Ten buvo jūsų pleiskanų, profesoriau, – atsakė liesas vyrukas, kai Hansas Ulrichas grįžtelėjo jo pusėn ketindamas jauname, bet raukšlėtame veide įžvelgti buvusio savo studento bruožus. Jis atpažindavo daugelį iš jų. Semestrą po semestro studentams skaitė savo kursą pabrėždamas: „Moksliniuose darbuose teisingos citatos." Šitaip arčiau susipažino su dviem ar trim studentėmis.

– Viso labo, pone profesoriau, ir, beje, perduokit linkėjimų Elvyrai.

Liesas vyras per sodą nužingsniavo į terasą ir pradingo už šalutinių viešbučio durų. Hansas Ulrichas niekaip negebėjo prisiminti jokios Elvyros.

Atsirėmė į *Kaštonų kiemo* tvorą. VIEŠBUTIS IR RESTORANAS UŽDARYTI. Sode prikritę lapų ir pamėkliškų medžių šakų. Tarp visų šitų liekanų augo visa, kas ir norėjo. Jį stebėjo balandis, nė nemirktelėdamas. Ir ką gi jis matė?

Hansas Ulrichas sulaikė kvėpavimą, sunėręs pirštus sukluso. Kažkoks dažytojas pravėrė viešbučio virtuvės langą. Grojo muzika, kurią Hansas gerai žinojo. Sofi muzika. *Just the two of us*[3]. Jis stovėjo tylut tylutėliai, taip tyliai, lyg tą akimirką viskas jame būtų nuščiuvę. Šitaip tyliai, lyg būtų išmušusi lemiama valanda.

---

[3] Tiktai mes dviese (*angl.*).

Paskui pėsčiomis sukorė ilgą kelią iš Halenzės per Kudamą Zoologijos sodo stoties kryptimi ir neišgėrė kavos. Aštuoni autobusai jį aplenkė, gatvė atrodė tokia sausa, jog net pamanė, kokia ji ištroškusi.

Vienas kartas su Jelena, pasakė stovėdamas prie kasos. Jis bandė būti nepaliestas, nes kai mažiau liečiama – mažiau ir apgaunama.

♀ – Koks jis buvo iš tikrųjų? – jos paklausė ir Karlas. Karlas Sofi prilygsta dešimtojo dešimtmečio vyrui, nes naujas gyvenimas prasidėjo atsiradus Karlui. Jei anksčiau būtų su juo susipažinusi, galgi ji būtų dar truputėlį ūgtelėjusi?

– Koks jis buvo iš tikrųjų? – garsiai pakartojo ji klausimą, stovėdama prie bilietų automato Savinji aikštės greitojo miesto traukinio stotyje. Sofi dažnokai kalba pati su savimi ir, beje, tuomet, kai jai ko nors prireikia, griebia pirmą pasitaikiusį ragelį, visai nesvarbu, ar kas nors atsiliepia. Prabėgo tie laikai, kai telefonų rageliai būdavo geriausi jos draugai.

Koks gi jis buvo iš tikrųjų? Kuičiasi rankinėje ieškodama pinigų keturių važiavimų bilietui miesto transportu. Ji nori į Aleksandro aikštę, kaip anksčiau. Vis daugiau dalykų, kurių ji trokšta dabar, vadinasi „kaip anksčiau“. Sofi ieško pinigų ir atranda nuotrauką, kurią visai neseniai slapčia pasiėmė nuo rašomojo Abenšteino stalo. Pirštai skaito popierių, skaito aklai. Judėdami jie prisimena, tada atsimena ir Sofi.

Švediškų ledų taurelė su obuolių putėsiais *Anet* ledainėje Griunau, priešais naktinį *Rivjeros* klubą, plastmasinis šaukštelis ilgas, ežeras ilgas, ir kadangi mėlynai apsirengusi

moteris skuba anapus ledainės tvoros, jis Sofi, jai anuomet tebuvo aštuoneri, nesiklauso. Tėti? Ar eisime maudytis Miugelio ežere? Kitą ketvirtadienį balta jo nugara šaltame ežero vandenyje, ir Sofi šaukia: „Kalkių kibiras, kalkių kibiras!“ Arba Frydricho gatvės stotyje, siena, ketvirtadienis, tamsu, kažkas sako „Ašarų rūmai“, ir Sofi, tuomet jau devynerių, Vakaruose regi gatves, kur gyvena jis, šlapias nuo ašarų. Arba Pankovo paštas; čia ji, jau būdama trylikametė, kalbėdama telefonu su Vakarų Berlynu užsako po dvi kasetes: Boi Džordžas, Džo Džeksonas ir Emi Lu Haris. Arba sykį jis iš palto kišenės traukia knygą su aplanku. „Vienos šildyklės istorija.“ Aš skiriu tau, Sofi, taria jis. O kartą padaro didelį šuolį, tuo tarpu gražuolė Sofi mama, avinti aukštakulnius, kaži kur įklimpsta tamsoje.

Mano tėvas. Iš automato Sofi paima grąžą. Mano tėvas, jis buvo kolekcininkas ir neabejotinai gerai atrodė. Jis man atgabeno Vakarų hitus, labai rizikavo kirsdamas sieną, kad aš galėčiau klausytis ir *Just the two of us*. Turėjo bruožų, būdingų visai psichiškai sveikam žmogui, taip, jis buvo visai normalus egzempliorius, ir toks, beje, patiko moterims. Ir dar – jis turėjo ledo bruožų. Atlydys prasidėjo aną pavasarį, kai man sukako keturiolika. Anuomet, kai *Just the two of us* geriausių dainų sąraše užėmė pirmą vietą.

Traukinys, važiuojantis link Aleksandro aikštės, atidunda, ir Sofi susijaudina, tarsi lipdama į kosminį laivą.

♂ Prašyčiau kartą Jeleną, stovėdamas prie kasos pasakė Hansas Ulrichas Kolbė. Skiausčiu delnu išsiblizgino viršutinius dantis. Šito jis dar niekados nebuvo daręs.

Antras vyriškis, prancūzas, apsivilkęs mėlynus languotus marškinius, laukė kaip tik greta Hanso Ulricho. Jie nužvelgė vienas kitą. Nepaisydamas pirmų vasariškai kaitrių dienų, svetimšalis dėvėjo išsipūtusią vėjo nepraleidžiančią striukę ir ryšėjo baltą šaliką. Jo kojinės buvo vaikiškai žydros, o batai – zomšiniai. Keisdamas pinigus prancūzas iš kišenės išmetė savo pasą, raudoną. Kolma, 1935. Hansas pirmam savo refleksui nepasidavė. Taigi vyriškis pasilenkė, vargais negalais, sunkiau nei Hansas Ulrichas, Rerikas, 1929, tą būtų padaręs. Prancūzo plaukai buvo žili, apšarmoję buvo plaukai, taip, žilė. Nieko nekeitė ir beisbolo kepuraitė, priešingai. Ji tik viską blogino. Prancūzas ką tik buvo užsisakęs Jeleną. Ir ko gi ji su tokiu pakriošusiu vaikinu norėtų? Hansas pakėlė ranką, tartum galėtų kažką sutrukdyti, sulėtino judesius, sumišęs, ir perbraukė sau per plaukus. Dabar jam galvoje sukosi Jelenos dubuo. Hansas Ulrichas turėjo laukti.

Ji šypsojosi taip, kaip šypsomasi žiūrint į nevykusią paso fotografiją, kai šią išspjauna automatas.

– Ar šiandien popiet čia jau buvote? O gal praeitą savaitę?

Hansas Ulrichas apsidairė solo kabinoje. Kodėl jai reikia būtent šito? Jam nepavyko pajudinti rankos, kuri turėjo būti ištvirkusi kaip visa ši aplinka. Tą akimirką jam atrodė, tartum jis būtų klykęs tarp pernelyg plonų sienų.

– Ne kiekvienas turi tėvus su pieno ūkiu, – pasakė Jelena.

Jis pažvelgė į ją. Hanso žvilgsnis atsitrenkė jai į akis, nebylią sieną. Aš, vienišas, mąstė jis, ir kuilys, ir senas kelmas. Senas vienišas kuilio luitas.

– Jūs tikriausiai kairiarankis, – tarė Jelena, kai jis staiga per virbus griebė ją. Hanso akiniai aprasojo.

– Jūs gi nieko nematote, – nustebo ji ir nuėmė baisius jo rėmelius, kurie dar buvo apynaujai. Hansas Ulrichas prisiminė antrąją žmoną. Jos padedamas jis tuos akinius ir išsirinko.

– Juk tikras jūsų vardas ne Jelena?

– O koks jūsų?

– Ne, jūsų vardas ne toks? – klausdamas įdėmiai žiūrėjo į ją. Ar ji iš tiesų buvo nenumatoma istorija?

Hansą Ulrichą ji patenkino greičiau, nei jis būtų norėjęs. Nes ji buvo vikri, įgudusi. Ji vėlei ant pečių užsimetė rankšluostį ir nusisuko. Prie sienos nestovėjo joks praustuvas. Romanuose tokios įstaigėlės visad turėdavo prausyklę ir, be to, maždaug panašioje vietoje.

– Privalau eiti, – ištardama galva parodė į sieną, kuri neturėjo praustuvo, pakėlė dešinę, smiliumi ir nykščiu patrynė nematomą pinigą.

– Dėl to.

Turėjo nediduką trikampį veidą, kokį visados mėgsta vaikai, nes mano, kad ateis kas nors, panėšintis į juos, ir juok-

damasis naktį lauk išvys baimę. Tarp priekinių dantų buvo mažutė švarplė. Jos šypsena atstojo užtvarą. Jam ji per daug graži. Hansas Ulrichas susisiautė švarko skvernus, uždengdamas kelnių prakirpą. Mergina tą minutę, kai jis tvarkėsi, nežiūrėjo. O dabar tai darė ji. Dabar jos žvilgsnis susidūrė su jo mintimis. Jelena jam ištiesė popierinį rankšluostį.

– Kad nusivalytumėt makiažą, – pasakė ji nė nešyptelėdama. Tiesą pasakius, be kompleksų, nesivaržydama.

Šį šeštadienį bibliotekoje paspaudē ir antspaudas voliojosi Hanso Ulricho rašomojo stalo stalčiuje. Rankoje laikė popierinį rankšluostį ir mintyse dėliojo: paspaudė, antspaudas, arbatos maišelis, Ceilono ir dedešvos, 1979-ųjų, 1980-ųjų ir 1981-ųjų adresų knygos, mėtinis šokoladas, chronometras, plastmasinė Sofi avis talismanas, senas vimpelas su užrašu *Traktorius Rerikas*, o dar kažkur tarp viso šito turėjo būti ir daiktas, kurio jam niekuomet neprireikė.

– Jūs negalit šičia stovėti, – tarė Jelena.

Jis įsigrūdo popierinį rankšluostį, sugniaužė kumštį ir išsipūtė kelnių kišenė. Šitai dar tikrai turėjo būti kaži kur čia, niekuomet iki šiolei nenaudotas. Daiktas. Jo *American express* kreditinė kortelė. Kaip tik dabar Hansas galvojo apie tai. Bet garsiai pasakė kažin ką kita.

– Jūsų žvilgsnis susitiko su mano mintimis.

Iš tikrųjų šitas sakinys buvo neteisingas. Jis turėjo parengęs visai kitą.

– Jūs norėtumėt?

– Ar dabar? Eiti pavalgyti dabar? Čia tai jau patirsi visko, – gal kiek nustebo ji, papešiojo savo plaukus, kol šie pasišiaušė, ir išėjo.

Žengė net neatsigręžusi.

Jis išėjo į gatvę. Prie keptų dešrelių su kariu kiosko spietėsi visa mokinių klasė. Popierinį rankšluostį Hansas Ulrichas įmetė į šiukšlinę ant kėpsančių vienkartinių lėkščių ir maisto likučių.

– Na, tai ir jūs užkibote? – pasigirdo balsas visai prie pat jo ausies. Išstypęs spuoguotas jaunuolis stumtelėjo Hansą Ulrichą. Vaikinas atsiprašė Badeno dialektu, ir dvi jo bendraklasės sukikeno.

– Ar ji lenkė? – dar kartą paklausė tas pats balsas, o tuo laiku kioskelio savininkas, vos vilkdamas kojas, pro Hansą tempė dvi alaus dėžes ir skausmingai susiraukė prieš pasisveikindamas. Bibliotekininkas taip pat pasilabino.

– Ar ji lenkė?

– Kokia lenkė? – perklausė Hansas Ulrichas prieš atsigręždamas. Balsą pažino. Mat ir šitas čia sukiojosi, o kodėl gi ne, juk Zologijos sodo geležinkelio stotis ir Halenzė buvo panašios, niūrios, nejaukios teritorijos; jos traukė vienišius.

– Ji visus varo iš proto, profesoriau, – pareiškė jaunas vyras raukšlėtu veidu.

– Kokia lenkė, pone? – Hansas Ulrichas klausimą ištarė tokiu rimtu balsu, kad anas net prajuko.

– Nagi anoji, šviesi raudonplaukė, su tais klubais, su tomis kojomis, su šituo, šituo...

– Kas? – griežtai perklausė Hansas.

– Na, ta su tuo ir anuo, ir su tuo visiškai, visiškai statmenu šypsniu, – akiplėšiškas balsas už jo nugaros pažėrė visokių detalių. Tramdomas juokas lyg tylus būgno tratėjimas slypėjo kiekviename ištartame žodyje.

– Ar ji ir vėl šitaip ir anaip, ar šitaip, o gal šitaip? Būtent tokią ją aš pažįstu, ji...

Hansas Ulrichas klausydamasis paprasčiausiai visas tas nešvankybes leido pro ausis. Jis pats regėjo, kokie raudoni jos plaukai. Jis tuos plaukus lietė, tarp jo pirštų jų skonis priminė žemuoges. Hansas norėjo pereiti gatvę ir kluptelėjo.

– Manau, kad ji tikrai nefrigidiška, kai kurios iš jų tokios esti slapčia. Šitoji ne. Ši tikrai ne, bet kas gali žinoti, gal jūs ją pažinote kitokią nei aš, – vyro balsas pritilo ir sakinio galą dar labiau suvulgarino.

– Šitoji priklauso Dralės arklidėms, jau beveik trisdešimtmetė, taaaiip, greit ir karjera baigsis, senė iš Dortmundo, tai ir Dralės jūs nežinote? Savaime suprantama, nežinote, juk jis nėra poetas.

Hansas Ulrichas, druskos stulpas, aprašytas Biblijoje, spoksojo į zebro dryžius po savo kojomis. Ar tarp šitų šviesių dryžių tikrai juodavo asfaltas? Ar tai buvo vanduo, toks gilus lyg tamsa?

– Dralė Dortmunde turi barą kaip tik virš baldų parduotuvės, kuri priklauso jo broliui, *Vestenhelvėgas*. Anuomet ji dar vadinosi Liz. Dabar pasivadino Jelena ir sakosi esanti šokėja.

Hansui atrodė, kad balsas į jį įsikirto. Jis puolė pirmyn ir suklupo ant zebro dryžių. Keliskart stryktelėjo. Balti dryžiai kyšojo tarsi kliūtys. Vis šiek tiek šoktelėdavo atsiradus baltai spalvai. Baiminosi kiekvieno naujo šuolio. Niekas kitas, panašus į jį, neprieštaravo jokiems strakaliojimams. Taigi jis tiesiog sustojo, ranką kilstelėjo ir ištiesė į priekį, lygiagrečiai su gatve. Įsisiūbavo ir rengėsi tikram šuoliui, prilygstančiam pusei apsisukimo. Iš tiesų to nepakako, kad taptų smagiu antausiu, ir jo ištempta ranka kaukštelėjo vyriškiui, beje, sudavė tik per petį.

– Mes dar tikrai susitiksime, – pažadėjo Hansas Ulrichas. – Sakykite, kur jūs iš tiesų gyvenate? – Neklusni plaukų sruoga šauniai užkrito ant kaktos. Siaubingai gaila, kad Jelena negali jo dabar pamatyti.

– Ar privalau tai suprasti kaip grasinimą? – klausdamas jaunas vyras gerokai prasižiojo, – jo šypsenai trūko net trijų dantų.

– Taip, – atsakė Hansas Ulrichas.

Jis stovėjo ir augo.

♀ Aleksandro aikštėje Sofi išlipa ir mažai ką beatpažįsta. Senais laikais gana dažnai čia būdavo su tėvu, eidavo į televizijos bokštą ir pieno barą, ten nuolat įsikurdavo prie lango. Visuomet ketvirtadieniais. „Mūsų stalas“, taip vadindavo stalą. Ledai turėdavo plastmasinės taurelės prieskonį.

Jau gyvendama Vakaruose taip ir nepriprato prie ledų, neturinčių ano skonio. Teisybę pasakius, ji veikiai įprato prie šio gardėsio be šalčio.

Greitųjų traukinių tarpstotėje Sofi perka didoką slyvų tūtą iš Černovcų. Galų gale ir Černovcai toks pat miestas kaip kiti; jį pasiekti galima per dieną kitą, ten prinokusios slyvos irgi mėlynos. Sofi valgo žingsniuodama, kauliukus spjaudo tiesiai į tūtą. Jie kimba prie kitų vaisių. Vienoje išparduotuvėje greta statybų aikštelės aptinka knygą, kurios viršelyje jos vardas parašytas klaidingai. *Sofijos pasaulis.*

Ji čiumpa kitą knygą, gulinčią šalia, nes pastarosios viršelis daug spalvingesnis. *Tatuiruotė.* „Tatuiruotė, skaito tekstą knygos aplanke, dažniausiai pasirenkama kaip pralaimėjimo ar pergalės ženklas, kaip džiaugsmo ar sielvarto simbolis. Be to, tatuiruotė tarsi pradeda naują gyvenimo etapą, kai mergelė tampa moterimi arba kai įprasta vaga bėgančios

dienos virsta netikėtu nuotykiu. Ši kūno puošmena – savotiškas įšventinimas.“ Sofi knygą deda į vietą, nes ši jai pernelyg stora, kaip ir visos knygos, ir, be to, per brangi. Ir apskritai ji niekad nemėgo skaityti, o tai tėvui uždavė širdį. Kodėl tu, Sofi, visiškai nepasikeitei? Tūtoje dar mėlynuoja trys slyvos, ir ji kuriam laikui atideda atsakymą, noriai dairosi po Aleksandro aikštę. Taigi ji iki šiolei tebėra Maskvos plotelis Berlyne. Kažkaip lyg ir tėvynė, bet jos ji dabar nebegali pakęsti. Moterys avi prastais batais, o jų galvos skleidžia blogą aromatą. Ir kodėl gi tu, Sofi, visai nepasikeitei? Kodėl tavo, šokėjos, plaukai vis dar laibučiai ir susukti į kuškį, tarsi svogūnas, tavo šlaunys lig tolei tokios išsuktos, tartum jie tave būtų pakišę po krosnimi ir sulaužę klubus? Kodėl gi tu neūgtelėjai nė per sprindį nuo tos dienos, kai suėjo keturiolika? Nejau susitaikei su tuo, kad esi tik šimto penkiasdešimt aštuonių centimetrų, beje, nors ir valstybės pripažįstama? Ir kodėl kadaise nustojai klausinėti „kodėl“? Kada gi iš tiesų taip nutiko? Sofi žvilgteli į laikrodį, stovintį aikštės viduryje ir rodantį Berlyno laiką. Jis rodo laiką ir dar tai, kad toliau bėga visa, kas taip pat normalu ir įprasta.

Ak, tas gimdytojas iš anapus. Kartą jis Sofi pasirodė kaip patikimas, saugus ir apžvelgiamas kelias, kuriuo ji ir naktimis, ir dienomis, ir sapnuose nuo vieno ketvirtadienio iki kito galėtų sau žingsniuoti. Bet tuomet užėjo atlydys ir pavertė kelią upe. Siautulinga srove, kokia jis buvo visąlaik? Vanduo jį nunešė. Vis dėlto, ranką ant širdies padėjus, jis visad buvo geras tėvas, geras tol, kol pamiršo toks esąs. Ar meilė žmogų paverčia asocialiu? Meilė užmaršina seną meilę? Tai kodėl ji ateina? Rytoj Sofi dalyvauja peržiūro-

je – šoka Vakarų teatre, ir jei viskas klosis gerai, per tris mėnesius užsikals tiek pinigų, kiek paprastai uždirba per ištisus metus. Dar kartą mesteli akį į laikrodį. Rytoj peržiūra, bet ji vis dėlto jau čičia. Taigi ta proga gali paklausinėti apie „tėvą gimdytoją“, apie tai, kur ji, šiaip ar taip, ir, tiesą pasakius, apskritai...

Tik *Florijono* pensiono dušo prausiama Sofi suvokia, kaip baisingai išvargo.

♂ Sekmadienis, šešta valanda vakaro. Hansas Ulrichas Kolbė buvo pavyzdingai punktualus, buvo ištikimas. Prieš atsimerkdamas rytą, jis dar ilgokai klausėsi savo buto tylos. Ar ši tyluma tebėra tokia kaip anksčiau? Anksčiau? Kadaise jis liaudavosi iškart, kai tiktai susigėsdavo. Ar dabar Hansas daugiau nebesiliauja? Ar jis jau nebejaučia gėdos?

Nusviedė antklodę ir įsistebeilijo į tamprią paklodę, glėbiančią čiužinio kampus. Šiandien paklaustų Jelenos. Geriau dabar nei kada nors vėliau, nes pačiu artimiausiu laiku jis taptų normaliu pirkėju. Tuomet jau daugiau nieko neįmanoma neliktų. Šiandien tikrai paklaustų Jelenos. Jei tik šioji eitų su juo pavalgyti, tuomet nueitų ir toliau. Jelena kitokia, nei būdavo moterys. Dažniausiai paskui jas nutįsta juokingi nemalonumai. Bet tik ne įkandin Jelenos. Spėriai sumetė visą savo turtą, mėnesines pajamas, tetos Elzės palikimą, jos namą Osnabriuke ir jo nuomos įplaukas. Viso to gero galėtų pakakti penkiems, o gal ir šešiems mėnesiams. Ligi rugsėjo? Arba ji tada išeis, arba įvyks tikras stebuklas, ir ji pasiliks.

Susigrūdęs rankas į kišenes, ponios Marockės paklausė, kiek jam atsieitų Jeleną užsakyti visai vakarinei pamainai. Ponia Marockė papurtė galvą. Ji taip pat raudonplaukė, pamatė jis dabar.

Hansas Ulrichas pasiūlė kainą, paskui sumą padvigubino. Moteris nusijuokė ir čiupo jam už rankos.

– Jūs – kvailys, – pareiškė ji.

Jis net tokio žodžio iš jos nelaukė.

– Melas. Mano pavardė Kolbė, – tarė jis, iš kišenių išsitraukė rankas, dėl juoko sugniaužė kumščius ir kuoktelėjusį Kolbę privertė nusilenkti. Kišenėje neturėjo nė sudilusio pfenigo!

– Mirtis visiškai beprasmė, o liekanos bergždžios, – sumurmėjo vyras. Namie ant šaldytuvo gulėjo jo piniginė su trisdešimt „doičmarkių“. Jo ištikimybė ir punktualumas Jelenai neturėjo jokios vertės, jei jis neatsiskaitė, kad visa tai įrodytų. To dar nebuvo. Visiška naujovė. Visą jo bibliotekininkystės gyvenimą būdavo mokama už tai, kad būtų punktualus ir atsidavęs.

– Ko jūs šitaip išbalote?

– Laukite čia, – griežtai pasakė Hansas Ulrichas poniai Marockei.

Ji linktelėjo. Geraširdė moteriškė. Taip sakydamas jis tegalėjo mažiau apsijuokti.

Prieš puldamas ieškoti kreditinės kortelės, Hansas atlapojo kabineto langą. Sausas oras, kaktusai lėkštelėse, suskretusi kavavirė, rašomasis stalas, ilgas ir galutinis, tarsi karstas. Kiekvienąsyk taip jam dingojosi. Taigi kabinetą nustebino vieną sekmadienį. Dešrigalį primenančią vieno kaktuso ataugą nugnybo nuo liaunos vaiskios žalumos. Ji net nesuleido geluonies, nes jis kaktusą buvo sutramdęs. Hansas Ulrichas pažvelgė į kiemą, o paskui akis užkliuvo už lango

priešais. Tenai savo vargelį kone visą laiką iki penktadienio trijų vargo jaunutė bibliotekininkė ir dar jaunesnė laisvoji klausytoja; abidvi kasdien savo šviesius, citrinos geltonumo plaukus išdraikydavo ant dėmėtų knygų lapų. Jaunutės moterys ir senos knygos, citrina ir dulkės – toks derinys atrodė pikantiškai. Ir kai sutemo, o kolegės priešais jau senokai buvo išėjusios namo, Hansas vis dar rymojo prie lango visiškoje tamsoje ir regėjo jos plaukus, drykstančius lyg du keliai lango rėmais per namo sieną tolyn. Jų galiukai glostė piktžoles, vešinčias tarp boluojančių parkavimo juostų kieme. Nejaugi žmonės mąsto apie viską: apie vaikystę ir banko sąskaitą, meilę ir istorijas, regėtas kine, apie valgį, keliones, ištikimybę ir kartais mirtį, bet ar niekados negalvojo apie tai, kaipgi iš tiesų atrodo žvilgsnis pro kabineto langą aštuonias valandas ir penkias dienas per savaitę, po kurio laiko gyvenimas gali atrodyti tartum maisto likučiai įskilusioje lėkštėje? Hansas Ulrichas peiliu laiškams atplėšti dabar dorojo vieną voką. Tą akimirką sau neatrodė nepavojingas, jis dirbo ir kitą darbą – bandė atsainiai apklausti Jeleną.

– Ar jūs pažįstate Arno Šmitą? – Hansas Ulrichas tyliai prajuko ir rėžė peiliu.

– Ar jūs pažįstate Arno Šmitą?

– Galėtų būti, – ji galėtų atsakyti ir mąsliai pakartoti Šmito pavardę.

Hansas Ulrichas šlakeliu vandens pagirdė savo kaktusus, palinkėjo sveikatos ir didžiausius storulius nustūmė į saulės išdegintą dėmę, išdrykusią ant palangės. Jau iš seno dėmė apsigyveno akmenyje. Beje, ji šičia tūnodavo ir naktimis. Rytoj geroji saulužė atkeliaus į šią vietelę ir nutvieks bjauriąją bibliotekininko princesę.

Peilį laiškams atplėšti sviedė ant rašomojo stalo.

– Eikite kartu su manim, – energingai pasakė jis. – Aš jums kai ką parodysiu.

Ir Jelena jį nusekė koridoriumi. Ji ėjo įkandin bent tol, kol iš tikrųjų jos šičia nebuvo. Jis įsivaizdavo už nugaros girdįs aidinčius jos žingsnius, į linoleumą atsimušantį garsą, tarp uždarų matinio stiklo durų. Ir ką gi ten privalėtų Jelenai parodyti, kad jai nebūtų nuobodu?

Koridoriumi žingsniavo pro negyvas drabužių kabyklas, pamažu tolo gelsvu nutryptu linoleumu. Hansas Ulrichas lipo laiptais, pasirinko ne liftą, įėjo į skaityklą, kurioje nė gyvos dvasios, ir nubindzeno palei dalykinio katalogo sieną. Knygų išdavimo langinės nuleistos. Staiga sukamojoje spintoje kažkas trakštelėjo, ir jam pasivaideno, kad antroje lentynoje paliktos knygos sudejavo.

Kokio vyro tokia moteris kaip Jelena galėjo trokšti. Hansas Ulrichas avarinį apšvietimą paliko degantį, kaire paglostė kartotekos dėželes, lyg ketindamas nukirsti kotų galvas, ir įžiebė stalinę lempą. Tokį vyrą, kokį mato knygoje, tiksliau knygose, kurios seniau lipo iš kišenių prijuosčių, tokias segėdavo tarnaitės, namų darbininkės? Žalią stalinę lempą Hansas išjungė ir įjungė, išjungė ir įjungė. Kairės pirštais žaidė prietaisu mikrofilmams skaityti.

– Taaaiip, ir kaipgi mes susipažinome? – garsiai paklausė bibliotekos skaityklos. Hansas troško Jeleną kaip kontrabandą parsigabenti į savo gyvenimą, kol dar aplinkui niekas nesisukiojo. Susipažinome kaip romane, Jelena jį pralenkė. Odinė moters striukė sušiugždėjo, kai į jį įsikibo. Hansas Ulrichas leido išdygti pasienyje keletui savo kolegų šešėlių. Neturėjo nė vieno draugo. Kaip romane, išgirdo savo balsą.

Užsidegant ir užgęstant stalinei lempai, įsivaizdavo, kaip jiedu, Hansas Ulrichas ir Jelena, smaginasi.

Pirma scena. Jelena ir jis šypsosi lyg šunys, kurie ką tiktai lėkė. Antra scena. Taip buvo, jiedu vis dar šypsojosi. Trečia, ketvirta, penkta. Manęs paprašė padaryti jos nuotrauką. Tuomet aš žinojau, kad ji keliauja viena. Kadangi aš irgi keliavau vienas, tame rožyne pirmo sutikto praeivio paprašiau nufotografuoti mus abu. Atstumą pažymėjau koja nubrėžęs žvyre kryžių, o paskui atsistojau šalia jos. Taip, aš užkabinau, jis leido Jelenai šitaip pasakyti. Dar kartą. Ak taip, gana greitai ir tvirtai aš jį pakabinau, džiaugsmingiau tarė Jelena, ir Hansas Ulrichas kalbėjo į jos sakinį. Aštunta scena. Visiškas atsitiktinumas nulėmė tolesnį mano gyvenimą, be mano žinios nusprendė pakeisti į pensiją išleidžiamo žmogaus likimą. Jau keletą metų tas atsitiktinumas su manimi mirė iš nuobodulio. Aną pirmą vakarą bažnyčios varpinės laikrodis neįprastai garsiai mušė valandas. Mes vienas kitam linktelėjome septynis kartus su kiekvienu laikrodžio dūžiu. Pauzė. Hansas skubiai tęsė savo epilogą; ji, vizitinę mano kortelę įsikišusi į užpakalinę kišenę, skubiai dingo. Sumišęs žvelgiau į jos švytruojančius raudonų sportinių batelių padus. Taip, aš atsisėdau ant vieno iš sunkių baltų suolų, kurie riogsojo priešais fontanėlį, fontanas–tu–juk–žinai, skliautinėje buksmedžių palapinėje. Taip, tu atsisėdai, pasakė Jelena. Aš atsilošiau, tęsė Hansas. Šakos smigo į nugarą. Su malonumu būčiau sulaižęs ledų, bet šičia nebuvo paplūdimio, niekas nežirgčiojo su ledų prikimšta šaldykle. Garsiau čiulbėjo paukščiai. Jie mėgavosi vakaru.

Hansas Ulrichas po staline lempa pakišo rankinį laikrodį. Rodė dešimt minučių po dešimtos. Sekmadieniais nuo universiteto link zoologijos sodo važiuodavo kas dvidešimt minučių. Jis dar privalėjo pasiimti kreditinę kortelę.

Eidamas į metro jis būtinai turėtų pasimankštinti: prie–Jelenos–priartėti. Staiga susivokė bėgąs. Jis geidė kito lytėjimo, liguistai troško paliesti dar kartą, aistringai, dar kartą. Bet Jelena jį stūmė atgal, keturpėsčia, ropom.

Pirmyn! Ant užpakalinių stok, tarnauk!

– Dar niekados neturėjau kekšės, – sušnibždėjo Hansas Ulrichas, vis dar palinkęs virš mikrofilmų aparato. Šis rodė naujausią Tomo Mano knygos leidimą.

♂ – ... ir antra, – jis apsižvalgė ir tęsė, – aš nesu skurdžius.

Tą sekmadienio naktį jau buvo pusvalandis po vidurnakčio. Gegužė ir Šėneberge, ir Šarlotenburge, ir Pankove. Frydenau miegojo. Hansas Ulrichas stypsojo priešais Jeleną ir nežinojo, ką jai padaryti iš tokio savo geismo. Jis jau ketino atkišti kreditinę kortelę, leidimą kirsti sieną, kad tik galėtų patekti kitapus grotų. Ten stovėjo Jelena, viena, bet pernelyg išvargusi, kad šitai pamatytų. Ji netgi jo įdėmiai nesiklausė.

– ... ir, be to, – jis nekantravo apgaubtas vilties, pipirmėčių ir tabako rūko. Grėsmė iškilo pirmiausia pradingti vilčiai.

Šiandien jis buvo paskutinis klientas. Jelena apsivilko savo juodą kimono ir labai lėtai susijuosė diržu, kurio mazgas pakibo ties pilvu. Ji pažvelgė į jo batus, rankas, burną, plaukus. Ji žengė.

– Apsisuk, – pasakė Hansas Ulrichas tylutėliai.

Ji žiūrėjo jam virš pečių.

– Po ketvirčio valandos aš čia baigsiu, – pratarė ji.

– Aš lauksiu, – tarė jis.

Žinoma, jis nelaikė jos rankos tuomet, kai jie kartu skubėjo gatve ir negalėjo rasti laisvo taksi.

– Ką jūs veikėte anksčiau?

– Visiškai neįprasta, ką aš čia darau, – kalbėjo ji. – Niekad neinu su klientais.

Hansas Ulrichas nepatikėjo ir paklausė:

– Tai kodėl su manimi?

– Nes jūs atrodote nepavojingas.

Ji buvo įpratusi meluoti.

Taksi, staiga sustojęs prie jų, aptaškė šviesias jos kojines.

– *El borriquito*, Kanto gatvė, – per daug garsiai šūktelėjo Hansas.

Abudu klestelėjo ant užpakalinės automobilio sėdynės. Juos skyrė nemažas tarpas, atrodė, kad dar turėtų įlipti trečias keleivis, kurį jiedu gerai pažinojo. Plonu pieštuku persibraukė lūpas – paryškino jų kontūrą. Paskui keletu lašų pakvėpino paausius, iškirptę, pakinklius. O kai iš rankinės išsitraukė šukas, taksi vairuotojas pasakė, kad savo žmonai šito neleidžiąs.

– Ko?

– ... šukuotis... automobilyje! – Iš pasipiktinimo paleido keletą riebių žodelių. Tą akimirką jo ir Jelenos akys susigrūmė veidrodėlyje. Vargais negalais jis atitraukė akis nuo jos šypsenos.

Ji šukavo plaukus.

Aną gegužės vakarą, kai dangus mėlynavo per visą naktį, Hansas Ulrichas su malonumu būtų greta sėdėjęs kur nors kitur. Veikiau paprastame Paryžiaus restoranėlyje ar prie Romos geležinkelio stoties, viduj languotos popierinės staltiesės ir žaidimų automatai, o priešais duris vienišas namo

šešėlis. Kur nors, kur naktimis didmiestis virsta provincija. Šičia, *borriquito*, jiedu sėdėjo per arti kitų porų. Daugelis iš jų atrodė tarsi ką tik išsmukę iš šilto meilės guolio, kad dar kartelį galėtų suvalgyti paelją[4]. Iš butelių kaklelių stiebėsi rožės, kaskart vis kitas tamsiaakis pardavėjas atkakliai pasilenkdavo virš stalo išgirdęs tvirtą „ne". Visi jie buvo mažesni nei puokštės, kurias siūlė, ir šypsotis jiems sekėsi daug lengviau nei eiti pirmyn.

– Jauni žmonės, – visiems svečiams aiškino padavėjas, griebdamas vyrukus už pečių.

Jelena šaukštu gaudė ryžius ir valgė. Net ir valgydama mūvėjo pirštines, bet šįkart abi. Šitai mažiau krito į akis. Jos buvo trumputės. Anksčiau žiemą tramvajų konduktorės mūvėdavo tokias pirštines, megztas, ir rinkdavo pinigus pardavinėdamos bilietus. Odinį Jelenos pirštinių viršų pjovė užtrauktukai. Kol mergina tylėdama šaukštu žvejojo smulkesnius žuvies gabalėlius, Hansas Ulrichas ieškojo ilgesnio siūlo pokalbiui.

– *Peep-show*, – tarė jis, – yra angliškos mugės malonumas, pramoga, savotiškas kaleidoskopas smalsuoliams; jį maitina peniais, kad tas prietaisas parodytų aibę paveikslų ir scenų, bet viskas bėga labai spėriai. Kai pinigėlis praryjamas, parodoma scenelė, tada akelė užsimerkia ir vaizdelis dingsta.

Jelena nieko neatsakė.

Ji tik krutino lūpas ir darbavosi burna – kramtė maistą. Dėl specialių prizų dar nebuvo išsiderėta.

– Kodėl jūs ėjote su manimi?

---

[4] Ispaniškas patiekalas iš ryžių su įvairia mėsa ar žuvimi, jūros gėrybėmis ar vėžiais, daržovėmis ir prieskoniais.

Ji ilgai ir įdėmiai žvelgė į vyrą. Paskui vėl ėmė uoliai kramtyti.

– Aš galiu pasakyti kodėl, – tęsė Hansas. Kalbėjo ir kalbėjo, šypsojosi tardamas kiekvieną sakinį, šypsojosi ir tylėdamas, lyg būtų visiškai pamiršęs savo veidą. Bet žodžiai, kuriuos jis bėrė it žirnius, staiga apsimetė, tarsi jie jo nepažinotų. Iš lėto išgirdo prie gretimų stalelių šurmuliuojantį triukšmą lyg lėkščių skimbčiojimą, atsklindantį iš atvirų gretimo namo langų. Hansas Ulrichas pakeitė temą, nes atrodė, kad Jelena visai nesidomėjo, dėl ko čion atėjo su juo.

Po skyrybų jis gyvenąs vienoje mansardoje, pasakojo Hansas Ulrichas, šalia Frydos Om pastogės; ta moteris esanti jo nuomotoja. Ir, reikia pripažinti, jie gerai vienas kitą supranta ir sutaria. Pro savo mansardos langą gyvenimą matąs iš paukščio perspektyvos ir suvokiąs, kad žmogaus stūmimasis pirmyn priklausąs nuo jo kūno svorio pasislinkimo į tikslą.

Jelena nusižiovavo ir parodė rožinį liežuvį.

– Nepakenčiu tokių žmonių, kurie nuolatos šypsosi kalbėdami, – pasakė ji. – Man jie primena kiškius, tokius pat nepiktus ir kvailus.

Dabar Hansas Ulrichas kontroliavo kiekvieną ištartą žodį ir sakinį.

Valgymo pabaigoje du klausimai pleveno neatsakyti.

– Ar aš jums atrodau iš tiesų nepiktas?

Jelena kėdėje atsilošė kiek galėdama. Jos veidas dingo iš šviesos ruožo ir paskendo šešėlyje.

– Ne, – atsakė ji kiek priešiškai, bet vis dėlto viliojamai.

– Ar tikrai norite žinoti, kas aš esu? – klausdamas Hansas tvirtai įsikibo į savo stiklą.

– Šiandien daugiau ne, – atsakė ji ir mažą išvargusią galvą padėjo į delną kaip į kokią lomą.

– O kaip mes vėl pasimatysime? – klausdamas Hansas išsitraukė kreditinę kortelę.

– Ketvirtadienį, – pasakė mergina ir pažvelgė į didelę jo piniginę. Ketvirtadienį, gailiai pakartojo jis lyg primuštas šuo, taip, tarsi kas nors ką tik būtų atitalžęs šonus, kad atsižadėtų žodžio „ketvirtadienis". Ketvirtadienis, ketvirtadienis, trečią kartą tariant apniko jausmas, tartum už Pankovo sienos bibliotekininkas būtų galutinai išsižadėjęs Sofi ir iš tiesų daugiau nepažinęs. Dabar jis nebenorėjo apie tai mąstyti. Paskutinį banknotą Hansas Ulrichas padavėjui kyštelėjo po kreditine kortele. Garsiai ištarė: gerai, ketvirtadienis.

Mergina jau ketino kilti ir eiti. Tą akimirką jis pagriebė ją už rankos. Nepaleido ir trūkčiojančiu veidu, atrodė, kad nukrito kaukė, paklausė:

– Kodėl pirštinė?

Hansas Ulrichas bučiavo jos pirštų galiukus, kyšančius iš juodos minkštos odos.

Žadinamai lėtai dešine ranka ji suėmė kairio užtrauktuko snapelį, patraukė, dantis po danties oda prasivėrė, mažos raukšlelės susimetė, plyšys prasiskleidė ir išdryko iki trikampio. Stiklinis juokas. Vietoj dviejų rankų Hansas Ulrichas išvydo dvi moteris. Į dienos šviesą viena ištraukė kitą. Dabar oda plačiai prasižiojo. Dabar žioji begėdiškai atvirai, pamanė jis ir ėmė sunkiau alsuoti, nei iš tiesų jautėsi. Ant kairės Jelenos rankos viršaus tupėjo skorpionas.

– O, – teišgalėjo Hansas ir susiraukė. – Ar neskauda?

Skorpionas plastiškai išniro iš Jelenos odos ir vėl pradingo. Tą valandėlę, kai Hansas Ulrichas pirmą kartą išvydo šį

padarą ant rankos, pamanė, kad esama kažko, ko jis iš tikrųjų negalėjo įsivaizduoti. Žinojo, kad tai su Jelena jam galėtų būti skirta. Žinojo jis šitą tuščią sustingusią akimirką, vis dar besitęsiančią, žinojo, kad buvo galimybė gyventi visiškai kitaip. Taip pat ir jam, penkiasdešimt trejų metų bibliotekininkui Hansui Ulrichui Kolbei? Tai panėšėjo į nuojautą, bet kartu ir į tikrovę, tikresnę nei visa, ką iki šiolei jis jau buvo išgyvenęs ir patyręs. Galvojo apie savo dukterį Sofi. Ją irgi apnikdavo laimės priepuoliai, jie išryškėdavo jos veide, kai jis nemačiom praverdavo kambario duris, o ji, vos vos prasimerkusi, išgirsdavo muziką.

Triukšmas, sklindantis nuo gretimų stalelių, grąžino Hansą Ulrichą į tikrovę.

– Argi neskauda, ne, neskauda? – klausdamas įdėmiai žiūrėjo į merginą.

– Nelabai, – atsakė ši. – Panašiai kaip seksas su pirmu draugu.

Dar keletą minučių jiedu stoviniavo priešais restoraną. Ji uždėjo ranką ant vyro krūtinės. Hansui tai pasirodė itin intymu, ypač po to, kas nutiko. Jis nurijo seiles.

– Buvo nuostabus vakaras, – tarė ji. Mergina greičiausiai apie bibliotekininką galvojo prideramai padoriai, šitaip įsivaizdavo Hansas Ulrichas, jis priversiąs ją dukart šitai padaryti lifte, jos plaukai atsidurs tarp jo pirštų, jo beveik žemyn nuleistose tvirtose ir reikalaujančiose rankose. Hansas jau pajuto Jelenos liežuvį ir galvojo apie jos žvilgsnį. Pagal jos galvos ritmą, – galva mataravo lyg švytuoklė keletą centimetrų tai priartėdama, tai toldama, – jo gyvenimas

išklydo iš kelio. Paskui jis įsivaizdavo girdįs kažkokį riksmą. Kaži koks gergždžiantis, lyg seno žmogaus gargimas, pamanė jis, trenksmas. Užkimęs žmogėnas. Jis išvydo save ir ją, paknopstomis išvirstančius iš lifto; Jelenos kaklas buvo rožinis, o jo veidas pavojingesnis ir labiau apšepęs nei prieš dešimt minučių.

Ji įlipo į taksi.

Virš geltono šviečiančio skydo su užrašu „taksi" įsiplieskė raudona lempelė. Senamadiškas šriftas savaip išdryko, atrodė, kad raidės nutolo viena nuo kitos ir kiekviena virto grafine mįsle, kurią reikėjo įminti. Tiktai vėliau Hansas Ulrichas susizgribo ir atpažino žodį „pensionas".

Ji pradingo. Net nė kartelio nepamojusi.

Hansas Ulrichas stypsojo kelkraštyje kulnais remdamasis į šaligatvio bortelį, o batų nosys bedėsi į nutekamąjį griovelį. Taip bibliotekininkas stovėjo ilgokai ir stebėjo priešais besidriekiantį vaizdą; toje vietoje smėlio skardis smigo stačiai į jūrą.

Du berniukai turkai spyrė kolos skardinę ir ši atsitrenkė į jo kojas.

♀ Sofi plaukai dar varvėjo po maudymosi duše, kai ji registratūroje pasiteiravo naujos Berlyno telefonų knygos. I – Q. Sėdasi ant lovos. Vaisinėje guli šepetys, bet plaukai dar pernelyg šlapi. Atsiverčia raidę K.

Kolbė Uvė, Vilhelmo Pyko gatvė. Vardas jai atrodo girdėtas, bet pirštas energingai dirba toliau. Kolbė Hansas, Drontheimerio g. 32A, Kolbė Hansas Dyteris, Johanistalerio didžioji g. 12, Kolbė Hansas J., Prie Pfulio g. 17, Kolbė Hansas Jurgenas, Kosmonautų alėja 177. Kitas vardas jau Haris Kolbė. Negi jis nebegyvena Berlyne? Gal taip ir geriau, tada nereikės su juo susitikti, nereikės ištarti: „Sveikas, čia aš. Ar tu nebeprisimeni? Aš daugiau nebepaaugau, o mano motina jau senokai nebeima į rankas metro, jinai jį neryžtingai susuko ir nustojo sakyti: „Sofi, tai tikras šokas.“

Ji buvo gražiausia Berlyno, Vokietijos Demokratinės Respublikos sostinės, moteris; ar dar pameni? O tu, vėliau mes tave vadinome „šoku“, tapai vienu iš daugelio jos meilės nuotykių ir, kas be ko, išimtimi. Nes iš Vakarų Berlyno tu atvažiuodavai turėdamas vienos dienos vizą – iš pradžių skubėdavai dėl jos, o vėliau dėl manęs, iš pradžių atsibelsdavai triskart per savaitę, vėliau vieną kartą, atsirasdavai tik

ketvirtadieniais. Nuo ankstyvo 1982-ųjų pavasario daugiau nebepasirodei. Tarp jūsų – tavęs ir mano motinos – turėjo liepsnoti kaži kokia ugnis, o kai ji išblėso, iš pelenų pakilau aš, atėjau 1968-ųjų kovą. Ligoninė – ta gimdymo stotelė – žvelgė tiesiai į sieną. Mano gražioji mama dar tais pat metais antrąkart ištekėjo už vyro, kuris jau vieną sykį buvo jos sutuoktinis. Prieš aną aferą, patirtą su tavimi, su „šoku" Hansu Ulrichu Kolbe. Ji mane išsiuntė 1982-ųjų rudenį į Dresdeno baleto mokyklos internatą, į tą „nežinomybės slėnį". Kad ir kaip ten buvo, jie ir aš gerai sutarėme, nors daugybė vyrų sėdėjo ant baltos mūsų sofos Pankovo Kūleno Kavalierių gatvės 8 name. Ir net sekmadieniais, kai atvažiuodavau.

– Kieno gi ši mažylė? – klausdavo vienas ar kitas.

Tuomet mama per nosį iškvėpdavo orą nė nešyptelėjusi.

– Buvo trys Baltijos jūros unguriai, – sakydavo ji. – Bet jau nebežinau, kuris iš jų.

O tu, šokas, daugiau nebeatėjai. Toks ir likai. Mama mirė. Po ketverių baleto mokyklos metų tapau valstybės pripažinta paskutine gulbe iš Šveryno. Žvelgdama į veidrodį visados sakydavau: „Anties galva." Anties galva su liūdna kriauklės spalvos kasa, nutįsusia nugaroje, vieną dieną viso ansamblio akivaizdoje atsisakė skaičiuoti paiką taktą – viens du, viens du, – lydimą nuobodaus akompanavimo pianinu. Aš išskridau lauk, po pusmečio griuvo siena, o aš puoliau į Karlo glėbį vienoje užkandinėje su degaline prie greitkelio. Karlas yra dailininkas, gyvena Nicoje. Pas jį važiuoju po tų šokių pamokų – geras apšilimas. Tiesą sakant, nenoriu dirbti, noriu tik pamėginti, ar mane dar paims. Bandyti noriu dar ir dėl Karlo. Su juo susipažinau tarp Celės ir Herfordo,

nors Irina sėdėjo automobilio priekyje ir sąmoningai kalbėjo rusišku savo akcentu. Aš, sėdėdama užpakalyje, vieną akimirką uždėjau ranką ant Karlo sprando. Irina išlipo prie Vunsdorfo, aš naktį praleidau su juo viešbutyje, o po savaitės įlipau į lėktuvą, skrendantį į Nicą. Niekas kitas mano gyvenime nesisekė. Tik Karlas.

Sofi atbula ranka pagraibo lovatiesę. Šlapi plaukai paliko dėmę. Ji ištiesia kojas, mankštinasi rytdienai, energingai pasirąžo, įtempia raumenis, išskečia pėdas, mąsto, puiku, puiku. Kvalifikuotas ir yra kvalifikuotas, tada sučirškia telefonas.

– Čia Abenšteinas.

– Ak, gerai. Ar žinote, – klausia Sofi, – kad jo telefonų knygoje nėra?

– O ko jūs tikėjotės?

Sofi skaito lentelę, užkabintą ant durų rankenos: „Prašom netrukdyti", parašyta keturiomis kalbomis. Vokiškai, angliškai, prancūziškai, rusiškai.

– Grąžinkite nuotrauką, – sako komisaras Abenšteinas. – Tai, ką jūs darote, baudžiama.

– Taip taip, – skubotai sutinka Sofi.

– Kurgi iš tiesų jūs gyvenate? – klausia Abenšteinas. – Jei iki rytojaus neateisite, iš bėdos atsinešiu pats.

– *Florijono* pensionas.

– Vis dėlto tai nemalonu, – girdi sakant Abenšteiną.

Sofi iš rankinės išsitraukia nuotrauką. Grąžinti? Betgi dar ne dabar. Nuotraukoje matomas beveik visas kambarys. Tiktai vienas tolimas kampas dešinėje skendi prietemoje, o dėl to – nusidriekia į tamsą...

Sofi linkteli, eina artyn ir veidu prisikiša prie pat nuotraukos, atsisėda įkalinta, sukaustyta savo pačios dėmesio.

– Keblu, sudėtinga viskas, – paberia ji Abenšteinui. – Kaip tik dabar sėdžiu su ja. Be abejonės, gera policijos nuotrauka. Ir aš dar norėčiau paklausti, kurgi šiaip ar taip aš esu. Kur iš tikrųjų...

– Mergaite, visa tai išties nesmagu, – atitaria komisaras Abenšteinas ir padeda ragelį.

♂ Jau buvo vėlyva popietė, kai Hansas Ulrichas atėjo į biblioteką. Pastatas maudėsi saulės spinduliuose, o jo kabinetą, išeinantį į kiemą, gaubė pavėsis. Koridoriuje aidėjo žingsniai, ir knygos, ir žurnalai, ir dulkės dvelkė kaip visuomet – kvepėjo juo. Nė menkiausias neritmingumas šį rytą nepranašavo jokių bibliotekininko gyvenimo pokyčių. Hansas Ulrichas ilgokai stoviniavo prieš besidriekiantį linoleumo taką, vedantį kaip ir kiekvieną rytą nuo durų iki rašomojo stalo; jis stebeilijo ir į tuščią sulankstomą kėdę, skirtą lankytojams. Ji šičia niekados nesėdėtų.

Čia Jelena niekad nesėdėtų, nenusimautų pirštinės ir nebrūkštelėtų ranka per bejausmį veidą. Taip, tarsi ką tik būtų šovusi mintis. Aš galiu tiktai stebėtis, kad tikrai jūsų nemyliu, išgirdo jis ją sakančią.

Ar tau irgi nereikia, mano gražuole, pasakė jis. Svarbiausia, kad esi šičia. Sėskis čionai, kalbėdamas vos liestelėjo savo kaktą. Matė, kaip ji juokėsi plačiai išsižiojusi. Jos dantys, jie panėšėjo į avių bandą blyškiai rožinėje dauboje. Juokis, mano gražuole, tiktai juokis. Jis leido sau į valias apie ją mąstyti, kol ji vaizduotėje virto grynu kūnu ir krauju. Nurodymą perskaitė Biblijoje. Šitaip atsirado Dievas ir

pasaulis. Ir iš tikrųjų niekas negali pasipriešinti ar apsisaugoti, kad jis gyvenimą svetimojo smegenyse, širdyje ar kelnėse privalo gyventi.

Anksčiau Reriko kaime devintą valandą eidavo miegoti. Doras jaunikaitis, jis lovoje dar ir skaitydavo. Kas gi nuspėdavo, koks kipšas taip anksti vydavo palįsti po antklode. Prie lovos ant spintelės degdavo žalia naktinė lempelė. Toji viską žinodavo geriausiai. Ką tu ten darai? – paklausė už durų mama. Aš skaitau, – atsakė jis.

Leido savo kūnui vėl nugrimzti į patalus. Vaizduotėje ilgais lyg čiuptuvai pirštais griebė raudonplaukę, klasėje sėdinčią priešais už dviejų suolų, paskui grybštelėjo aną šviesiaplaukę iš laikraščių krautuvėlės tarp kopų, dar čiupo kultūros namų padavėją ir galiausiai suglėbė naująją matematikos mokytoją. Kai jau tvirtai gniaužė savo aukas, įsiaudrinęs Hanso Ulricho protas stvėrė Hanso Ulricho kūną. Kiekvieną mielą vakarą jis kūrė ir rentė reiklios fantazijos pamatus. Vėliau moterys, su kuriomis galėdavo pasipraktikuoti, išmonę priėmė kaip patirtį ir stebėjosi. O gal ir Jelena stebėtųsi?

Ką tu ten darai? – kas vakarą klausdavo jo mama. – Skaitai?

Taip, suniurzgėdavo jis.

Taip jis pasirinko savo profesiją.

Išraudusiu veidu Hansas pasilenkė prie numylėtojo kaktuso, stovinčio ant palangės. Čia jį pastatė vakar, sekmadienį. Dar labiau prikišo nosį prie augalo, bibliotekininkai tikrai pavojingos būtybės. Dar labiau, priverstinė abstinencija paskui save traukė ydas. Jie maukdavo daug kavos, bet skystos, jie kankindavo savo motinas, nes niekaip nerasdavo tinkamos moters, knygose ieškodavo puslapių su subjauro-

tomis vietomis ir juos pasižymėdavo užlenkdami kampus. Hansas Ulrichas vis labiau linko prie kaktuso, spygliai beveik smigo į atvertas jo akis. Prieš susipažindamas su Jelena, tą jis sau būtų leidęs. Bibliotekininkai būdavo didžiausi nepataisomi svajotojai, turintys sausą odą, ir baigė išnykti. Lyg apsėsti kaupdavo celėse su centriniu šildymu nevalgomas atsargas, klijais ir nafta atskiestą medį. Valgydavo užkandinėje, o sekmadieniais pas mamą.

Hanso akis stebeilijo, blakstiena nė nevirptelėjo, vis dar spoksojo į gėlių vazoną. Bibliotekininkams grėsė pavojus ir kartu jie buvo pavojingi, buvo sausos būtybės. Nejau ir jis sausas žmogėnas? Ne visada, ne visiškai. Iš tikrųjų Hansas Ulrichas buvo narsus. Bet to jis retokai pageidaudavo. Vis dėlto moterys jame šitai įžvelgdavo. Jis galėjo būti drąsus užkariautojas.

Kažkas pasibeldė.

Dar prieš pasisukdamas metė žvilgsnį; lange priešais stovėjo jo kolegė, šviesiaplaukė, ir mojavo, krūtys prispaustos prie dilbių, plaukų sruogos ant akių.

– Kas nutiko, profesoriau?

Hansas Ulrichas nurijo seiles. Tarpdury išdygo pažįstama būtybė iš Halenzės, kad negražiai pakalbėtų apie lenkaites? Kambaryje iškart pakvipo senais obuoliais, kai tik anas paskui save uždarė duris.

– Aš jūsų, profesoriau, nesuprantu.

– O šito niekas ir nereikalauja, – atkirto Hansas.

– Vis dėlto aš paisau taisyklių, – tęsė jaunas laibas vyrukas.

– Kurgi iš tiesų jūs, jaunuoli, gyvenate? – paklausė Hansas.

– Pisuare, profesoriau. *Dernier domicil connu, un pissoir*[5].

---

[5] Paskutinė žinoma namų vieta – pisuaras (*pranc.*).

Tokių dalykų kiekvienam gali nutikti. Bet nieko nepaisydamas visuomet laikausi taisyklių.

– Kokių būtent?

– Paprastumo taisyklių; jūs pats jas mums įskiepijote.

– Kokias, kokias?

– Na kad ir tos Duisburgo sistematikos, glaustai išdėstytos taisyklės bibliotekoms.

– O jūs jas žinote?

– Manau, kad žinau, pone Kolbe. M reiškia mediciną, K religiją. G – sociologiją. Tarkim, turime knygą apie prostituciją. Kurgi turėtume ją priskirti?

Hanso Ulricho kakta iš nuostabos pasišiaušė – tartum Baltijos jūra prieš audrą.

– Gcr 3, – tęsė jaunas vyriškis, iš kišenės išsitraukė tabaką ir susisuko suktinukę.

– Prašyčiau, gerbiamasis, šičia nerūkoma, – įspėjo Hansas Ulrichas Kolbė.

– Gcr 3, – vyrukas nerimo ir paseilėjo popierių. – Juk kalbama apie moteris, be to, reikia išspręsti dilemą: ar tai moterims, kurios leidžiasi mušamos, skirtas patarėjas – tokiu atveju bus žymima kaip patarėjas Gcr 7, ar tokioms, kurios neleidžia pakelti rankos. Tuomet patenka į asmenybės raidą ir psichologiją Hbn 1. Kas gi atsitiko, Kolbe?

Hansą Ulrichą apėmė baimė: kaip greit viskas rutuliojosi – iš pradžių „profesorius“, tada „ponas Kolbė“ ir galiausiai „Kolbė“.

– Ir prie ko jūs ją priskirsite?

– Ką tokią?

– Ją.

– Prie K kaip kūnas, – atsakė Hansas Ulrichas. – Arba prie M kaip medicina, jei jūs pasirodytumėte kaip nesveika būtybė.

Staiga atsidarė durys.

– Kas čia vyksta? – paklausė akiniuotas laisvasis klausytojas.

– Šnekame apie moterį, – atšovė jaunas vyrukas.

– Apie kurią? – susidomėjęs akiniuotis kilstelėjo nuo nosies akinius. Dabar abudu jaunuoliai įsistebeilijo į Hansą.

Gryna tiesa. Nuo to laiko, kai susipažino su Jelena, kolegės ilgiau užtrukdavo jo kabinete, pernelyg ilgai, kad jis tai galėtų ištverti. Ilgesys jį nuteikdavo erotiškai. Bibliotekininkas praverdavo langus ir duris, traukdavo skersvėjis, o ponios sėdėdavo savo vietose su besiplaikstančiais plaukais, ypač išdrykdavo žilaplaukių šukuosenos. Atsisveikindamos jos tarsi netyčiomis į jį atsitrenkdavo; jis išsigąsdavo pajutęs prarają tarp savo ir to kito kūno. Paskutinio penktadienio popietę tik ana mažutė raudonplaukė studentė styrančia uodega buvo greitesnė, nei jam norėjosi, anksčiausiai išėjo laibomis alkūnėmis apglėbusi pirmąjį Celano leidimą. Nuoga jos oda šitaip švelniai, trapiai lietė seną patriušusį įrišimą. Vien plaukų kupeta, drąsi ir nepatvari, užpakalyje, kai ji paskui save užvėrė duris. Kabineto stikle jis išvydo gležną siluetą, gatvėje ji paleido savo uodegą. Ir dėl ko ji tai darė?

Netikėtai sėdėdamas prie rašomojo stalo pajuto šaltį. Ak, ką tos abidvi apskritai nutuokė. Apie dvejopą gyvenimą, kai jis lyg padvigubėja, tikrovė įgauna pagreitį ir aštuoniasdešimt du kilogramus sveriantis kūnas pažyra į daugybę šešėlių. Ne kiekvieną vakarą tie slampinėja apie Zoologijos sodo geležinkelio stotį lyg narkomanai. Tenai kiekvienas namas

žinojo, jis, Hansas Ulrichas, ateina, kiekvienas vitrinų manekenas jį atpažindavo. Kai jis iš po žemių išdygdavo zoologijos sodo stotelėje, sienos vos pastebimai pakreipdavo kampus jo pusėn, laikrodžiai trumpai stabtelėdavo, o paskui eidavo daug spėriau, gatvė driekdavosi visu ilgiu po jo kojomis. Hansas skriejo oru, kuriuo žingsniavo Jelena, atsistojo ant grindinio, kuriuo ji galėjo bėgti. Žvelgė taksi automobiliams pavymui, juose ji galėjo sėdėti. Ir su kuo gi ji šnekučiavosi, kalbėjo su moterimi, su vyru, su jaunu vyriškiu?

– Lauk, – tarė Hansas. Jau senokai jis buvo vienas. Kambaryje dar tvyrojo cigarečių tvaikas.

Po trijų dienų, ketvirtadienį, Hansas Ulrichas Kolbė kioskelyje priešais šou valgė kario dešrą ir stebėjo įėjimą. Galbūt jiedu, šitaip jis sau pasakė, tikrai rimtai susitarė susitikti šitą ketvirtadienį.

Jos pamaina jau seniai buvo prasidėjusi, kai Hansas dar užsisakė trečią porciją. Jelena neatėjo. Ar jinai jį pamiršo?

Jis spoksojo į kečupo butelį, pakėlė akis ir galvojo apie Sofi, paskui vėl įsistebeilijo į butelį, už kurio Sofi pradingo. Jelena jį, o jis Sofi pamiršo. Taigi šitaip ir buvo. Jis dirstelėjo į laikrodį, rodė be septynių minučių aštuonias. Tikrai pernelyg vėlu važiuoti per sieną ir belstis į Pankovą. Bibliotekininkas nuėjo šalin, kad tuoj pat už kampo sustotų priešais savitarnos skalbyklą. Ant raudono plastmasinio suolo sėdėjo vyras ir spogino į stiklinę skalbyklės akį, kur putojo ir vartėsi žlugtas. Hansas žiūrėjo į sėdintį vyrą, kuris spoksojo, ir norėdamas įsitikinti nesąs toks siaubingai vienišas, kaip anas už stiklo, pamanė, jog nuo dvidešimt penkerių metų priklauso socialdemokratų partijai. Šeštojo dešimtmečio pradžioje, tik įkėlęs koją į Berlyną, pasirašė kreipimąsi prieš

atnaujinamą ginklavimąsi ir iškart po to prašymą priimti į Vokietijos socialdemokratų gretas. Tuomet jam į akį krito tamsiaplaukė žurnalistė, atvirai ir griežtai, be to, konkrečiai pritarusi jo mintims. Ji jam tikrai patiko. Praslinkus dvidešimčiai metų jis du ar tris sykius sėdėjo su žaliaisiais paskutinėje eilėje ir flirtavo su jų keliamomis idėjomis ir jaunomis moterimis. Tada metė rūkyti. Buvo išsiskyrimo ruduo ir nešildomo buto žiema. Jis – menkas šapelis laiko tėkmėje, laiko tėkmė jam – bereikšmė. Net ir partijai priėmus sprendimą didinti ginkluotę, liko ištikimas, nors skeptiškai nusiteikęs. Neišsižadėdamas savo nuomonės jautėsi visai gerai. Restoranėlio *Pirmosios instancijos teismui* galinėje salėje vykę rajono grupės susirinkimai virto nuobodžiu jo saugumo jausmu. Hansas Ulrichas vis dar nenuleido akių nuo vienišo vyro skalbykloje. Už Hanso nugaros pro šalį važiuojančių automobilių žibintai perskrosdavo tamsią gatvę. Netikėtai vyras atsistojo ir susirūpinusiu veidu pažvelgė į didelę skalbyklės akį.

Jis mūvėjo vien apatines kelnaites.

Tą vakarą jau buvo pernelyg vėlu imtis kokių nors prasmingų darbų, taigi Hansas Ulrichas patraukė į kiną ir pažiūrėjo net du filmus iš eilės.

Penktadienį, šeštadienį ir sekmadienį jis į šou nuėjo vėlai, per vėlai kaip į šou, kad kaip paskutinis lankytojas galėtų apginti ypatingą savo padėtį. Ji pasakė su juo neisianti. Ne, šiandien ne ir rytoj ne, tikrai ne.

Dienos slinko, ir Hansas Ulrichas labai lėtai priėmė sprendimą. Ji privalėjo trauktis, iškristi iš žaidimo.

♂ Pensionas vadinosi *Florijonas*. Įsikūręs šoninėje Kudamo gatvėje. Jis pasuko į priešais namą augantį gėlyną, žydėjo balti ir šviesiai violetiniai rododendrai. Tarp krūmų tūnojo susirietęs šuo, kankinosi atlikdamas reikalą ir dėbtelėjo į Hansą Ulrichą stiklinėmis akimis. Ranka jau lietė durų rankeną, kai dar kartelį perbėgo kainyną: kambariai dviem asmenims su ir be pusryčių, dienos ir mėnesio nuomos kaina. Tada paskambino. Du šunys, iš garsų nelabai bauginantys, pradėjo loti. Šitaip bibliotekininkas pirmiausia susipažino su Timu ir Tekla.

Pirmame aukšte savininkas parodė didelį šviesų kambarį su dviem langais, iš kurių vienas siekė grindis; pro jį galėjai patekti laukan. Į vidinį kiemelį skverbėsi silpni, bet vis dėlto auksiniai pavasario spinduliai. Kambarys turėjo pakankamai žavesio, bet neturėjo nei vonios, nei tualeto. Juos rasite už salės, paaiškino savininkas.

– Kokia dar salė, – dūdų orkestro muzika Hansui Ulrichui kėlė siaubą.

– Aš parodysiu, – tarė savininkas, žengtelėjo žingsnį atbulas ir užmynė ant senos moters šlepetės.

– Anas, kuris čia prieš jus gyveno, – visiškai suprantama, senoji įterpė savo trigrašį, – kuris šičia gyveno anksčiau, buvo gerokai kvaištelėjęs, be vieno šulo, jis net pats su psichiatrija nesusidorojo.

– Mama! – Vyras ją apglėbė per pečius ir stumtelėjo laiptinės link.

– Ak, kai kuriomis dienomis, šičia... – pasakė jis.

– Žinoma, suprantama, – atitarė Hansas Ulrichas.

Jam iš tiesų nukrito akmuo nuo širdies. Salė tebuvo baleto salė. Prie trijų sienų pritvirtinti skersiniai klubų aukštyje, langai žvelgė į gatvę, pianinas, žydras, veidrodžiai, žiedai, lynai, nuo lubų karojo trapecija, įkypai krintanti šviesa, kurioje šoko dulkės, ir Hansą užliejo netikėtas palaimos jausmas. Atrodė, tartum jis savo istorijai su Jelena dovanų gautų kulisus. Priėjo artyn prie ketvirtojo ir penktojo dešimtmečių nuotraukų virtinės. Laikas nuotraukoms meistriškai pataikavo. Hansas Ulrichas nusiėmė akinius. Katlyna Manti, auksinė ir ruda, paskendusi plunksnose, odoje ir šilkuose. Bibliotekininko rankos, sukištos į kišenes, buvo labai šiltos.

– Seniau mano mama buvo aktorė. O tenai yra vonia, – ištarė nervingas vyras. Salės tolumoje bolavo mažos durelės.

Dviem pirštais Hansas brūkštelėjo per baleto skersinį. Čia jis troško patikėti, kad daiktai gali ašaroti, kad jie kartais geba negirdimai nusijuokti.

– Ar galiu dar kartą apžiūrėti kambarį? – skubriai paklausė jis.

– Ramiai pasvarstykite, – tarė vyras ir paliko Hansą vieną.

Dvigulė lova beveik juoda. Atrodė taip, lyg moteris šlapius savo plaukus būtų išdraikiusi ir jais apjuosusi lovos ap-

vadą; tamsiai raudoną medžio tekstūrą puošė švelnūs rantai. Ant tamsaus blizgaus naktinio staliuko Hansas Ulrichas padėjo akinius sulenktomis kojelėmis. Atsisėdo ant lovos. Prie kilimėlio, rožinio ir gauruoto, pamesto ties lova, jis dar galėtų priprasti. Sienų apmušalai buvo iš medžiagos. Labai jau prancūziškos, penkios rožėlės glaudėsi į būrį. Ir kaipgi jis galėtų ją čion gauti. Hansas Ulrichas dvejojo. Paskui garsiai ištarė, tikras triukas. Ateik čia! – paliepė į orą.

Ką tik Jelena raudonus savo kojų nagus suleido į kilimėlį prie lovos, lakas pjovėsi su rožine spalva. Hansas pasilenkė ir apžiojo mažytį kojos pirštelį. Ji suniurzgė ir paklausė, kur jos sportiniai gimnastikos bateliai, jis mostelėjo į aukštų stiklinių durų pusę ir išvedė ją, pavyduliaudamas tiems bateliams, laukan, į tikrą dulksną. Greičiau lauk, pasiieškok gimnastikos batelių toje kišenėje, kurią vadina prancūzišku balkonu. Jos drabužiai – jie permirko ir suteikė kontūrus, išdavė kūną, už kurį Jelena, prispaudusi kaktą prie lango stiklo, įvardijo sumelę. Krūtų speneliai skleidė tamsą per plonytę medžiagą. Mergina sužvarbo. Hansas Ulrichas maisto užsakė į kambarį, įsidėmėjo perdėm smalsų žvilgsnį padavėjo, primenančio jaunesnį savininko brolį. Jis jam ištiesė arbatpinigių ir nusisuko, padavėjas gautus pinigus perdavė Jelenai, tada Hansas ant kulno apsisuko apie savo ašį; jam apsvaigo galva. Jelena? Kaip trečia pagalvė tilps lovoje? Paklausyk, Hansai, juk čia patiriamos didelės gražybės! Ar ji kartais neverkė?

Truputuką, atsakė šioji.

Jis labai atsargiai prigulė šalia, atkreipė dėmesį į šviesias, švelnias užuolaidas. Tarytum migla, pasakė Hansas Ulrichas. Lyg nuotaka, prabilo ji.

Argi nejauku?

Dar ne. Ji nuleido blakstienas, juodas ir riebias. Ką ji pasakė? Išsičiustijęs gražuolėlis? Tą akimirką jos galva krito į jo skreitą, ir jis pamanė: obuolys. Hansas girdėjo klapsinčias savo akis: aukštyn žemyn, aukštyn žemyn, kai jos klapsėdavo aukštyn, jis visąlaik matė kambario lubas – truputis lipdinių ir du susikirtę purvini dryžiai kampe virš tualetinio stalelio. Jos burna buvo pilna, jis ragino, nesustok, tęsk, taip, taip, čia...

– Ir, – prabilo nervingas vyras. Didelis raktų ryšulys sūpavosi ant jo riešo. Hansas Ulrichas skubiai pašoko nuo lovos.

– Ar jums bloga?

– Dėkui, – atsakė Hansas. – Mes imsime šį kambarį. Aš ir mano žmona. – Jis dar kartelį apsisuko. Dar niekuomet nebuvo su ja nuėjęs į mažą slaptų intymių pasimatymų kambarėlį, tartum būtų nuspėjęs, kad vieną gražią dieną galės ją užsisakyti tik sau. Čia jau laikas. Čia už durų nelūkuriavo niekas, joks klientas. Hansas su didžiausiu noru būtų pasakęs „namie", bet to buvo per daug. Protingiausias šitos rožinės vietos apibūdinimas būtų žodis „kulisai". Savininkas užrakino kambarį.

Jiedu leidosi laiptais. Pirmas aukštas, taip paaiškino vyras, jame gyveno studentai iš Afrikos. Jie visados sumokėdavo iš anksto už visą semestrą. Virtuvėje, kur Hansas Ulrichas įsirašė į įsiregistravimo žurnalą, trys juodukai spietėsi apie stalą ir pagal liniuotę braukė medicinos vadovėliuose. Tarp plikų jų kojų taksai Timas ir Tekla glaustėsi vienas prie kito.

Pirmą vakarą Hansas Ulrichas atsinešė kasetinį magnetofoną su radijo imtuvu, o antrąjį atsivedė moterį; jiedu

buvo pažįstami jau tris savaites. Ankstyvą rytą, dar prieš keturias, savininko motina, Katlyna Manti, stebėjo, kaip jauna moteris nusvirduliavo iki pusės laiptų, o paskui ėmė eiti greičiau. Ir kai moteriškė iš viršaus tyliai šūktelėjo: „Įsiregistruok“, trinktelėjo laukujės durys. Jauna moteris ištirpo gatvės tolumoje. Ji vilkėjo baltą palaidinę. Lauke tikrai senokai nebešvietė iškaba *Florijonas*.

♀ Kad taip galėtų būti. Jelena skubėjo gatve žemyn. Žengdama kiekvieną žingsnį juto, kad ji nebebuvo tokia kaip anksčiau. Persmelkdavo nuolatinis juokingas jausmas. Daugiau nebesi ana senoji, nes vis sensti. Ir jei šitaip toliau darytų? Tuomet gyventų be laimės?

Kudamu bėgo žemyn ir nerado nė vieno laisvo taksi. Ją pralenkė vėlyvas autobusas, bet apie jį negalėjo būti jokios kalbos. Ar senoji Jelena buvo laimingesnė? Senoji Jelena, vis dar tūnanti mažojoje Jelenoje iš seno? Anksčiau jos vardas buvo Liz. Ak, beprasmiški visi tie prisiminimai. Suskaičiavo, kiek metų prabėgo nuo tų geresnių laikų. Daugiau ji nebebuvo ana senoji, nes ji prisiminė. Dėl to kaltas ir tas Hansas. Kokia gausybė potyrių ją apniko, kai jis abiem rankom uždengė jos veidą, lyg norėtų atimti jos bruožus, susiurbti į savo rankų linijas. Kai jis lūpomis vis dar kietai sučiauptą jos burną apžiojo, delnuose laikė jos krūtis, reikalaujančiais kietais pirštais gniaužė spenelius, kol ji baisiai pasišiaušė smarkiau jo griebiama. Paskui jos gražybių dėželė atsivėrė. Angliška stiliumi, sumurmėjo ji. Asmeninis *peep-show* būdas intymiems paveikslėliams, per itin trumpą laiką. Niekam nereikalingas daiktas tie prisiminimai, tarė

Jelena mažajai Liz. Bet jau abidvi ropinėjo vaikystės palėpėje. Niekam nereikalingas daiktas, dar kartą sumurmėjo Jelena mažajai Liz, kuri viską pagavo ir pernelyg daug to panaudojo pažodžiui.

Visi poliakai, šnekėjo kaimynai, kai seneliai katalikiškai susituokė Dortmundo Hėrdėje. Kiekvieną sykį vaikai į šį pasaulį ateidavo pramečiui. Irmė buvo jauniausias vaikas, turėjo raudonus plaukus ir labai panėšėjo į lenkiukę. Tą žvilgsnį Irmė paveldėjo iš apačios, kurią vyrai iš suktumo ir įkarščio laiko cheminiu junginiu. Jos gerbėjai lakstydavo motociklais. Ant užpakalinės sėdynės ji visados plačiai išžergdavo kojas. Gerbėjai grojo mušamaisiais instrumentais ir kartu pasiimdavo į rūsį Irmę. Galgi ir iš Liz nieko doro nebūtų išėję. „Tiktai šešiolika, o jau paskutinį mėnesį nėščia“, – klykė senelė ir baisingai pritalžė pilvotą Irmę. Žodžiu, pridaužė kaip obuolį. Paskui iškėlė rankas į katalikiškąjį dangų, kad ten pasisemtų naujų jėgų, o tada dar iš širdies pridėjo. Ar atsiminė anoji, kadaise buvusi Liz ir vėliau turėjusi tapti Jelena, tuos smūgius? Be abejonės, vaisiaus vandenys pliūptelėjo lyg iš kibiro.

Liz itin anksti išaugo iš vystyklų ir stačia galva nėrė į nuotykius gatvėje. Žiemos kalnas – šitaip vadinosi gatvė. Įrašydami ją į mokyklą, mokytojai nuoširdžiai raukė nosis. Prastas adresas Dortmundo Hėrdėje. Liz užaugo pačiuose niūriausiuose, tamsiausiuose miesto pietuose. Tik pažiūrėk, čia juk kėpso mažoji Niepiklo, užaugusi taps tokia pat nepasotinama kaip ir senė, kalbėjo vienas iš kaimynų. Kas gi iš tikrųjų jos tėvas?

Irmės kūdikis vardu Liz sėdėjo ant apsamanojusių laiptų. Rūsyje jau gamino antrą vaiką. Į nosį Liz įsikišo baltagalvės

žiedą. Kai ji sulaukė penkiasdešimt vienerių, automobiliai pro šal riedėdavo šitaip lėtai, ir apskritai visi vyrai spoksodavo, beje, ir tie, kurie ją pažinojo, visi važiuodavo labai lėtai iš paskos. Ji pradėjo užuosti vyrus, dėl to susijaudinusi basomis tekina pasileido asfaltu ir 1967-ųjų vasaros pabaigoje tysojo kolektyvinio sodo pakrūmėje. Po ja gulėjo maži kirmėlių išvarpyti obuoliukai. Kai grojimas pasiekdavo viršūnę, nuolatos, tarytum laikantis taisyklių, atsiverdavo vienas langas, ir senelė įsakmiai surikdavo: du šviesaus, vieną *HB*, keturis butelius eksportinio, 100 gramų riebaus sūrio, bet plonai supjaustyto, ir užrašyti kreditan.

Aną siaubo akimirką Liz ant veido nutūpė musė. Liz, trylikos, atsikėlė.

Kad man būtum klusni mergaitė, Liz pasakė vyras ir delne kratė musę, kol toji apkurto ar nudvėsė. Rankoje spausdama šokdynę Liz seniai galvojo apie ką kita – šovė puiki idėja. Tris pirštus juodomis panagėmis mestelėjusi į orą ji davė priesaiką ir smagiai nusijuokė.

Ką ji prisiekė, buvo visiška priešingybė, ką ji iš tiesų darė. Būti klusniai galėjo teikti malonumo, nors būti paklusniai buvo kaip tik uždrausta. Liz stovėjo įtempusi per kelius kojas. Kai ji šitaip užtikrintai jausdavo savo kojas, būdavo pakankamai stipri, kad netaptų nelaiminga.

O laiminga? Ar šitam jausmui ji pernelyg stipri?

Jelena vis dar stovėjo Kudame atsirėmusi į knygų vitriną. Praeinantys vyrai žvelgdavo į ją šnairai ir sulėtindavo žingsnį. Ji pasitraukė į autobusų stotelę.

Ten, iš kur Liz kilusi, išsyk po vakarienės apimdavo nuovargis, o po vonios niekas nepašvarėdavo. Vyrai gėrė, dangus kai kuriomis dienomis tiesiog kybodavo virš sode džiūstančių skalbinių. Prietemoje raudonos dėmės virš aukštakrosnės sproginėdavo, kibirkščiuodavo ir vėlei greit susigūždavo, tarsi joms kažką skaudėtų. Panašu į myžnius – sakydavo moterys ir vidun sunešdavo skalbinius. Ištisas dienas sukiodavosi vilkėdamos savo chalatus, o vyrai gyvendavo savo moteryse ir neužuosdavo jų. Kraujuojančiomis nosimis vaikai zujo pirmyn atgal, kol galiausiai virsdavo vyrais ir moterimis. Jie įsikraustydavo į tokį pat namą šalia, su mažučiais lyg žuvies skardinė kambarėliais. Paskui vingiuodavo tarp santuokinės lovos ir drabužių spintos, svyruodami ėjo į meilę.

Tai ir buvo meilė?

Nuo spalio iki balandžio tarp lovų tysodavo lyg dešra susukta vilnonė antklodė netikėtam svečiui. Kad netrauktų skersvėjis iš apačios. Moterys įprato prie ankstyvų vyrų mirčių ir, jiems dar neiškeliavus anapus, jau dairydavosi naujo. Vyrai, visi be išimties, atrodė taip, tarsi būtų dirbę ne su anglimis, o būtų tenai užaugę. Vyrai priklausė štolnėms ir savo moteris su vaikais tempdavosi į kasyklos pakraščius.

Liz buvo ne tik nepasotinamoji, bet ir mažoji Niepiklo. Dėl jo, dėl dėdės Niepiklo, pusiau kairiojo puolėjo 10 numeriu, kaip tik dėl jo pelnė gatvės pagarbą. Kiti jos dėdės būdavo pasiskolinti tam tikram laikui ir dažniausiai pikčiurnos. Tačiau Alfredas šičia atsirasdavo per Kalėdas, per kiekvienas Kalėdas, įrodymas, kad jis joms priklausė.

Kodėl, tiesą sakant, jis nebuvo jos tėvas? Jis, beje, prilygo didžiausiam siaubui, visiems gynėjams suruošdavo tikrą

pragarą, o tą padaryti juk buvo daug sunkiau nei tapti jos tėvu. Per 1956 ir 1957 metų sezoną su Dortmundo Borusija jis laimėjo Vokietijos pirmenybes. Būtent dėl to ji, Liz, Žiemos kalno gatvėje buvo vienintelė mergaitė, kurią šaukdavo pavarde, kaip kokį berniuką. Ji buvo didžios akimirkos tąsa. Taigi ano Niepiklo dukterėčia. Ir kada gi Liz pavirto Jelena?

– Vaikas per daug suvalgo mano petražolių, – pasakė senelė, nujausdama kaži ką bloga. – Salierai, petražolės ir saldymedžio šaknis smailina.

Tikrai retai į Žiemos kalno gatvę įsukdavo automobiliai. Vienais metais vaikai rėkė „Teksasas, Teksasas“ ir skuodė paskui. Kitais metais šūkavo jau kaži ką kita, girdėta per vieną televizijos laidą, ir lėkė dar greičiau. Mažesnių vaikigalių gauja paūgėjo. Tas, kuris daugiau jau nebėgdavo su gauja, vaikštinėjo su drauguže, kuri privalėjo būti bjauri, po pievą, skyrusią Žiemos kalno gatvę nuo anglų kareivių gyvenvietės. Užėjus sutemoms kiekvienas, besisukiojantis tenai, turėdavo peilį tarp kojų.

Liz nepatikliai nusikvatojo. Su savo laiba it nendrė drauge, kurią visi vadindavo akiniuotąja Barbe, pievos pakrašty sėdėjo ant raudonai ir baltai dažyto užtvaro. Ji mataravo baltutėlėmis kojomis ir krimto petražolę.

– Okupantai, – postringavo akiniuotoji Barbė, – jų moterys ištisą dieną prie staltiesių siuva nėrinių apvadus. Paskui viską siunčia į Angliją.

– Paistalai, – pertarė Liz. – Siūti jos gali ir Anglijoje, jos čia atsibeldė ne tam. Jos saugo mus.

– Kodėl?

– Šito aš nežinau, gal mes dar pernelyg mažos, – atsakė Liz. Už jos nugaros po dilgynes ir ten išverstas šiukšles šmirinėjo žiurkės. Vaikinas odine striuke praėjo pro šalį, ir akiniuotoji Barbė akimirksniu nusiėmė akinius.

– Lovose jie miega be patalynės, – ištarė ir prisimerkė. – Rytais jų pėdos ir pilvai raudoni it kraujas, – pridūrė.

Penktadienis. Plaukai atsidavė žuvimi, klubai lingavo naujai, kojos glotnios ir baltos it sniegas, rankų nagai lakuoti, ir dilgėlės, dar visai gležnutės, stebėjosi. Čionai, į šviesią vaiskią jų žalumą, atbėgo viena tokia, tarytum lėlytė į dovanų popierių! Penktadienis, ir Liz trumpute popierine suknele žingsniavo per dilgynes. Te nebando nė viena ją nudilginti. Suknelę jai padovanojo dėdė Alfredas. Iki pat užtvaro eidama spyrinėjo alaus skardinę. Kai galop priėjo, buvo visai atsipalaidavusi. Sekmadienį, pasibaigus vesterno *Bonanza* serijai, draugei pasakė, kad jie, anglai, vis dėlto turėtų turėti patalynę. Abidvi sėdėjo ant didelės šiukšlių dėžės prie namo. Liz burna buvo kitokia, jau buvo Jelenos. Nė viena gyva dvasia nepastebėjo, klusni mergaitė.

Pagaliau prie *Muzikos* kavinės Jelena įsėdo į taksi. Galvojo apie Hansą. Kokia pagieža. Ji mąstė apie meilę. Šitaip galėtų atsitikti. Meilė, sušnibždėjo ji, kai gerokai stipriau nei reikia trinktelėjo durelėmis, ką visa tai turėtų reikšti? Kas yra nealkoholinis?

– Kur vežti? – paklausė vairuotojas. Jelena ranka persibraukė veidą. Vairuotojas buvo jaunas ir neabejotinai gerai atrodė. Iš tiesų jaunesnis už ją.

– Studentas? – pasmalsavo ji.

– Ir kurgi dabar?

– Dėl manęs galima ir pas jus.

Kad taip galėjo nutikti. Nuo vakardienos ji su tuo Hansu Ulrichu miegojo vienoje lovoje. O ji vis dėlto nestovėjo *Kempinskio* apartamentuose.

♀♂ – Bet tik ne dabar.

Ryto sutemos tik plaikstėsi, dar toks metas tarp nakties ir dienos, brėško; tokiu laiku Jelena baimindavosi įsilaužėlių ir šmėklų, o Hansas – mirties.

Ėjo paskutinė gegužės savaitė. Prieš užmigdamas šitame pensiono kambaryje atsibudęs Hansas Ulrichas vylėsi liksiąs čia ir gyventi. Jelena jam paskambindavo į Frydenau, pirmu iš naktį kursuojančių autobusų jis nuvažiuodavo ir laukdavo prie kampo. Ji atvažiuodavo taksi, ir juodu kartu įeidavo į namą. Jie praleisdavo vieną arba dvi valandas, o kartais ir ilgiau.

– Dar, dar, – prašydavo Hansas.

– Betgi aš visad vėliausiai dabar išeinu, – sakydavo Jelena.

– Pažvelk pro langą, koks ten oras, – pasakė jis.

– Nieko nematau.

– Ar galiu tave palydėti?

– Juk nėra jokios lijundros, – atsakė ji.

Kai jie nusigavo, buvo jau vėlu. Pensionas labai kietai miegojo, atrodė kaip giliomis žiemomis nuo viso pasaulio atskirtas ir išmiręs kaimas. Iš *Florijono* užrašo telikę menkai

įžiūrimi raidžių kontūrai, tušti be šviesos. Juodu globė švelnus oras ir keistoka tyla, nė menkiausios bent kokios gyvos būtybės ženklo ar užuominos, kad jie vis dėlto nėra vieninteliai šios planetos gyventojai. Ilgai Hansas Ulrichas Jeleną gniaužė prispaudęs prie medinių koridoriaus durų, vis netraukė iš kišenės rakto, bet vis dėlto bučiavo. Taip dar niekada nebuvo atsitikę.

– Ir kodėl tau patinka vyresni vyrai?

– Argi aš taip sakiau?

O vėliau, patekus į kambarį, plikos Jelenos kojos ant lovatiesės.

– Vyresniems ponams reikalingiausias meilus rūpestingas elgesys, – atsakė ji.

Hansas Ulrichas pirštais perbraukė jai per veidą, paskui glustelėjo nosimi. Kad geriau galėčiau tave matyti, sukuždėjo. Ji dantimis gribštelėjo jam į nosį. Apatiška aistra? Frigidiška pasija? Kad jis taip pavadino, jai visai nerūpėjo. Jelena buvo šiuolaikiška mergaitė, galbūt netgi šiuolaikiškesnė negu Hanso Ulricho dukterys. Jos tebuvo jauniklės.

Jelena, tarė jis. Giliai įkvėpė oro ir suvokė, kad darėsi nuobodus. Gal geriau reikėtų vėlei pasislėpti už savo knygų, kurių daugiau nebėra? Kas galėjo būti tikriau už tai, ko jau vis dėlto nebuvo? Penktadieniais jis tarsi kokia įžymybė galėtų vaidinti priešais savo mažą moterišką gerbėjų auditoriją. Ir jei kuri viena iš jų dar rastų kokią nors knygą, kurios iš tiesų nėra, – ji tai sužlugdytų.

Niekas, visiškas niekas bent man, pamanė jis.

– Mąstymas atima jėgas, – pasakė Jelena.

Hansas įjungė magnetofoną ir kiek patildė muziką.

Argi jis garsiai mąstė?

Ji nusimovė pirštines. Truputį kilstelėjo sijoną, atsargiai pirštų galiukais į šalį timptelėjo šilkinių kelnaičių juostelę. Skorpionas, puošęs kairę ranką, padėjo šitai daryti. Ji nesmarkiai pliaukštelėjo Hansui per pakaušį.

– Nagi, pirmyn, – pasakė ji, ir Hanso liežuvis jau brovėsi tarp Jelenos lūpų.

Ji nesiliovė kalbėjusi, paleido plaukus, pusiau apsirengusi, pusiau stačiomis praskėtė kojas, atsirėmė alkūnėmis ir metė žvilgsnį į jį.

Hansas Ulrichas pakėlė akis į ją.

– Būk ten, – tarė ji įsakmiai ir skorpionu pasidabinusi ranka niuktelėjo jį atgal, tartum jo galva būtų kokio skenduolio, tartum ji būtų visai neprašoma dar kartą išnirusi iš vandens.

Hanso liežuvis smuko vidun. Dar vieną akimirką jis prisiminė pranešimą, kurį rytoj, penktadienį, turėjo skaityti bibliotekos kamputyje.

– Susirašinėjimas su... – ir Jelena nekantriai trukčiojo koją.

– Laikraštyje buvo parašyta, – kalbėjo ji; jos burna per visą torsą nutolusi nuo lūpų. – Laikraštyje rašė apie įvykį, nutikusį kūdikiui; jis pasikorė ant savo seilinuko. Ar aš tau jau šitai sakiau?

Jis linktelėjo, judesį Jelena nuspėjo iš jo viršugalvio.

– Ir, beje, tame pat lape išspausdintas pasakojimo apie tėvą iš Ohajo tęsinys – iškapojo visą savo šeimą, o kartu ir šunį, nes anie su juo nenorėjo kasdien švęsti Kalėdų. Ar tu šitaip irgi galėtum? Hansai?

– Ne per Kalėdas. – Jo veidas buvo prakaituotas.

– Ir, – tęsė ji, tarsi tik dabar prisiminusi svarbiausią dalyką, – Londono zoologijos sodas pranešė apie Moli Dainen, raganosės, mirtį; toji nugaišo praėjusį mėnesį. Finansinė katastrofa – teigia valdytojas.

Jelena pradėjo labai lėtai juoktis, užsimerkė. Ji regėjo, kaip patinėlis iš užpakalio šliaužė ant patelės. Kai patinas visai aklai atsidavė savo ritmui, patelė pasuko galvą 180 laipsnių ir ėmė jį ryti. Begalvis skorpioniuko kūnas judėjo toliau, ritmingiau, karštligiškiau, dar smarkiau, galop nevaržomas ir nekontroliuojamas smegenų.

Hansas Ulrichas, vis dar nosimi ir liežuviu tarp Jelenos kojų, nematė, kaip ji subaltakiavo ir įsistebeilijo į lubas. Jos lėliukės pasislėpė po virpčiojančiais viršutiniais vokais. Moteriška giminė, gimusi, nuoga, akimirką negyva. Tada ji sukliko. It kokia žuvėdra, toptelėjo Hansui. Jis tikrai suklydo.

Kai ji pagaliau atsimerkė, atrodė taip, lyg žvelgtų į saulę net neprisimerkusi. Žemyn nubraukė šviesų siaurą sijoną. Jis taip žavėjo Hansą, kad bibliotekininkas tuoj pat gavo progą švęsti su šampanu. Ji buvo nusiplūkusi. Jiedu tysojo ant nugarų, sijonas, suglamžytas it panaudota servetėlė, mėtėsi prie kojų. Ant pilvų abudu turėjo po šampano taurę. Jos pilvas buvo plikas.

Lauke dar nepragydo nė vienas paukštis.

Virš prausyklės kabojo lentelė. „Prašom netrukdyti." Vokiškai, angliškai, prancūziškai ir rusiškai. Hansas perskaitė visom keturiom kalbom. Ji nusikvatojo. Kodėl?

– Todėl, – atsakė ji.

– Pusryčiai lovoje – dviejų markių antkainis, – pranešė jis. Hansas leido suprasti, kad jis nesąs vargšas. Ji probėgšmais gribštelėjo jam galvą.Vyras loštelėjo, jos ranka pakibo ore; kaipgi dabar jis turėjo atrodyti – kvaištelėjęs, vienišas ir senas jauniklis, pats vienas žaidžiantis futbolą, o glotniai sušukuoti plaukai tvirtai prilipę prie apvalaus kiaušo. Staiga Hansas Ulrichas šliukštelėjo paskutinį šampano gurkšnį jai ant klubų. Merginos pilvo raumenys virptelėjo, plonytis upeliūkštis jaudinamai subėgo į bambą. Tada tysodama ji brūkštelėjo per lūpas – pasigražino.

– Dėl tavęs.

Ar čia kalta ta juoda akis rėminanti linija, kausčiusi žvilgsnį į ledą?

– Ar tau smagu?

– Ką?

– Ar darbas tave džiugina?

– Taip, labai, – atsakė ji nė kiek neprovokuodama; tai prilygo katastrofai. Hansas Ulrichas susigūžė.

– Nesmagu tik per Žaliąją savaitę[6] ir Tėvo dieną, – pridūrė. – Tuomet lanko tik ūkininkai ir kiaulės, – kalbėdama apsivertė ant šono ir ranka parėmė galvą. – Seniau darbavausi radijuje, beje, ten pajutau tikrąjį skonį, radijo pjesėje.

– Mat kaip, – nutęsė Hansas Ulrichas. Prieš akis išniro gašlus režisierius prakaitu įmirkusiais margais marškiniais. Tikras įsislaptinęs suteneris! Hansas išvydo iškeltą savo ranką, kietai sugniaužtą kumštį, kuriuo jis negalėtų pasitikėti. Galingas smūgis į redaktoriaus duris.

– Ar tu dar klausaisi? – Jelenos klausimas privertė Hansą Ulrichą atsitokėti.

---

[6] Žemės ūkio ir maisto produktų, sodo gėrybių mugė.

– Ar ten buvo redaktorius? – speitė ją Hansas. Tą akimirką jo balsas nuskambėjo keistai, buvo toks, kokio nei ji, nei jis pats nebuvo girdėję.

– Ne, – pasakė ir išsitiesė Jelena. – Iš tikrųjų nuobodus reikaliukas, tos radijo pjesės. Vis dėlto vieną dieną nutiko – ilgoka vieta be teksto.

– Gal meditavote? – Hansas Ulrichas truputėlį aprimo.

– Ne, tiesiog kvėpavome.

– Tai mankštinotės? – jis sulaikė kvėpavimą ir nuščiuvo.

– Dvi minutės kvėpavimo, – aiškino Jelena, – o aktorė atsisakė šitai padaryti. Pasakė neva turinti bėdą – sutrikusi kraujotaka. Taigi tada aš ir išdygau, ir su didžiausiu noru.

– Pakvėpuoti? – Hansas čiupo sau už gerklės ir net nesuvokė, ką darąs.

– Taip, – įžūliai atkirto Jelena. – Mes privalėjome alsuoti kaip sanguliaudami, pirmiausia reikėjo vos girdimų garsų, tu juk žinai, bet šnibždėtis uždraudė, žodžiu, nieko nepadoraus, tu gi supranti, paskui mažumėlę pridėti, padejuoti, kad derėtų eteriui, prašom, ir didysis finalas prieš 1,49. Ir mes, Otas ir aš, šnopavome, aš tau sakau, visi buvo priblokšti, Otas, tiesą sakant, baltas it drobė, įsistebeilijo į studijos laikrodžio rodykles. 1,48, 1,49... Dvi minutės. O aš nenuleidau akių nuo jo, tiktai girdėjau jį. Dvi minutės dar ne amžinybė, tiesa? Prisiderinau prie jo, truputį užbėgau į priekį, vėlei leidausi pavejama, paėmiau ir perėmiau, geriausiai mums sekėsi kartu. Manau, kad dar niekuomet gyvenime nesu perpratusi žmogaus per dvi minutes, taip kiaurai mačiusi, kaip Otą. Ir suteikė didelį malonumą, taip, begalinį pasitenkinimą, tai jau tikrai, aš tau sakau...

– ... o tada, – pertraukė Hansas. Dar nė karto ji šitaip aiškiai nėra bėrusi žodžių lyg žirnių.

– O tada patraukiau į Berlyną.

– Dėl Oto, – smigo į širdį.

– Jis buvo Berlyne, gryna teisybė, bet pasakyti, kad dėl jo – klaida, – pasakė Jelena.

Jis grabaliojo apie Jelenos pilvą, bandė čiuopti raudonų šilkinių kelnaičių gumelę. Ji nieku gyvu iš jų neišsinerdavo, sakydavo, kad tai esąs senas įprotis, ir toliau santykiavo mūvėdama jas. Toks elgesys turėjo kažką, jame slypėjo kaži kas užginta, toptelėjo Hansui. Bet dabar jis susigėdo. Pagraibė ieškodamas akinių ant naktinio stalelio, nes tą mirksnį pasijuto visiškai nuogas, tartum ką tik pagimdytas.

– Otas, Otas, – bėrė Hansas Ulrichas. – O dieve, dieve, koks vardas ir kas tas Otas?

– Otas Zanderis.

– Ak.

Dabar Hansui Ulrichui nebereikėjo ir akinių. Pažvelgė į duris. Rakto skylutė atrodė didesnė nei įprastai, ne, tikriau pasakius, nei buvo leidžiama. Staiga šovė mintis: dar niekad jis su ja nebuvo visiškai vienas.

Kai ji susiruošė eiti, ant baltos nedidukės rankinės Hansas Ulrichas padėjo vieną šimtinę daugiau nei paprastai. Visados dėdavo taip, kad pinigai akimirksniu pradingtų. Jelena klausiamai žvilgtelėjo į jį.

– Šiandien leidai man be galo ilgai bučiuoti, – sulemeno jis. – Pasilik.

– Tik jau ne dabar.

Ankstyvo rytmečio tamsa.

♂ Jis griebė paltą. Dar tą pačią naktį nusekė Jeleną, nepaleido iš akių, kol šioji parsirado namo.

Hansas Ulrichas matė, kad ji gyveno žaliai ir baltai dažytame apartamentų name; prie užpakalinių durų pritvirtinta lentelė su 36 mygtukais. Jos kaimyno pavardė Friomchenas. Kai Jelenos taksi sustojo Tempelhofe, netoli senojo centrinio oro uosto, Hansas Ulrichas paprašė vairuotojo stabtelėti per pakankamai saugų atstumą.

– Nakties šešėliuose, – murmėjo panosėje, tarytum iš kito gyvenimo pranešdamas žinią. Iš automobilio išlipo apniktas prieštaringų, bet vis dėlto maloningų jausmų; galvoje skambėjo muzika, muzika, sukurta lyg jam, tarsi juodam jo filmui. Rankas susikišo giliai į kišenes ir lėtai nukulniavo priešais nusidriekusia gatvės juosta. Jelena vis dar stovėjo tarpuvartėje priešais kiemą. Tada tiesiai patraukė link požeminio garažo, suktelėjo dešinėn prie laukujų durų. Naršė ieškodama rakto? Pasiuntinukas, nešiojantis spaudą, priėjo ir jiedu pasilabino, itin artimai, taip pamanė Hansas Ulrichas, o tada prigludo prie medžio. Vaikinas Jelenai po pažastimi kyštelėjo laikraštį. Mergina anam kažką pasakė, Hansas Ulrichas neįstengė suprasti. Toptelėjo, kad šičia, kaip ir prie

visų kitų Berlyno medžių, kėpso berlyniečių šunų išmatos. Pamažu svaigus noras įsitraukti į detektyvinį nuotykį prapuolė. Dingo dėl tų šunų spirų, dėl to žvalaus laiškanešio, dėl seniokiškos apgailėtinos savo išvaizdos, keliančios juoką, net laibas medis negalėjo jos paslėpti.

Jelena pradingo name. Ketvirtame aukšte blykstelėjo šviesa, lubų lempa nubalino patalpą. Kol Hansas Ulrichas atpažino kambarį – tai buvo virtuvė, – nuleido užuolaidą. Atžariai, pamanė jis ir dar kurį laiką paslampinėjo apie namą įsidėmėdamas smulkmenas. Gėlių vazone prie laukujų durų smilko cigaretė. Hansas Ulrichas prisikišo ją prie burnos. Jam magėjo paragauti jos lūpų dažą. Staiga pragydo pirmas paukštis.

♀♂ Dabar jiedu susitikinėdavo reguliariai, kartą ar dukart per savaitę. Jis nuolat kalbėjo apie save. O ji tylėjo. Luktelėk, dažnokai kartodavo jis. Ji niekad nelaukdavo. Nė sykio jis nenusegė jos laikrodžio. Niekuomet ji nebuvo visiškai nuoga, atsidavusi.

– Pasilik, – prašydavo jis.

Jos kojas jau aptempdavo kojinės, pinigai pradingdavo rankinėje, akys klaidžiodavo anapus durų, mintys lakiodavo po nematomus tolius. Birželis. Netrukus užspigins tokia kaitra, kad net pagalvė lovoje trukdys. Bet ta 1982-ųjų vasara atėjo tokia: visa, kas atsitiko už pensiono durų, nepateko į jo suvokimo lauką, nerūpėjo užimti namai Kroicberge ir Šėneberge, netgi trečiosios Arno Šmito ir Karlo Šmito mirties metinės.

– Prašau, – garsiai tarė Hansas Ulrichas, likdamas vienas kambaryje ir praverdamas langą. Prašau, išspaudė tamsiam kiemui, kai tiktai ji uždarė duris. Prašau. O jis taip vylėsi.

– Šiandien man tu atrodai sugižęs, – konstatavo Jelena. – Papasakok ką nors, mes dar turime penkiolika minučių.

Juodavo sekmadienio naktis. Po trijų dienų pamainos ji bjauriai nusiteikusi, įžiūrėjo dėmių ant patalynės, o vonioje rado murziną kriauklę – gaktos plaukai; iš tikrųjų jų ten nebuvo.

Pinigą padėjo ant rankinės ir neatsigręždamas pradėjo:

– Šitai nutiko per Trisdešimties metų karą.

– O jergutėliau, – pasipiktino Jelena. – Tik nepradėk čia man apie Stalingradą.

– Šitai nutiko per Trisdešimties metų karą, – pakartojo Hansas garsiau ir atsisėdo ant tualetinio stalelio krašto.

Ji vangiai pradėjo rengtis. Protingas vaikelis, tikra profesionalė, išmano, kaip tempti gumą – Hansas juk mokėjo už praleistą laiką.

– Vienas iš mano protėvių, traukiantis kariuomenei, pasiliko apleistame ūkyje, netoli bažnyčios, – tęsė pasakojimą Hansas. – Jis buvo senas ir nežinojo, ar galės nukakti iki savo namų, ar sugrįš į gimtinę, nenutuokė, ar ten visa po senovei, o gal jau virtę pelenais. Ta bažnyčia, šalia ūkelio, neturėjo kunigo, akmenų skaldykla pamiškėje it išmirusi, kalvės žaizdras suledėjęs, kaimo trobų durys atlapotos ir viduj nė gyvos dvasios. Tik šunų ir kačių gauja, o kartu dar visiška mergaičiukė – visas tas tuntas draugėn glaudėsi mokyklos pastate. Jis įsikūrė ūkyje priešais mokyklą.

– Na ir? – Jelena ragino Hansą, Hansą, kuris net penkissyk turėdavo pakelti puodelį, kad kartelį gurkštelėtų.

– Protėvis paėmė mergaitę už tarnaitę ir lūkuriavo.

– Aš, beje, irgi, – vis nekantravo Jelena. – Varyk.

Hansas Ulrichas išsitiesė lovoje.

– O tada mano protėvis, kurio vardas irgi buvo Hansas Ulrichas, sulaukęs septyniasdešimties, su jauna tarnaite padirbo žinduklį, – lėtai porino jis.

– Veršelį žinduklį su tarnaite? Nori mane pagąsdinti? – Jelena nusikvatojo ir žvilgtelėjo į laikrodį. – Ir geriausias šeimas užgriūva panašios bėdos, – šitai sakydama jau spaudė durų rankeną. – Ką jis padirbo, paleido galviją? Pakartok dar sykį. – Bet ji neatrodė taip, lyg iš tikrųjų trokštų išgirsti.

– Susilaukė vaikelio, jis padarė berniuką, – Hansui Ulrichui Kolbei iš siaubo nuo abiejų šnervių iki lūpų kampučių įsirėžė dvi baltos gilios raukšlės. – Savaime suprantama, berniuką, – nukirto jis ir smagiai trinktelėjo per lovatiesę, suglumo, nusivylė.

Jelena stypsojo tarpdury, tokia suirzusi, išsekusi, šalta.

– Tiesą sakant, tu nepakenčiama, – išsprūdo Hansui.

– Dėkui, – atšovė Jelena.

Dabar ji atrodė kaip anos kitos, kaip visos moterys, kurias jis pažinojo.

Sutartą dieną Jelena nepasirodė.

♂ Kadangi ji daugiau neatėjo, bibliotekininkui atrodė, kad Jelena buvo vienintelė moteris, kurią jis kada nors pažinojo.

Hansas Ulrichas eidavo į pensioną, guldavo į lovą neišjungęs lempos, kabančios palubėje. Skaičiuodamas apmušalų roželes, puokštelėse visuomet būdavo po penkias ir nė vienos netrūkdavo, prieš akis regėdavo bėgančias paskutines su Jelena praleistas savaites. Žybtelėdavo negailestingai trumpai. Jau iš anksto galėtų apraudoti savo gyvenimo likutį, nes meilės ryšio pradžią ir pabaigą, regis, skyrė tiktai goda, kurią jis įspraudė į žiojintį tarpą. Netekęs žado tūnojo ant lovos kraštelio ir vėlei išgyveno meilės tėkmę ir jos padarinius, juto tai, ką dar gebėjo prisiminti. O tada išjungė šviesą. Naktis prilygo giliai rudai duobei, ant kurios krašto jis bėginėjo tvirtai spausdamas semtuvą ir ketindamas ją užberti. Išaušo rytas, kai jis pirmą sykį *Florijone* užsisakė pusryčius, sau vienam. Ji išsisuko, taigi jis atsidūrė finišo tiesiojoje.

Po keleto naktų ji paskambino į Frydenau. Neišleisdamas telefono graibinėjo kojinių. Sakė „jo, jo“, bet šitai panėšėjo į „i-o, i-o“. Skubėdamas į vonią smarkokai susitren-

kė klubą į durų staktą. Aš baisiai apgailestauju, išlemeno, bet ji baigė kalbėti. Po dešimties minučių Hansas Ulrichas iššoko iš taksi ir įtraukęs pilvą stypsojo sutartoje vietoje, lūkuriavo, matė, kaip užgeso *Florijono* iškaba, žiūrėjo, kaip mažėja skubančių praeivių Kudame, bet jų veidai jaunėjo, pastebėjo, kad įsiveržusi vasara atsegiojo vyrų striukes, atlapojo marškinius ir gerokai patrumpino moterų sijonėlius. Bibliotekininkas išlaukė visą valandą ir vienuolika minučių. Ji neatėjo.

Tą patį rytą jis pirmiausia įsmuko į bibliotekos tualetą.

– Visa ta istorija su veršeliu žindukliu, man tikrai gaila, – ištarė pirmam dešiniau kabančiam veidrodžiui Hansas, nė kiek nesusimąstydamas, kad toje patalpoje vis dėlto buvo ne vienas. Šalia stovėjo prašalaitis, gal koks skaitytojas, bet pasirišęs varlytę. Beje, anas šveitė dantis.

– Kodėl trečiadieniais puošiatės varlyte?

– Taip galva atsiskiria nuo kitos dalies, – atsakė tas su varlyte ir kairiu nykščiu brūkštelėjo palei kaklą. Judėdamas pirštas virto peiliu.

– Reikėtų ir jums taip daryti, galvotus žmones kaklaraištis pernelyg įpareigoja, – pasakė tas su kiek atvipusiais tvirtais apatiniais skruostikauliais, ir putų burbulas nutįso iš kairio burnos krašto.

Hansas Ulrichas išsmuko. Ilgokai ausyse skambėjo dantų šepetėlio brūžavimų garsas, o šis rytas atrodė begėdiškai intymus ir grasus. Koridoriuje susidūrė su kolege Gerhard.

– Apačioje, mūsų tualete, vyrukas valosi dantis, – pranešė Hansas.

Kolegė Gerhard baisiai susirūpinusi pareiškė, jis atrodąs prastai, ir savo menka pavytusia ranka perbraukė per Hanso kaklaraištį. Nejau visos moterys mano galinčios kaišioti pirštus dabar, kai Jelena jo nebeliečia?

Jis paspruko į savo kabinetą, nuleido žaliuzes, sugniaužė kumščius ir parėmė galvą. Šiandien trečiadienis ir ne už kalnų penktadienis. Susipažinęs su Jelena penktadieninius savo pranešimus perkėlė į trečiadienį. Ant rašomojo stalo mėtėsi šio vakaro temos apmatai.

– Rankraštis kartoninėje dėžutėje.

Jelena, ir ką gi ji dabar veikė? Pavakarę ji turbūt eitų pietauti. Panosėje Hansas Ulrichas užuodė česnakų kvapą, niekas negalėjo sužadinti minčių virtinės kaip tas kvapas, regėjo pigų restoranėlį, itališką, girdėjo nerišlias, bet vis dėlto nedviprasmiškas sakinių nuotrupas, sklindančias nuo degančios picų krosnies; kepėjas perdaužė ir tėkštelėjo kiaušinį tą akimirką, kai jis su Jelena ketino susitarti, niauriai, beveik neapgalvotai, tačiau neabejotinai melancholišku žvilgsniu, būdingu visiems vyrams iš Pietų. Vyro paakiai pajuodę, praėjusios nakties ženklas. Jelenos akys iš nekantrumo ir laukimo susiaurėjo, o kol ji krimto mažą picą, jos pasidarė dar įkypesnės. Tiktai penktadienį jis galėsiąs ją vėl nusipirkti. Hansas pabandė sugriežtinti: aš ją pirksiu. Labai gaila, bet tą pat mirksnį negalėjo pas ją nulėkti. Apsilankydamas jos namuose viską sugadintų. Taisykles puikiai žinojo. Labai gaila.

Hansas Ulrichas pakėlė galvą ir įsispoksojo į žaliuzes. Pro pinučius drykstanti šviesa glostė jam veidą. Aukščiau kilstelėjo galvą ir vėl nusvarino, pakartojo menkiausią jude-

sį. Šviesa ir šešėliai glamonėjo lyg guosdami, ramindami jo veidą. Jis, jis ją išsirinko žinovo žvilgsniu. Nė viena pasaulio moteris nemoka, negali tokiu žvilgsniu atsirinkti vyrą; tą geba tik jų padermė. Moteris noriai klysta ir įsimyli klaidą itin nuoširdžiai. Bet bibliotekininkas nieku gyvu nesileis apgaunamas. Tarp jos solo kabinos pinučių įkišo savo ranką, godžiai siekė saitų, lemties, per tas groteles pirštais čiuopė nuogą jos odą – tikslą pasiekė. Kiekvienas iš mūsų patyrė tik vieną, vienintelę meilę. Tuo Hansas Ulrichas nė kiek neabejojo. Visos ankstesnės sužadindavo viltį, o tos, kurios pasitaikė vėliau, tik guosdavo.

Ji dar nė karto šalia neįmigo.

O kodėl?

Šitai tu negalėsi įpirkti, išgirdo ją sakančią. Jis apsuko ratą. Sulankstoma kėdė, skirta lankytojams, tuščia.

Hansas ranka persibraukė veidą. Dar ištisą pusvalandį žaidė šviesa su šešėliais. Vėliau jis timptelėjo ir susuko žaliuzes. Vėlyvą popietę įžiebė stalinę lempą. Tuomet kambarys atrodė šiltesnis ir nebe toks pilkas. Veidą ir rankas atgręžė į šviesos kūgius ir jaukiai įsikūrė geltonos 60 vatų stiprumo lempos salelėje, o šalia pasistatė arbatos puodelį. Ant palangės gulėjo rankraštis, skirtas vakarui. Laikrodis rodė be dešimt septynias. Kažkas pabeldė.

– Jūsų auditorija jau laukia, – pranešė laisvasis klausytojas ir kilstelėjo akinius. – Atsirado dvi naujokės, ponas Kolbe. Viena su peruku. Kaip tik šią akimirką fojė pačios stato sulankstomas kėdes.

– Nuolankiosios senos bobos, – suniurnėjo Hansas ir užrakino kabineto duris, o rankraštis liko gulėti. Išsikvietė liftą. Viduje tvyrojo šviežias gaiviklio aromatas.

Stodamas ant pakylos pamanė: šnibždasi lyg pelės po šluota. Ir tikrai šią akimirką toks posakis itin derėjo. Visos ligi vienos nykios pelės, pilkos ar pavytusios kepeninės dešros spalvos, smailos ausys, aštrios nosys, dideli balti pilvai ir beplaukės kojos. O dar šitas salsvas kvapas. Vos už kelių žingsnių studentė į rūbinę nunešė paskutinį lietpaltį ir dvi popierines rezges pirkinių.

– Esama tokių knygų, kurių iš teisybės nebėra, – Hansas žvilgtelėjo į laikrodį. Pirmoje eilėje įsitaisiusi dama kaimynei pasiūlė čiulpinuką – tarsi jis jau visą valandą būtų postringavęs.

– Leiskite bent išvadą išdėstyti, – pirštu bedė į saldainių tūtą ir vėlei pažvelgė į laikrodį. Iš viso jis tekalbėjo septynias sekundes.

– Būna penktadienių, kurie nieku gyvu nenori virsti trečiadieniais, dėl to jų daugiau ir nebūna. Pasitaiko žmonių, automobilių ir tokių valandų, kurių po tikrovei nebėra. Susitaikykime su tuo! Yra ir tokių pranešimų, kurie neegzistuoja. Aš jums dėkoju. Laimingai grįžkite į savo namus, – tai sakydamas jis nusilenkė ir valiūkiškai abiem kojom šoktelėjo nuo pakylos.

– Ką tai turėtų reikšti? – sukuždėjo viena ponia, iš pat pradžių gaudžiusi kiekvieną žodį. Ji buvo apkūni ir smagi, vardu Hedviga, o kartą prisistatė esanti Hanso kolegė. Vadovavo Bonifacijaus klebonijos bibliotekai, visuomeniniais pagrindais. Truputėlį įsimylėjusi Hansą Ulrichą Kolbę. Tiktai vos vos. Jos gyvenime buvo ir kitas vyriškis. Ji tikėjo ne Dievą, o savo pastoriumi Mercu, Bonifacijaus parapijos ganytoju. Panelės Hedvigos susižavėjimas bibliotekininku

ir tvirta platoniška meilė Hansui suteikė santykiams atspalvį – padarė juos malonius. Ji Hansui Ulrichui Kolbei niekados neskambino, anonimiškai, neprisistatydama ar vien trokšdama paklausti, kaip turėtų pasiruošti ateinančiam penktadieniui.

– Ką tai turėtų reikšti? – ėmė klausinėti ir aplinkinės ponios, pagrįstai ir pelnytai, grasinamai čiupo savo rankines. Naujokė griebė savo skėtį.

– Aš, – ištarė Hansas.

– Akiplėšiška, – piktinosi toji iš pirmos eilės pilna burna.

Jos kaimynė jam atkišo saldainių tūtą.

– Norite mane papirkti, – paklausė Hansas ir nusikvatojo. Tikėjosi, kad ir kiti prajuks. Nė vienas veidas neišsiviepė.

– Aš, – pakartojo Hansas Ulrichas.

– Išdavikas, – metė viena saksoniškai. Kitos pritariamai linktelėjo.

– Aš norėjau, – pradėjo Hansas ir tvirtai suglaudė kojas taip, kad atrodė lyg prasikaltęs berniukas.

– Ne, aš troškau su jumis pakalbėti, – neišlaikė panelė Hedviga, ir mažos plačios pėdos nuskuodė prie lifto. Hansas ją nusivijo. Gurgždėjo ortopediniai jos batai, gėlėta suknelė, žengiant žingsnį šilkinės saulėgrąžų galvos ištįsdavo, it surūgęs veidas. Paskui, savaime suprantama, panelė Hedviga paėmė jį už parankės; Hansas nepakankamai spėriai sekė paskui. Be abejonės, jiedu sutiko vieną iš kolegų. Anas metė reikšmingą žvilgsnį į panelę Hedvigą: tikras donžuanas tas Hansas Ulrichas Kolbė, ir bibliotekininkas nėrė į liftą. Nuspaudė trečią mygtuką, tą mirksnį kaži koks bukas daiktas bilstelėjo į susivėrusias duris. Po sekundės antrą ir dar trečią kartą.

– Rankinės! – sausai konstatavo panelė Hedviga ir pakėlė odinį garankštėtą krepšį, didelį, juodą, aptrintą. – Aš jus ginčiau iki paskutinio kraujo lašo. – Juodu nusijuokė.

– Jums pabodo laiką leisti su tokiomis senomis žiežulomis, – pasakė Hedviga, kai liftas sustojo pirmame aukšte. – Jūs įsimylėjote, – pridūrė stabtelėjus antrame, o trečiame pradėjo sapalioti apie baltą varną. Kai jiedu išlipo, Hansas dar perklausė, ir tuomet atsirado jau dvi varnos.

– Būti baltai varnai būryje – tai įmanoma tiktai dviese. – Jos akys prigeso, pasidarė liūdnos, didžiulės ir sublizgo lyg užspęsto žvėries, kai Hansas rakino kabineto duris. Pasiūlė jai sulankstomą kėdę. Panelės Hedvigos akys vis dar liūdėjo. Paskui juodu sumerkė arbatos maišelius į garuojančias stiklines; jis gėrė dedešvų, o ji Ceilono arbatą. Šitaip atsisveikino.

♂ Kitą dieną Hansas Ulrichas Kolbė ėmėsi senų ydingų įpročių. Prabėgo net 14 metų, kai jis, Rytų Berlyne tapęs tėvu, nepaėmė į burną nė vienos cigaretės. Tačiau dabar. Prisidegęs pirmąją prisiminė, kad visai neseniai, vieną naktį, smilkstančią nuorūką susižvejojo gėlių vazone. Ant filtro dar nespėjo išdžiūti lūpų dažai, Jelenos lūpdažiai.

Atidardėjo metro traukinys, prieš lipdamas į paskutinį vagoną sutrypė cigaretę.

Po vakarykščio barnio su anomis poniutėmis susikivirčijo su savo viršininku, o paskui dar ir su Naująja literatūros draugija. NLD apmokėjo plakato ir kvietimų į jo paskaitas spausdinimo išlaidas, o viršininkas renginiams skyrė tinkamas patalpas. Dabar jis jiems atrodė nedėkingas šiknius.

Hansas klestelėjo ant atlenkiamos sėdynės prie durų. Mergaitė, stovėjusi šalia, prie pat jo nosies laikė stambiažiedžių rožių puokštę.

Jūs nebesate tas senasis Hansas, iškošė šefas. Hansas Ulrichas dar artyn slinktelėjo prie puokštės ir nė nenutuokė, koks tas senasis turėtų būti. Labiau prikišo veidą prie mergaitės. Įsitaisykite kokį šunį, kol dar nekuoktelėjote, rimtai pasakė viršininkas. Jis pritrūko svarių argumentų ir nebeži-

nojo, ką daugiau drėbtelėti. Užsispyręs bukaprotiškas tylėjimas Hansą išgelbėjo – spėriai galėjo nerti iš viršininko valdų. Iškart po penkių minučių paskambino NLD ir pranešė: aš turiu pasitarimą.

Bibliotekininkas vėl užsimerkė. Traukinio greitis ir bildesys kažką priminė. Nikotino skonis burnoje taip pat. Tie potyriai prabilo apie praeitį.

Staiga susizgribo, kad ritmingai mataruoja galva ir niūniuoja.

– Ir kurgi turėčiau sprukti, – niūniavo jis Penktosios Bacho kantatos melodiją. Įžanginiai styginių, choro, obojaus akordai ir dar kažkas neprastai derinosi su lengvai skubriu traukinio dundesiu ir greičiu. Sustojus Heidelbergo aikštėje, jis prisiminė ir antrą frazę, rečitatyvą. Jis derėjo prie trumpo traukinio stabtelėjimo. – ... ir ne tik nuodėmių daugybe užsitraukiau gėdą...

Traukinio greitis vis didėjo, kol įtaikė į trečios dalies tempą, vargais negalais prisiderino prie sruvenančios melodikos. Sūpuojamas alto šešioliktinių skambesio Hanso traukinys tarytum popierinis laivelis, besisupantis skaidriausiame upelyje, tamsiame tunelyje po miestu pralenkė kaimyninį traukinį. Langų stikluose Hansas Ulrichas regėjo gelsvus veidus, geltonus it vagonų gaubtai; Hanso galva kinkavo taip, lyg ant ausų turėtų ausines.

– Išsiliek gi, tu...

Netikėtai susigūžė iš išgąsčio. Kas čia buvo? Neįprastas nikotinas? Genanti, veržli, romi, o kartu lengvai atkuriama Bacho muzika? Vasara? Vaikystė, bažnyčia, tėvas? Taip, anuomet jis būtent šitaip suvokė. Suprato, kad tikėjimas

slypi tik nuodėmingame gyvenime. Ir paguoda vien iš nusivylimo. O tikrą atleidimą pelnyti galima tiktai nusikaltus, padarius didelę piktadarystę. Pirmiausia reikėjo virsti baisiu šunsnukiu, drastiškai, keistuoliškai, visai pagal Bibliją, gyventi tartum lėbautojui ir mušeikai, kad sužadintum Dievo domesį. Dievo, žavingų moterų, laimės domesys. Niekas dėl nepriekaištingo savo gyvenimo būdo nepateko į dangų, netgi nenukako į rojų žemėje.

Vis dar užmerktomis akimis prie Bacho kantatos septintos frazės pridūrė ir aštuntąją, savąją, Kolbės dalį. Ak, palaimingoji kančia. Vitenbergo aikštėje išlipo ir tiesiai patraukė į delikatesų krautuvėlę – prieš penkias minutes uždarė.

– Atvira žaizda. Lašelis kraujo.

Ilgokai rinkosi.

– Norite jaukiai ir smagiai įsikurti, norite šį vakarą? – už kasos langelio ponia Marockė ant nosies užsidėjo akinius ir perskaitė etiketę, laikydama šampano butelį. Anksčiau išgirstas žodis „jaukiai“, turint omeny solo kabiną ir pinučius, skiriančius jį nuo paklūstančios už pinigus moters, būtų sukėlęs Hansui Ulrichui smagų juoką. Jis kiaurai matė ponią Marockę, skaitė jos mintis it raštą. Žmogau, tu gi turi pastogę, ko tau čia trainiotis?

– Tikrai apgailestauju, kad jos nėra, – pasakė ponia Marockė.

Hansas Ulrichas kitų šou mergaičių nuotraukas apžiūrinėjo taip, lyg tai būtų nuodingųjų grybų rinkinys. Ponia Marockė nenuleido nuo jo akių. Ir nieko nepaisydamas, suraukusi kaktą pamanė ji, nieko nebodamas ateina į darbą, kad aplankytų savo mieliausiąją, kad visi įsikaltų į galvą: ir šičia ji jam priklauso.

– Ji nuo manęs pabėgo, – garsiai pasiskundė Hansas Ulrichas.

Tai dar nieko nesako, guosdama tarė ponia Marockė ir uždėjo plaštaką jam ant rankos; kokia ji sunki, toptelėjo vyrui. Tai esąs tik monogamijos nuotykis, Jelena prie to neabejotinai turinti priprasti. Jelena juo labai didžiuojasi, ponia Marockė tikrai žinanti. Ji pasilenkė itin arti, per arti – užuodė ne tik jos burnos kvapą, bet ir pudros, plaukų lako ir karšto pieno aromatą. Kiekvienai damai reikalingas savas kavalerijos vadas, šnibžtelėjo ir smagiai paplekšnojo per petį. O paskui pakeitė temą. Kažkoks bavaras klausė, ar jie dirbą ir Kūčių vakarą.

Hansas pasisūpavo ant kulnų. Galvoje švystelėjo mintis – gyvenimas su ponia Marocke. Nutuktų ant savos virėjos rankų, regėdamas šiltą pietų jūrą mirtų. Ji, dar apkūnesnė nei jis, sočiai aprūpinta ir paguosta, gaudama vyriausiosios bibliotekų tarybos pensiją ganėtinai ilgai nugyventų, linksmoji našlė iš Mariendorfo. Hansas labai atsargiai nusibraukė nosį. Slėpdamasis už nepriekaištingai išlygintos nosinės sau prisipažino: Jelenos jis bijojo iš tikrųjų. Nes jis jau senas. Kai sulauki garbaus amžiaus, tokia būsena ir kasdienis pralaimėjimas prilygsta nusižeminimui.

– Seniau sukiojosi toks Ašingeris, – ponia Marockė grįžtelėjo į jį ir į krūvelę guldė penkių markių monetas, skirtas keisti. Hansas Ulrichas sustabarėjo, kraujas sustingo gyslose, pamanė sau, šampano butelio kaklelis atrodė pakankamai šiltas.

– Komisaras Ašingeris? – paklausė nesavu balsu, lyg iš medžio iškritęs.

– Taip, mes dar tai žinome. – Ir vėl pasikartojo. Mes seniai. Jis linktelėjo, taip, balsvai gelsva žirnienė stačiomis, taip, tokia duonos riekė, kokios ir norėjote, ir staltiesės geltonos.

– Gal galėtumėt man paskambinti, kai tik jinai pasirodys? – droviai, baugščiai paklausė Hansas Ulrichas. Nemirksėdamas stebeilijo tiesiog į ponios Marockės burną. O paskui į mažą putlų delną įspraudė lapeliuką, kuriame parašyta jo pavardė, vardas ir telefono numeris.

Pagaliau matai, kas esi iš tiesų, išgirdo Jelenos balsą, vien lapeliūkštis su telefono numeriu.

– Labai prašau, – suvaitojo Hansas. Ponia Marockė kiek padelsė, tada pažadėjo, gerai. Bet ji susuksianti, leisianti skambėti dukart ir padėsianti ragelį. Ji tikrai nė žodžio nenorėtų pratarti. Hansas pabučiavo jai ranką. Plaukų sruoga užkrito ant kaktos. Švelni žilė, beje, kokia pasirodė.

♂ Telefonas du kartus subirbė prieš šeštą vakaro. Vos po penkiolikos minučių Hansas Ulrichas Kolbė su šampano buteliu įpuolė pro stiklines naktinio klubo duris. Iškart užsisakė Jeleną į solo kabiną.

Ji žiūrėjo į jį. Jis nužvelgė ją. Lauke plaikstėsi šiltas vasaros vakaras. Delną spaudė prie lūpų.

– Kas atsitiko?

– Apniko žagsulys, – prisipažino ji.

Bibliotekininkas akimirksniu pasidavė. Kad nuslėptų, neparodytų, kaip sulinko kinkos, puolė ant kelių, parpuolė beatodairiškai sunkiai, tiesiog sudribo net nespėjęs timptelėti kelnių kantų. Tarytum muzikinis akompanimentas maldaujamai subraškėjo sąnariai. Prie viso to prisidėjo ir šampano butelis kairėje rankoje – stiklas kietai dunkstelėjo į grindis, šitą šeštadienį.

– Tai vadinasi? – Jelena atitraukė delną nuo lūpų. – Vaisiai, – tęsdama bedė į butelį ir pasitaisė: – Šampas.

Hansas klūpojo priešais ją, pakėlė akis, regėjo ją, netikėtai išvydo vaiką, koks jis buvo kadaise. Tas mažius, matė jis, dar kartą perbėgo anomis akimirkomis, aplinkui pakvipo pievomis ar žeme, kakava ar laku. Birželio žolynai prie gele-

žinkelio bėgių siekia smakrą. Žvelgia pavymui lekiantiems traukiniams, mergaitėms taip pat, jos praskuodžia pro jį greičiau už traukinius, ilgos kojos mataruoja rankose, galvoje artimiausias didmiestis, didžiausia liemenėlė ir neaprėpiama laimė, palaima. O jis? Visi sako „tas", o tas birželį stypso vienišas, smegeninėje kirba savižudiškos mintys, bet pirmiausia ant negyvų bėgių, ir pratinasi prie noro mirti. Ir jis, ir šitie bėgiai jaučia panašiai. Medinė užtvara, tamsi lyg plienas, už jos stiebiasi pūdyminės aguonos, Hansui nė kiek nerūpi, ką raudonos jų galvelės tarpusavy liežuvauja. Nė žingsnio pirmyn, kas dieną po šaukštą kondensuoto pieno paguodai. Į dangų šaudo kregždės, drąsiai paišydamos garsų kreivę, jis bando skaityti oro skyleles tarsi nematomas natas. Galop pradingsta ir kregždės, ganėtinai greitai, bet jis spėja perprasti skambią jų dainą. Tūno čia, be galo vienišas, vienas kaip pirštas, šičia, kur net rudenį medis kvepia ramunėlėmis. Po Sekminių tupi sode, vilki tą slegiantį šventadienio apdarą, savo skėtį skleidžia virš rožių. Sekminių rožės, stambios išsekusios galvos. Jo tėvas mesteli: skėtis – nevyriška. Jo tėvas sako, kad per Sekmines visų sielos nušvinta. Tik „anam" tamsuma. Jo tėvas pastorius, tiesą sakant, jo mama...

Hansas Ulrichas pažvelgė Jelenai tiesiai į akis. Jos dar labiau pažaliavo. Ji sunėrė rankas prie krūtinės.

– Taigi, – ketino pradėti, bet ir vėlei viršų paėmė žagulys.

Hansas nepraleido puikios progos ir griebė ją už kelio.

– Mano mergaite, – ištarė. Šviesa kabinoje pradingo, ir jis privalėjo įmesti dar vieną penkių markių monetą.

Tą rytmetį, kai jis palieka Reriką nešinas dviem lagaminais ir tamsiai mėlyna puodyne, saulė danguje išblyškusi;

įsėda ne į tą traukinį, kad tik greičiau dingtų. Ir vėl „anas“! Nejau ta klaida su traukiniu turėtų reikšti gyvenimo pasiūlymą? Vis dėlto tą pačią popietę parkanka atgalios. Reriko perone nebemoja jokie šeimynykščiai, išskyrus pusbrolį – jis triūsia prie signalo, bėgių prižiūrėtojas, storas, darbinė striukė braška per siūles, riešai, platūs šiurkštūs ir raudoni kaip skalbėjos, ir...

– Tai, kas praėjo, dar galutinai nesibaigė, – netikėtai garsiai ištarė Hansas Ulrichas. – Gyvenimo keliai susikerta du kartus, – kilstelėjo.

– O tai reiškia? – Jelena vis dar žagčiojo, o Hansas klūpojo priešais. Iš kur ta keista melancholija? Kas iš tiesų prarasta? Jelena vienu judesiu išsinėrė iš apsiausto, prašmatnaus kimono, juodo su raudonais japoniškais hieroglifais ant nugaros. – Stokis ir baik tas vaikėziškas seiliones, – subarė ji ir rankas priglaudė prie smilkinių. – Ar tu bent nutuoki, kas sukasi mano galvoje? – Ar ji džiūgavo, kad jis vėl čia atėjo? Ji džiaugėsi taip, kad ėmė žagsėti. Staiga susivokė, kas ją iš tikrųjų žavėjo. Tai buvo ne vien apšarmoję smilkiniai, kuriais jis mokėjo pakutenti. Makleriai ir vadybininkai tai mokėjo ne prasčiau. Tačiau su Hansu ji galėtų pradėti kitokį, naują gyvenimą. Be tos nuolatinės, kad ir menkos baimės. Maklerio akimis, ji turėjo kliaudą – šou. Kaip ir daugelis panašių maklerių po nusisekusio verslo reikaliuko, ji, būdama geros nuotaikos, užsuktų šičia? Ir jei anie ją atpažintų, išvystų sėdinčią prie stalo, neoficialiai? Hansas visiška priešingybė. Citavo net ir tą Balzaką. „Kurtizanė, meilužė, mano žmona“, – pabėrė ir meilingai nusišypsojo jai. Kitiems ji būtų prasta partija, prilygtų prekei iš n-ųjų rankų. O Hansui ji – didžiausia pergalė.

Jelena atstatė delnus, išskėtė pirštus. Akys užmerktos, kad bet kurią akimirką atsimerktų. Hansas Ulrichas pasijuto, tarsi tarp kojų ir apie bambą liūliuotų stebėtinai pritvinkęs debesis. Tarytum ant vargų viršūnės jis galėtų pratrūkti lietumi. Bet taip nedaroma.

– Tegul lyja.

Jį išmušė raudonis.

Ir šią akimirką, kai ji pritūpė, padidino greitį, vis dar kamuojama žagulio, jis pamanė – dantys lyg pjūklo ašmenys. Bibliotekininkas sukikeno, pats sau, vis dar išpiltas raudonio, nedrįso pakelti akių. Kaži kur, nežinia, sklido ramunėlių aromatas. Jis prarado protą ir ėmė alpėti. Svaigsta galva! Galas.

– Mergaite, – jo balsas girgždėjo, o ji teturėjo dvidešimt aštuonerius. – Mergaite, – pakartojo stačiomis, kai ji nuo jo loštelėjo.

– Tuojau.

Ji vėl ėmė šokti atplėšdama pėdas nuo grindų, lyg ketindama pasipriešinti, paskui sustingo, kiek padelsė, it lipdama per šiltesnio oro srautą, kurio jis nevaliojo įžvelgti. Jo geismas atsidūrė po padidinamuoju gyvenimo stiklu. Dar niekados jis nepatyrė tokio troškimo, gali būti, o gal dėl to, kad kartu jį apnikdavo ir liūdesys.

Žagsulį Jelena dabar meistriškai įpynė į savo šokį žaviai linguodama galvą. Jos veidas spindėjo. Pirmiausia jis palietė Jelenos veidą, paskui perbraukė per genitalijas ir lytį, nuslydo savuoju organu, tada abiem delnais apglėbė jos ausis, tartum neturėtų jo užuosti, neturėtų išgirsti jo riksmo.

– Ramiai, nestauk, ramiai, – subarė ji. – Tu šičia sukeli daug daugiau triukšmo nei geras tavo vardas.

Netikėtai prisiminė Arno Šmitą, išsprūdo skubri, trumpa maldelė, bet prispirtas bėdos negebėjo pabaigti. Pradėjo iš pradžių ir meldėsi uoliai kaip tąkart, per mišias – tarsi poteriai padėtų, menkiausias ginklas prieš juoką tylos minutę. Matė jos pakaušį, gerokai atlošė jai galvą. Dabar galvą laikė savo rankose. Jelena metė tokį žvilgsnį, tarytum čia praskristų paukščiai, tiesiog prieš jo nosį. Lyg iš paukščių plazdenimo norėdama ištraukti patarimą.

– Ar šičia įtaisyta filmavimo kamera? Na tam atvejui, aš taip manau, jei kas nors man nutiktų. Arba tau?

Ji nepravėrė burnos. Rankose gniaužė mažutę galvą. Mažulytę galvelę, dar spėjo šauti mintis, o tada jis sustugo. Taip rėkia asilas.

Ji kažką kalbėjo. Jis pagriebė popierinį rankšluostį, kurį jam ištiesė Jelena.

– Kurį laiką čia gali paskaityti gerą knygą, – dar pasiūlė ji.

Hansas iškėlė ranką ir – būtų gerai užvožęs per veidą, jei grotos nebūtų jos apsaugojusios.

– Man baisiai liūdna, atleisk, – vos išlemeno jis.

Mergina išsiviepė it gavusi gerą antausį, balta kaip popierius, priblokšta. Kaip tai atrodė. Jis prisirpo, tai jau puikiai suvokė. Per dvidešimt vieną minutę už septynis sykius po penkias markes net dukart prarado vyriškumą Jei to nepadarys pats, ji jam tikrai įsakys: varyk.

Jelena vis dar žagsėjo ir spaudė delną prie burnos. Ar jos burna po kiekvieno žagtelėjimo siaurėjo? Tiktai kelias dienas, pranešė ji, tik porą dienelių pas senelę į Hėrdę, paaiškino ji. Jau rytojaus rytą. Skubriai delnu užčiaupė jam lūpas ir išsmuko. Rankos prisilietimas pasiliko. Tik kelios dienos, tiktai porą dienelių, Hansas Ulrichas tvirtai sugniaužė pinučius.

– Ilgiau čia būti negalite, draudžiama, – pasigirdo, ir darbuotojas, jaunas vyrukas, su kibiru ir pašluoste pradėjo tvarkytis kabinoje, vis brūžuodamas šluota kabino Hansui Ulrichui kojas. Toks jo elgesys žeidė, skaudino, žemino.

– Eikit šalin, jaunuoli.

Hansas Ulrichas trūkčiojo galva, baimė. Jelena, jei tu pranyksi, kapo tamsa apglobs mane, baugu, Jelena, ir Hėrdė, kurgi vis dėlto ji yra. Jis galėtų ją užsipulti tarsi koks šunėkas, kuris lyg ugnies baidosi žmonių. Susitiko du – kadų kadaise prabėgę ir tiktai ką nutikę dalykai. Du įvykiai troško vieno padarinio. Dar niekados nė gyva dvasia neregėjo jo įsiutusio. Žengdamas paplavų kibirą spyrė jaunam vyrukui į blauzdikaulį, kibiras apvirto, vanduo pliūptelėjo, ir du suaugę vyrai susirungė kvatodami, prabėgom pažiūrėjus, susigrūmė dėl kažkokios paikos šluotos. Kad šitaip galėtų nutikti, spėjo topteleti mintis, Hansas Ulrichas slystelėjo, susigriebė, dar kartą čiuožtelėjo ir parkrito, iškart kluptelėjo ant abiejų kelių. Šlykštus triukšmas.

Nusigavęs lauk stabtelėjo prie kasos langelio ir ponios Marockės paklausė:

– Ir ką ji rado manyje?

Ponia Marockė nužvelgė jį nuo galvos iki kojų, dėbtelėjo ir į šlapias klešnes.

– Ką ji jumyse rado? – pakartojo ir nepritrūko įžūlumo abejingai gūžteleti pečiais.

♂ Hansas Ulrichas Kolbė, antrame perone lėkdamas palei traukinį, kuriame nors lange vylėsi išvysti ją. Pirmos klasės vagono langus stebėjo akylai. Norėjo jai pamojuoti, vienu vieninteliu gestu troško parodyti: ką–tu–gali–galiu–ir–aš. Jokios Jelenos, nė kvapo. Vis dėlto šviesiaplaukis kepurėtas vaikelis jam pamojo, bet jis į tą mostą neatsakė. Ranka, kurios jis net nekilstelėjo, lyg švino pripilta už bausmę.

Traukinys nudundėjo. Trečiame perone Hansas Ulrichas Kolbė įšoko į savo traukinį. Jis neišvydo Jelenos Šnė, bet vis dėlto ji buvo šičia. Jos bruožai išvažiavo iš Zoologijos sodo geležinkelio stoties, jo patraukė į pietus, o jos – į vakarus. Vienoje atšakoje, kur kelias pasuka, jiedu turėtų susitikti? Dėl to, kad jie važiavo, judėjimas vyko šen ir ten, iš vieno galo į kitą, pirmyn ir atgalios. Jis paseno, o jai jau dvidešimt aštuoneri. Jos vaikystė baigėsi anksčiau, vadinasi, ir kiekvienas kitas gyvenimo tarpsnis truks trumpiau. Jos burna jau senstelėjo. Jelena Šnė turėjo audringą gyvenimą. Kiekvienas judėjimas taikosi į ramybę, o jam pasibaigus turėtų būti kas nors, kas randa prieglobstį. Bet jos veide tai dar nematyti, nusiplūkimas, nuobodis, įgrisimas dar neišryškėjo. Ji paisė šviesai būtinų sąlygų. Ji skyrė dėmesio ir senai savo burnai.

Hansas Ulrichas Kolbė, vienas kupė, verkšleno dėl Jelenos Šnė tol, kol pasirodė konduktorius ir pramušė jo bilietą iki Tiubingeno.

Kai pasieniečiai patikrino dokumentus, Hansas Ulrichas iš portfelio ėmė traukti maisto atsargas; moteris, sėdėjusi kupė prie lango, atidžiai apžiūrinėjo jo rankas, stebeilijo, kaip jis iš folijos išsivyniojo luptą kiaušinį. Į traukinį toji įlipo Vanzėje, beje, ir trys kiti pakeleiviai. Dar viena vieta prie durų buvo laisva.

– Kažkas dėl jūsų iš širdies pasistengė, – nenulaikė liežuvio ji ir bedė pirštu į kiaušinį.

– Ir kas gi?

– Jūsų žmona.

– Katra?

Už lango lėkė apylinkių vaizdai su karvėmis ir be jų, nė vieno miesto, kuriame bent trumpai sustotų traukinys. Kaip tik šitame geležinkelio ruože kiekviena vietovė, apgyventa žmonių, tapo dėme. Ana moteris prie lango lupo apelsiną. Ji išlipo Bebroje. Į kupė atėjo arabas. Taigi dabar sėdėjo penki vyrai, uosdami dar salsvą apelsino aromatą; prisiminimas apie moterį seniausiai išgaravo. Savo kaimynus Hansas apžiūrinėjo tyrinėdamas Jelenos žvilgsniu. Paskui ir į save pažvelgė jos akimis. Nagi, išsirink kurį nors iš jų, pasiūlė jis jai.

– O švenčiausiasis, nesibaigiančios apylinkės, – padejavo arabas ir prispaudė žieduotą mažąjį pirštelį prie stiklo.

– Ir taip žinau, – burbtelėjo Hansas Ulrichas. Pirmą kartą čia jis važiavo prieš trisdešimt metų. 1952-ųjų vasarį. Tąkart Hansas Ulrichas Kolbė įsirašė studijuoti Tiubingene. Religinių mokslų.

Arabas linktelėjo. Vieną ganėtinai ankstyvą pirmadienio vakarą, po geros savaitės, valgykloje susipažino su juodaplauke studente. Tokių varno juodumo plaukų jo gimtinėje mergaitės neturėdavo. Vos po dviejų valandų vikrios medicinos studentės rankos atėmė jam nekaltybę, tiesa, ji dėvėjo plonyčius ažūrinius apatinius. O kai pradėjo dirbti greitosios pagalbos priimamajame gydytoja, jis ją vedė, po metų. Arabas ant šono pakreipė galvą, tarytum su juo tarškėtų koks nors vaikigalis ar kalbanti papūga.

– Aš kilęs iš Reriko, Reriko prie Baltijos jūros, – aiškino Hansas Ulrichas. – Netgi rugpjūčio vidury mūsų merginos dar it sūriai, visai neįrudusios, o tiesūs peleniniai, lyg kiaukutas, jų plaukai glotniai sušukuoti ir naktimis... – jis užsičiaupė. Šitaip atverti širdį jis, sąžiningai pasakius, nenorėjo.

– Na, žinoma, naktimis, – atitarė arabas ir, kol Hansas dar nespėjo visiškai suglumti, įsispoksojo pro langą. Neįprastai blyškios karvės, tarsi iš pasakos, ana ten pievoje. Viena stačia. Kitos gulėjo. Naktimis, prisiminė Hansas Ulrichas, naktimis jūros krantas tų merginų rankose būdavo statesnis nei dieną. Šeštadieniais iš Doberano kurorto atkakdavo orkestras, griežsaid šokių muziką, su puikiuoju Braitlovu jaunesniuoju, mušusiu būgnus. Jau po antros dainos Hansas Ulrichas visiškai pamiršdavo išvaškuotos parapijos salės skurdumą. Rerikas, jis priminė rabarbarų sultis ir sužiedėjusias bandeles, kietą smėlį laukiniame pajūry ir itin neblogą, ne vieną pergalę skynusią futbolo komandą, o kartu Hansą – kairįjį puolėją. Jo tėvas buvo pastorius, jo mama pastoriaus žmona, o jis, Hansas Ulrichas, ketvirtas vaikas iš penkių, bet vienintelis akiniuotas. Būtent su anais akiniais,

kurių kitiems apskritai nereikėjo, vieną sekmadienį, tai nutiko 1948-aisiais, ant aukščiausio zakristijos laipto jis aptiko tokį daikčiuką, iš miltų ir miglos. Popiet panaudotas sargis buvo dingęs. Po metų jo tėvas atgulė, pasiligojo, kad paskui ištisus mėnesius vaduotųsi mirtimi. Reriką į Tiubingeną Hansas iškeitė ne taip greitai.

Po kelerių metų mama atsekė į Tiubingeną, automobilio priekaboje atsigabeno dvigulę lovą ir du milžiniškus konservavimo puodus; jų vidus buvo žydras, o išorė juoda. Geriausios prieškario prekės, sakė ji, atkeliavusi į Vakarus. Ji įsikėlė į stačią Begot gatvikę, šaunančią kiek aukščiau Filosofų kelio. Mama turėdavo marias laiko, visą amžinybę, kartkartėmis manydavo Hansas. Kaip tik dėl to ji ir pradėjo rašyti, bet ne iš tikrųjų. Perrašinėdavo Traklio ir Helderlyno eilėraščius į juodraščiams skirtą mokyklinį sąsiuvinį. Labai dėmesingai, susikaupusi, taip, lyg būtų jos kūrybos vaisius – atrodė jam. Jau vėliau Berlyne kartu su savo vadovu Klausu Heinrichu Hansas parašė studiją: „Tas, kuris rašo, trokšta laiką paversti siela." Profesorius Paulius Tilichas 1956-ųjų vasarą šnekino jį darbuotis toliau. Tą studiją jis turįs tęsti ir rašyti daktarinę. Hansas Ulrichas motinai į Tiubingeną parašė laišką, „tas Tilichas" ir „mano daktarinės krikštatėvis", dėstė popieriuje. O paskui labai didžiavosi, pasipūtė tarytum povas, bet taip niekados ir nepriėjo liepto galo.

Arabas kinktelėjo galva. Mandagus žmogus. Todėl Hansas, pasilenkęs prie jo ir užuodęs losjoną po skutimosi, pasakė:

– Aš rašysiu.

– Kam? – paklausė arabas.

– Savo žmonai, – atsakė. – Į pasienio barą.

– Jūsų žmona turi restoranėlį?
– Mano žmona, – pradėjo Hansas Ulrichas, – ji gimė 1954 metais, beje, kaip ir mano vyriausia dukra.

Arabas itin supratingai linktelėjo. Staiga Hansas išvydo save iš mamos spintos imant poetinį žemėlapį, Helderlynas, laivelis, *mare rosso*[7]. Anuomet jo mama turėjusi atvirlaiškių atsargą, įspraustą tarp kiaulės taupyklės ir arbatinuko. Hansas Ulrichas regėjo Jeleną, prie drabužinės veidrodžio tvirtinančią žemėlapį – šitaip visados daro aktorės. Ne, negali būti, ten nebuvo jokios drabužinės. Nei normalios spintos ar tokios spintelės, kokių esti kareivinėse, o ką jau kalbėti apie drabužinę. Ir nedidukių savo rankinių su dideliais pinigais ji neturėjo kur saugiai paslėpti. Jos sėdėdavusios ant vienišo suolo plytelėmis išklotoje patalpoje, kur be perstogės zyzė televizorius. Šitaip pasakojusi Jelena.

Tiubingeno geležinkelio stotyje Hansas motinai paėmė gėlių puokštę, o sau vaisinių ledų tūtą, žemuogių skonio. Išsivyniojo ledus ir prisiminė Jeleną, jos plaukų spalvą. Šviesiai žemuoginė, tvirtino ji. Blondinė su raudonokomis plunksnelėmis, paprieštaravo jis. Stumdomas žmonių spūsties Hansas užsimerkė ir lyžtelėjo ledų. Stovėjo tiesiog ant kelio ir svajojo. Kažkas patapšnojo jam per petį, ne, nė vieno pažįstamo, tiktai anas, kuris norėjo prasibrauti. Galiausiai išėjęs į geležinkelio stoties aikštę suskaičiavo net dvidešimt taksi. Hansas Ulrichas patraukė pėsčiom ir po stogine dar skaičiavo dviračius. Liovėsi tai daryti priėjęs skaičių 73 ir vaikišką dviratuką. Naujojo tilto prieigose ledų likutį svie-

[7] Raudonoji jūra (*it.*).

dė į upę besiturškiančioms antims ir nukulniavo lėčiau. Po kojomis srautingas Nekaras. Ištirpdytas pieniškas šokoladas, besiglaustantis apie medžių kamienus pakrantėje. Potvynis, itin aukštai pakilęs vanduo, bet lietus tą valandą liovėsi pliaupti, nors ne dieną pylė lyg iš kibiro. Hansas priėjo tilto pradžią, tarytum tą trumpą kelio atkarpą turėtų dar kartelį įveikti, kad kai ką pradėtų iš naujo. Laiptais nusileido į krantinę. Žvirgždas šlapias, tvoskė žeme ir arbata. Bet dėl kvapo galėjo ir apsirikti. Nusiminė, suprantama, jis galėjo klysti. Veikiausiai užplūdo prisiminimai, ir dėl to šitaip pasijuto. Vienoje rankoje spausdamas puokštę prislinko prie medžio, įsibridusio į vandenį. Verstos odos batų nosys patamsėjo nuo šlapios žolės. Na ir tegu sau, tikrai nerūpi, tik nereikia būti atsargiam, nusprendė. Lagaminą pastatė viršuj, pašlaitėje. Sveikindamas vieną karklą ranka perbraukė žievę, prigludo. Aš tave gerai pažįstu, kadaise buvai laibučiukas ir neaukštas, ištarė. Gerai, kad Jelena dabar jo nemato. Dažniausiai jį sušildydavo tai, kas Jelenos nešildė. Atitraukė ranką.

– Tu man sukeli skausmą, – pasakė ji ir stumtelėjo bibliotekininką. Ir tikrai iš kairės rankos tarpupirščio, tarp smiliaus ir didžiojo, sunkėsi kraujas. Nedidukė žaizdelė nuo grybštelėjimo dantimis. Žvelgė į ją.

– Ar išsigandai, kai mane pirmą sykį pamatei?

Ji delsė atsakyti ir nusijuokti. Galop vis dėlto kažką išspaudė, lyg du garsus, kaip mažas vaikas, kietai sučiauptomis lūpomis.

– Mhm, mhm.

Išversti galima dvejopai: palik mane ramybėje ir nepalik. Paskui ji *Florijono* pensione pravėrė langą ir smagiai nusispjovė.

Ji visuomet taip elgdavosi, kai kas nors įstrigdavo gerklėje. Laimė, langas išėjo į kiemą. Apsisuko. Jis tiek mažai apie ją žinojo.

– Sustirę iš šalčio žvirbliai virsta nuo šakų, kai tu eini pro šalį, – kartą pasakė Hansas Ulrichas. Vis dėlto ir aną valandėlę jis leipo iš laimės. Tądien mažoje baltoje jos rankinėje veltui naršė – ieškojo paso ar kokio dokumento, kol ji sėdėjo tualete.

Nediduko namo kitapus Nekaro antrame aukšte atsidarė langas. Vijoklinės rožės brovėsi tiesiai į kambarį. Moteris pasidėjo alkūnes ant palangės ir ilgesingu žvilgsniu matavo vandens lygį. Tada kažką pasakė kambario tamsai. Hansas Ulrichas grįžtelėjo į lagaminą. Visados buvo lengvabūdis, tą matė kiekvienas, regėdamas jį šitaip padėtą. Lengvabūdiškas žmogus – Hansas mintyse tris kartus pakartojo. Tai jį išsyk pradžiugino. Žinoma, buvo lengvabūdis, nes ji tokia nebuvo. Vienas praeivis jam ištiesė ranką norėdamas pagelbėti kopiant į šlaitą. Hansas suirzęs vyptelėjo. Negi šitaip paseno? Ar kitų pokyčių niekas nepastebėjo? Anksčiau jis manydavo: žmonės, patyrę tokią aistrą, kokią kentė jis, esą paženklinti, suteršti nuo galvos iki kojų, purvini kostiumas, marškiniai, siela. Hansas Ulrichas pasuko į stačią gatvikę, link kampinio namo, kur gyveno jo motina.

Susikėlęs kojas ant motinos sofos tą naktį jis skverbėsi prie Jelenos ir į languotas pagalves, kad suterštų savo vaikystę ir jaunystę. Tampė už plaukų, tąsiojo visus jos plaukelius taip, kaip jai patiko. Apspjovė jos pasturgalį, kai ji ant pilvo ty-

sojo priešais, ir ją drėgnai įtrynė. Ji grįžtelėjo galvą ir akylai stebėjo jo darbą. Tada pasakė, kad iš tikrųjų taip elgiasi tik jauni vyrukai. Kaži kur lauke ambrijo šuo.

Aš tavęs klausiu, vebleno jis. Ar tu mane myli?

Ji, jis buvo visiškai įsitikinęs, dabar sudejavo; visai lengvai tą garsą galėjai išsiversti: tataiptaip.

Ar tu mane myli?

Aš nežinau.

Dabar jis ant jos užvirto, skverbėsi vidun pamažėl, lįsdamas centimetrą po centimetro ir taip matuodamas savo kantrybę ir savo geismą. Ar tai ir vadinama ilgesiu?

Ar tu mane myli?

Aš nežinau.

Kodėl nežinai?

Aš nežinau.

Hansas pakėlė ranką. Nemušė jos. O kodėl to nepadarė? – išgirdo jos klausimą.

Aš nežinau, girdėjo save atsakant.

Paskui sukluso, ėmė klausytis šuns lojimo. Bet tas jau buvo pasprukęs, ir Jelena prie jo prisidėjo. Toliau dar regėjo sapną: karštą liepos dieną regi save sueižėjusiame kelyje, įkinkytą į vienratį. Jame stovėjo kažkoks jaunikliS, kurio nei rūšies, nei vardo jis neįstengė prisiminti. Jis traukė, o gyvūnas bandė ant laibų, dar nemitrių kojelių išlaikyti pusiausvyrą. Kai pagaliau nusigavo iki vieno namo, piktai užsitrenkė langinės. Padirbo veršelį, padirbo veršelį – niūniavo moteriškas balsas namo viduje. Jis, vis dar įsikinkęs į vienratį, nužvelgė save. Kelnės mataravo nusmukusios že-

miau blauzdų. Taip su kelnėmis apie kojas ir vienur, ir kitur mėgino atkurti meilę ir tvarką seniausiomis žmonijos priemonėmis. Nuo to jis pabudo.

Hansą Ulrichą ir motiną teskyrė siena; jis girdėjo, kaip ji, prieš užmigdama, uoliai padaužė savo pagalvę. Vieta šalia, mirusio pastoriaus lovos pusė, buvo glotni, nepaliesta, užklota sunkia auksaspalve lovatiese. Ar ji bent kartelį sužvarbusią koją buvo kyštelėjusi į didesnį šaltuką?

– Ką veikia vaikai?

Televizorius plyšojo. Hansas klausimą galėjo nuleisti negirdom, beje, tai ir darė. Popietė, pyragas laukė ant stalo, o motina jau buvo pamiršusi, kaip jis gerdavo kavą.

– Ką veikia vaikai? – nepatenkinta pakartojo klausimą.

Tylėjimą visuomet sunkiai pakęsdavo. Tylėjimas jai prilygo nepaklusnumui.

– Kuris?

Vaikai, ji pakartojo klausimą ir prisidegė cigaretę. Nė nežvilgtelėjusi jo pusėn konstatavo, kad tikrai prastai atrodąs. Gryna tiesa, prastai.

Hansas Ulrichas linktelėjo. Naktimis savo fantazijose visąlaik saugojo ištikimybę Jelenai. Iš širdies stengėsi.

Per televizorių kaži koks peliūkštis iš paskutiniųjų bandė kalbėti vaikišku balseliu, o motina jo alimentus vardais skaičiavo pagal prievoles.

Iš savo palikuonių Hansas reguliariai matydavo Pankove tiktai Sofi, anksčiau kartą. Anksčiau vieną kartą. Atsiradus Jelenai, pasimatymai liovėsi. Anksčiau jam kliudydavo ir siena, dabar ji jį saugojo. Neįmanoma, kad vieną gražią

dieną priešais duris Sofi išdygtų ir jį apklaustų. Ak, nuo tos minties jis sublogavo. Pastaruoju metu Hansas pernelyg klydo.

– Ir? – motina niekaip nenustygo.

Hansas Ulrichas gūžtelėjo pečiais.

– Rytoj tau skaudės raumenis, – pasakė motina. Meistriškai pamėgdžiojo bejėgišką jo judesį. Jis giliai įkvėpė oro, pirštu pilnoje peleninėje užgesino pirmą šios dienos cigaretę ir pradėjo pasakoti:

– Bibliotekoje mes pakeitėme šildymą – dabar įvedė centrinį. Dėl to daug purvo pridarė.

Motina pažvelgė į televizorių, į tą isterišką peliūkštį ir tylėjo lyg vandens prisisėmusi.

– Gal tau nulupti obuolį, kaip seniau? – paklausė Hansas Ulrichas ir nuėjo į virtuvę. Prie lango plytelių priklijuota atspaudžiamųjų paveikslėlių – medžių. Smulkmena, bet ji kėlė depresiją. Jis irgi turėjo virtuvę, beje, itin panašią, bet vis dėlto be tokių paveikslėlių. Ir kas turėjo užgaišinti? Niekas? Praėjo diena, tokia kaip ir visos. Su ja slinko savaitės, metai, jo gyvenimas, tarsi niekas. O kaipgi Jelena? Dešine paėmė obuolį, peilį, lėkštelę, kairę sugniaužė, pakratė kumštį, lyg būtų sučiupęs ir laikęs musę, paskui atgniaužė. Čia sėdėjo Jelena, ne pritrenkta, bet mažumėlę apdujusi, ant kreivos delno linijos. Seniau jo gyvenimo lūžius žymėdavo kitos moterys, vis dėlto ne taip, ne taip galutinai. Kiekviena nauja moteris mylėdavo jį kaip tik už tą lūžį, kurį sukeldavo jos pirmtakė. Jelena tvirtai sėdėjo ant kreivės, būtent ant staigaus gyvenimo linijos posūkio raukšlės, suveltais plaukais. Net dabar jos veide neryškėjo kvaila meilės išraiška, kuri

Hansui itin patikdavo, kai jis gulėdavo po ja. Jis trokšdavo jos atsidavimo ir ne vien geraširdiško nusiplūkimo. Norėjo rankoje laikyti jos krūtį tarytum pliką širdį. Staiga atsisuko. Tą akimirksnį jam pasirodė, kad Dievulis ant pirštų galiukų ištipeno iš virtuvės. Kokia tyla!

– Hansai, kas nutiko, ko nuščiuvai? – šūktelėjo jam motina.

Jis kyštelėjo galvą į tarpdurį. Kuo ta motina patiko? Seniau tikrai ne taip.

Jos drabužiai.

Į viršų mestelėjo peilį – tas apsisuko ore – ir sugavo už kriaunų. Motina į jį nekreipė dėmesio.

Jos drabužiai. Suprantama, moteriški. Ji visados rengdavosi gerai, beveik kostiumuota, skubėdama kietai suplūkta mažų gatvelių žeme atsitrenkdavo į nuo jūros pučiantį vėją ir šaltąjį karą. Niekados nebuvo tipiška pastoriaus pati, su susuktų plaukų kuodu viršugalvyje. Ji siūdindavosi pagal 1940–1941 metų žurnalų modelius. Pernelyg pretenzijų Vokietijos Demokratinei Respublikai. Dirbtinai, dažnokai šnibždėdavosi kaimynės. Arogantiška. Bedievė, pasakė viena.

Ji visada buvo nedidukė, bet, bėgant metams, nesumažėjo. Jos pėdos dar net ūgtelėjo, dėl ganglijų. Narsiai avėdavo batus, kurie spausdavo; moterys, avinčios per mažus batelius, vis dar lūkuriuoja tikrojo vyro. Kad tapusi našle nesusirado naujo gyvenimo draugo, visai nereiškė, jog buvo ištikima mirusiam pastoriui. Tokia nebuvo ir gyvam esant.

Vaikigaliai su trumpikėmis buvo jis ir jo draugas Francas. Hansas ir Francas puikiai suprato vienas kitą, rado bendrą kalbą. Juodu buvo ištikimi ir neperskiriami, stovėdavo

priešais didįjį medinį stalą tvirtai surėmę pečius. Motina stypčiojo ant stalo. Siuvėja siūlėjo, trumpino. Nuo vieno iki kito penktadienio netikėtai Francas domėjosi apsiuvais, kurie šoktelėjo viršun, o Hansui rūpėjo suknelė, nutįsusi nuo kėdės atkaltės. Suknelė be mamos viduje. Ji ten kabojo tarsi svetima moteris, norėjusi, norėjusi jo, o gal ji norėjo jėgos. Siūdamos ar dygsniuodamos siuvėjos plepėdavo tarp dantų sukandusios adatėles, kambarys tvankus ir apytamsis, žiemą ant viryklės kunkuliuodavo sriuba, ištisą dieną virš kiekvienos iš trijų *Singer* siuvamųjų degdavo elektrinė lempa. Hansas atsisuko į Francą, jo akis užkliuvo už trivėrio siuvėjų veidrodžio. Mamos veidas jame atrodė visiškai kitoks. Jos nosis, kreiva iškyša. Gal Francas tai irgi matė. Jo akyse gryna migla, nerimstanti ranka kišenėje ir pirmąsyk po savaitės ilgos kelnės. Nuo tos dienos juodu neberasdavo bendros kalbos. Hanso Ulricho petys atšalo – atsuko nugarą. Vėliau tą petį parodė Francui.

Nuo to laiko Hansas jautėsi baisingai vienišas, kartkartėmis stypsodavo apsivilkęs kokią suknelę miegamajame priešais veidrodį, kai namie nebūdavo nė gyvos dvasios. Suknelės jį lytėdavo taip, kaip to vėliau nepadarė nė viena moteris. Kilstelėjo sijoną virš kelių. Jo kojos vis dar nebuvo plaukuotos.

– Tavo motina – tikra keistuolė, – sakydama atsargiai suleido dantis į luptą obuolį. Vaizdingai nupasakojo vieną iš sensacingųjų ligos eigų, padėjusių pelnyti didžiulę gydytojų pagarbą. Daktarus ji mėgo. Ir Hansas Ulrichas turėjo tapti gydytoju. Už patirtą nusivylimą ji tikrai dažnokai atkeršy-

davo. Buvo tik dvi nuomonės: josios ir klaidinga. Nuo motinos tauškalų susierzinęs ir kiek apsilpęs Hansas Ulrichas užsirakino tualete.

Atsisėdo ant klozeto dangčio ir nežiebė šviesos. Iš namo laiptinės per sieną skverbėsi triukšmas. Pirštų galais atsirėmė į grindis ir įtempė kojas, kol pradėjo virpėti keliai. Kokie refleksai vis dar gajūs? Tiesą pasakius, visi ir tikrai neprasti. Tada kažkas nubėgo laiptais žemyn, puikiai girdėjo, kaip anas šokčiojo per dvi pakopas, be abejonės, jaunas vyrukas skubėjo apsiavęs sportbačius. Ar Jelena tokia pat jauna, bet pirmiausia ar buvo jauna, kai jo nebūdavo šalia? Ar tada ji avėdavo sportiniais bateliais? Slapta sportiniais bateliais? Staiga jam šovė mintis, ką jis patyrė, kaip iš tiesų buvo. Netikėtai ėmė kankinti prisiminimas dienos, kurią suvokė, kas jai yra, ir kuri baigėsi. Kad ji tik meilės prisiminimas jo glėbyje arba ji kito glėbyje būtų. Jei jis privalėjo būti vienas su viskuo, ką jis apie ją žinojo? Jei jis paskui Zoologijos sodo stotyje stovėtų ir laikraščių pardavėjas jį vis dar sveikintų, nors Jelena iš jo gyvenimo seniai buvo dingusi? Jei karbidinė lempa virš ką tik išspausdintų laikraščių degė ir jo sielvartą stoviniuojant išsklaidė byrančiomis ašaromis? O apie bėgimą nėra ko nė kalbėti. Nė neprisimindama jo, sėdėdama taksi su kitu, Jelena šukuotųsi plaukus. Hansas iš galvos išsirovė plauką ir sukdamas prismaugė smiliaus galiuką. Vargas dėl meilės, piktai iškošė tarp dantų. Taigi, kodėl apskritai ji liko su juo? Žinoma, Jelenai vietos rastis bet kuriam prieštaravimui nestigo. Ji troško, ko baiminosi, ir baiminosi, ko troško. Kartą ji pažvelgė itin pašaipiai. Jis buvo visiškai nusivaręs, uždusęs, o ji – nė truputėlio. Iškrypėliu netampama,

tokiu būnama, mestelėjo žodžius jos lūpos virš jo lūpų. Tai gėlė tarsi šaltis skruostą. Ji šiek tiek žvairavo, pirmiausia pasimylėjusi. Išvargusioje kairėje jos akyje, be patyčių, slypėjo ir jam svetima baimė, kondensuotas baimės pėdsakas.

Apie ją jis nieko nežinojo. *Florijono* pensiono kambarys gyvenimui tikrai netiko. Iš tikrųjų jiedu įeidavo pro skirtingas duris. Trumpiau apie laikiną jų susidūrimą negali ir pasakyti. Ko gi jis iš tiesų troško? Kad ji pas jį gyventų, jis jos lauktų ir nekantriai tarp vidurnakčio ir trečios nakties, kai baigiasi šou, susuktu laikraščiu daužytų sau per kelį? Kad jis, švytėdamas iš laimės, stypsotų priešais jos duris su mažu gyvūnėliu narvelyje, su papūgėle, vėžliu gimtadienio proga, o ji pasakytų, gerai jau, gerai, šitą bent jau galima palikti vieną.

– Sveiks, labuks, – žvaliai šūktelėjo peliukas televizoriuje už uždarų tualeto durų. – Vienas kaip pirštas?

Hansas Ulrichas pamanė blogai išgirdęs. Mąsliai stebeilijo į gėlėtą popieriaus ritinėlį. Savo dantų šepetėlio nepadėjo į stiklinėlę šalia motinos šepetėlio. Po jo kojomis nuvinguriavo aukšlė. Jelena, Hansas abiem rankom griebėsi už galvos, vis kartojo: Jelena.

Be abejonės, Jelena miega dvylika valandų. Kiek prieš devynias, kai tyliai subirbia telefonas, ragelį pasideda šalia lovos ir visą likusią dieną nepadeda ant aparato. Apsiverčia ant šono, ant širdies, kur tupi pliušinis terjeras. Papilvėje pariečia kojas, visai nusiplūkusi ir vėl vaikas, plona riebalų ir prakaito plėvelė aptraukia veidą, blakstienų tušas per miegus išmauroja taip, kad akys spingsi iš juodo it anglis kraterio, kai vidurdienį sukteli žaliuzes įleisdama šviesos ir

kramsnodama šokoladą; ji net dantų nenusišveitė, o moteriškė priešais į dvivietį automobiliuką grūda tris vaikus, šiandien šeštadienis, ir Jelena sėdi kitapus visų grožybių, kad pagaliau įsitikintų, jog alyvos priešais namą baigia žydėti; ten, iš ano aukšto priešais, savaitgalį pro langą išniro pliktelėjusi galva, vieniša žmogysta, kuri tik saulei užlindus už namo valo savo buto langus, kiekvieną šeštadienį be paliovos, o iškart paskui išeina į gatvę, ne, gatve neina, bet stypsodama viršun patraukia kelnių diržą ir prisisuka laikrodį. Nei ana žmogysta, nei popietė nė nenutuokia, ką gi nuveikti iki vakaro, taigi šitaip priklauso jau sekmadieniui. Išaušęs šventadienis pasiima viską, ko nori, ir pasendina sielą. Staiga anas vyriškis pakelia akis į nevalytus Jelenos langus ir išsiduoda, beje, ir ji taip pat. Dėl jo naktimis nuogą kūną išsitrina citrinų aliejumi plieskiant skaisčiai lempai palubėje. Už dyka, sako ji, nemokama kaimyniška pagalba, priduria ir nebyliai skaičiuoja akis, fluorescuojančias už juodų langų stiklų, žybsinčias lyg katės. Akis suskaičiuoja tarytum pinigus.

Hansas batu užmynė aukšlę. Ta skubriai šmurkštelėjo šalin, lengvai ir nesužeista. Jelena, jis tikrai matė, dabar nusišypsojo. Neapsakomai susižavėjęs stebėjo baltučių dantukų eilę. Atrodė, kad jų ji turi daugiau nei kiti žmonės, keturiasdešimt septynis, o gal net penkiasdešimt vieną. Tuo tarpu Jelena perskrodė jo galvą ir priėjo prie savo virtuvės lango. Ji švelniai paglosto savo pėdą, užkėlusi ant balkono turėklo, tada pirštais perbėga per glotniai nuskustą blauzdą, randa nedidukę raudoną gyslą pakinklyje ir įširsta. Priešais į balkoną išsliūkina žmonės, tarsi susitarę ar kaži ką inscenizuo-

dami rankas susideda ant turėklo ir įdėmiai įsispokso į vieną tašką gatvėje. Anas taškas ne sutartinis, o tiktai raudonas. Jis juda ir skleidžia muziką. Dviejų rudų rankų tampomas tingiai raivosi akordeonas.

Hansas Ulrichas, jis to nepadarė, šičia, prie lango, daugeliui akių matant, nepriėjo prie Jelenos, neapglėbė jos. Rodės, kad tokios programos jo fantazijos nepriėmė.

Kai jis įžengė į kambarį, Tiubingenas, Begot gatvikė trečias numeris, motina vėl griebėsi savo ligų istorijos toje vietoje, kur buvo nutrūkusi, rodė kiekvieną dantį ir auksino jo likimą. Hansas Ulrichas pasičiupo paltą.

– Ar jau išeini? – paklausė net negrįžtelėjusi.

Kai perėjo kitapus Nekaro, gatvės jau tviskėjo. Ilgokai stoviniavo prie uždaros kepyklėlės durų ir skaičiavo kintančias šviesoforo žalia geltona raudona. Žvilgtelėjo į apatinę kūno dalį ir įsitikino: nuo metų pradžios pilvas šiek tiek sumažėjo. Susikišo rankas į kelnių kišenes ir pajuto dubens kaulus. Buvo be penkių pusę aštuonių. Jis buvo susitaręs.

Kavinėje Hansas Ulrichas atsisėdo prie lango ir troško savo liūdesį užsklęsti sąsiuvinyje. Aš nerašau, griežtai nukirto, aš tiktai užrašau, pasakė sau. Lauke po lietumi gūžėsi praeiviai.

Pirmame tuščiame lape nupiešė eglę. Dažniausiai tą darydavo tik kalbėdamas telefonu. Itin aiškiai eglėje išvydo Jelenos veidą, perlamutrinį kiaukutą ir minkštimą tarp žalių spyglių. Tą minutę jos veidas kartu buvo ir kita kūno dalis, krūtinė, blauzda, dvi beplaukės išorinės lūpos. Sąsiuvinyje žymėjo „kažką visai kita“. Tai jam atrodė nepakankama,

bet šitą akimirką atstojo visą pasaulį. Įgudęs rašytojas tikrai nebuvo. Galbūt vieną gražią dieną parašytų knygą apie Jeleną, bet po pirmų sakinių liautųsi. Koks jis laimingas! Jis parašytų; Kviatkovskis, Burgsmiuleris, Zandmanas, Šlebrovskis, Michalekas, Brachtas, Petersas, Preisleris, Kelbasa, Niepiklo, Kapitulskis. Dortmundo „Borusijos“ komandos sudarymas, 1956-ųjų Vokietijos čempionai. Būtent tą vasarą Jelenai buvo dveji, ir ji didžiavosi savo dėde Niepiklo. Tai jam jau buvo spėjusi papasakoti. Niepiklo dukterėčia. Išeitų visai neprastas knygos pavadinimas. Ne, kad netikėtai priprastų prie rašymo! Hansas pieštuku sušėrė sau per pirštus. Taigi galima pamanyti, su tokiu savo sąsiuviniu priminė vieną iš tų avigalvių, kurie vaizduojasi turį pašaukimą ką tik sukurptą rašliavą dar kartelį, bet kiek prasčiau sąsiuvinyje pasižymėti. Tai puikiai nutuokė. Kiekvieną mielą dieną signatūromis žymėdavosi nenugyventus gyvenimus. Skaitymas į dienos šviesą ištraukdavo rašymą – šitai būdinga kai kurioms natūroms, kurioms tikrovė pernelyg triukšminga, įkyri ar nemaloni, pernelyg nuobodi ar tiesiog per daug tikroviška. Literatūra ir gimdavo iš literatūros, tai jis be vargo galėjo įrodyti, cituoti, žinoma, remdamasis citatomis. Žmonės miegodavo apsikabinę knygas, kai nerasdavo nieko kito, su kuo vis dėlto galėtų gulti į lovą. Su knyga pasidarydavo knygelę. Puikiai tai žinojo, ir kaip tik dėlto, dar neišraičius nė sakinio, akmeniu virsdavo pieštukas. Kitame švariame lape jis priskrebeno: „Problemos, problemos.“ Paskui atvertė naują lapą ir brūkštelėjo: „Bibliotekininkas daugiau nebeskaito“ ir parašė šauktuką. Ir po tais žodžiais pridėjo visai trumputį prierašą: „Po visų anų metų.“

Toje kavinėje susitikti Hansas buvo sutaręs su draugu. Jo vardas buvo Mantelis, studijavo dizainą, vėliau specializavosi ir piešė tiktai indelius kiaušiniams dėti. Nusipirko lentyną trims knygoms, kurias kadaise jam padovanojo Hansas Ulrichas. Manteliui pinigų ir laimės moterims netrūko, beje, itin retos laimės, iš kokios jis galėdavo netgi kvatotis.

Hansas Ulrichas ją pastebėjo tuomet, kai ji atsisėdo prie jo stalo. Jos veidas buvo sėte nusėtas gausybės mažučių taškelių, tarytum vario dulkelių; visad teniso aikštėje jos įsikabina į bato padą. Pažvelgęs į kitą moterį būtų pasakęs paprasčiausiai: strazdanos. Bet šioji – tokie margi taškeliai, jog Hansas pamanė: juos būtų galima nuplauti. Vieną akimirką apie Jeleną negalvojo, o kai šitai suvokė, jam truputį palengvėjo. Juk vis dėlto su Jelena nebuvo visiškai prastai.

– Ką, prašom? – Ji žvelgė į jį smagindamasi.

Jis net neprisiminė, ką iš tikrųjų pasakė. Be abejonės, ką nors tikrai mandagaus. Ji buvo apsivilkusi žaliai, lyg mėta, vienodos spalvos, faktūros ir medžiagos palaidine ir švarkeliu. Čiulpė saldainį, paaiškino: ledinukas, atkišo pagaliuką.

Jos draugas neatėjo. Ji buvo jo moteris. Ar jis užsibuvo su savo indeliais kiaušiniams? Tada prisistatė, jos vardas Klaudija, Klaudija Lichtblau. Bet kodėl ji juokėsi tarsi balandė?

– Tai jūsų pavardė ne Mantel, kaip ano?

– Ne, o kodėl pamanėte?

– Vadinasi, teisingai nusprendėte, – tarė Hansas Ulrichas. – Ar žinote, kaip seniau mes jį vadindavome? Mantelis, trumpiau: Antelis.

Hansas nusikvatojo, o ji – ne. Rytoj vyras devintą turįs atiduoti naują eskizą, skirtą Rozentalio kolekcijai. Ji jam,

Hansui – ji turėtų vis dėlto pasakyti Hansui? – paskambino. Jis jau buvo išėjęs. Gerokai anksčiau nei reikėjo – šitaip pasakiusi jo motina. Šičia, šitame mieste, visa pasiekiama ranka. Ir ji net per penkias minutes tą estafetę įveikia. Hansas įsivaizdavo žiūrėdamas į moters krūtinę. Nei ant kairės, nei ant dešinės ketvirtų pirštų nematė žiedo. Ji apskritai jokio žiedo nemūvėjo. Ji pakėlė abi rankas, ir jis užuodė salsvą prakaito kvapą, prakaitą, koks išmuša po šokio.

– Pamiršau namie pinigus!

Nuleiskite rankas, norėjo pasakyti Hansas Ulrichas. Švarkelis buvo neužsegtas ir smarkiai atsilapojo. Hansą apniko staigus noras, galėjęs ją iš tiesų priblokšti, pakelti abi tas padorias kostiumėlio dalis, kurios tarsi dvynės slėpėsi viena po kita.

Ji norėjo išgerti arbatos. Jis užsakė. Staiga toptelėjo mintis, kad jis vis dar negalvojo apie Jeleną.

– Rafinuotas.

– Kas?

– Jūsų kostiumėlis, – skubriai atsakė Hansas. – Beje, ir spalva neįprasta.

– Ar pabūsite ilgėliau? Manau, kad kada nors galėtumėte pas mus užsukti pusryčių, gali būti?

– Dėl kiaušinių indelių?

Ji delsė. Kaktoje dvi raukšlės statmenai įsirėžė ir paryškėjo prie antakių. Tada ji norėjo nusišypsoti. O raukšlės vis dėlto nedingo.

– Žinote ką? – pradėjo ir įsikišo sąsiuvinį Hansas. – Jūs mane įkvepiate.

– Tai mano pareiga, taip pat kiaušinių indeliams, – ištarė ir nutilo ji.

Hansas Ulrichas jos tylėjimą interpretavo; jis jį pavaizdavo savaip.

– Jus mano vyras nupiešė visai kitaip, – pasakė ji.

– Juk jis mano draugas.

– Tai skamba nuolankiai.

– Vienas kitą pažįstame nuo, nuo...

– Ką gi jūs darėte po paskutinio jūsų pasimatymo?

Ar namie draugui turėjo žodis žodin atkartoti šitą pokalbį? Lovoje, spingsint menkai naktinei lempelei, po šviesos kupolu netelpant dviem galvoms.

– Ak, – atsidūsėjo Hansas. – Dirba visą dieną. Nuperka namą ir miršta.

– Ar toks atsakymas?

– Į gyvenimą? Taip, aš taip sakyčiau.

Kodėl į jos klausimus jam nešaudavo teisingi atsakymai, o išnirdavo sena praeitis. Su Jelena būdavo visiškai priešingai. Su Jelena, pakartojo jis, ir juo dažniau šitai kartodavo, juo aiškiau, ryškiau moteris virsdavo vieta, moteriškas vardas tapdavo gyvenamąja vieta, kurioje vis dėlto negalėjai susiręsti namo. Su Jelena, tai buvo žvaigždė ant kito kampo.

Hansas ir draugo žmona tylėjo. Sėdėjo tarp tamsių medinių sienų, buvusių kaip tik virš jų galvų. Aukščiau sienos dažytos geltonai, draugiškai ir kaži kaip pietietiškai. Ant stalų flamandų staltiesės, o indai tiesiog skendo toje nertoje vilnoje. Nuo stalo prie stalo bindzinėjo šuo, kai kur trumpai stabtelėdavo, o prie jų atsitūpė. Jiedu nepasinaudojo ta proga, šunimi, kad iš naujo pradėtų pokalbį. Už baro padavėja

įdėjo naują kasetę, ir kai užgrojo muzika, Hansas pasisakė: jis esąs tiktai bibliotekininkas, lyg šitai būtų žodžiai muzikai. Hansas leidosi nešamas liūdnokos dainos.

– Kartkartėmis aš įsimyliu. Tada sukuriu kokį eilėraštį apie studentę, kuri ateina paimti knygynuose išpirktos knygos. Arba apie kurią nors ištekėjusią kolegę, arba apie jos padėjėją, galinčią būti tiek jos, tiek mano dukterimi. Rašau apie viską, ko pats negaliu padaryti, kai noriu grožėtis jų apatiniais, kurių tos man negali parodyti, nes jau seniai tokių nedėvi. Esu senamadiškas, suprantate, bet tai galima statyti ant kortos. Aš rašau, aš galiu vien žilais smilkiniais pakutenti, seniai joms sijonus nudyriau.

– Kaip žvėrims kailį, – sakydama susipylė pusę pieno ąsotėlio į pipirmėčių arbatą. – Tai man kelia ūpą. Jūs man – tikras didvyris. Kiek daug būtų galima su jumis patirti.

– Pirmiausia užrašau visokias galimybes, paskui sudėlioju vieną po kitos ir galiausiai iš to sukuriu eilėraštį.

– Eilėraštį?

Jis linkterėjo. Eilėraštį. Hansas Ulrichas svarstė, ar visas jos kūnas nusėtas tokiomis pat vario dulkėmis, ar ji naudojo kvepalus, o jei taip – kokius. Ar jos pečiai atsidavė tuo, ką ji valgė ir gėrė, o galbūt skleidė minčių aromatą. Ji jau atsistojo. Ištiesė jam smulkią ranką, šiltą delną, bet išorė buvo šalta. Jis saujoje spaudė kumštį, tarytum sugautą žuvį. Ji pasakė: juk jūs paskambinsite, ir perduokite labų dienų savo žmonai.

– Kuriai?

– Paskutinei.

– Pasveikinkite savo vyrą.

Tik tuomet, kai ji išėjo, jis išvydo, kad moters plaukai nebuvo raudoni. Aną spalvą Hansas tiktai numanė. O jeigu jis ją būtų pabučiavęs, kad palygintų? Jelena niekados nebučiuodavo švelniai.

Klaudija, jo draugo žmona, dingo. Gal norėtumėt už mane pasimelsti, ištarė tada, kai buvo visiškai tikras, kad ji išėjo. Neturėjo ilgiau būti protingas, sumanus. Seniau su malonumu širdį atverdavo žmonėms, tikintiems Dievą. O kodėl Dievą tikėti privalėjo ji? Ar vien dėl jo? Kad apsiramintų, baigė gerti arbatą iš jos stiklinės.

Hansas Ulrichas nuėjo į tualetą, kad apsižiūrėtų veidrodyje. Patyrė įspūdį, kokį paprastai išspausdavo kasdien iš savęs. Kaip visad buvo švelniai įrudęs. Skleisdamas našlaičių aromatą, kvepėjo rankos, sugrįžo. Kavinėje tvyrojo ypatinga tyla. Aplinkui nė vienos moteriškos dvasios, vieni vyrai ir tupintis šuo spoksojo priešais. Vyrai skaitė. Hansas Ulrichas ilgokai užsisėdėjo, iki pusės vienuoliktos, buvo paskutinis lankytojas.

Viena moteris gali kitą užstoti, dar spėjo pamanyti.

– Anksčiau nei norėjai, – nusistebėjo motina dieną, kai jis susiruošė važiuoti. Kai ji paklausė kodėl, jis tylėjo, neišspaudė nė žodžio į tylą virš jos galvos. Motina nugara, o jis veidu stovėjo koridoriuje priešais drabužinės veidrodį. Dar ankstyvas rytas, ji vilkėjo chalatą. Veidrodyje Hansas Ulrichas regėjo jos nugarą. Susivėlusios plaukų sruogytės vos slėpė blyškią viršugalvio odą; šepečiu pabrūžavo priekyje. Plikė, išsigandęs pamanė jis, vienišos koridoriuje stypsančios moteriškės plikė. Nė vienas jai šito nepasakys. Toks vaizdas paspartino atsisveikinimą. Priešais duris kaktomuša susidūrė su paštininku.

Pakeliui į stotį beveik su jauduliu prisiminė tėvą. Tokie jausmai anksčiau niekad nebuvo užplūdę. Nemažai laiko stoviniavo ant tilto per Nekarą, pamiršęs iš rankų paleisti lagaminą. Po kojomis sruveno pilka upė, visai ne ruda ir šniokščianti kaip prieš keturias dienas. Lengvabūdis, pamanė tą akimirką Hansas Ulrichas, beje, pirmą kartą per savo gyvenimą. Patraukė į banką, išsigrynino pinigų, penkis šimtus markių, vieną raudoną banknotą. Sulankstė popierėlį tarytum laišką, vidun įkišo pinigą, parašė: „Aš tave myliu. Hansas Ulrichas“, ant voko užrašė šou adresą Joachimstalerio gatvėje, su prierašu – į rankas panelei Jelenai.

Savaitė, kurią ketino būti išvykęs, dar nesibaigė. Savaitgalį prasidėjo pasaulio futbolo pirmenybės. Dar liko trys dienos, per kurias turėjo padaryti nemažą lankstą per Heidelbergą, Frankfurtą, Darmštatą. Ne per Marbachą. Marbache, tenai, buvo knygos, knygos sandėlyje, archyve, bet tiktai dvi picerijos pėsčiųjų zonoje. Jokių reikalų su visu tuo nenorėjo turėti. Frankfurte sliūkino Kaizerio gatve, ganėtinai paspoksojo erotinių prekių parduotuvėje, pamatė, ką sužinoti seniai troško, o netoliese, šalutinėje gatvelėje, Elbės, rado itališką italą ir itin rimtą menininkų pensioną. Jautėsi laisvas, bet ne kaip paukštis. Nes šalia nebuvo Jelenos. Ji privalėjo žingsniuoti greta, labai arti, o jau tada žinotų, ką daryti su savimi ir savo laisve. Truputėlį nuobodžiavo. Vis dėlto nieko nepaisydamas nuvažiavo į Darmštatą, gėrė daug raudonojo vyno, *Burgunder premier cru*, Matildos kalvos papėdėje, su Kalbos ir kūrybos akademijos sekretoriumi tarėsi, ar nevertėtų išstoti iš bibliofilų draugijos narių. Juk bibliofilas skamba kaip pedofilas, sakė Hansas, o jo pažįs-

tamas nusikvatojo. Bet jo žmona – ne. Paskui Hansą vėlei apniko juodas nuobodulys, nes dėl tos moterėlės negalėjo nė žodžiu užsiminti apie Jeleną.

Kitą rytą žiūrėdamas pro traukinio langą pamanė, kad prie trečiojo kelio atpažino arabą. Oras dar buvo šaltokas, vienas stovėjo perone ir už pavadžio laikė šunį. Hansas Ulrichas nusiėmė akinius ir pakėlė ranką. Arabas ant nosies nuleido akinius ir pamojo. Jiedu nusijuokė.

Berlyno atšakoje dėl techninių kliūčių vagonas-restoranas buvo išėjęs iš rikiuotės. Per garsiakalbį prašė ir Hanso Ulricho supratimo.

Ant virtuvinio stalo Tiubingene gulėjo storas vokas, laiškas iš Berlyno. Hansas pridurmais pateikė prašymą persiųsti išvykusiam adresatui, taigi labiau netiesioginis įkaltis motinai, kad berniukas iš tiesų turėjo pabūti ilgėliau. Čia gulėjo laiškas, o šalimais luptas obuolys. Šitaip vis dėlto motina susipažino su Jelena.

– Tas šunsnukis.

Motina perpjovė voko šoną, dusyk perskaitė, tam tikras vietas įsikalė galvon, paskui dar kartą pauostė popierių, per staltiesę šen ten pastumdė nuotraukas, kol gėlių vaza prarado pusiausvyrą ir apvirto. Ji leido jai virsti, abejingai stebėjo. Toks likimas. Tada iš didelio klano ištraukė nuotraukas ir susidarė itin aiškų vaizdą.

Jis visados buvo kitoks vaikas, berniukas, kartkartėmis jo žvilgsnis iš už knygos panėšėdavo į aklojo žvilgsnį. Anais laikais jo šalindavosi visi.

– Ir dabar šitas šunsnukis, – skundėsi motina.

Moteris su pliušiniu žaisliuku tarp nuogų krūtų. Manasis Hansas, kalbėjo motina, čiupo nepažįstamosios veidą ir troško nuplėšti šypseną. Norėjo išrauti plaukus ir blakstienas. Viskas netikra, viskas dirbtina! Staiga motina į dangų iškėlė rankas taip, tarytum toji iš nuotraukos šnypštų lyg katė. Gyvuliška!

Jau septynias savaites eina šitai taip ir taip, einasi taip ir taip, rašė toji, o kartu ir tai, kad jam, Hansui, ji atiteko tarsi aklai vištai grūdas. Beje, priešingai, kaip ir jis jai reikiamu laiku. Dabar kiti vyrai jai nesuteikią jokio džiaugsmo, ji turinti iš širdies pasistengti, privalanti dirbti su fantazija, kad bent ką nors iš viso to turėtų. Ji jau pakankamai prisižiūrėjusi. Bet su juo – tai esą visiškai kitaip. Moteriškė rašė apie ilgesį, apie popiečio miegą *Florijono* pensione ir tai, ką ji dėl jo darė, – galįs labai gerai įsivaizduoti, anaip, kai patirdavęs malonumą, kai dariusi taip ir anaip, kitaip ir savaip, – ji visa parašė. Būtent šitą vietą motina perskaitė kelissyk, ne, daugel sykių. O tada vazą griebė, pastatė taip, kad pasaulis įgautų bent menką tvarką. Be to, pasičiupusi žirkles iškirpo pliušinį žaislelį iš plikų krūtų. Dar vienu čekštelėjimu pagilino žaizdą kairėje krūtyje. Žvėrelį padegė degtuku, popierius nykdamas rangėsi. Šoninę voko prarėžą užlipino lipnia juostele ir užrašė: „Grąžinti siuntėjui."

Siuntėjas buvo vienas iš Dortmundo fotografijos salonų.

♀ Antrą valandą dienos Sofi grįžta į pensioną, registratūroje praneša, kad rytoj išvykstanti. Taip, viskas kaip ir sutarta, ji linkteli pritariamai. Į antrą aukštą kyla peršokdama kas antrą pakopą. Galgi duše bus laisva. Išsipūtusį krepšį su mankštos reikmenimis nusviedžia ant lovos, traukdama nuo savęs drabužius ir įsisupdama į rankšluostį daro taip, kaip kareivinių kieme liepia trenerės balsas: „Jūs girdėtis iš mūs. Jūsų duomenys mes turėti? *Well*, gero skrydžio."

– Dėkui, – subaubia Sofi ir smarkiai trinkteli uždarydama vonios duris. Netrukus paskambins Karlui, pasakys.

– *Nada*. Nieko daugiau ir panašaus. Aš tokiems dalykams per sena. Iki rytojaus.

Spausdama rankšluostį prie krūtinės čiumpa ragelį, dar minutę padelsia, bet galop surenka numerį. Ragelyje išgirsta kupiną ilgesio Karlo alsavimą. Pajunta savo ausimi, savo vidumi. Regi, kaip jis prisidega cigaretę ir tylut tylutėliai nusijuokia, taip juokiasi, kad pajunta jo ranką ant savo pilvo, ne, giliai viduje. Telefono rageliai, kai niekas neatsako, ją nuteikia erotiškai, žadina geismą. Senas įprotis iš anų laikų, kai ragelis atstodavo geriausią draugą. Ji tyliai pradeda savo išpažintį.

– Karlai? Žinoma, siena griuvo, siena, kurią kadaise kiekvieną naktį puldavau stačia galva. Sugriovė prieš keletą metų, vis dėlto gal ne dėl manęs ir ne dėl mano kietos kaktos. Bet, Karlai? Aišku, jaučiu tuštumą, savotišką skylę ten, kur anuomet stovėjo siena. Skylė ore, vaikiškos galvutės dydžio. Ją užklijavau tapetais, kad ji atrodytų nepastebima, bet man – uždraustas vaisius. Už jos tebėra mano vaikystės kambarys Pankove. Iš jo aš taip ir neišaugau. Anų dienų vaizdai, reginiai pradingo, bet ne toji šviesa, tiesą pasakius, kaži koks scenos apšvietimas prieš dramos spektaklį. Šviesa kartu keliavo į vakarus, į pietus, pas tave, Karlai, ir visiškai nelauktai žyra iš begalinio mėlyno dangaus. Krinta ant manęs, tavęs, ant mūsų galvų. Ką gi tu vėl prisigalvojai, nuolatos tu man kartoji. Itin griežtai ženklina senoji mano šviesa, taip, sena, padėtį, kur jau kartą buvau. Pamenu, šalia tavęs Nicoje stebeilijau negyvomis akimis panarinusi galvą žemyn. Siena išnyko, o aš čia turiu tapetuotas duris senos sienos viduryje. Per ją noriu išvysti šitą bėgantį tėvą – iš Vakarų į Rytus. Aną senąjį įtūžį dar kartelį geidžiu patirti ir išsviesti su muzikiniais įrašais. *Just the two of us* ir po daugelio metų vis tvyro ore. Mano tėvas šaukia: „Kas yra?“ O aš tiktai ištariu: „Ketvirtadienis.“ Jis sako: „Kaip, prašom, aš suprantu, tik ketvirtadienis.“ Ir paskui jisai tapetų likučiais užsikemša ausis. Taip, pro senąsias tapetuotas duris trokštu pasiųsti tėvą – į Mėnulį. Sofi, saujoje gniauždama telefono ragelį ir nesantį Karlą, galop suka ilgą jo numerį.

– Karlai?

– Taip, – atsiliepia balsas kitame ragelyje, – ir kaipgi sekėsi?

Tą akimirką kažkas pastuksena į duris. Ji spėja sušnibždėti „vėliau“ ir numeta ragelį.

♂ Hansas Ulrichas pastatė lagaminą. Savaitė praėjo. Zoologijos sodo geležinkelio stoties laikrodis rodė kiek po keturių. Dienos pailgėjo ir vidurdienio kaitra tvenkėsi iki pat vakaro. Karštis, kurį jis gerai matė.

Nusišluostė nosį, jį kamavo šienligė, bet metams bėgant šita kankynė apmažėjo. Kartą kažkur jis perskaitė, kad su amžiumi vis mažiau ateina, išskyrus patį amžių. Panaudotą nosinaitę kyštelėjo po lagamino rankena. Šitaip žengė stoties link.

Hansas kirto zebro dryžius ir žingsnis po žingsnio leido užeiti sutemoms, tyliai nakčiai. Svirpliai ir naktis traukė. Vietovė buvo plokščia, jau tūkstančius metų šičia nestovėjo nei *Aldi*, nei kavinė, kur galėjai pavartyti spaudą, nei užkandinė. Horizontą klojo naktinė mėlyna marška, ir tik rytuose pralekiantis išgąsdintas paukštis paliko šviesų valktį. Būtent jis pasaulį globė sidabriniu žiedu. O viduje puikavosi graži naktis. Vidurnaktį Hansas kilstelėjo ranką ir tyliai pabarbeno į medinę pasienio užeigos langinę. Durys, jis tikrai nujautė, turėtų atsiverti, ir platus gelsvos šviesos dryžis juoda žeme nusidriektų iki jo kojų. Girdėjo skimbčiojant stiklus,

bilsnojant kauliukus ir medines moteriškas klumpes. Regėjo ją ramstantis pasieniu, rūkančią ir vienišą. Jelena, kažin kaip Helena, tiktai, žinoma, įryčiau. Jis žengė tiesiai į ją.

Ji ėjo. Kažkieno ranka paplekšnojo jam per petį. Hansas Ulrichas apsidairė. Automobilis signalizavo, paskui dar vienas, kitas, trečias.

– Jūsų lagaminas, – pasigirdo moters balsas. – Jūs jį palikote tiesiog pėsčiųjų perėjoje. Ar jums bloga?

Hansas Ulrichas metėsi atgal, automobilių signalai tiesiog kvykė. Jie urzgia, dar pamanė jis. Čiupo lagaminą, o mašinos rovė tiesiai ant jo. Išsigelbėjo tik užšokdamas ant šaligatvio. Mergytė gėlėta suknele paklausė: „Gal turi kokią markiukę, seneliuk", ir Hansas Ulrichas nėrė pro duris su užrašu *Show*, lyg giedras dangus būtų prakiuręs.

– Ne, iki šiolei ir vis nereguliariai, – pranešė ponia Marockė už kasos langelio. Hansui Ulrichui atrodė, kad tolumoje driokysteli šūvis.

Jelena ant nosies užsidėjo akinius nuo saulės. Rodė šešiolika valandų penkiolika minučių ir iš tiesų tvoskė baisi kaitra. Ji sėdėjo prie vieno iš trijų staliukų priešais *Žurnalistų* kavinę. Nuo pyragaičio tįso šokoladinė srovelė. Prie jos kėdės sugriuvo šuo, netekęs jėgų.

– Ir tavo drabužiai tokiam orui netinka, – burbtelėjo ji. – Toks sunkus storas kailis, branguti, o dar siekia žemę.

Noriai būtų jam padėjusi ir prikimšusi du popierinius maišus. Šuo pakėlė akis ir pažvelgė, bet kaip – šitai ji negalėjo įvardyti. Kaip šuo šalimais. Jo akių kampučiai kiek paraudę.

– Tai jau tikrai, – tęsė Jelena, – negi ir tu iki pat pusryčių spoksai pasaulio futbolo pirmenybes?

Ji pasičiupo savo maišelius su spragintais kukurūzais, pasterizuotu pienu, ilgu prancūzišku batonu ir makaronų patiekalu, užšaldytu. Vyrai prekybos centre apsipirkinėjo panašiai, tik vietoj šampano pirko alų. Apglėbusi savaitgalio maisto atsargas Jelena peržengė per tysantį šunį, dar tebekovojusį su kolapsu. Nuo kojos nukrito batas. Plika pėda lengvai glustelėjo, vos vos palietė šuns kuprą, slystelėjo per ausį, tarp akių.

– Daktare, eikš čia, – pašaukė moteris ir aukštyn timptelėjo šuns pavadį, tarytum ketindama Jelenai sušerti. Jelena atsakė. Pliką koją atitraukė ir pasiklibikščiuodama žengė ant asfalto, beje, basakojė atrodė labai žaviai. Pasilenkė, stvėrė batą ir pakėlė virš galvos. Nuščiuvo, batas rankoje kėlė grėsmę – ginklas, žmonės stabtelėjo, ana toji, pamanė jie, kad ir kur būtų, visada gintųsi nuo vyrų atkišusi pakulnę, tvatindama nugaras ir pakaušius, nuo moterų – tiesiog veidą. Kokią akimirką Jelena šitaip stypsojo, romiai audringa. Aplinkiniai vėdinosi vėduoklėmis. Daugiau nieko nevyko, laikas sustojo. Iš Zoologijos sodo stoties atsklido pranešimas apie išvykstantį į Frankfurtą traukinį; dienos karštyje vaizdas suledėjo ir net menkiausias abiejų moterų krustelėjimas nedarė užuominos į galimą sprendimą. Ilgai tą akimirką Jelena šitaip stovėjo, tarytum viduje tas mirksnis būtų sustingęs; ji žvelgė į bekraštę tuštumą. Tada šuo pakilo ir pavizgino uodega. Jelena patraukė pliką koją ir nuleido batą. Pėda ir batas vėl susitiko, išganymas, grakštus judesys kaip nustebęs juokas. Žmonės patraukė savo keliais. Ji irgi nuėjo.

Įeiti į metro reikėjo iškart prie *Žurnalistų* kavinės.

– Gal turi kokią markiukę? – paklausė moters mergytė gėlėta suknele.

Tvyrojo kaitra, tad Jelena manė sustosianti ten, kur gatvėje juodavo derva. Ir koks baisus šitas birželis?! Vis dėlto nuostabi diena, šita septynioliktoji, visos parduotuvės uždarytos, išskyrus apskritą parą veikiančią prie Zoologijos sodo stoties, dėkui Dievui, dar toptelėjo mintis.

Ir staiga ji pamatė jį.

Kaip tik vienas iš anų išsekusių tarpzoninio susisiekimo traukinių jį turėjo būti išspjovęs. Matė, kaip jis lekia, klumpa, be švarko, pasiraitojęs marškinių rankoves. Kodėl gi jis niekados nedėvėjo sportinių marškinėlių trumpomis rankovėmis? Perėjos vidury paliko savo lagaminą ir lėkte lėkė tuščiomis rankomis susirūpinusia veido išraiška tolyn. Katinas, skuodžiantis priešais vėją. Kai vidurdienį snūduriuodama svajodavo apie šitą vyrą, jis nuolat pasirodydavo gerokai jaunesnis. Nepakėlė rankos, nepašaukė, nepalingavo, nepalaukė, nenudžiugo. Ji tvirtai laikėsi nerašytų taisyklių. Nė vienam iš klientų nebūtų suteikusi pirmosios pagalbos. Skubriai dingo metro šachtoje.

O čia dar kai kas nutiko.

Šešiolika valandų dvidešimt minučių, Hansas Ulrichas įšliuožė rankomis į kostiumo švarką.

– Pakeitė pamainą, – pasakė ponia Marockė. Ji ištarė „pasikeitė“ ir ūmiai persibraukė plaukus, kad savo rankos neuždėtų ant vienišos Hanso plaštakos.

Beje, buvo ir dar kai kas. Jelena metro šachtoje klestelėjo ant oranžinio plastikinio suolo. Šičia atsidavė tikra dėže. Tiesą sakant, ji jo daugiau nebenorėjo matyti. Galop suvokė jo amžių ir tai, kad jis, amžius, vis dėlto užkrečiamas. Ateityje ji dar kai ką turėjo, o jis ne. Hansas turėjo vien ją. Liūdesio kupinu veidu užstojo visą reginį. Betgi netrūko ir kitų vyrų, anie buvo tokie pat jauni kaip ji; į juos ji galėjo mestis. Ji gebėjo skubėti, godžiai kartoti „jojo“ ir tuo nepažadėti bendros ateities, mokėjo judėti laisvai, išskėsti kojas ir rankas, vikriai apsisukti, kai kuris nors tylutėliai prašydavo apsiversti, nes dresūra vertę įgydavo tik tokiame žaidime. Griebdavo už svetimų pečių, krūtinės, lyties, šakumo – šitie niekuomet nenuliūsdavo ir nesuglebdavo. Ji geidė malonumų, neįpareigojančių, grubių, gana smurtingų, apgaulingų, troško tas dvi valandas būti ištikima lyg sarginis šuo, būti vien kūnu be kutulingos fantazijos, kurios griebiamasi norint apgauti ir save, ir aną kitą. Greita, pernelyg greita, dar nespėjus ir prakaitui išpilti. Jelena gerai žinojo – tam turėjo tikrai nedaug laiko. Jai jau dvidešimt aštuoneri. Jos jaunystė prasidėjo gerokai anksčiau nei kitų mergaičių ir, suprantama, atitinkamai anksčiau baigsis. Anksčiau prinokusi, anksčiau aptingusi. Net jos burna paseno, kairėje įsirėžė nemenka raukšlė, tarytum porceliano trūkis. Ji jau antra sudėtis, antra rūšis, ties smukimo riba. Bet nieko nepaisydama ėjo ten, kur einama, kai esi dar žalias. Ar privalėjo ana ten, lauke priešais *Džiungles*, paglostyti Hansui galvą ir pririšti prieš eidama į diskoteką, senas karšinčius, vis dar tykantis jauniklės patelės, kol šioji galutinai išsidūks?

Aš dar dvesiu nuo to „dar", pamanė Jelena. Jaunas vyrukas ją įdėmiai apžiūrinėjo. Atvažiavo ir nuvažiavo net du traukiniai, bet nei ji, nei jis neįlipo. Vyruko plaukai stirksojo, o ausys buvo smarkiai atsikišusios; jis krizeno puse burnos. Jelena jam nusišypsojo, labai labai lėtai. Ji jau regi jį sėdintį savo virtuvėje, itin ankstyvą rytą. Suskambo telefonas, Hansas, Hansas, Hansas, o tas, kitas, diskretiškai sėdi prie virtuvinio stalo, pašluostė dengia lytį, vis dar kvepiančią ja.

Kas čia buvo?

Mano tėvas.

Ateik pas mane, sako jis.

Jelena pakilo nuo oranžinio plastikinio suolo ir patraukė link išėjimo. Po dvejų metų išauš jos karjeros pabaiga, jos „šokėjos karjeros" galas. Kartą šitai išgirdo iš mandagaus kliento; jis taip pavadino jos darbą. Toks judrus, audringas gyvenimas, mąstė ji, noriu, kad jis eitų lėčiau, geidžiu ramybės. Kad Hansas bent mažiausiai būtų biržos makleris, o ne toks bibliotekininkas. O jei būtų verslininkas su įplaukomis, o ne toks su santaupėlėmis. Ji dar kartą atsigręžė.

– Ir mano vardas Jelena, – tarė ponia Marockė.

– O jūs šičia ir seniau dirbote, – išsiblaškęs pasakė Hansas. Poniai Marockei visad patiko, kai jis stoviniuodavo prie jos kasos langelio. Greta manęs, manė ši, kadangi jam prastai sekasi. Jie kurį laiką ištvermingai pasišnekučiavo apie pasaulio futbolo pirmenybes.

– Ji protingas vaikas, – tarė ponia Marockė. – Pamainą pasirenka žvilgtelėjusi į televizijos programų laikraštį. Ji nuolat ieško programoje spragų.

Hansas Ulrichas suprato. Pasaulio pirmenybės; teatro režisieriai neateidavo į repeticijas, žinoma, tikrai nesilankydavo ir striptizo klubuose, pervargę akademijų sekretoriai šliaužďavo į savo pasitarimus, ūkininkai pasigarsindavo televizorių prie atviro lango, kai jų karvės skaudančiais tešmenimis vis dar baubdavo prieš šešias, gydytojai, į ausį įsikišę radijo ausinukes, lėkdavo gatve aukštyn, žemyn, aukštyn, nerasdavo pastatyto automobilio, kai moteriškos lyties avarijos auka prašydavo draugužės tą gydytoją atšaukti ir atvežti kunigą, šis su savo raudona kepuraite, kimiai giedodamas, per vėlai ateidavo ir žegnodavo ją, kai sutuoktinis, sėdėdamas prieš televizorių, rėkė „Vartai", Dievo tarnas už jo išdygdavo, kad sužinotų rezultatą ir, be to, pareikštų užuojautą. Futbolas išties galingesnis už mirtį, pamanė Hansas. O meilė ne?

Skubriai brūkštelėjo popierėlyje keletą eilučių. Jis parašė: „Mergaitė turi savito grožio..." Žinutę paliko poniai Marockei.

– Jei ateitų panelė Jelena, – tylutėliai pridūrė.

Ji atsigręžė, bet pernelyg vėlai. Jaunas vyrukas buvo dingęs. Nepalanki šviesa, pamanė ji ir lėtai nuėjo prie išėjimo, vedančio į Joachimstalerio gatvę. Delsimas iš jos atėmė apsisprendimą. Seniau to nieku gyvu nebūtų nutikę. Ji taip pasiryžo, bet vis dėlto negalutinai, dėl Hanso. Už kampo pasuko link klubo, kone baugščiai žengė į fojė, išvydo liūdną Hanso nugarą, stypsančią priešais ponią Marockę, ir atsargiai nuslinko į siaurutį klubo koridorių, visai pro pat juos.

– Gali išlįsti, – palyginti greitai prabilo ponia Marockė į tamsą. – Gali jau lįsti, mano brangute. – Ponia Marockė rankoje laikė voką ir lapelį. – Abudu nuo jo, – pasakė ir pauostė voką su Tiubingeno pašto antspaudu.

– Nė per nago juodymą neabejoju – iš santaupų, – tarė Jelena.

– Tai kiekgi jis turi?

– Tau galbūt tikrai užtektų, – atsakydama Jelena paėmė voką ir lapelį. Išėjo iš klubo.

Hansas Ulrichas įlipo į autobusą, ant gretimos sėdynės paguldė lagaminą ir paglostė nutrintą odinį kraštą.

Parkakusi namo Jelena į šaldytuvą pastatė pasterizuoto pieno maišelį. Atšaldytas visuomet būdavo gardus lyg šviežias. Įsipylė viskio stiklą. Hansas, kodėl gi Hansas, o kodėl vis dėlto ne jis? Jei ir toliau šitaip tęstųsi?

Tuomet gyventų be krislo laimės.

Vakare jis apsilankė pas konkurentes. Ir vėl šeštadienis, kaip ir kadaise, kaip pirmąjį kartą. Vietoj *Crazy Horse* pasienyje tarp Šėnebergo ir Šteglico bibliotekininkas rado *Crazy Cat Club*. Tenai jam buvo pernelyg triukšminga, ir Hansas Ulrichas neužsibuvo.

Tą vakarą Jelena atplėšė laišką iš Tiubingeno. Ji pasijuto itin prastai.

Hansas Ulrichas tą patį vakarą perėjo per penkis ar šešis naktinius klubus, esančius Hardenbergo, Grolmano gatvė-

se. Savinji aikštėje užsuko į viešnamį. Čia dideliame ekrane ant sienos rodė tiesioginę pasaulio pirmenybių transliaciją, ir jis paspruko. Lycenburgerio gatvėje pamatė klubo vitriną su vonia, o šalimais – su žvakėmis. Visai paryčiais pateko į kaži kokį angarą su geležinėmis durimis. Viduje parduotuvė priminė tvartą, net ant grindų pakreikta šieno. Rodė filmą su gyvuliukais. Ne tik to, bet ir nieko panašaus gyvenime dar nebuvo matęs; užsivertė kolą su romu taip, kad net užspringo. Jo galva degė. Netoliese esančioje kavinėje privalėjo dusyk šveisti rankas. Žvelgė į veidrodį virš praustuvės, galvojo apie savo augintinius kaktusus, apie jų nekaltybę ir ištikimybę. Jie lytiškai nesidaugino ir nepajėgė paspukti iš savo puodų.

Jelena, atplėšdama laišką, užsikėlė kojas ant televizoriaus ir pamatė ploną dulkelių paklotę ant aparato. Voke rado penkis šimtus markių ir penkis neįmantrius žodžius, paaiškinimą. Didžiuoju kojos pirštu dulkėse nubrėžė šauktuką ir perskaitė lapelį. „Mylimiausioji, mergaitė turi savito grožio – manoji mergaitė, – nelauktai grįžtanti gūdžią vėjuotą naktį, nuoga, kad iš grubių lentų suręstame name rastų pastogę, prisiglaustų name, sumeistrautame savomis rankomis, po daugelio metų, pasaulio pabaigoje. Ne nuo manęs, bet iš visos širdies. Hansas.“

Jelena tuo pačiu pirštu išrietė klaustuką virš šauktuko. O kodėl mergaitė buvo nuoga? Ir dar tokiu oru? Ji galėtų šitaip mirtį prisišaukti. Kodėl gi namas buvo iš grubių lentų, ko ji norėjo toje pašiūrėje ir vis dėlto kodėl visa negalėjo nutikti dieną, o ne vėjuotą naktį?

Gryni paistalai, tarė Jelena; ji labai sužvarbo.

Neatsikračiusi miglotų minčių apie lietų, vėtrą, ankstesnius laikus, ganėtinai greit užmigo. Jelena, susirietusi į mažąją Jeleną. „Mūsų Liz," – kadaise sakė kažkas, kuris seniai turėjo būti miręs.

Hansas, uostinėdamas savo rankas, išsmuko į gatvę. Jau brėško rytas. Zoologijos rūmų kavinėje stačiomis sukrimto raguolį ir išgėrė popierinį puodelį filtruotos kavos. Kai išvydo lauke už lango pro šalį skubantį kolegą su nudrengtu portfeliu, Hansas Ulrichas susigūžė. Ką gi jis čia sekmadienį veikia su tuo savo portfeliu?

Apytiksliai tuo laiku Jelena pabudo. Kažkas tiesiai po jos langu bandė užvesti motociklą. Kaire ranka pagrabaliojo vandens butelio ir nurijo gurkšnį. Galvos skausmas, ką ji sapnavo? Kažką iš namų, Hėrdę, pilkus pastatus, margas duris, po medį su rūgščiomis vyšniomis priešais kiekvieną namą ir gatvėje taksi. Vairuotoją ji pažinojo. Jelena kumščiu trinktelėjo per lovatiesę, tai priminė juoką. Ten buvo anas berlynietis taksi vairuotojas, su kuriuo susipažino pastarosiomis dienomis. Žavus. Bet kaipgi jis pateko į Hėrdę ir į jos sapną? „Tai buvo tai", – sumurmėjo Jelena, atsisuko į sieną, kad galėtų toliau sapnuoti ant kairio šono.

Jo lovoje neseniai naktį pametė auskarą.

Hansas bėgo gatve tolyn. Rytas nebuvo vėsesnis nei praėjęs vakaras. Audra su perkūnija turėjo pakeisti kryptį zonos pasienyje. Vitenbergo aikštėje įsėdo į metro. Net ir labai

jaunos moterys prie šitokios šviesos įgaudavo aštrių bruožų. Bet dabar to nebuvo. Jos visiškai kitokios moterys. Jos spinduliavo nuogybės žavesį saunoje. Jis matė raudonai apibrėžtus jų trūkumus.

Bibliotekininkas ranka persibraukė per veidą ir netikėtai, staiga delne aiškiau regėjo nei kadaise veidrodyje. Jo nosis, kreiva iškyša.

Priklausomas ankstyvas pensininkas, ar tu, Jelena, taip nemanai?

Tą valandą Jeleną dar miegojo.

Keturios stotelės greituoju Berlyno traukiniu ir septynios autobusu skiria jį nuo jos; Hansui Ulrichui visa susijaukė, susimaišė. Jis buvo iki ausų įsimylėjęs, o ji sujaudinta, kartkartėmis, nuo jo meilės. Nuo jo lyg žirnių beriamų kalbų. Dar prieš dvi savaites bibliotekininkas tauškėjo, kad esanti stebuklingai pamesta Dievo, vargšė mažytė siela juodoje vienatvėje. Šitaip, būtent taip jis pasakė. Žodžiai nuskambėjo kaži kaip iškrypėliškai, nenormaliai, bet vis dėlto jai patiko. Mielai būtų jam smagiai užtvatijusi. Ji su džiaugsmu. Ranka iš pykčio.

Pamesta Dievo, tąsyk murmėjo jis. Ji paklausė: kas? Jis atsakė: abudu. Vadinasi, kalbėjo ji, esame mudu abu, bet jau ne vieni. Mes esame dviese. Du yra aštuoni, tarė Hansas. Jai kilo įtarimas, tikriausiai jis šitai perskaitė. Mintis sugadino jai nuotaiką.

Jelena vis dar miegojo.

Tiktai brėško, itin ankstyvas rytas, Hansas Ulrichas, priekin atkišęs viršutinę kūno dalį, ėjo gatvėmis. Frydenau skendėjo giliame sekmadienio miege. Prabėgo pro rožių krūmus, pasodintus Rozai Liuksemburg, spėjo suskaičiuoti keturias kokakolos skardines, tris cigarečių pakelius ir vaikišką rudą batuką. Hanso iniciatyva kadaise priešais buvusį jos namą Vokietijos socialdemokratų partija įrengė aną rožių lysvę. Ilgai, tikrai ilgai stovėjo priešais drabužių parduotuvę gatvės kampe; seniau jo akis šičia net neužkliūdavo. Didelę vitriną dekoravo moteris. Kai jis stypsojo lyg mietą prarijęs, moteris pravėrė parduotuvės duris ir pasiteiravo, ar galėtų jam kaip nors padėti. Apatiniai baltiniai, jaunatviško stiliaus, labai prašau, išlemeno susigėdęs. Jam jų reikią dėl sūnaus. Bet tie žodžiai viską labiau pagadino. Jį pervėrė pirmas žvilgsnis, kitas – jau kvietė policiją. O čia Hansas ir movė kur akys veda. Motinai jis nepaskambino, nors buvo sekmadienis, sutvarkė virtuvinę spintelę, išnešė šiukšles, o kai kuriuos nešvarius indus išvertė į konteinerį. Galiausiai įsitaisė prie atviro lango ir vyšnių kaulelius spjaudė tiesiog į gatvę.

Jelena, apnikta jausmo, kurio nei žinojo, nei suvokti galėjo, pirmiausia kaire koja atsistojo savo Tempelhofo apartamentuose. Virš namo ką tik praūžė vienas paskui kitą du lėktuvai.

Hansas nespėjo išspjaudyti visų kauliukų iš nusipirkto vyšnių kilogramo į gatvę, kaip jo šeimininkė išdygo kambario tarpdury, tvirtai pasuko jungiklį prie staktos, dar kartelį suktelėjo ir paklausė, ar pas jį viskas esą tvarkoj.

– Ak, pone Om, – švelniai tarstelėjo Hansas Ulrichas.

Jelena, įsikandusi dantų šepetėlį, pradėjo valytis dantis ir netikėtai veidrodyje sugavo savo žvilgsnį. Vis dėlto ne kiekviena galėjo sau leisti virš virtuvinės kriauklės pasikabinti veidrodį. Dauguma moterų atrodė ne itin patraukliai.

– Aš, – garsiai ištarė Jelena ir nesuvokė, ką gi iš tikrųjų turėjo omeny. Atrodė, tarytum koks nors įvykis pereina per ją kiaurai ieškodamas savo vardo.

– Ak, pone Om, leiskite man jus šitaip vadinti, – kalbėjo Hansas Ulrichas. – Tiktai pagalvokite, iš kur ji kilusi. Ji sako: kraujo dešra, lustas, pyragiukas, skersiukas ir *hasta la vista*, tiesa, ateina či. Be to, ji prikalba visokiausių perliukų.

– Ir ką gi būtent? – Ponia Om ranka laikė lango buožulą, tartum pikta naktinė medicinos seselė.

Jelena išspjovė dantų pastos putas tiesiai į prausyklę. Ant dugno atsirado penkios mažutės baltos salelės; ji spoksojo, kaip jos iš lėto dryko.

– Ak, – atsidūsėjo Hansas Ulrichas.

– Neaikčiokite gi jūs šitaip, lyg sena višta perekšlė, – subarė ponia Om.

Jis jau buvo pasirengęs išsilieti – atvirai, intymiai išpasakoti viską, apie viską, ką jis su Jelena galėjo išdarinėti, anas visokias nešvankybes, kai tik kartkartėmis kelyje pasipainiodavo anatomija. Nešvankybė, žodis prilygo nekaltam kriuksėjimui, santūriam įvardijimui viso to, ką Hansas gaudavo už savo pinigus. Ir ponia Om beveik būtų jau

privertusi jį nusileisti, paklusti, dėl jo vienatvės. Juk, ranką prie širdies pridėjus, jiedu neabejotinai buvo labai panašūs. Abudu troško būti šičia, geidė gyventi. Jis už savo knygų, ji už savo užuolaidos.

Ji Hansui išties kai ką papasakotų! Iš virtuvinės spintelės Jelena išėmė storą baltą puodelį ir garsiai tarė: kas gi čia dabar, vyras ropoja visomis keturiomis, dantimis įsikandęs pavadį, jauna moteris tūno ten, kilpoje, ir mūvi juodas odines kelnes su išsižiojusiomis prakirpomis, virš besidulkinančios poros pila pieną, kai ji pliką jo pasturgalį plaka botagu, o kažkuris tokią akimirką geria šampaną? Ir kas gi čia dabar, Hansai?

– Tikro šampano, – valdingai iškošia ji savo virtuvėje taip, lyg duotų užsakymą.

Jis nežino, jam neskanu, pamanė ji.

Man, beje, irgi.

– Apsispręskite, – nusivylusi tarė ponia Om Hansui Ulrichui. Nė vienas kitas ištartas sakinys negalėjo būti blogesnis.

– Klausau, – atsiliepė jis. O tik paskui paklausė: – Dėl ko?

– Arba grįžtate į senas vėžes – kokį jus pažinau, arba ieškotės naujos pastogės. – Ponia Om vis dar tvirtai spaudė lango buožulą.

– O dabar, gerbiamasis, nespjaudysite man į lango stiklą, – pridurdama užvėrė langą, o Hansas liūdnai žvelgė į ant stalo likusias vyšnias. Jis linktelėjo sutikdamas. Po jo pasturgaliu kėdė susiraukšlėjo, virto taburete. Vis dėlto aš

ją priversiu, murmėjo jis. Kuriam galui? Ponia Om į bibliotekininką įsmeigė akis. Ji dėvi vienodos spalvos, faktūros ir medžiagos palaidinę ir švarkelį, pamanė jis. Kaip tik šią akimirką jam pagerėjo.

Stipria vandens čiurkšle Jelena nuplovė putas nuo praustuvės dugno. Ko gi aš noriu? Klausimą skyrė nemazgotiems indams. Visų pirma, ir ji nusijuokė, noriu skalbyklės, o antra, geidžiu vyro, kuris man ją nupirktų. Trokštu vyro, tikro vyro, maklerio, vadybininko, taigi, tokio vyriškio su plevėsuojančiais palto skvernais, tokio, kad viskas brangu, viskas prašmatnu, viskas šičia. Piktai, apmaudžiai suraukė lūpas. Kaip ilgai galėtų Hanso Ulricho santaupėlės atlaikyti? Ak, tas Hansas. Iš tikrųjų ji nebuvo perdėtai kaprizinga, tiesą pasakius, tokia nebuvo ir jos motina. Vyras ir yra vyras, jis privalėjo tiktai reikiamai paimti. Jis galėjo išsidirbinėti, bet negalėjo būti beskonis, banalus.

– Milžiniška paslaptis.

Hansas žvelgė tiesiai į ponios Om akis. Toji griebėsi už galvos.

♂ Praslinkus savaitei ir prie jos prisidėjus savaitgaliui, suglebęs ir nereikalingas lyg akloji žarna, pakvietė ponią Marockę prie dėželės saldainių. *Florijono* pensionas, dešimtas kambarys, telefonu pasakė Hansas Ulrichas. Iš balso išgirdo, kaip ji nusišypsojo atsakydama.

Vis dėlto ano triuko su telefonu aš daugiau nekartosiu, nedelsdama pridūrė ji.

– Suprantu, gerai, prašom užsukti, – jis ištarė „užsukti", tarytum gydytojo prašytų jį aplankyti namie.

– Šią minutę sandėrio dėl jos nesudarysime, – pridūrė ponia Marockė.

„Ak" ištrūko Hansui, ir „ak" sušnibždėjo ponia Marockė. O tada abudu nutilo. Ir vėl Hansas Ulrichas gerklėje pajuto geležies skonį, kurį nuplauti galėtų tiktai *vodka*. Itin panašus ir oro skonis, įsikibęs į gerklas kadaise, kai jis, traukiamas tėvo už rankos, Reriko klebonijos sode iššliaužė iš bunkerio. Taip, bunkeris, sulig vyro ūgiu pilkas perpjautas kiaušinis po slyvomis. Visad skonio prisiminimai užplūsta, kai tik tenka ragauti to paties?

– Ir kas gi čia? – klausdama ponia Marockė sustingo tarpdury. Juodo lakuoto medžio lova, gauruota rožinė lovatiesė, užtrauktos tiulinės užuolaidos – šito omeny neturėjo. Tokia aplinka jai įprasta. Bet šitas Hansas Ulrichas Kolbė, įsimylėjęs iki pat ausų, susisukęs lizdelį išnuomotoje gūžtoje.

– O kas gi čia dar? – ji patraukė prie gėlių suolelio. Kaktusai spietėsi trimis aukštais, maži stori, apvalaini, primenantys uodegas ir net pusės metro ilgio. Tik viena dygi galva turėjo žiedų vainiką.

– Šita *mammillaria*, itin retai pasitaiko, kad taip žydėtų, – aiškino Hansas. Nors ir didžiuodamasis savąja *mammillaria*, bet į ją žvelgė ponios Marockės akimis. Tai vis dėlto augalas, beje, vyriškosios giminės, vienuolis su nuotakos vainiku, kaži kas ištvirkęs, turintis per daug vandens audinyje. Moterų žagintojas, fetišistas, iškrypėlis.

– Ir visa šutvė? – paklausė ponia Marockė ir susiraukė. – Ar čia visa šeimyna?

Mano šeima, pamanė Hansas Ulrichas ir papylė vandens į lėkšteles, beje, gausiau nei įprastai, tarytum trokštų pakankinti savo kaktusus matant poniai Marockei. Čia, aiškino jis, esanti *pardodia procera*, ana *esportea*, trumpai pasakius, ją vadina *lerva*, o dėl tokio vardo, iš gėdos drovėdamasi, įsisupusi į baltą plonytį šydą, primenantį moters plaukus; visa kita kompanija – įprasti kaktusai. Pastaruoju laiku taip dažnai nebesąs savo bute Frydenau, dar pridūrė jis. Į vietą pastatė laistytuvą, o ponia Marockė klestelėjo ant lovos. Pasivaišino baltojo šokolado saldainiu su riešutų drožlėmis.

– Prieš keletą dienų augintinius pasiėmiau. Žinote, dabar esu visai vienas.

Ponia Marockė gūžtelėjo pečiais. Putlios krūtys, virstančios iš iškirptės, siūbavo į taktą. Ji buvo apsirengusi pernelyg lengvai, toptelėjo Hansui Ulrichui, pagal orą tinkamai, beje, ir kaži kaip derėjo prie kaktusų, prie esamos situacijos, bet vis dėlto ne prie savo amžiaus. Jis atsisėdo šalia ant lovos krašto.

– Kur arba bent jau pasakykite kada? – paklausė bibliotekininkas primygtinai.

– Šito tikrai nežinau. – Ponia Marockė kvepėjo lyg ką tik išpraustas kūdikis. O gal čia kaltas skalbinių minkštiklis, kurį ji vartojo.

– Pasakykite bent ką nors.

– Na na, – tarstelėjo ji. – Gerai, aš jums ką nors pasakysiu. Šitaip gyvendamas niekados nepasirūpinsite savimi, – sakydama pasilenkė ir jos krūtys pavojingai priartėjo. Hansas Ulrichas privalėjo prisiversti nespoksoti į tą griovelį, dalijusį baltą putlybę.

– Ji nori pakeisti jūsų gyvenimą, – pasakė ponia Marockė.

– O taaip taaip, – atsiliepė Hansas Ulrichas.

– Jūs senas kelmas, – švelniai tarė ponia Marockė.

Ji, Jelena, vieną dieną, o gal ir po dvejų metų įsigeis pakeisti jūsų gyvenimą.

– Kai sukaks trečia dešimtis, – linktelėjo Hansas ir tuoj pat jį pertraukė moteris.

Kaipgi atsitiktinai turėtų šitai nutikti, toliau rimtai dėstė ponia Marockė, atsitiktinai ir dėl to neišdildomai. Ji lipsianti į traukinį. Paskui visa būsią savaime. Be abejonės, visą jos mantą nudžiausią tuomet, kai ji sėdės ant klozeto ar užtruks vagone-restorane. O tada kiurksos kur nors geležinkelio

stotyje prie Olcės ar Zelcės, be skatiko kišenėje, be palto, dantų šepetėlio, plika basa, o stoties keleivių priežiūros savanorių tarnyba, šelpianti karštu srėbalu, nedirbs dėl pietų pertraukos, kurią turi darbuotojai. Tai būsianti tokia akimirka, kai aukštas vyriškis, beje, iš stuomens ir iš liemens, tokioje vietoje – itin retas paukštis, bet, deja, su vaiku, eisiąs pro Olcę ar Zelcę. Vaikas smaguriausiąs cukraus vata ir ištrūksiąs iš tėvo gniaužtų, šmirinėsiąs aplinkui ir

– ...išterlios mano Jeleną ta lipnia mase.

– Visiškai tiksliai, – atitarė ponia Marockė ir giliai įkvėpė. – Dabar tai ir prasidės. Pasiimsite Jeleną į savo namus, į sublokuoto namo butą, kad išvalytumėte jos palaidinę. Duosite valgyti. Ji pasisakys tikrąjį savo vardą – Elizabetė, žinoma, ir pasiliks.

– O kur šitai dar pasitaikė? – susijaudinęs paklausė Hansas.

– Pasitaupykite tą savo Olcę ir Zelcę, – nenurimo ponia Marockė. – Vis dėlto iš širdies patariu: paieškokite *Džiunglėse*. – Ji išvydo pakraupusį Hanso Ulricho veidą. Akys, du tamsūs plokšti akmenėliai po surauktais antakiais.

– *Džiunglės* Niurnbergo gatvėje, visai netoli nuo Tauencyno, – aiškino ji. – Bet tenai eikite tik po vidurnakčio. Toks laikas tinkamiausias, visi traukia ten. Gal kartu pasiimsite ir savo dukterį, šitaip, galiu užtikrinti, pateksite, – suleido dantis į juodą lyg naktis saldainį, o stipraus gėrimo įdaras nusruveno tiesiai į delną. Saldainių dėželė ištuštėjo. Ponia Marockė dar lūkuriavo. Jis sėdėjo paskendęs mintyse, švininės rankos kadaravo tarp šlaunų.

Galop ji išėjo.

Nespėjęs praplėšti akių, pagrabinėjo magnetofono mygtukus. „Rauda, skundas, rūpestis, baimė“, *adagio assai*, pirma dvyliktosios Bacho kantatos dalis. Dieve švenčiausias! Dviejų trisdešimtantrinių girliandos lyg raminamasis tvarstis jo sielai. Dieve brangus, koks modernus Bachas, šis kūrė galvoje turėdamas Jėzaus atsisveikinimo kalbą, seniai pamirštą 1714-ųjų balandžio sekmadienį, ir sutiko vienišą lyg pirštą Hansą Ulrichą. „Jūsų liūdesys turi būti paverstas džiaugsmu!“

Dvidešimt devynios minutės. Magnetofonas klaktelėjo ir išsijungė automatiškai. Kantata baigėsi choralu „Tai, ką daro Dievas, džiugina“. Gryna tiesa, susijaudinęs tarė Hansas Ulrichas. Paskutinėje dalyje griežęs smuikas buvo kaltas, kad dabar grįžo ankstesnis jo tikėjimas.

Jam taip nutiko. Hansas gulėjo lovoje, čia jis karštai įsisiurbė į jos lūpas, prisiplojo prie plakančios širdies, išdidžiai puoselėjo barbariškus prisiminimus apie šitą pensiono lovą, kurioje tysojo, tylutėliai sukrutino lūpas, smagiai balsu pritarė smuiko trelėms. Hansas Ulrichas dainavo iki užmigdamas, ant būdravimo ir sapno slenksčio sėsdavosi namie ant vonios krašto. Ką tik išsiturškė vonioje ir nebeturėjo jėgų tinkamai apsimauti kelnes. Būtent šitą akimirką ligšiolinis jo gyvenimas atsuko jam nugarą. Bibliotekininkas puikiai juto: jis augo jam už nugaros, vanduo sruvo žemyn, o bėda didėjo. Jis apsigręžė. Iš vandens klano vonioje dygo *pardodia procera*, galvą kėlė kita ir dar viena, o tarp jų kerodama lindo vulgarių kaktusų piktžolė. Hansas Ulrichas ėmė straksėti, nusmauktomis kelnėmis prišokavo iki rašomojo stalo, čiupo stalčiaus rankeną, ištraukė, pasirausė ieškodamas

telefono numerio ir sugriebė pistoletą, mažais žingsneliais nušlubčiojo atgal, prie vonios krašto. Į jį žvelgė tiktai draugiškos gėlės ant plytelių, kai jis šovė į pirmą *echinocera*, tą *šnapso* galvą. Vokiškai kaktusų draugijai 2882 Ovelgėnėje nedelsdamas pranešė apie *šnapso* galvos mirtį. Naujieną ištarė tiesiai į vis dar rūkstantį pistoleto vamzdį, o tada...

Didumo sulig durų rėmu, įžengė ji. Pistoletą įmetė į vandenį. Ji vangiai šypsojosi, nepanėšėjo į tikrą moterį, veikiau priminė moters atvaizdą, ilgu kaklu, plačia burna ir įkypomis akimis, be to, skirtingu atstumu nuo kaktos. Jis tikėjo regįs besišypsančią Jeleną, vangiai kaip visados. Užfiksavo paveikslą ir dar spėjo apmesti skelbimą apie nusikaltėlio paiešką. Mėgstamiausia spalva / žalia, mėgstamiausias gyvūnas / krokodilas arba skorpionas, mėgstamiausia vieta / Hėrdė kaitrų vidurvasarį, mėgstamiausia padėtis / dar iki šio laiko nenustatyta, mėgstamiausias kvapas / benzino ir ką tik atsiradęs noras / dematerializacija

Mėgstamiausia kito žmogaus savybė? Jo dydis.

Sau pačiai? Šaltakraujiškumas.

Wanted[8]!

Jis plačiai atsimerkė. Skruzdė ropštėsi akinių stiklu.

Nieko sau, kad tokia išdrįstų.

Hansas Ulrichas nuščiuvo.

Nuo tos dienos į biblioteką nekėlė ir kojos.

---

[8] Ieškomas (*angl.*).

♂ Kurgi tu buvai?

Jis kalbėjo, valgė, apsirengė, panaršė ir susirado auksinę *Visa* kortelę, pažįstamiesiems spaudė ranką, laikė duris, kol motinos stūmė vaikų vežimėlius, glostė šunis, kas dieną penkis kartus, o gal ir daugiau kartų draudė sau jos ieškoti namie, bibliotekininkas žinojo, kur ji gyveno, dėl to nė truputėlio nepalengvėjo, tikrai ne, gili raukšlė įsirėždavo į kaktą, kai jis žvelgdavo pavymui nueinančioms jaunoms moterims, su *Florijono* pensiono savininku išlenkdavo vieną konjako stiklą, antrą, trečią, karštai gynė savo nuomonę, įrodinėjo, kad juoda nėra balta, telefono rageliui kantriai kartojo savo vardą, kai ką darė dusyk ar kaip įprasta. Kai jis apie Jeleną negalvojo. Į biblioteką daugiau nėjo, nė kartelio nesutvarkė rašomojo stalo ir neišvalė kambario. Savo tarnautojo kaip vyriausiojo bibliotekininko patarėjo pensiją jis pastatęs ant kortos, telefonu sakė jo šefas, o paskui pridūrė: ir nepriekaištingą savo vardą. Tada šefo argumentai ir dūsavimai išseko. Hansas Ulrichas tylai atkirto turįs santaupų. Vis dėlto jis žinąs, ką darąs.

Iš tikrųjų jis nieko nenutuokė. Jai pradingus, daryti viską prilygo tam tikram elgesiui, ribotam veikimui, aplaidžiam,

nerūpestingam ir pasibjaurėtinam darbui, tam tikrai per prievartą sukeliamai elgsenai. O kai po dviejų dienų šefas dar sykį paskambino, Hansas Ulrichas numetė ragelį.

Autobusų stotelė su stikline pastoge buvo kaip tik priešais *Džiungles*. Šičia Hansas Ulrichas sargyboje pratūnojo dvi kiauras naktis. Paskui, parsiradęs namo, miegojo iki dviejų po pietų. Juk jis jau nebetarnavo. Trečią naktį iš spintos išsitraukė žalsvus marškinius ir tamsiai žalią striukę, prasčiausią, kokią turėjo, kad giliai į pečius įtraukęs galvą galėtų prasmukti pro durų prižiūrėtoją. Šioji būtybė turėjo mažą žavią galvutę ir žastus, labai primenančius krūtis.

Ankstyvas rytas, gerokai prieš šešias Hansas Ulrichas praplėšė trečią cigarečių pakelį, stypsodamas po stikliniu stogu. Greta stovėjusiai merginai pasiūlė vieną cigaretę. Tą minutę ji iš folijos vyniojo duoną ir pilna burna išlemeno: prašom kiek palaukti. Kreminę poplino striukelę pakabino ant sulenkto jo smiliaus. O paskui viskas taip greit sukosi, lyg kine, jog Hansas net pamanė, kad ji burianti. Mergina išsinėrė iš palaidinės ir stovėjo prieš jį su odine liemenėle, praskėtė baltas linines kelnes, Hansas Ulrichas nusisuko, o kai grįžtelėjo, išvydo juodas jos kojines ar kelnes, žodžiu, pamatė kažį ką glotniai apgulantį kojas, aulinius vietoj baltų sandalų, tamsias lūpas, apyrankę iš smulkių kniedžių, nors šiltnamio kampe kunkuliuojančios ir nebūtų pastebėjęs, turėjo jis su ja pašonėje gerai pašėlti. Plaukai stirksojo į visas puses.

Ji, tą akimirką tikra nakties nuotaka, susikišusi visą baltą mantą į rankinę, purškaliojo kvepalais visas vieteles, apie

kurias Hansas Ulrichas net nenutuokė, net nežinojo, kad joms tai nekenkia. Jis sėdėjo, o ji pasilenkė prie jo; ar aš vis dar atsiduodu sagrotanu[9]?

Ne. Atsakė Hansas ir atsistojo.

Tuomet eikš čia. Ji čiupo jį už rankos, vis nenustojo kramsnojusi duonos kriaukšlės, kai tempė Hansą Ulrichą per gatvę; už jos nugaros cyptelėjo ir sustojo ankstyvas autobusas, medyje priešais *Džiungles* pilkas, išbrėškusį rytą pilkas paukščiukas leido tas pačias, nė kiek nesikeičiančias treles iš niekur nesulaukdamas atsako.

Iš tikrųjų durininko galva visad tokia maža – stovėdamas kitapus gatvės Hansas galėjo įvertinti.

– Rytoj, – tarė mergaitei.

– Rytoj, – sutiko ji, ir Hansas Ulrichas pamanė: neabejotinai, iš Vakarų Vokietijos, galbūt iš Dortmundo.

– Ir kas gi čia? – durininkas bedė pirštu Hansui žemiau juostos. – Gal tavo dėdulė?

– Svečias, – paaiškino mergaitė. Jiedu buvo susikibę už rankų. Jos delnas buvo drėgnokas.

– Privalau eiti dirbti, – nukirto durininkas. Kaži kokį juodą daikčiuką mestelėjo į orą ir dantimis sugavo. Ir jie buvo smulkučiai, tarsi kokios katės.

– Jaunuoli, aš ieškau jaunos moters, kuri... – išsižiojo Hansas.

– Ir kiekgi jis tau moka? – čiaumodamas paklausė durininkas mergaitės.

– Eime, – paragino Hansas Ulrichas. Šią akimirką ji jam atrodė lyg mažučiukė mergaičiukė. Aplinkybės pasikeitė: ji nebelaikė jo už rankos, priešingai, jis gniaužė jos ranką. Ji tarstelėjo: mano vardas Sabrina.

---

[9] Higienos, dezinfekavimo priemonė.

Ji buvo medicinos seselė ir, tiesą pasakius, Sabina Zal, kilusi iš Diulmeno; beje, jau turėdama dvidešimt šešerius, galinti apsimokėti klasikinį šokių išsilavinimą, budėdama penkiskart per savaitę *Moabito* klinikos intensyviosios terapijos skyriuje. Jos virtuvėlėje, šalia puodkėlės kabojo lentelė su užrašu *Sweet sweet home*[10], vonioje, stiklinaitėje puikavosi du dantų šepetėliai, greta gulėjo anticeliulitinio ir kojoms skirto kremo nuo nuovargio tūbelės.

Ji pasakė, jai grasinąs vyriškis, naktimis nuogas išdygstąs jos lange ir lyg mamos pagimdytas įsitaisąs ant raudonos odinės jos sofos. O sekmadienį jis jai netgi galva kinktelėjęs.

Hansas Ulrichas Kolbė pasiliko, kad apgintų mergaitę nuo plikų vyrų. O tai, kad jis su ja permiegojo, jam buvo nė motais. Jis tvirtai laikėsi tokio nusistatymo, žinoma, ne vieną dieną po to. Kartą pasuko jai norėdamas pasiteirauti apie tokią moterį kaip Jelena – ją ji galėjusi sutikti per kokį rytinį pasilinksminimą *Džiunglėse*. Vidutinio ūgio, įdubę skruostikauliai, piešė portretą Hansas, žavinga burnos linija, ilgos it nutekintos kojos, grakščios it nendrės laibos rankos, tvirti raumenys, aksominė oda, sausoki žemuoginiai plaukai, kurie šnara, žalios akys, kartkartėmis įkypos. Sabina Zal tylėjo. Ar tai ją suglumino, o gal baisiai nuliūdino? Bibliotekininkui dėl to nei šilta, nei šalta. Jis numetė ragelį, staigiai kelis kartus apsisuko kambaryje ir griežtai paklausė.

Kur tu buvai?

Jelena? Jis tik klausė kur. Atsakymas jo visiškai nebaugino. Motyvai irgi nerūpėjo. Hansas Ulrichas troško regėti paveikslus, vietoves. Matyti kur, o ne kodėl. Visa turėjo būti

---

[10] Mieli namučiai (*angl.*).

įžvelgiama, o ne paaiškinama ar suprantama. Kas įžvelgiama, tas viską pasakė nepravėręs ir burnos. Tai ir buvo tikra. Tas, kuris norėjo priežasčių, neįžvelgė nieko tikra.

Hansas Ulrichas Kolbė nė nenutuokė, ką privalėjo daryti. Jis patraukė apsipirkti.

♀♂ Staiga ji išdygo priešais.

Kartą tai jau buvo nutikę, prieš keletą dienų, kai jis klausėsi Bacho. Bet dabar ji nebebuvo šalutinis muzikos poveikis. Čia gi ji. Jis jau buvo bepuoląs ant kelių pačiam gatvės vidury, beįsikandąs į jos skreitą ir įžūliai bedarąs keletą mažų šuoliukų. Ji vilkėjo trumpą juodą suknutę gilia iškirpte nugaroje. Jis, kvailu snapu lyg naras, kuris galop įkvepia oro gurkšnį, rodo į ją ir išlemena: „Tavo plaukai šlapi."

– Čia tokia šukuosena, – atsako ji. Jis ir toliau rodo į jos galvą. Jo ranka kyla labai lėtai, nes ant alkūnės kabaruoja sunkus pirkinių maišas.

– Taaip taaip, – paprastai tęsia ji. Nuskambėjo tartum *tweng tweng*, it paukštis, pirmas pragystantis silpnėjant lietui. Jiedu patraukė į artimiausią kavinę.

– Kaip ilgai ne?

– Trys savaitės, – atsakė Hansas Ulrichas. – Vos nemiriau iš baimės.

– Iš baimės? O dėl ko?

– Iš baimės daugiau tavęs nepamatyti.

– Žmonės juk kasdien pradingsta, – gūžtelėjo ji.

Dauguma lankytojų sėdėjo lauke, todėl juodu įėjo vidun. Troški, prišutusi patalpa, jie ieškojo kokio nors kampo, kokios atokios nišos, kuo toliau nuo saulės, negailestingai plieskiančios pro murzinus langus.

– Kaip gyvuoji, kaip sekasi?

– Neturiu daugiau naktų.

– Visuomet šitaip kalbi. – Ji visąlaik žengė dideliais žingsniais, suknelės padurkai lyg styga ritmiškai įsitempdavo tarp kojų, ir visi aplinkiniai, tiek vyrai, tiek moterys, nenuleisdavo nuo jos akių. Beje, moterų lūpos pagiežingai nutįsdavo.

Jiedu įsitaisė vienas priešais kitą. Lauke zujo vyrai, vyrai skubėjo be moterų, o gal jie jų ir neturėjo. Jelenos grobis, toptelėjo jam mintis. O Jelena į juos nekreipė jokio dėmesio. Vyrai, turintys moterį, dažnai čionai atsibeldžia, kartą girdėjo ją sakant ir rodant į plastikines solo kabinos grindis. Apetitas atsiranda prastai maitinantis – smagiai nusikvatojo ji. Savo ranką uždėjo jai ant rankos. Šiandien skorpionas ant plaštakos džiaugėsi laisve.

– Jelena, koks tikrasis tavo vardas?

Ji delsė.

– Šnė, – galiausiai ištarė ji.

– Ne.

– Deja, Elizabetė Šnė, mergautine Niepiklo, kilusi iš Dortmundo.

– Ne, – sukliko Hansas Ulrichas tokiu balsu, kokiu kiti rėkia „kvailys“. Piktai trenkė sau per šlaunis.

– Niepiklo? Alfredas?

– Mhm, jis tiktai mano dėdė, – atkirto ji, – bet praktiškai – mano tėvas.

– Ką reiškia tas tavo „praktiškai“?

– Žodžiu, „praktiškai“ pavartojau kaip „toks“, – paaiškino ji.

– Ar tu buvai žavus vaikas?

– Dėdė lyg du vandens lašai, – tęsė ji. – Ir dėkoju už pinigus, atsiųstus laiške. – Viršutine lūpa apžiojo apatinę, trumpai kyštelėjo liežuvio galiuką tarp jų.

– Ar dabar jau viskas? – paklausė ji. Kiek vėliau ji pakartosianti šį sakinį. Ar jau viskas?

Kiekvienas iš jų turėjo po du stiklus, *Fernet branca* ir *Perrier*. Juodu skyrusios gėlės tiesė kojeles rusvokame vandenyje.

– Žemaūgės rožės, – paaiškino jis. Akylai stebėjo skorpioną ant jos rankos.

– Šiandien atrodo tartum segė, – pirštą vedžiojo linijomis. Skorpiono kraujagyslės. Ji tylėjo ir burną praverdavo, kad gurkštelėtų iš stiklo. Kaktoje įsirėžė dvi statmenos raukšlės, Klaudijos Lichtblau raukšlės, jo draugo iš Tiubingeno žmonos. Atrodė, kad abiejų galvose kažin kas rūgo. Nuo to jos pavargo, o vieną gražią dieną jos atrodysiančios panašios. Dvi seserys vienodo dydžio kostiumėliais.

– Ir ką gi tu veiki? – paklausė ji.

– O ką tu darytum?

Jos plaukai vis dar neišdžiūvo. Per stalą čiuptelėjo už sruogelių. Galiukai buvo užsirietę. Jis norėjo, kad ji atsistotų. Stalas turėjo praskirti šlaunis ir lėtai tarsi operoje, kai uvertiūrai baigiantis uždanga kyla, maža juoda suknelė lipa jos kūnu. Iki tos vietelės, kurią ji paprastai glotniai nuskusdavo, čia atsirastų aštriabriaunis trikampis, provokuojantis kietais plaukais, per vidurį gašlus sklastas. Jos kūnas, tą aki-

mirką išsirietęs s raide, panėšėjo į madonos, su baisiu riksmu iš rankų išmetusios kūdikį bažnyčioje, kad išsilaisvintų nakčiai. Tai, kas ji yra, sutekėjo į trikampį tarp šlaunų. Jos akys, išplėstos, be išraiškos šešėlio, netuščios. Po stalu apvirto dunkstelėdamas Hanso Ulricho pirkinių krepšys. Chemiškai neapdoroti pomidorai, 6,95 markės už kilogramą, vijo vienas kitą ir krūvon susirinko prie kaimyninio stalo. Ant jo stovėjo lentukė – „Rezervuota".

Hansas žvilgtelėjo po stalu. Ji plačiai prasižergė, suknelė įsitempė, pėdos įsirėmė viena į kitą, Hanso pirštas slystelėjo grandinėle, puošusia čiurną, ropštėsi aukštyn ir labai rimtai, jausmingai blauzdos glotnuma iki kelio linkio, apglėbė kelią, vidinę šlaunų pusę, piršto galu atplėšė šilką, saugantį saldžiąją vietelę, ir įsisiurbė akimis; ji įtempė blauzdas ir kilstelėjo pėdas, tada tvirčiau įsirėmė į kėdę, stiklas apvirto. Vienos detalės, tuo tarpu jis šliaužiojo grindimis, susilaikė neišspaudęs klausimo, keturi vargani žodeliai, galėję visiems laikams sunaikinti prarają, skyrusią jį ir ją.

– Ir kurgi tu buvai? – staiga ji paklausė.

Hansas Ulrichas išsikepurnėjo iš pastalės ir pabučiavo ranką, ant kurios tupėjo skorpionas. Netikėtai jos akyse atsirado daugiau baltumos? Jis apsiriko, o galgi ji tikrai tai pasakė?

– Ar norėtum, kad mes amžiams susirištume? – pasigirdo Hansui Ulrichui.

Prašom? Pirma ji pradingo, tada per atsitiktinumą pateko į jo rankas ir iškart nori pasilikti visam? Ji privalėjo turėti plačią širdį ir ten rasti vietos kiekvienai užgaidai, kiekvienam priešgyniavimui.

– Ar tu nori? – pakartojo klausimą Jelena.

– Skamba kaip grasinimas, – išgalėjo atsakyti jis.

♂ Liovėsi lyti, ir jis šito veik nepastebėjo. Karaliavo naktis. Žuvėdros knapsojo ant geležinkelio tilto, tarytum čia būtų ne Zoologijos sodo stotis, o koks nukriošęs krovininis laivas, sunkus, braškantis, surūdijęs plieninis kūnas, išmetęs inkarą bemiegio Berlyno vidury. Tokią valandą šičia miegodavo tiktai žvėrys. Žuvėdros, sukišusios snapus į nugaros plunksnas, audė svajas apie riebų atmatų kąsnelį ant bėgių. Pantera, flamingai ir baltieji lokiai zoologijos sode priešais svajojo pavirsti Zoologijos sodo stoties žuvėdromis. Jau gerą pusvalandį, o gal ir ilgėliau Hansas Ulrichas Kolbė rymojo prie betoninio stulpo greta užkandžių kioskelio. Septyni žingsniai teskyrė jį nuo šou. Savininkas buvo vardu Jurgenas. Jelenos Hansas lūkuriavo priešais *Jurgeno Brucelio kalnų namelį*. Dažnai jis laukdavo, dažnai. Vakarykštį vakarą Jurgenas jam atskleidė paslaptį – loto skaičių seką, o Hansas Ulrichas liūdną veidą – atvėrė širdį.

Po ano karto jiedu jau tujinosi.

Švarkas, kurį dėvėjo Hansas, tiesiog karojo. Jis jį užsimesdavo ant pečių, taip vilkėjo noriai, kai po programos ją pasiimdavo. Jelenai tai patikdavo, toks jis atrodydavo atsainesnis. Kol ji pasirodė, bibliotekininkas stypsojo priešais

duris vienmarškinis. Švarkas ant sulenkto piršto permestas per petį. Kai vienas pirštas nutirpdavo, jo vieton stodavo kitas. Šį vakarą, pamanė Hansas Ulrichas, mieste tvyrojo šlapio plieno tvaikas – toks kvapas dažniausiai kybodavo virš uostų. Galbūt tai tik jo vaizduotės vaisius, už kurio slypėjo begalinis noras išvažiuoti. Greitai ateis ruduo.

Ar žiemą juodu vis dar pažins vienas kitą? Daugelis vyrų sulėtindavo žingsnį prie šou durų. Jie slinkdavo per naktį vieni, be moterų. Naktinės įstaigos langų šviesos nutvieksdavo jų veidus raudonai tą akimirką, kai jie dvejodami stabtelėdavo. Vidurnaktis ir dvidešimt keturi laipsniai kaitros. Hansas Ulrichas vėlei prisiminė rudenį, tuščius lizdus, medžių skeletus. Kaip tik tą mirksnį ponia Marockė iškaboje prie kasos pakeitė nuotrauką. Tarp lūpų stirksojo margos adatėlių galvutės. Ilgai stebeilijo į Jelenos nuotrauką. Puiku, kad ji čionai sugrįžo, gerai, kad ji vis dėlto šitai padarė, rado jėgų pakeisti gyvenimą ir neišsižadėjo savo malonumo.

Hansas pasislėpė už vieno juodžio nugaros. Anas, pasisukęs veidu į klubo duris, keletą minučių ritmingai pastypčiojo nuo vienos kojos ant kitos, nusišypsojo Hansui, per petį dar pakrizeno „hihi“ ir pradingo už durų. Grakščiai, pamanė bibliotekininkas ir įtraukė galvą į pečius. Ant baltos Jelenos krūtinės išvydo stambią juodą ranką balsvu delnu. Regėjo, kaip Jelena šypsosi, lėtai. Vyriškiui juoda ranka pernelyg dideli švarkai tiko, beje, ir be jų jis atrodė visai neprastai. Buvo po vidurnakčio. Pirmi naktiniai autobusai iš Zoologijos sodo stoties pasipylė visomis kryptimis. Šviesūs langai, o keleivių veidai už stiklų geltoni. Hansas Ulrichas užsimetė švarką, kiek pamindžikavo, perkėlė kūno svorį. Dešinys kelis trakštelėjo.

Tam tikrą laiką, kiekvieno vakaro laiką, šitaip stypsojo ir nenuleido akių nuo durų, nekeitė vietos, kol automobilių žibintų spalvos susiliedavo į margą miglą, primenančią rampos šviesas. Iš to ūko baigusi pamainą turėdavo išnirti Jelena. Kas vakarą jis ją pasiimdavo, kad savo būdravimu priešais duris užspaustų tarytum meilės antspaudu. Ir vėl sutraškėjo kelis. Šiandien jai turėjo dovaną. Dešimt minučių po pirmos Jelena pasirodė. Plaukai krito sruogomis, veidas spindėjo. Kvepėjo *Nivea*, kai pabučiavo jos plaukus.

– Ir kas buvo paskutinis, aplankęs tavo gražybes? – tylutėliai paklausė jis.

– Aš alkana, – tepasakė ji. Galva kinktelėjo link *Mantovani*. Kartkartėmis tokią valandą jiedu būdavo čia vieninteliai lankytojai. Šviesa tiesiog plieskė, negailestingai kaip operacinėje, o maisto tvaikas įsisiurbdavo į drabužius ir plaukus iki pat ryto. Vasarą po langu ant paskleistos dirbtinės žolės stovėjo suolai ir stalai – prekyba gatvėje.

Spingsint raudonai šviesoforo akiai ji tempė jį. Grindinys dar alsavo drėgme. Po švarku Hansas Ulrichas sukaito.

– Galime pasėdėti lauke, – pasiūlė Jelena. Ištarė „lauke“, lyg visai už kampo tyvuliuotų pietų jūra.

– Pažinojai aną, kuris paskutinis tave paliko?

– Mhm mhm, – numykė ji, išsitiesė ant suolo ir atstatė kojas. Pro šalį ėję vyrai stabtelėdavo, kad pagoksotų į plikas per kelius sulenktas Jelenos kojas; tuo tarpu Hansas Ulrichas sulaidyta nosine kruopščiai sausino vietelę atsisėsti. Jis atnešė vyno, užkandžių, servetėlių ir duonos pintinėlėje. Tada griebė jos ranką ir pirštelius, po vieną skaičiavo bučiuodamas.

– Dar nemaža virtinė, – tarė ji ir sukišo pirštus į jo plaukus.

– Pasakyk man tiesą, – paprašė Hansas. – Tu šitaip šypsojaisi išeidama. Ar jis buvo juodukas?

Ji papurtė galvą.

– Tą akimirką jis išlemeno kaži ką komiško, – kalbėjo Jelena.

– Tą akimirką, – pakartojo Hansas Ulrichas. Jelena itin švelniai išskleidė popierinę servetėlę ant odinio sijono.

– Jis sakė, kad jo tėvas panėšįs į Šoną Konerį.

– Na ir, o ką į tai atsakei?

– Aš jam pasakiau: gaila, bet tu nepanašus.

Tą minutę picos kepėjas pabarbeno į stiklą ir mostelėjo į dvi lėkštes. Hansas nuėjo vidun.

– Aš tau turiu dovaną, – pranešė dėdamas dvi lėkštes picos su tunu. Jis visados užsakydavo tą patį valgį kaip ir ji. Taip gebėdavo įsivaizduoti, kad jis jai namie paruošęs patiekalą. Hansas manydavo „namie“, o ji nieko negalvojo.

– Duok šen, dovaną, – paragino ji, picą padalijo tarsi tortą ir valgė rankomis.

– Pirmiausia maistas, – pasakė Hansas Ulrichas. Pavargusi ji visad atrodė menkesnė, mažesnė. O kai miegodavo? Jis dar niekad nematė jos miegančios. Beje, kaip ir ji jo. Jo atveju šitaip geriau. Nuo gyvenimo išvargusi oda suglebdavo, kai jis tysodavo ant nugaros, veidas susiraukšlėdavo iki ar net virš ausų. Net virš ausų, ir Hansas sukikeno.

– Man tu pakvaišęs eržilas, – vogravo pilna burna Jelena.

Kitapus lango indas dengė staliuką keturiems asmenims – užtiesė baltą staltiesę ir butelį vyno paskandino šampano kibirėlyje. Jis judėjo tyliai, o gal jo judesiai atsimušė į tylą, tarsi patalpa anapus būtų užlieta ne gelsvos šviesos, bet vandens.

– Šit kaip, – sumurmėjo Hansas Ulrichas, nužvelgė šventiškai padengtą stalą ir prie stiklo prispaudė pirštą – tarytum nosį.

Jelena užsisvajojo, atplėšė akis nuo juodos kavos puodelio bedugnės tą mirksnį, kai šalia sucypė automobilio padangos. Suktelėjo galvą ir metusi skubrų žvilgsnį į automobilį tarė: „Mafija." Kiti šitaip ištaria *Taittinger* ar „tiesiog gerai", ar „puiku". Hansui Ulrichui automobilis atrodė ilgesnis, juodesnis, blizgesnis nei kiti automobiliai, kuriuos jis žinojo. Mafija, pakartojo kaip papūga ir pritariamai pakinkavo. Keturi vyrai išlipo.

Jauniausias koja pastūmė restoranėlio duris ir visi patraukė prie padengto stalo. Indas nusilenkė, ranką pridėjo prie širdies, o paskui ant staltiesės. Visas ketvertas sveikindamasis rankų iš kišenių neištraukė, dėvėjo mėlynus vasariškus kostiumus, avėjo rudus batus basnirčiom. Nepratarė nė žodžio, susėdo ir nenusiėmė tamsių akinių neoninėje šviesoje, ranka pasitikrino, ar šukuosena nuo ryto nepasikeitė. Neatitraukę rankų nuo savo šukuosenų apžvelgė visą restorano salę ir jų žvilgsnis užkliuvo už Jelenos. Ar jie matė, ką ji iš tiesų dirbo, matė, kad už stiklo tebuvo mergaitė, kurią galėjai nusipirkti? Dabar Hansas Ulrichas sėdėjo nuolankiai susimetęs į kuprą ir atsikrenkštė. Ketvertas vienas po kito nusiėmė akinius. Vyriausias pasitrynė panosę ir Jelena nusikvatojo. Kvailiau nei tikrai derėjo, pamanė Hansas Ulrichas, taip, kažkaip gaudydama orą, lyg iš ano juoko galėtų pereiti į kitokią, viešumai nederamą būseną. Lyg įbestas, tyliai stovėjo indas, kairė prispausta prie nugaros. Jelena truktelėjo sąsagą ir purtydama galvą paleido garbanas. Vis dar pailsusius

ir sulipusius plaukus sruogomis, įsakius – karčiais. Užvožė Hansui per galvą, paliko gulintį, šoktelėjo kairėn, dešinėn nuo jo, pribėgo prie vieno, prie kito, prie trečio vyro anapus stiklo. Jeleną matė gležną, lipšnią, bet vis dėlto įžūlią, tokios būna prijaukintos banguotosios papūgėlės, čiauškančios ir ant vieno, ir ant kito peties. Jis būtų galėjęs nusukti laibą gyvūnėlio kaklą. Staiga ji atsistojo ir nuėjo į tualetą. Tyčia, karčiai pamanė Hansas Ulrichas. Keturi vyrai sinchroniškai pakeitė pozas, kad galėtų jos kojas apžiūrėti iš užpakalio. Stora auksinė apyrankė smarkiai trenkė į stalą. Jauniausias išsitraukė užrašų knygelę, pavartė lapus įsitikindamas, kada turėtų laiko Jelenai. Hansas taip pat pakilo nuo stalo ir tvirtai manieringai, taip matė po dirvonus stypčiojančias varnas, nužingsniavo į bufetą. Ten jis atrodė keistas paukštis. Šitai suprato iš pastėrusio kasininko žvilgsnio. Hansas užsakė didelį espreso ir prapylė pieną, kurio visai nenorėjo. Įsmeigęs akis į kavos puodelį grįžo prie stalelio. Jelena jau laukė.

Atsisėdo priešais, prasižiojo, ketino ką nors pasakyti, bet paskutinę akimirką ėmė gurkšnoti.

– Ar norėtum su manimi nuskristi į Veneciją? – netikėtai paklausė bibliotekininkas.

Staiga anapus stiklo brangių kostiumų mėlis pabalo. Jelena žiūrėjo į jį, tik jį.

– O dovana? – priminė ji.

Griebė ją už rankos ir mėlyni kostiumai visiškai išbluko, išdryko ir išgaravo kaip debesėliai Venecijos danguje. Rojus, Hansas Ulrichas pažadėjo.

– Venecija, – ištarė ji. – Bet pirmiausia eisime apsipirkti.

– Pirmiausia nueisime vienur, tada nukaksime kitur, o ko negausime ten, vėlei paskui pirksime šičia, – pažadėjo jis. Jelena akimirką žvelgė taip švelniai, tartum jis sėdėtų jai ant kelių, pavirtęs milžinišku pirkinių krepšiu.

Ji suplojo katučių.

– O kodėl Venecija? – burnon susigrūdo paskutinį picos gabalą.

– Ar tu tenai jau buvai?

– Mhm mhm, – išlemeno ir išmaukė paskutinį jo espreso gurkšnį.

– Esama tokių miestų, kur viskas panėši į sapną ir primena pasaką, – tyliai kalbėjo Hansas Ulrichas. – Venecija – sapnas atmerktomis akimis. Tas, kuris užsimerkia, patenka į tikrovę.

– Ak, šitaip, – Jelena gūžtelėjo pečiais. Jis susigėdo. – O vis dėlto kodėl į Veneciją su manim? – staigiai pašoko it išsigandusi, baimindamasi pavėluoti į lėktuvą.

– Noriu tave pamatyti miegančią, – narsiai atsakė jis. Jelena pabūgo. Mirksnį sutriko. Atsitokėjusi atrodė sužavėta.

– Iš tikrųjų beprotiška, – užuot prajukusi, suplojo delnais. Hansas Ulrichas ore pagavo delnus. Vienas su ja, tai prilygo neįprastam absurdiškumui, į kurį jautėsi prasmegęs, pasislėpęs. Dabar tai jau galas tai pusiau artumai, kurios jam kol kas užteko ir kurią ji vis pakentė. Venecija, dar kokią minutę padelsė, galop mintytą sakinį užbaigė.

Venecijoje – jo geismo viršūnė.

Kitą dieną švarko kišenėje laikė bilietus, kad progai pasitaikius galėtų Jelenai parodyti, tarsi kas nors jų meilei būtų išdavęs laikiną pasą. Pirmadienis, pirma diena, kai jo pečiai ganėtinai išplatėjo – apdribusiam švarkui.

Priešais *KaDeWe*[11] vaikai aprengė aviganį sportiniais marškinėliais ir rinko pinigus užpuolimui atremti. Jelena sukikeno ir tempė Hansą tolyn. Ji įsikirto jam į ranką ir pakibo visu svoriu, o jis tipeno mažais žingsniukais. Eskalatoriaus papėdėje galiausiai abudu pataikė į koją. Juodu ėjo susikibę už parankių, tikra pora. Antrame aukšte čiupinėjo medžiagas, tokios tiktų užuolaidoms, trečiajame Hansas Jelenai ieškojo kraujo raudonio ir jūros mėlio šilkinių apatinių. Ketvirtajame Jelena pareiškė, kad dabar jai reikią ko nors žavaus ir viršui. Hansas Ulrichas atsiliko. Jelena, užrietusi nosį, uodė brangų grobį, o bibliotekininkas stabtelėjo prie pastelinių vilnonių daiktų stirtos. Atsargiai lytėjo mažus megztinukus, nedidukus švarkus. Geltoni drabužiai šaltesni nei raudoni, bet vis dėlto ne tokie lediniai kaip šitas žaliai mėlynas.

– Mėta, – tarė balsas prie pat ausies. Jelena buvo dingusi už *St. Laurent*, *Dior*, *Chanel.*

– Mėta, – pakartojo jaunas pardavėjas. – Ar galiu jums padėti?

Su pardavėjo akimis Hansas Ulrichas susidūrė veidrodyje, sutrikęs švarko kišenėje ėmė ieškoti mėtos vaidmens. Jauno vyro burna siaura, smakras su žavia duobele, plaukai lyg jauno paukštyčio plunksnos, ne aukštesnis nei metras aštuoniasdešimt, bet atrodė didesnis dėl manieros, kuria vilkėjo kostiumą. Dabar iš lėto kairę ranką įsikišo į kelnių kišenę nepaleisdamas iš akių Hanso. Bibliotekininkas keturis

---

[11] KaDeWe (*das Kaufhaus des Westens*) – didžiausias (apie 24 000 kv. m) prekybos centras Vidurio Europoje, Berlyne.

penkis žingsnius paėjo į šalį ir apsidairė. Jeleną vyras stebėjo iš tolo. Hansas Ulrichas grįžo, tarė: „Supakuokite mėtinę dalį“ ir ant nediduko švarko užsegimo padėjo šimtinę.

– Dviejų dalių kostiumėlis.

– Žinau, – atsiliepė Hansas. Juodu tuo pat metu dairėsi Jelenos.

– Jūs ją pažįstate? – paklausė Hansas Ulrichas.

Pardavėjas tylėjo. Hansas irgi, abudu vėl stebėjo Jeleną, tarytum laivą, nusiminusį, praplaukiantį, jie abu, du vyrai viename krante, užplaukę ant seklumos. Nemenką drabužių glėbį Jelena spaudė prie pilvo, apžiūrinėjo kraštus, vertino atsiūlėjimą. Už nugaros laikydamas maišą Hansas nuėjo artyn. Pardavėjas sekė paskui.

Hansas pasakė, čia kai kas tave pažįsta. Ji tarė, negali šito būti, nė neapsidairiusi. Deja, atitarė jis, čiupo ją už smakro ir pasuko galvą link pardavėjo. Žvilgsniai susitiko, vyras pasilabino. Jelena neatsakė. Suprunkštė, o Hansas, nepaleisdamas smakro, pasisveikino mandagiai, pernelyg mandagiai, lyg norėdamas Jelenai būti geras pavyzdys. Ji ištrūko iš jo gniaužto, drabužius nusviedė ant prekystalio ir pasileido prie eskalatoriaus.

– Ir kas gi tu iš tiesų esi? – sušnypštė ji. – Ir kas gi tu iš tiesų esi? Popieriaus skiautė su telefono numeriu.

Hansas slinko iš paskos, gūžtelėjo nebylų atsiprašymą.

– Ir kaip tu gali su juo labintis, – stebėjosi nė nepakeldama akių į Hansą, kai šis koją pastatė ant eskalatoriaus laiptelio greta ir uždėjo ranką jai ant peties.

– Jis tave juk pažino?

– Nekišk nosies, – sudraudė ji.

– Vis dėlto, – nerimo bibliotekininkas, – vis dėlto.

– Na, kas gi, mano mielasis, – paklausė ji, – kas gi? Jisai pro mane praplaukė. – Stebėjo save veidrodyje, lydėjusiame per visą eskalatoriaus kelią.

– Kaip? – perklausė Hansas Ulrichas, tarytum būtų prastai nugirdęs.

– Na, ką tik, – ji leidosi į smulkmenas. – Šitaip. Jis įeina. Kaip visada sakau: sveikas, ko tu nori. Jis vapa: tavęs. Sakau: ir kaip? Jisai atsako: neturi reikšmės. O paskui šitaip ir atrodo. – Kalbėdama iškišo liežuvį, it šlykštėdamasi svetima išviete.

– Vis dėlto jis tave pažįsta, – pakartojo Hansas Ulrichas, nes nieko geresnio nešovė į galvą.

– Niekas, išskyrus mus, nesiskaito, – atkirto Jelena. Dabar pasitelkė savo patosą. Vieną akimirką juodu stovėjo susiglaudę ant eskalatoriaus laiptelio, tarytum svertų vienodai. Tarytum vienas kitam duotų tiek daug, kiek kitas norėtų panešti.

– Šičia batų skyrius, – tarė Jelena ir pirma išskriejo iš pavojingos pusiausvyros. Vieną valandėlę parduotuvėje Hansas sužvarbo. Bet tai galėjo atsitikti dėl dūzgiančių kondicionierių – taip save nuramino. Vilkdamasis paskui Jeleną, krepšyje pasikuitė ieškodamas mėtos. Vėl praeidamas metė žvilgsnį į vieną veidrodį, o Jelena nusisuko į kitą. Kairė avėjo juodą batą auksine pakulne, o dešinė tamsiai žalią lakuotą. Pasilenkė prie kulno, kelios vyriškų batų poros iškart atsidūrė šalia, jos akys kelnių kantu nuslydo aukštyn, iš lėto sliuogė kaire kūpsančia kelnių kišene, tolyn, iki jauno pardavėjo veido. Ji šypsojosi, bet tai tebuvo refleksas, šypsnio

šešėlis svetimojo veide. Šypsena, pamėgdžiojama, bet ne iš širdies. Jaunas pardavėjas sekė jiems iš paskos. Jelena žalią lakuotą batelį paspyrė po suolu. Jis smarkokai timptelėjo kelnių kantą – tarsi toks būtų atsakymas. Pažvelgė į Hansą, kluptelėjo, kad pakeltų batą, ir provokuojamai lėtai iš kelnių kišenės ištraukė kairę ranką. Dabar ginklas. Čiupo batą. Dabar žiūrėk. Hansas pažiūrėjo. Sudejavo. Iš nuostabos ar nuo sužeidimo, tikrai nežinojo. Skelbimą ieškoti penktos kasos – kitos užimtos, – garsiakalbiai išspjovė ir pakartojo. Dabar, Hansas Ulrichas įsikirto vyrui į kairę. Ten tupėjo skorpionas, ištatuiruotas, ir užpakalinės jo kojos pradingo po baltu rankogaliu.

Jelena tyliai palietė Hanso Ulricho ranką. Jis žvelgė į jos kojas. Vis dar avėjo savo batais, senais. Abejingai ir kartu švelniai tarė „eikš".

Po trijų dienų jis ją tempė palei *Riva degli Schiavoni*[12], apsikrovęs jos ir trupučiu savo mantos, ji lengvai apsirengusi. Debesys skrendant virš Venecijos atrodė kaip gyvenamųjų namų virtinės.

---

[12] Garsi Venecijos krantinė priešais Šv. Morkaus katedrą ir aikštę (*it.*).

♀♂ Jelena jo dešinėje skuodė ant aukštų žalių batų. Stipriai laikėsi už didžiojo jo piršto. Vasarinių marškinėlių petnešėlė nuslydo nuo jos peties ir ant žasto paliko ploną dryžį. Pralieto pieno juosta. Vyrų akys užkliūdavo. Ji brūkštelėjo petnešėlę. Iš to menko judesio vyrai įskaitė, kokia Jelena galėjo būti mylėdamasi.

Hansą Ulrichą perklausė ketvirtą, o gal penktą kartą, ar jis nematęs vaiko. Ne? Ir raudono jo paltuko? Jis stypčiojo prie tiltelio, kai juodu įsiropštė į vandens taksi prie oro uosto. Jis taip žvelgė jiems pavymui. Jelenos balsas skambėjo piktai, ir Hansas padejavo dėl didoko bagažo. Ji surūgo ir skaičiavo lenkdama vieną po kito tris pirštus; raudonas paltas, kai geras oras, ir apskritai.

Ir, išspaudė Hansas Ulrichas.

Neatrodė, kad palte tūnojo vaikas, pasakė tokiu balsu, tarytum dėl to kaltas būtų Hansas Ulrichas. Jis pastatė lagaminą.

– Venecija, – tarė paprastai.

– Tu gi manęs net nesiklausai.

Hansas užsakė kambarį *Bucintoro*, kukliausią viešbutį palei *Riva degli Schiavoni*, bet su vaizdu į *Isola San Giorgio Maggiore*[13]. Siaurutis rožinis namas glaudėsi pačiame viešbučių grandinės gale.

O kodėl ne šičia, paklausė Jelena, kai jis ją tempė nuo sukamųjų prašmatnaus *Danieli* durų. Ryšintis baltą ilgą šaliką vyras pradingo viešbučio gilumoje.

– Gašlus, – įvertino Jelena.

– Čia pernelyg neramu, – prabilo Hansas Ulrichas. – Tu juk matai, kaip tik čia suka filmą. – Mostelėjo link sidabrinių ir juodų milžiniškų žibintų, po kuriais saulėta vėlyva rugpjūčio popietė užvirė ir virto menu.

– Menas, – nutęsė Hansas.

– Na ir, – nekantravo Jelena, – ir nuo kada tu turi ką nors prieš meną?

Laisvą ranką uždėjo jai tarp menčių ir stūmė tiltu, jungiančiu du kanalus. Priešais artėjo dvasininkas, susilygino, perskyrė juos ir jaunų mergaičių būrelį. Anos praleisdamos prasiskyrė ir toliau čiauškėjo daniškai net nematydamos vyro, patekusio jų vidurin. Plikas kojas nudegino saulė, raudonos blauzdos, o tarp jų juodos ilgos kunigo kelnės.

– Mozė perskiria Raudonąją jūrą, – sumurmėjo Hansas Ulrichas ir nustebo, kad Jelena pritariamai linktelėjo. Šitaip nusibeldė iki savojo *Bucintoro*.

It anglis savininko akys ir jėgos žymė aplink burną sutaikė Jeleną su prastoku 505 kambariu penktame aukšte be lifto, sena išklerusia durų spyna tarsi karvidės, nereikalingu nuogu vyru, prikaltu prie kryžiaus virš lovos galvūgalio, ir

[13] Į Šv. Jurgio salą, kur yra to paties pavadinimo bažnyčia ir vienuolynas (*it.*).

dviem negyvom musėm lempos gaubte palubėje. Tada mes šviesos neįžiebsime, pagrasino ji savininkui. Jų žvilgsniai susitiko. Ir Hansas nerado nei žodžio, nei gesto, kad perrėžtų tų žvilgsnių įtampą. Po poros sekundžių pašiurpęs išvydo Jeleną be marškinėlių, be kelnių, striptizui baigiantis, ten, kur jos menas tiktai prasidėdavo. Regėjo ją nuogą, it pagimdytą, visom keturiom ant atknotos lovatiesės... ant nugaros... ant pilvo, kojos... pražergtos plačiau ar dar plačiau... kaip jai įprastai patikdavo, pagal jos nuotaiką, jos apetitą, jos fantazijas. Inscenizuotų judesių lėtumas žadėjo: tu, mylimasis, nieko nepraleisi, aš visad laiku liausiuos, jei teisybė, kurią trokšti regėti, iškils į paviršių iš tikros itin menkos fizinės detalės mano tiesmukam juokui baigiantis. Tu galėsi atsisėsti valandėlę. Ji bus lėta, kaip tik tokios aš noriu. Jis sustoja.

Savininkas linktelėjo Jelenai, vokiškai pasakė, kad ji esanti ypatinga protinga moteris. Petimi patraukė marškinėlių petnešėlę. Hansas Ulrichas įsistebeilijo į nepaliestą lovatiesę, šūktelėjo *grazie*[14] ir davė arbatpinigių. Vos užsidarius durims jis pareiškė: anas, be jokios abejonės, patvarkęs lovoje kokią nors moterį, iškart tupįs su jogurto indeliu ir alaus buteliu priešais šaldytuvą arba sprendžiąs kryžiažodžius.

– Lovoje, – prabilo Jelena, – tu nė velnio nenutuoki.

Naktį Jelena prastai miegojo. Retai kur išvažiuodavo, o dar šitaip toli. Pusryčiaujant šalia apelsininio marmelado gulėjo angliškas laikraštis. Hansas Ulrichas perskaitė, kad dėl turistų antplūdžio Venecija kurį laiką uždaroma. Jelena ėmė

[14] Dėkui (*it.*).

mėgautis diena, buvo rugpjūčio 27-oji; datą užrašė ant vienuolikos atvirukų, kuriuos kartu su skrybėlaite nuo saulės ir lesalu balandžiams nusipirko iš vieno gatvės pardavėjo. Vokietijoje kaštonų lapų kraštai jau pamažu rudavo.

– Užginta pora, – antrą dieną konstatavo Hansas Ulrichas, kai juodu stovėjo persisvėrę per akmeninį tilto turėklą laižydami žalius ledus ir spoksodami į tamsų kanalo vandenį. Jis mostelėjo į motiną su suaugusiu sūnumi – tiedu atsargiai nešėsi liesus savo pasturgalius į gondolą, kad labai susiglaudę įsitaisytų ant žydros gelumbės. Sūnaus plaukai garbanomis juosė galvą, lyg ypatinga proga būtų užsimaukšlinęs motinos peruką.

– Daug užgintų porų, – pakartojo Hansas. – Mudu, priešingai, esame visiškai normali.

– Vis dėlto tu šito nori, – atsiliepė Jelena. Čiuptelėjo sau už nosies. Galbūt kaip tik dėl to judesio atrodė mąsliai. Ledų indelio liekanas sumetė į vandenį. Paskui juodu, akylai prižiūrimi Hanso, pasiklydo drėgname miesto pilve, ieškodami kreivų užmirštų bažnyčių, griautinų teatrų, dažytų namų durų, ryškios saulės nutviekstų fontanų aikštėse su žuvų, gėlių, ledų krautuvėlėmis. Ieškodami saulės pavėsyje, pavėsio saulėje – staiga Jelena tarė:

– Tave pakęsti galiu tik būdama viena, – ir pradingo už laukųjų vieno namo durų. Ji taisėsi kelnaites po sijonu. Hansas Ulrichas užsižiūrėjo ir dėl to pamiršo, ką ji neseniai pasakė. Namo langai abipus durų buvo užmūryti. Traukdamas toliau skaitė jai nušiurusį *Grybeną*. Bet didumos to, ką jis perskaitė, jiedu nerado. Visiškai netikėtai tamsus gatvi-

kių tinklas prasivėrė ir išleido juos į laisvę. Viešbutis, sukliko Jelena, išvydusi vakaro saulės spinduliuose raudonuojantį *Bucintoro*. Viešbutis, viešbutis, pakartojo ji, tarytum kokį artimą draugą šaukdama vardu. Ir tik galop paklausė:

– O ką gi veikia užgintos poros?

– Jos užsiima balta kraujomaiša, – atsakė Hansas Ulrichas.

Jelena nužvelgė jį lyg svetimą drabužį, jai trumpam išvykus galėjusį patekti į jos drabužių spintą.

Kitą rytą Hansas vos atplėšė akis. Slogiai sapnavo storą vyrą, vis šmėkščiojantį ir keliantį baisų nuobodulį. Storulį jis, regis, pažinojo.

– Nuvažiuokim kur nors, – neatsimerkusi pasiūlė Jelena. Hansas priėjo prie lango ir jį atlapojo. Švietė balta saulė, bet į kambarį neprasibrovė. Apačioje prabėgo uniformuotų mergaičių klasė eilėmis po dvi. Net ir mokytoja susirišusi arklio uodegą. Jelena klausė, ar jis naktį girdėjęs plaukiančius botus. Jie kėlę triukšmą ir su kiekviena banga susidaužę surūdijusiais šonais – it norėdami išsilaikyti.

– Seni laivai blogai miega.

– Ką tu turi omeny? – Hansas grįžo į lovą ir perbraukė jai per akis, kaktą.

– Apie tai nėra net kalbos. – Ji ant pagalvės paskleidė plaukus. Vėduoklės viduryje šypsojosi veidas. Už lango pūškavo garlaivis ir atrodė, kad tuoj tuoj tylutėliai kaip žuvis kyštelės smailą savo pirmagalį pro langą. Ant balto šono raudonas užrašas *Lento*. Jelena išmetė kojas iš lovos. Ką tik nugremžtas. Ant garlaivio turėklų rymojo žmonės. Jelena pakėlė ranką ir pamojo.

– Ar tam nesi pernelyg sena?

Ranka nusviro ant plaukų.

– Nemaniau, kad gali būti tokia, – tarė Hansas Ulrichas, stebėdamas, kaip jauna moteris persisvėrė per garlaivio turėklus. Mojavo dešine, ranka pailso, tada mojo kaire, kol šioji iš nuovargio nudribo. Vėlei mojavo dešine ir liovėsi moti, pavargo, kol ji dar nebuvo dingusi jiems iš akių. Tuomet Hansas ir Jelena grįžo į kambarį, šviesa niūriai pabrėžė kambario trūkumus ir jų kūnų nepriteklius. Laivas buvo dingęs, prapuolusi ir ana mojuojanti moteris, ši buvo nesava ir kambaryje paliko savo svetimumą. Hansas ir Jelena apžiūrinėjo vienas kitą. Neryžtingai, dvejodami jiedu stovėjo priešais, Venecijoje, rytą ir atsidavė miegu. Normali pora, toptelėjo Hansui Ulrichui, bejėgė būtybė su dviem galvom ant keturių kojų, kraujospūdis nerūpestingas, širdis nuskarusi, įkyrėjusi, temperatūra normali, šalta. Hansas Ulrichas stebeilijo į viešbučio numerio grindis. Jos buvo plonos, pradėjo skęsti nuo jų kojų.

– Važiuokime šiandien kur nors, bet kur, – prabilo vėl Jelena net nepakeldama į jį akių.

Jie atsisėdo ant lovos krašto neprisiliesdami prie vienas kito. Hansas Ulrichas tarė, kad į Paryžių su ja važiuotų noriai. Liuksemburgo sode esąs toks fontanas, Marijos Mediči fontanas. Paryžius, mielai, atitarė Jelena. Fontanas, tęsė Hansas, aliejuotas vandens telkinys, vieną gražią dieną juo tikrai perbėgtų, aliejaus kilimu, kad užkoptų ant marmurinės įsimylėjėlių porelės priekio. Pora ant savo postamento išsikėtojanti baltai lyjant ir karštai sningant. Ji gulinti įkypai po juo ir išriečianti jam pilvą, tiltą, kuris netrukus sprogs,

jei jis jos tuoj pat nepaims. Tuojau pat, pakartojo Jelena. Bet jis, toliau kalbėjo Hansas, delsiąs, lūkuriuojąs, amžiams, vis dėlto buvo ištaręs taip. Jo lūpos sustingo praviros, nuo ištarto „a“, ir žiemą, kai gali ilgėliau užtrukti, matai iškvėpto oro miglą, plevenančią prieš veidą. Graudu, įsiterpė Jelena. Jau du šimtus keturiasdešimt dvejus juodu sustingę tą nuolat paskutinį atodūsį prieš ūmų susiliejimą. Jelenos plaukai sušiureno, kai ji pasuko galvą norėdama į jį pažvelgti.

– Kai ką nors lieti, sulaikai kvėpavimą, nes jį myli arba geidi mylėti. Ne vienas įsimylėjęs tokią sekundę sustingsta, nė nekvėpteli. – Hansas švelniai uždėjo ranką Jelenai ant klubo. – Sulaikius kvėpavimą aistra palytėjo, – dar pridūrė jis.

– O kai vieną gražią dieną vis dėlto privalau iškvėpti? – pasiteiravo Jelena.

– Laikui bėgant, ilgainiui nustojama mylėti, – niauriai atsakė Hansas Ulrichas.

Abudu nuliūdo, maloniai nusiminė. Bendras jų liūdesys išgelbėtų dieną ir kitą.

– Tokia moteris man tu buvai, kol mes susipažinome, o tas Paryžiaus fontanas buvo Venecija, kol aš pažinau Veneciją, – tęsė Hansas lipdamas laiptais, kai jiedu ėjo pusryčiauti. Matė, Jelena dar kartą persirengė. Dabar vilkėjo dviejų dalių kostiumėlį, mėta, pirmą sykį.

Ir pavėsyje spigino trisdešimt laipsnių kaitra. Nediduką mėtos spalvos švarkelį nešėsi užsimetęs ant riešo, taip anksčiau vyrai persimesdavo savo moterų rankines. Dabar Jelena jam tapo svetimesnė, nors prie jo ir geriau derėjo. Hansas Ulrichas pabandė į save ir Jeleną pažvelgti iš šalies kaip į porą.

Ji – aštriabriaunis peilis, jis – iki ausų įsimylėjęs trintukas. Jos kojų nagai žvelgė iš atvirų batelių nosių, trumpučiukai ir blausiai lakuoti.

Keltas į Lido salą triskart išplaukė perpildytas. Hansas grąžino bilietus, per petį persimetęs pliažinį Jelenos krepšį, apgniaužęs jos riešą ir atsukęs ją veidu į horizontą parodė futbolo stadiono griaučius, įsirėžusius į dangų tolumoje. Už savaitę Venecijoje jis paklojo sumelę.

Ir smarkiau suspaudė jos riešą.

– Šiandienos naktį sapnuotas vyras buvo užsiklojęs iki pat smakro.

– Ar tu jį pažinojai? – paklausė Hansas. Ji jam pasakojo savo sapnus, ir net vidury baltos dienos nuo veido nedingdavo jų pėdsakai. Venecija jai į gera, nusprendė Hansas Ulrichas. Ir kartkartėmis, kai trumpai palikdavo kambarį, jis tikėjo, kad ji, užvėrusi numerio duris, pradėsianti jį, Hansą, mylėti. Tuomet nuščiuvęs klausydavosi kiekvieno šnaresio.

– Aš jo nepažinojau, – ištarė Jelena, – bet geidžiau su juo permiegoti. Aš jį laisvai patenkinau. Čia gulėjo vien torsas, be kojų, o vietoj rankų dvi laidynės, godžiai griebusios mane. Tu tik įsivaizduok – godžios laidynės.

– Vargšė mano mergaitė, – pratarė Hansas Ulrichas.

Kavinė įsikūrusi sulaukėjusiame sode, ten, kur gatvė virto keliu. Vieniša iškaba *Paradiso* rymojo sodo pakrašty, žaliame pavėsyje. Mūro sienos geltonos, tokio geltonio, koks priklausė Van Gogo teptukui, kai jis jį tepliojo. Hansas Ulrichas Jeleną pasodino po medžiu ir pakeliui į restoraną iš kišenės išsitraukė pinigus. Nediduką ventiliatorių ji pastatė

ant stalo, jau keletą pastarųjų dienų jį tampėsi visur, kad apsigintų nuo kaitros. Raudonas kūnelis su dviem juodais sparniukais, maitinamais elementukų ir zirziančiais kaip dantų gydytojo grąžtas.

Viduje buvo vėsu, patalpa tuščia, rudos kėdės, priekinės jų kojos mandagiai pakištos po stalu. Į sodą žvelgęs langas vaiduokliškai atspindėjo salės vidų, patalpą dvigubino ir per sodą visu ilgiu tįso tarytum antra tikrovė – pirmoji karaliavo viduj. Hansas matė Jeleną su tuo birzgalu sėdinčią po lapija. Dar nė karto nestebėjo jos su tokiu švelnumu kaip per šį stiklą. Amžiais pas ją liktų. Jei šios akimirkos jausmus galėtų dabar sustabdyti! Jis iš tikrųjų liktų, nors Jelena ilgainiui prarastų savo kontūrus ir vieną dieną nuo supančios aplinkos niekuo, išskyrus kilpinį chalatą, nesiskirtų. Netikėtai už baro išdygo šviesiaplaukė moteris, nedaug jaunesnė už jį. Hansas Ulrichas užsakė du *Prosecco* stiklus ir išsyk atsiskaitė. Moteris pylė, kol putojančio vyno srovelė nubėgo stiklu ant baro. Tada ranką ištiesė per barą ir uždėjo ant Hanso plaštakos. Baltas aštrus palaidinės rankogalis nirtelėjo į pamazgas ir pasruvo tamsiu. Hansas žvelgė į rankogalį, paskui pasuko akis į langą, pamatė po medžiu ir per stiklą Jeleną, vienišą su supančia tuštuma, kurios ji išties neregėjo. Akys vėl smigo į ranką.

– *Scusate*[15], – šnipštelėjo jis ir atitraukė ranką. O dabar moteris buvo vyrėlesnė nei Hansas.

– *Scusate,* – pakartojo Hansas Ulrichas. Ji nepravėrė burnos, pastūmė jam sklidinus stiklus ir nusišypsojo. Jos veide šokčiojo visokie įtrūkiai, tarytum oda būtų pernelyg sausa,

[15] Atsiprašau (*it.*).

kad menkiausiam raumenėliui trūktelėjus nesueižėtų. Hansas tuojau pat troško atsiprašyti dar kartelį ir sumurmėjo apsisukdamas, beveik pats sau. Moteris įjungė radiją, kai jis atsargiai žengė nešinas dviem stiklais. Išėjęs lauk ir nutvieksta saulės prisiminė, kas užrašyta ant Prancūzijos užkardų, kai susikryžiuoja bėgių kelias ir vieškelis. *Un train peut en cacher un autre*[16]. Hansas laisvai pavarijavo: viena moteris kitą moterį gali užstoti.

Jis atsisėdo šalia Jelenos, pajuto vidinį jos geismą, o kartu ir kantrybę. Vyras. Jau vyresnis. Itin aistringas ir tiek pat santūrus. Stiklą pastatė priešais Jeleną, jame dar labiau putojo. Ji slėpėsi už savo akinių nuo saulės, nuleido vokus, kai jis prislinko artyn. Matė, kaip dažytos jos blakstienos beveik lytėjo tamsų stiklą.

Reikiamu laiku ji pakliuvo į jo rankas.

Tik po kelių valandų jiedu patraukė viešbučio link, praleido popiečio miegą, turbūt iš baimės, dėl to, kad nebūtų su savimi ir su kitu vieni. Dulkinoje šalutinėje gatvikėje seni vyrai žaidė *boccia*. Hansas Ulrichas ir Jelena stabtelėjo ir žvelgė užvertę galvas į tamsius eukaliptus, metančius šešėlius ant kelio, vyrų, ant jų žaidimo. Ankstoka, pavakarė. Hansas griebė Jeleną už riešo, elgėsi šiurkščiai. Tą minutę vaizdavosi ranka uždengiąs driežo veidą.

– Kiek vyrų turi tokią tatuiruotę?

– Greit daugiau bus su ja nei be jos.

– Jei turėtum pašto ženklų kolekciją, dabar prašyčiau – leisk man būti žydruoju tavo Mauricijumi. Leisk man arba leisk būti vienu iš tavo kolekcijos.

---

[16] Vienas traukinys gali paslėpti kitą traukinį (*pranc.*).

Truktelėjo vienas rankos raumenėlis, jis jį pajuto ranka, vis dar stipriai gniaužiančia riešą.

– Leisk būti paskutiniam tavo kolekcijoje.

Jelena nusigręžė. Ji buvo aukštai susikėlusi plaukus ir šviesūs kaklo pūkeliai pasišiaušė piestu. Jis uždėjo ranką jai ant nugaros.

– Aš geidžiu skorpiono, – pasakė Hansas.

– Hmh, – nutęsė ji.

– O kodėl ne?

Jelena užsivilko švarkelį, rūpestingai nuo apačios iki pat kaklo susegiojo sagas. Jelena šaunuolė, su kostiumėliu. Hansas Ulrichas nurijo seilę. *Les jeux sont faits*[17].

Ji įsistebeilijo į švarkelio sagas.

– Mes pernelyg suartėjome, – pratarė ji.

Jelena išsirengė priešais langą. Siaura nugara, duobutė kryžkaulyje, kur susikerta pasturgalis. Pakinkliuose į šviesią odą įsirėžusi H. Hansas Ulrichas prisimerkė ir maždaug toje vietoje išvydo mergaitę, kokia ji buvo anksčiau. Ištarė: mano mergaite, ateik čia, troško ant sprando išpiešti tokią pat H, pratęsti ją per nugarą. Švelniai pirštu, kvėpavimu, gležnu kairės sąnariu. Visus svarbius darbus nuveikdavo kaire.

– Mergaite, – tardamas Hansas Ulrichas sulenktą ranką pasikišo po galva gulėdamas lovoje. Seniau šitokia poza pajūryje skaitydavo.

– Taigi, kas mane užkuria? – Jos balsas skambėjo rimtai. – Negrų bučinukai[18], – atsakė pati ir pridūrė: – Saldymedžio šaknis ir gerai pasiruošę vyrai, ką jie greit praranda, degalinės, benzino tvaikas, Džeimsas Dinas, pankų muzika,

---

[17] Žaidimai yra baigti (*pranc.*).

[18] Kiaušinių ir cukraus putėsiai, aplieti šokoladu.

besiplaikstantis baltas paltas, balti viešbučių rankšluosčiai, pirkinių krepšiai su raidėmis *C. D.*, šeštadienių popietės, palangėje čiulbantys paukščiai, prakaitas, *shit* ir švarplė tarp mano pasiuntinio kaplių.

Ji įsibėgėjo ir krito ant lovos.

– Vaikas, – dar pridėjo.

– Koks?

– Anas su raudonu paltuku prie tiltelio tą dieną, kai atskridome į Veneciją.

– Na, tu ir vėl, – pyktelėjo Hansas Ulrichas.

– Po teisybei, ten nebuvo vaikas, – kalbėjo Jelena, – jis po paltu turėjo peilį ir buvo tikras senis.

– Liaukis su tom nesąmonėm, – subarė Hansas. Nosimi glustelėjo prie jos veido. Jelenos oda vėsi. Trys, keturi ir nusviedė apklotą nuo lovos.

Prie krantinės priešais langą valties variklis užbirbė tą minutę, kad padėtų stojusiai tylai. Penki, šeši, septyni, tyliai skaičiavo Jelena. Atsisėdo, apžergė jį, jo varpa įsirėmė jai į pilvą, tarytum augtų iš ten. Ji ją pasičiupo. Lauke suambrijo šuo. Galbūt anas padaras, kuris galop vaikutį raudonu paltuku suėdė. O gal tas, kuris iš Jelenos vaikystės peršoko į šiandieną. Vis dėlto kartą šitai buvo, švystelėjo mintis Hansui.

– Kas? – paklausė ji.

Jis nepravėrė burnos.

– Devyniolika, dvidešimt, – ištarė pati. Ir jis perklausė: negi mes jau taip toli? Ant jo viršaus ji valandėlę spruko.

– Neliesk manęs, – paliepė jam. Jis žvelgė į jos kelio girnelę ir įsivaizdavo apžiosiąs ją. Kitos pusės H jis ragavo per kaulus, kremzles, sausgysles, mergaitės H. Manosios. Vieną

mielą dieną mergaitės noras išdykauti išgaruos, ir jis, Hansas Ulrichas, nusiminęs parvilks čiužinį savo gyvenimo vieton, ten, kur jam ir derėjo tysoti. Santuoka, pusė, lova.

Hansas Ulrichas iškėlė ranką.

– Neliesk manęs, sakau... ir trisdešimt septyni, – vis nerimo ji, – trisdešimt aštuoni.

– ... penkiasdešimt.

Aš esu, ką aš prisimenu, aš esu, ką aš įsivaizduoju? Hansas rankomis užsidengė veidą, kad ne toks nuogas pasirodytų tokiai virtinei svetimųjų, kurias sudarė viena Jelena.

– Nesipriešink, – paliepė ji. – Penkiasdešimt keturi, nesipriešink. Karšta it krosnyje, tylu it karste. Jųdviejų drabužiai kybojo ant dviejų kėdžių. Taiip, nutęsė Hansas be jokio reikalo. Jis pasakė „taip", nes toji valandėlė privalėtų turėti vardą, vėliau. Jelena pavarė ir nuščiuvo. Ventiliatorius, toptelėjo Hansui, kad sutelktų dėmesį į ką nors banalaus. Kas gi nutiko ventiliatoriui? Kaži kas slėpėsi už Jelenos lūpų, jau pakeliui. Jis suvokė – klyksmas. Ji atsimerkė ir žiūrėjo į jį iš viršaus, tarsi nuilsusi, be jėgų, kad jį patvarkytų.

– Taip, – pakartojo jis.

– Hansas? – paklausė ji.

Taip, jis ir vėl pasakė šitai valandėlei. Dabar jis ją laikė klubais. Ji sušėrė jam per rankas – šalin. Geidė būti viena. Visa, kas slypėjo jo viduje, iš tikrųjų kliudė, bet vis dėlto be jo nieko neišgalėjo.

– Aš tave užmušiu, – iškošė Jelena. Baigiant sakinį burna nesusičiaupė.

– Taip, – išlemeno jis. Staiga ji riktelėjo, ne iš malonumo, išsitiesė, paliko jį vieną. Staiga šaltis perbėgo jo kūnu, lyg

dabar stovėtų plikas basas ant kalno viršūnės. Kaip tik toje vietoje status skardis sminga į jūrą. Šitaip galvojo jis, ir jis atėjo. Ne, tai, kas iki šiolei baugino, staiga sušildė. Nes tai buvo sena baimė, prilygstanti artimai draugei, nueinančiai truputį paplepėjus: skardis, žemyn, pliaukšt – ir jūra. Ne, ana senoji baimė išties šildė paskutinį kartą, nes po šios valandos visai nesvarbu, ką jis veikė ar ketino veikti. Pasiekė juodą salą juodybėje. Įsmeigė į pagalvę galvą. Tą jis padarytų, net jei čia gulėtų kietas akmuo. O virš akmens liūliuotų vanduo. O virš vandens žydrynė. O virš dangaus visata. Taip ir buvo. Stačia galva pradaužė visatą. Daužė be galo. Ant Jelenos pilvo išvydo kaži ką panašaus į gliceriną. Tai jo sėkla, kaip niekad perskrodė šaltį ir visatą. Atkako be jo, pakeliui jį pametė. Kažkas daužė kaimyninio kambario sieną.

Jelena griuvo ant šono, parietė kojas. Glicerinas ant jos pilvo džiūvo ir balo. Jos pėdos atsargiai palietė jo koją.

– Devyniasdešimt septyni, – išspaudė nusiplūkusi Jelena, – ir atomazga.

– Ką gi tai reiškia?

– Aš prisimenu, – tarė ji. – Prisiminimus numeruoju, kad paskui juos galėčiau surikiuoti.

Ant naktinio stalelio burzgė ventiliatorius ir vėl sududeno iš kaimyninio kambario. Vis dėlto Hansas privalo. Nes Hansui Ulrichui palengvėtų. Išsyk kaži kur netoliese gyvenimas tekėjo įprasta vaga. Hansas nusišypsojo drabužiams ant abiejų kėdžių, pirmiausia josios, o paskui saviems.

Kai jiedu grįžo į Berlyną, vasara jau ritosi į pabaigą.

♀ Vėliau, gerokai vėliau, Sofi senokai kalbėjo su Karlu, koridoriuje ant raudonos kiliminės dangos krenta lapelis, kai ji praveria duris. „... Sveikinimai! Abenšteinas.“

Gniauždama lapelį leidžiasi laiptais į registratūrą. Jos kaimynas, vienas iš tų aukštaūgių juodaodžių studentų, palenkia galvą pro durų staktą, paskui prasispaudžia dvilinkas. Saldymedžio šaknis, pamano ji, saldymedžio šaknis.

– Anksčiau beldė į tavo duris, – prabyla ilgšis. – Baisiai garsiai kalbėjai telefonu. – Akimirksniu pradingsta vėl, tarytum kas už kojų būtų ištraukęs atgal. Lipdama laiptais Sofi dar kartelį įdėmiai skaito komisaro Abenšteino žinutę. Nieku gyvu negali taip būti!

Registratūroje savininkas darbuojasi prie kompiuterio. Jo motina, apsivilkusi rožinį chalatą, stypso jam už nugaros. Tas rytinis drabužis – jos kampelis pasaulyje.

– Ar bent kartą po 1982-ųjų remontavote patalpas? – tiesiai klausia Sofi.

Motina ir sūnus pakelia akis.

– Manau, dešimtą kambarį.

– Ar turite nusiskundimų? – teiraujasi motina.

– Taip, – atsako Sofi. – Kadaise šičia gyveno toks Kolbė.

– Kolbė, Kolbė? – bandydamas prisiminti pavardę kartoja savininkas.

– Ar turite omeny Kolbę iš anų laikų? – sušunka motina.

– Nurimk, mama.

– Taigis, taigis, – triukšmauja šioji toliau. – Kolbė, ak taip, Kolbė, – sukvykia lyg plikomis rankomis sugavusi zuikį.

– Taip, taip, Kolbė, Kolbė, – pritaria Sofi. Vardą nupurto tiesiog nuo ausų. Galiausiai jinai jį pasičiupo.

– Mama, apsiramink, – sako savininkas.

– Kolbė, – pakartoja ji.

– Tikrai, – linkteli Sofi.

– Taip, anuomet, 1982-ųjų rudenį, rašė ir *BZ*[19]. Straipsnį aš vis dar turiu.

– Tikrai, anuomet, – patvirtina Sofi.

– Ir tada atėjo policija, – tęsia savininko motina.

– O aš tūnojau už mūro sienos, visą amžinybę, – taria Sofi.

– Už kokios sienos? – motina ir sūnus nepatikliai pažvelgia į merginą.

– Taigi siena, mūro tvora.

– Ak, tiesa, anoji. Siena, žinoma, mes ją jau spėjome pamiršti, – motina ir sūnus su palengvėjimu nusijuokia. Sofi įsispokso į savo trumpą languotą sijonėlį. Tada pirštų galiukais pabarbena per Abenšteino žinutę.

– Ar jis rašo čia tiesą? Ar visa nutiko šičia?

Motina ir sūnus linkteli.

– Ir taip, kaip parašyta? – stumteli komisaro Abenšteino popierėlį arčiau jų.

– Taip, taip, – abudu linkčioja. – O ką jis turi omeny rašydamas apie nuotrauką? Su kokia nuotrauka jūs susijusi?

[19] *Berliner Zeitung* – Berlyno laikraštis.

O ką reiškia jo „baudžiama“? Kas tai?

Sofi ima drebėti.

– Ne su nuotrauka, – sukalena ji, – bet nuotraukoje. Ką aš veikiau joje. – Apatinis jos žandikaulis virpa it epušės lapas. – Ar po to jūs iš tiesų bent kartą remontavote?

– Na, žinoma, – atsako savininkas.

– Jūs vis dėlto privalote. Bent jau dėl higienos reikalavimų, – šaukia Sofi. – Rytoj pat aš išsikraustau. – Šiaip ar taip, – dar tylut tylutėliai pridūrė.

Motina ir sūnus registratūroje išverčia akis.

– Aš pono Kolbės duktė.

– Ak, vargšelė, – vapena motina ir kryžmai susikiša rankas į nuskalbto rožinio chalato rankoves.

♀ Jelena nekantriai stypčiojo priešais parduotuvę ir aulinukų kulnu dudeno į šaligatvio kraštą. Hansas vertė ją laukti. To dar niekados nebuvo nutikę. Jelena žiūrėjo į laikrodį ir skaičiavo paskui.

Prieš dvejus metus ji čionai atėjo pirmąsyk. Georgas Šulckė netoli Kudamo turėjo elegantišką tatuiruočių studiją ir savus, ypatingus principus. Tik pakėlusi ragelį jo žmona Undinė pasakė: iš esmės mes rankų netatuiruojame. Nieko nepaisydama po dviejų valandų tarpdury išdygo Jelena, apgaubta kvepalų debesies ir avinti basnirčia auliniais, beje, kaip šiandien. Prašom užeiti vidun, pakvietė ją Šulckė. Pamestas demblys kojoms valyti privertė skambtelėti varpelį studijoje, kai ji inscenizavo savo pasirodymą. Šulckė turėjo rusišką barzdą, iš kurios augo apvalus veidas. Jis net dalyvavo televizijos laidoje. Į katalogą pažvelgti mergina net neketino ir išsyk rėžė: prašom skorpioną. Bute šalia, girdėjo per sieną, kažkas nenoriai barškino pianinu gamas.

Vėliau Šulckė skorpioną iš programos ištrynė.

Ant rankos? Turėsite problemų savo darbovietėje, perspėjo tatuiruotojas. Ji kaprizingai treptelėjo koja. Šulckės akiniai aprasojo. Bet aš turiu principų, kurių paisau, tarė jis. Prašom palikti patalpą.

Po valandos ji grįžo.

Prašom skorpioną dukart, ištarė Jelena.

Vyras, stovėjęs greta, subarškino automobilio raktais. *Partner-Look*[20]. Su kostiumu, tarė jis. Ji išsyk atsisėdo ant kėdės. Klientų nebuvo, tuščia. Po to karto čionai atėjo penkis ar šešis sykius, bet visad su kitu vyriškiu.

– Ką gi iš tikrųjų veikiate su anais skorpioniukais patinėliais? – vieną dieną neiškentęs telefonu paklausė Šulckė, kai ji davė naują užsakymą.

– Meilės žaidimai, – atsakė Jelena.

– Mat kaip?

Skorpioniukas pas patelę ateinąs nešinas dovana nuotakai, dar paaiškino. Su standžiai apraizgyta muse, pavyzdžiui. Kol patelė ryjanti dovaną, taigi dėmesys atitrauktas, kavalierius lipąs iš užpakalio ant viršaus. Kai dovana sudorota, patelė atsisukanti ir tęsianti darbą – dorojanti patinėlį. Nuo galvos. Jo kūnas vis dar tuokiąsis, aiškindama Jelena tyliai nusijuokė ir garsiai atsikvėpė anapus ragelio.

– Savo vyrus paverčiu skorpionais, jie paženklinti tokiam gyvenimui, ir tada leidžiu jiems kristi. Tarytum jie nuo tolei lakstytų atsegtomis kelnėmis, – dabar ji kiek padelsė ir tęsė: – galiausiai tai ir malonumas, išdaiga – pati sumoku vieną vienintelį kartą, – ir numetė ragelį.

Jelena vėl žvilgtelėjo į laikrodį. Hansas Ulrichas vis dar nepasirodė.

Šūdžius, pamanė ji. Staiga kažkas iš užpakalio apglėbė jai klubus.

Jis išsyk ėmė virpėti.

---

[20] Partnerio išvaizda (*angl.*).

– Ar iš tiesų taip gali būti?

Jelena pakrizeno, uždėjo ranką ant šlaunies ir paglostė vidinę jos pusę. Ir dar kartą Šulckei reikėjo nusiimti aprasojusius akinius.

– Gal galite neduoti man narkozės, – vos vos sušnibždėjo Hansas Ulrichas.

Šulckė paėmė ranką, drėgną, išvagotą melsvų gyslelių. Žmogus iš sąnario aukštyn – šovė mintis tatuiruotojui – lyg beprasmė šitos rankos atauga. Atrodė, kad ji tarp jo pirštų pradedanti augti, sužvarbusi ir pavargusi, gyvūnas ant penkių galūnių, gyvūnas, kuris žino esąs per senas, kad galėtų tikėtis paramos. Čia slypėjo kaži koks nešvankumas, nepadorumas – smeigti adatą į ją. Atrodė, tartum nuotakos rūbą temptų ant nukriošusio vyro kūno.

– Gal geriau pageidautumėt rožės ant dilbio, – pasiūlė Šulckė. – Tokiu atveju visuomet galėsite vilkėti ilgarankovius marškinius, beje, ir dėl pareigų, suprantama... taip, o kokias pareigas einate?

– Protines, – atsakė Hansas Ulrichas.

– Šulcke, laikykit liežuvį už dantų, – subarė Jelena.

Kaire ranka ji uždengė Hansui akis, uždainavo *Summerwine*. Šulckė žvilgtelėjo į skorpioną, tupintį ant Jelenos rankos, dezinfekavo ir padarė pirmą dūrį, vikriai, įgudusiai kaip menininkas, pradedantis portretą nuo akių. Šita moteris nė nenutuokia, ką daro, bet vis dėlto gerai žino, ko nori, murmėjo po nosimi ir badė. Skorpiono centras eina nuo mirtino geluonies į pilvo ertmę. Grąžtas sukosi. Plona adatėlė dūzgė, ir Jelena niūniavo. Gyvūnas pamažėl įsikūrė Hanso Ulricho odoje. Skausmingas dalykėlis, nelaimingas

pamanė Šulckė, rankos plaštaką vagoja gausybė mažų nervų. Jis sausino, valė žaizdeles ir švirkštė spalvą. Kliento plaukai lipo prie prakaituotų smilkinių.

– Dabar nieko daugiau negali mudviem nutikti. – Jelena paglamonėjo laisvą kairę, ir Šulckė prispaudė šlapią skudurą prieš uždėdamas tvarstį. Dvylika dienų, priminė griežtai, ir kas dieną patepti kremu žaizdoms gydyti. Už užvertų durų su lentele „Privatu“ skambino pianinu.

– Mano duktė, – paaiškino Šulckė.

– Bacho intencijos, – konstatavo Hansas Ulrichas ir dešine pačiupo garsų eilę ore.

Jelena tarė:

– Dabar amžiams esame drauge.

– Na, ir vėl viskas pasikartojo, – neišturėjo neįkišęs trigrašio Šulckė. Akimis laikė Jelenos žvilgsnį, o per tą minutę Hansas Ulrichas galėjo itin lėtai pakelti dešinę ir staigiai pagriebti ją už sprando. Ji išsigando. Atsidavė susvilinta oda. Kažkas buvo kitaip.

Kai jiedu išėjo, Šulckė žiūrėjo pavymui, jie vilko koją už kojos, vos judėjo į priekį. Moteris aukštakulniais bateliais, vyras su tvarsčiu, abudu lyg žemes pardavę. Ji čiupo jam už sprando. Kaži kas čia buvo kitoniškai, vėliau prisiminė Šulckė.

Vėliau tą pačią dieną Jelena koja spyrė pensiono kambario duris. Ar eisi kartu, dar prie studijos durų paklausė Hansas Ulrichas. Ji neišdrįso pasakyti „ne“. Jautėsi lyg iki kaulų permirkęs paukštelis, pernelyg sunkus, kad pajėgtų išskristi. Jelena krito ant lovos. Hansas atsargiai nusekė paskui,

nusiavė batus ir baugščiai laikė iškėlęs kairę. Ji nusismaukė sijoną. Dešine jis praskėtė kelnaites tarp kojų. Ji apžergė jį. Hansas užsimerkė.

Juk jis nutuokė, Jelena buvo tokia, kokią ir įsivaizdavo. Ji nesijautė apgauta fantazijų, prabilo. Svarbiausia, jai visai gerai einą kartu.

– Ar tau gerai sekasi?

– Pažiūrės ma, kur čia šuva kastas, – tarė ji.

Hansas, apniktas šiurkščių berniokiškų nuotaikų dėl to gyvūno ant rankos, savo fantazijas ginė nuo vieno išvažiuojamojo teismo posėdžio prie kito. Rerikas. Vilkėjo trumpą švarką, mūvėjo siauras kelnes, kalbėdamas iš burnos neišėmė rūkstančios cigaretės, moterims tai patiko. Užslinkus sutemoms jos pulkais brovėsi į jo automobilį, kurio jis neturėjo. Tai buvo jis, tas, kuris pamiškėje tvirta ranka guldo automobilio sėdynę, ir mergaitė, pasprukusi iš jo gniaužtų anuomet, dūsaudama ir šypsodamasi lošteli atgal. Jos šlaunys išsižergia, lyg būtų sugedęs mechanizmas, kuris jas paprastai prilaikydavo. Tai buvo jis, dėl kurio ji iš geismo ir susijaudinimo išspyrė priekinį stiklą? Po visam jis pajaunėjo, dar labiau atjaunėjo, pirmus metus mūvėjo ilgas kelnes. Jis sulaukė keturiolikos ir gyveno vaikų poilsio stovykloje Saksonijos Šveicarijoje. Po banguotos skardos stogine prie sienos prispaudė dvidešimtmetę moteriškos lyties būtybę iš aptarnaujančio personalo, užvertė jos sijoną ir karštligiškai skubriai susirado kelią apatinėse kelnaitėse. Popietę, kai ši demonstravo stovėseną ant rankų ir šuolį „kojos žergtai“, jis stebeilijo savaip, kitaip nei į aplinkines, ne kaip vaikas. Ji į jį žiūrinti irgi taip, taip pat žiūrinti, šnibždėjo pilnomis

sakų rieškučiomis. Jis sakė, kad daugiau sausas neisiąs. Man vis tiek, išspaudė ji ir ranka dar kartą apglėbė kotą. Daug garsiau nei pirmąsyk jiedu stūmėsi vienas prieš kitą, o į banguotą skardą būgnijo smarki liūtis.

– Tiesą pasakius, aš jau pasikeičiau, – netikėtai tarė Jelenai. Visą laiką į ją net nepažvelgė. Ji nieko neatsakė ir lengvai judėjo ant jo.

– Ar tau gerai sekasi?

– O kodėl turėtų nesisekti, – atsiliepė ji.

– Ar turėtume susižadėti, – Hansas ėjo į pabaigą ir ta akimirka atrodė palankiausia tokiam klausimui.

– Kodėl gi ne, – pasakė Jelena.

– Ar turėtum ką nors prieš?

– Kodėl, kodėl, – svarstė ji. – Visai nesvarbu, su kuo tampi nelaiminga.

Langai buvo uždaryti. Jiedu tysojo ant nugarų ir traukė dūmą. Pelenus Jelena kratė į saują. Ir jam atkišo delną tarytum lomą.

– Leisk man būti tavo pelenine, – ištarė pasikeitusiu balsu, panėšinčiu į peleninės garsą.

Galbūt išmušė ta valanda, kai jis pirmą kartą suvokė, o gal pajuto skonį ar išėjo į tiesiąją, vedančią į jausmus, nepaisydamas nei jos, nei savęs.

– Aš tave myliu, – tarė jis. Panašu į skambesį be jokios reikšmės, aš tave myliu, žodžiai vis dėlto kažką priminė. Sprigtelėjo pelenus jai į saują.

Paskui viskas taip greitai sukosi, kad jis jau nevaliojo įsikišti. Regėjo, kaip talžė Jeleną neįstengdamas paaiškinti pasaulio absurdiškumo per jai sukeltus skausmus. Jis matė, jis

ją tvatijo ir žiūrėjo, jis mėgavosi, kad ji kartu nugalėjo gėdą. Matė, ji maldavo visko, ko, po teisybei, nenorėjo. Jis matė, ką iš tiesų darė, ir žvelgė dykai. Čia visa buvo galima. Jis, dabar įsisėdęs į tribūno vežimaitį ir iki mirties varąs žirgą skersai visą antiką, barzdotas, apsitempęs oda ir apdulkėjęs per vėlai atkanka į Jėzaus nukryžiavimą, bučiuoja mirštančiajam, nukankintajam ant kryžiaus kojas ir tikrina nagų tvirtumą suleisdamas į mėsą savo dantis, veržiasi tolyn ir prasiskverbia į šventojo Vito, birželio 15-osios legendą, dar sykį liepė netekusiai sąmonės nerti į verdantį vandenį, jis praleido septintąją Sebastijono strėlę, užsimaukšlino juodą kaukę 1027-eriais metais vėliau ir žengė į Vormso inkvizicijos požemius. Kai tik auliniu aptemptą koją įkišo į į aną šimtmetį, dar sykį vožė žiūrėdamas į Jeleną, bet jo skausmai ir vėlei nepaaiškino gyvenimo absurdiškumo. Net ir mirties.

Jis vis žvelgė, kad žinotų, vis žiūrėjo, kad tiksliai suvoktų.

Griebė Jeleną už rankos.

– Jelena, – melavo jis, – aš regiu mudu tvirtai susiglaudusius ir šliaužiančius, roplojančius per samanas ir lygius akmenis, du skorpionus, pirma tu, patelė, paskui aš, menkesnis patinėlis.

Ji atsisėdo, veidrodyje ieškojo savo veido ir uždėjo ranką ant sprando. Koridoriuje skalijo lenktyniaudama taksų porelė – Timas ir Tekla. Šleivomis letenomis jiedu zujo atsitrenkdami į tapetuotus kampus ir drabstė seiles palikdami dėmių ant grindjuosčių.

Tada Jelena sėdėjo prie tualetinio veidrodžio. Dvigubame stikle ji turėjo dvi galvas, taigi taip, taip skaičiavo Hansas Ulrichas, keturias krūtis, šešiasdešimt keturis dantis

abiejose burnose, taigi mergaitė su keturiom kasom, kol jis ją pažino, viena Jelena ir dar viena Elena. Draugingą Jelenos dvynę jis pavadino Elena, kuri net dvidešimt aštuonerius metus slėpėsi už piktosios savo sesers. Ar jis su savo skorpionu prilygo Jelenai? Ar jis dėl to turėjo susipažinti su Elena?

Koją permetė į kitą lovos galą. Ten tuščia, baugi tuštuma. Jis subraškėjo kojų pirštais ir girdėjo traškančius pirštus visatoje. Palauk, staiga ištarė ir skubriai užtraukė kojinę ant išsigandusios pėdos.

Jelena atsirėmė į durų staktą ir lūkuriavo. Ji iš tikrųjų laukė ir atrodė išsigandusi. Juodu drauge paliko namą. Prie registratūros sutiko savininką ir jo motiną. Motina iš krepšio traukė rožinį chalatą ir leido Jelenai pačiupinėti medžiagą.

Buvo vėlu, kai abudu išėjo į gatvę. Nematė nei mėnulio, nei mažytės žvaigždės, juos globė šalutinių gatvių tamsa ir šiluma. Tiesa, nė menkiausias pyktis nepranašavo audros. Vis dar tamsi naktis ir 22 laipsniai šilumos. Ilgokai jiedu stoviniavo priešais kino teatrą ir žvelgė įkandin riedančio invalido vežimėlio. Jis atsidavė prakaitu.

Nuo šitos dienos ji daugiau niekuomet neėmė iš jo pinigų.

♂ Tempdamas laidą, telefoną nusinešė į virtuvę. Truputis po dešimtos, koridoriuje ritmingai džyravo virbų šluota ar šepetys – šveitė kiekvieną laiptų pakopą. Pakėlė ragelį, ketino rinkti numerį, staiga išvydo sutvarstytą ranką ir palygino virtuvę ir ranką. Palygino vakardieną ir šiandieną. Vyrukas po marliniu tvarsčiu gryna klaida. Vis dėlto klaida atskleidžia esmę, kadaise taip perskaitė Hansas. Tiesą sakant, skorpionas atsirado ne iš lauko, bet buvo tipelis, iš senų senovės tūnojęs jame. Jis augo iš vidaus ir lipo lauk.

– Pamatysim, – sumurmėjo Hansas Ulrichas. Švietė saulė. Pasirinkimo ji neturėjo. Spinduliai smigo į Hanso virtuvės grindis, taip krisdavo ir ant pražiotų mirusiųjų lūpų. Be atjautos, šiltai. Jis padėjo ragelį.

Virtuvės durys atvertos. Hansas Ulrichas girdėjo laiptais lipančią šeimininkę. Prie jo buto žingsniai sulėtėjo. Už nelygaus stiklo durų pamatė ponios Om kontūrą, pirmiausia itin smalsias ilgas ausis. Siluetas virpėjo, pelės pilkumo iškarpa. Ponia Om kilstelėjo ranką ir pabeldė.

Hansas Ulrichas kairę paslėpė už nugaros, atidarė duris ir tada dešine uždengė aptvarstytąją.

Ponia Om atsidavė grindų vašku. Galva parodė palėpės pusėn. Jos plaukai net nesujudėjo.

– Prašom? – Hansas Ulrichas mandagiai nusilenkė, lyg būtų ne visai supratęs.

– Ten tas šlamštas, – tarė ji. – Lauk. – Ji kartojo lauk, lauk, lauk, tarytum jos šukuosenai paraginus trys lagaminai, komoda, lėlių teatras ir tuzinas dėžių, prikimštų knygų, patys savaime bėgtų stačiais laiptais. Hansas nevalingai sumataravo rankomis.

– Sužeistas? – bedė į tvarstį. Hansas iškėlė kairę ir ponia Om griebė už jos.

– Atsargiai, įkąs, – įspėjo jis.

– Jūs, pone Kolbe, pernelyg paikiojat, – tarė ponia Om ir lėtai pradėjo leistis laiptais. Pastačiusi koją ant trečios pakopos dar kartą atsisuko. Pasistiebė ant pirštų galiukų. Nuo kojos nusmuko šlepetė. Nubėgusi kojinės akis.

– Kai tik ranka nebesikandžios, lauk visą tą šlamštą tenai, lauk, lauk, – nukirto ir žengė skubriau.

Hansas Ulrichas lėtai ropštėsi kopėčiomis į palėpę. Siaurokos pakopos. Keldamas koją po kojos visą laiką mąstė apie mirtį, kai pats džiaudavo skalbinius, kai pats būdavo pakilios nuotaikos. Keturi stoglangiai aklinai uždaryti. Ant suskretusio stiklo gulė švarus žydras dangus.

Jis giliai atsiduso. Ir kas su noru tamposi pilnas knygų dėžes? Kas gi tamposi dėžes knygų, kurių jis daugiau nebeskaito? Ar kas nors palengvės, jei daugiau neskaitys?

Seniau knyga jį įstumdavo į svetimą gyvenimą, puslapis po puslapio sukrėsdavo. Paskui vidury baltos dienos moky-

klos valgykloje, autobuso stotelėje, už vos pravertų mokytojų kambario durų aidėdavo tolimas ginklų žvangėjimas ir moterų riksmai. Anuomet buvo jaunas. Hansas Ulrichas žengė prie dėžės ir atvožė dangtį. Laimei, jokios pelės negyvėlės.

Skaitymo patirtis jam daugiau neprilygo patirčiai, skaitymo penas – joks ėdalas, skaitymo aistra – joks džiaugsmas. Dabar jis nekentė knygų ir visų pirma blogų, geidusių būti tokiomis, koks iš tiesų yra gyvenimas. Juo labiau jos pataikavo tikrovei, juo daugiau melavo. Kas jam iš to, kad keturiasdešimt septintame puslapyje atpažino savo tėvą, jo kaitinamąją spiralę, jo devynias tetules ir jų kurpalį? Juk visą tą turtą jis turėjo namie. Ir kas jam iš to, kad kitų namuose tvyrodavo toks šaltis, jog reikėdavo kaskart šildytis atpažinus? Šičia netrūko ir knygos, kad galėtum prašalaityje įsikurti kaip namie. Bet žmonės tebuvo valstiečiai, nors ir skaitė. Valstietis neėda to, ko nežino. Beje, dar – suprantamos istorijos būdavo nemokšiškai porinamos. Jis ir šitai perskaitė. Iš pirmos dėžės Hansas Ulrichas ištraukė kažin kokį bestselerį ir nuleido laiptais. Spėjo perskaityti pavadinimą ir skirtą literatūrinį apdovanojimą. Knyga atrodė, tarytum vilkėtų gedulo drabužį. Jam jos iš širdies pagailo.

Kadaise, kai Hanso gyvenimas prasmę regėjo literatūroje, iš Mano jis išmoko pavydėti, iš Simenono kraugerystės, iš Bernano bijoti mirties. Jis su ja susipažino, bet ji – ne. Ji jo nepažino. Dabar viskas aukštyn kojom. O jei dabar Jeleną perskaitytų kaip istoriją? Arba išguldytų popieriuje?

– Betgi, pone Kolbe, jumis niekas nepatikės, – burbuliavo panosėje ir link laiptų koja nuspyrė pirmą knygų dėžę. Atidarė kitą. Kokia laimė, pastipusios pelės nėra. Aptvarstyta

ranka irzliai reiškė pretenzijas. Kas dieną leido Jelenai įtrinti tepalą žaizdoms gydyti. Netgi tuomet, kai ji žavėjosi sakydama: „Tik pažiūrėk, neseniai išbadytas jis pats gražiausias", Hansas nusukdavo akis. Kas perši – gydo, šnibždėdavo jis ir iškėlęs laikydavo ranką. Ilgokai stypsojo laiptų viršuje ir stebeilijo žemyn. Jo žvilgsnis skverbėsi vidun, pasirodė neryškumas. Daugiau nebemąstė, tiktai skaičiavo, nuščiuvęs, žingsnį po žingsnio migloje. Skaičiavimas atstojo mąstymą, žingsniai jam nieko nepasakė. Smakras pasunkėjo, veidas ištįso, bruožai suglebo. Viskas tuščia, ertmė. Į ją įsipaišė paveikslas.

Jis, medžioklis. Jelena, grobis. Visa kita maita.

– Kodėl? – paklausė vyras, kai jis lipo kopėčiomis. Hansas Ulrichas atsakymo neišspaudė. Vyras po vieną pakilojo knygas ir paskui pasitrynė rankas į žydrus marškinius. Marškiniai žydri kaip ir jo akys, o akys dangaus žydrumo, kuris klojo stoglangius. Kodėl šitas tapo antikvaru?

– Kodėl tapote antikvaru? – galiausiai pasiteiravo Hansas Ulrichas. Šį sykį neatsakė vyriškis.

– Kartais kaip yra, taip yra. Kartais nieko konkretaus neketini ir reikiamu laiku neištari „ne". Argi aš neteisus? – Hansas Ulrichas prislopintu balsu atsakė už jį, tą vyriškį. Šitas linktelėjo ir atsivertė seną *Madam Bovari* leidimą. Jo smilius užkliuvo už mažutėlio įrašo pieštuku.

– Ką gi tai reiškia, D / 28.2.65?

– Diuseldorfas, 1965 metų vasaris. Kaip tik anuomet pirkau šią knygą, – Hansas Ulrichas prisiminė dieną, iškart po karnavalo, parudavusį sniegą ir moterį ant jo rankos, jos pėdos drėgnos ir ji nuobodžiavo.

– Pažvelkite čion, – pasiūlė Hansas. Atvertė paskutinį knygos lapą.

– Ma / 3 / 66.

– Marburgas? Kovas? – perklausė vyras.

– Ne, Maljorka, 1966-ųjų kovas, kaip tik tada ją ir skaičiau. Paplūdimyje.

Hansas Ulrichas rankas susikišo į kišenes. Netikėtai sutriko. Juk jis kažką pamiršo. Ką nors delikataus tam, kuris turėjo knygų, kaip jis turėjo. Beveik visi romanai mirgėte mirgėjo nuo pabraukimų, ir anksčiau, 1968-aisiais skaitant, pribraukyta be liniuotės. Jie ženklino ne tiek autoriaus ypatybes, kiek intymų Hanso sutikimą su tam tikrais sakiniais. Iš tikrųjų anksčiau jis skaitydavo širdimi. Pabraukdavo tai, kas priklausė jam. Su pieštuku rankoje kalbėdavo miegančiai moteriai. Būtybei it stebuklui. Prusto ar Flobero, ar Gėtės sakiniai, aistringai brūkšteleti, leisdavo jam užsimiršti, kad šalia nėra nuostabios moters.

– Gal bute dar turite ko nors, ko norite atsikratyti? – Antikvaras garsiau pakartojo klausimą.

– Tiktai tokių knygų, kurių jau nebėra, – Hansas Ulrichas kosėjo, – joms vietos nereikia.

– Ak, jūs tas iš universiteto bibliotekos? *Princesės iš Gandersheimo* ar tų pradingusių be žinios Marijos Antuanetės ir de Sado laiškų ekspertas. Ar ne jūs atradote ir miltelių nuo melancholijos istoriją? Mano uošvė reguliariai vaikščiodavo į jūsų paskaitas. – Vyras smalsiai žengtelėjo žingsnį artyn, galva atsitrenkė į skalbinių virvę. Šioji tyliai suvirpėjo. – Ir jei dar kokią iš tų, kurių daugiau nebėra, rasite? – pusbalsiu paklausė.

– Tada išsyk ją sunaikinsiu.

Skalbinių virvė tebevirpėjo. Abu vyrai pajudėjo iš vietos tada, kai ji sustingo. Vienas koja spyrė į knygų dėžę. Kitas atsidūsėjo.

– Kodėl visas norite parduoti? – pasiteiravo vyras ir kilstelėjo dėžę.

– Aš daugiau nebeskaitau, – paprastai tarė Hansas Ulrichas.

Pirmą dėžę vyriškis nutempė prie laiptų. Nešė net įsiręžęs.

– Apgailestauju, bet jums padėti negaliu, – tarstelėjo Hansas Ulrichas ir mostelėjo sutvarstyta kaire.

– Gaila, ir aš jums negaliu, – atitarė vyriškis. Nerangiai užsivertė naštą ant pečių.

♂ Susinėrė rankas už nugaros ir vaikščiojo po palėpę pirmyn atgal. Tą valandėlę suvokė, kad ji niekam nerūpėjo. Po pusvalandžio turėjo atvažiuoti krovininis taksi. Jis turėjo tikrai nedaug daiktų.

Stoglangiai pakrypę. Užuolaidos kabėjo tiesokai. Balta šviesa skverbėsi į smailoką patalpą, o paskui per ploną audinį plaikstėsi po kambarį. Tą šviesos ruožą tarp užuolaidų ir lango Hansas Ulrichas visados mėgo. Tarp septynių lyginimo žingsnių, kai reikėdavo paplušėti, tarp marškinių apykaklės, pečių, nugaros, rankovių, rankogalių, priekio ir sagučių eilės apmesdavo savo fantazijų baltame kambaryje paveikslą.

Šiandien dangus lyg švinas spraudėsi per stiklą. Vakar pardavė savo knygas, per gerą orą. Šiandieną rugsėjo dvidešimt pirmoji. Lietus turėjo, bet nenorėjo prapliupti. Personalą paliksime šičia, murmėjo Hansas Ulrichas ir suglaudė statydamas šepetį, šluotelę dulkėms valyti ir užmetė skudurą. Pakeitė dulkių siurblio maišelį, ištuštino šiukšliadėžę, ištraukė televizoriaus jungiklį, ranka brūkštelėjo per segtuvą „Knygos, kurių daugiau nebėra“, švelniai, ir dar paglostė kompiuterio ekraną. Nenukabink nosies, tylutėliai ištarė.

Pirmą sykį po daugelio mėnesių pamanė, kad gyvenimas iki Jelenos vis dėlto nebuvo toks blogas. Čia kaltas atsisveikinimas. Tiesą pasakius, noriai eidavo į biblioteką, ypač pirmadieniais ar pasibaigus atostogoms. Su malonumu rūpinosi studentėmis, rodydavo ir aiškindavo pastabų sistemą, paskui su džiaugsmu girdydavo savo kaktusus, nuolatos prieš 17 valandą, koridoriuje į jaunesnių damų kabinetus kyštelėdavo galvą ir šūktelėdavo: „darbo dienos pabaiga, gražaus vakaro“, šitaip darydavo, kad draugiški jų žvilgsniai dar kartą paglamonėtų. Mėgdavo laisvosioms klausytojoms dovanoti vaikišką šokoladą. Be jokių piktų globėjiškų užmačių. Tenai jį visi mėgo, visi iki vieno. Deja, deja, jo gyvenimas tikrai nebuvo blogas, iš tiesų tik ramus, gerai apmokamas patogus laiko leidimas. Aplinka su sūdytomis lazdelėmis, galvojo Hansas Ulrichas ir paskutinį sykį klestelėjo į savo sofos kamputį. Netikėtai suskambo telefonas. Jis čiupo ragelį nepakildamas, nė minutę nesusimąstydamas.

– Šūdas, – pasigirdo mergaitės balsas.

– Kur tu esi? Atrodo, kad būtum visai šalia, – pasakė Hansas Ulrichas ir sutriko.

– Šalia? Nesibaimink. Aš šičia, kaip–ir–visada. Anoje pusėje. – Turėjo dvi galimybes: paprasčiausiai mesti ragelį arba... Jis pasirinko arba. Hansas ragelį suspaudė kaire.

– Žvirbleli, – ištarė ir išvydo Sofi Pankove, telefono būdelėje, kurią kadaise ji jam parodė. „Skambinti ypatingais atvejais“, – aiškino ji ir palietė sidabrinį diską. Jis Sofi įsivaizdavo, vis dar avinčią aulinius kaip paskutinę žiemą. Hansas

šitaip seniai jos nematė, taip švelniai rankoje spaudė ragelį, tarytum mažutį veidą, pilką lyg dulkių siurblio maišelis. Šitas jo atidumas suteikė begalinį skausmą.

– Žvirbleli.

– Nesu joks paukštis, – atkirto ji. Kaži kas anapus dunkstelėjo ant grindų. Galbūt skėtis. Hansas Ulrichas girdėjo, kaip ji pasilenkė.

– Ar pas jus lyja?

Į klausimą neatsakė.

– Turi ko nors geisti, – greitakalbe išbėrė jis.

– Aš nieko nenoriu, – jos balsas atsiplėšė nuo telefono būdelės grindų. – Bet tu, tėti, privalai apsispręsti, nes kitaip į dangų nenukeliausi. Būtų baisiai gaila. Nes mama ir aš tenai, be abejonės, pateksime.

– Ir mama, ir tu, ir Lindenbergas, – bandė pokštauti Hansas Ulrichas.

– Ar tu dabar vienas?

– Kodėl? – Hansas pasijuto pričiuptas, nors iš tikrųjų kambary sėdėjo vienas.

– Ar žinai antrą *Just the two of us* pusę?

– Ne, kodėl klausi?

– Tuomet prašom... – staiga įsiterpė kitas pokalbis. – Herbertai, – kreipėsi kimus moteriškas balsas, – tuoj pat leidiesi su šunimi žemyn.

– Alio, Sofi, alio, mano mažyle, – rėkdamas įsiveržė į svetimą pokalbį. – Alio, gal galit atsijungti, netrukdyti kalbėti! – Išspaudus kiekvieną alio jam šiek tiek atlėgdavo. Kai sučirškė durų skambutis, Hansas tyliai, tylutėliai padėjo ragelį, paėmė lagaminą ir plastikinius maišus iš Vertheimo ir dukart pasuko durų raktą.

Koridoriuje stypsojo storulis, šeimininkės Om sūnus. Jis jau turėjo dvidešimt, bet buvo toks bukas kaip dvylikametis. Hansas ponią Om pakentė, o Omiuką – mažiau. Kaip ir kasdien, anas mūvėjo raudonas sportines kelnes, vis dėlto šį sykį su nauja gumele. Jos jau nebesmuko. Ir to pasiges Hansas.

Omiuko nuotaika subjurusi, rūškanesnė nei vidinė jo būsena, o jas kartu sudėjus – kriminalinė sąjunga. Įprastai Hansui Ulrichui jis sakydavo: komunistų kiaulė. Šitai būdavo skirta visiems, kurie jam atrodydavo įtartinai. O šiandien atsisveikindamas jis iškošė: raudona juočkių kiaulė. Paskui iš paketo išsitraukė auksinę žaislinę karūną ir užsimaukšlino ant riebios galvos. Tai buvo Sofi karūnėlė iš paskutinio karnavalo Rytų Berlyne.

Hansas Ulrichas sumetė nešulius ant užpakalinės automobilio sėdynės. Krovininio taksi nebūtų ir reikėję. Kaip tik dabar pradėjo lyti, smagiai lyg uždanga. Kažkas už jo nugaros paperdė. Hansas atsisuko, tarė, atsiųsiu tau, vaike, kelnes, aš jau senokai norėjau šitai pasakyti. Storulis vis dar čia stypčiojo su karūna ant galvos.

– Aš tau dovanoju, – tarstelėjo Hansas Ulrichas.

Dėkingas Omiukas iškorė liežuvį taip, kad net pasirodė tonzilės. Mėsingas šlapias tamsiai raudonas bernioko liežuvis. Paskutinis ano triumfas.

Jelena taip pat kraustėsi, bet su mažesne manta. Kai Hansas Ulrichas pasiekė *Florijoną*, ji sėdėjo ant lovos krašto. Tarp kelių spaudė neseniai išvelėtų skalbinių ryšulį, prie kojų mėlyna plieninė įrankių dėžė. Viduj turėjo visą savo

kosmetiką, keletą prašmatnių daikčiukų malonumams ir kai ką nuoboduliui ginti. Tarė: nebūk toks niūrus. Aš visad noriai leisdavausi į kalbas.

Jos sterblėje gulėjo nedidukė pagalvė, ji ją šaukė Fifi. Ant Fifi sėdėjo žaislinis šuo, šlykštus ir iš nudrengto pliušo. Šitas padaras pabuvo ir Venecijoje.

Jiedu tai išbandė. Tiktai žlugtą skalbdavo atskirai savo namie, beje, tenai rūšiuodavo ir paštą, ir sąskaitų išrašus. Bandė gyventi drauge, bet nuo pat pirmos dienos baiminosi ankstyvų vakarų, atslenkančios nakties ir savaitgalių. Kiekvieną mielą dieną *Florijono* kambaryje stovėdavo šviežios gėlės. Kartkartėmis dėl to aromato Hansui Ulrichui susiliedavo dvi akimirkos. Šalia nuoga gulėdavo Jelena, o kartu apie lovą kaip apie paruoštą kavos stalą trepinėdavo jo motina ir viską uoliai glostinėdavo. Apsivilkusi suknelę, raštuotą, bijūnais.

♂ – Jis mano, nes aš nieko nesakau, nekalbu apie tai, kad nieko nesuprantu. Žinoma, viską suvokiu, lėtai ir žaviai. Be abejo, mudu pernelyg daug geriame...

Balsas nutrūko. Kažkas sucypė.

Hansas Ulrichas pasuko galvą ir pagarsino magnetofoną. Juostoje girdėjo atsiveriančias duris. Jos aimanavo, atrodė, kad kažkas kvėpuoja tiesiai į saksofoną. Tada spragtelėjo mygtukas. Nepažįstamasis nelauktai žengė į kambarį. Hansas Ulrichas spėjo – anas turėjo būti jis pats. Truputėlį atsuko juostą atgal, paskui vėl paleido. „... šunys šypsosi... tikrai... baimė... noriai vieni." Jelenos balsas skambėjo aukščiau nei įprastai, mergaitiškai, uoliai, truputėlį įsižeidusiai.

– Anksčiau ne, bet šiandien, kai aš jį pažįstu, mielai būnu viena. Galiu jį pakęsti tik būdama viena. Iškrypėliška. Galvą guldau, iškrypėliška, – kalbėjo Jelena.

Juosta gulėjo jos dėžėje po pudros šepetėliais. Kodėl gi jis ją rado? Iš smalsumo ir baimės, kaip visi sekliai šniukštinėtojai. Tikrai ta pankų muzika, šovė jam mintis, kai laikė neužrašytą įdėklą. Išjungė radiją ir įjungė magnetofoną, nutįsusiais lūpų kampučiais, tarytum turintis teisę auklėti žmogėnas įdėjo juostą. Tikrų tikriausiai, slapčiomis ji klau-

sydavosi pankų muzikos, kai jis eidavo skalbtis. *Too much sex and not enough protection*[21]. Ar kaži kas panašaus. Patildė garsą, pasuko galvą, klausėsi. O tada tas.

„... pirmyn? Aš senstu. Klausiu veidrodžio, tas atsako „neee". Klausiu veidrodėlio? Geriau jau ne. Daugiau nebeišmanau, ką turėčiau apsivilkti, nes nebežinau, kas iš tikrųjų esu. Kas dieną jis man ant lovos guldo kostiumėlį. Negi jis mane apkrėtė savo amžiumi? Kai tik mudu išvyniojome skorpioną, atėjo galas, išvynioti, paskui pabaigti, visa kaip visada, jokios aukščiausios rūšies dešros, mano mielasis." Hansas išjungė aparatą. Stovėjo vienomis apatinėmis priešais. Iš išgąsčio jo kojos net pabalo. Šitaip atrodo senas sniegas, pamanė jis, tarytum čia būtų ne jo kojos, ne jo padėtis. Rankos virpėjo, o kartu ir apatinis žandikaulis. Iš magnetofono ištraukė juostą, nusviedė ant žemės, išspaudė, tu menkas mėšlavabalis, ir ketino jį pritrėkšti, netikėtai išgirdo blogą saksofono toną, sklindantį iš aparato, bet *live* kambaryje. Lėtai atsivėrė durys, ir Jelena koja per slenkstį įspyrė išsipūtusį krepšį su švariais skalbiniais. Hansas Ulrichas skubriai pritūpė ir pasilenkė virš juostos.

Ar esama tokios kūno padėties, galinčios geriausiai įveikti ašaras?

Tokiu laiku gatvė Kroicbergo papėdėje būdavo sausakimša. Vėloka popietė. Plastmasinis laivelis suposi ant putų, kur nuo kalno dirbtinis krioklys krito į nedidelį alyvuotą žalią ežerą. Jelena stebeilijo į menkus purslus, lyg niekados anks-

[21] Per daug sekso ir nepakankamai apsaugos (*angl.*).

čiau nebūtų regėjusi nieko panašaus, akys tuščios. Per vieną žingsnį kantriai stovėjo Hansas Ulrichas, rankas susigrūdęs į kišenes. Ir tą sutvarstytąją.

– Jelena?

Ji papurtė galvą. Tarsi sulėtintame filme atsisegė plaukų sąsaga ir nukrito žemėn. Lėtai pabiro plaukai, akimirką pusiaukelėje sustingo, lyg negalėtų suvokti, kad daugiau nėra jokių kliūčių. Sąsaga bilstelėjusi sūpavosi ant grindinio, žalia musė aukštyn kojom. Hansas negreit susizgribo. Kitas vyriškis nusiėmė akinius prieš pasilenkdamas ir pakeldamas ją. Hansas įsikirto vyrui į plaštaką, gyvaplaukiai, gyslos, oda. Ir daugiau nieko. Ir ant dešinės nieko. Tiktai dabar Hansas Ulrichas jam šyptelėjo.

Vyras patraukė tolyn plevėsuodamas palto skvernais. Jelena žvelgė jam pavymui. Keletas avelių debesėlių nusiyrė dangumi virš Berlyno link vakarų. Vėjas pūtė iš rytų. Mieste atšalo. Buvo rugsėjo dvidešimt aštuntoji ir penktadienis. Jelena vilkėjo rūdžių spalvos storokos odos kostiumą ir turėjo kuprinę, kuri ne per labiausiai derėjo prie viso jos garderobo. Kad ir ką ji būtų dėvėjusi, vis žvalgėsi kailių, šilko, nėrinių, odos, žodžiu, rekvizito. Žingsniuodama viena ranka susuko kuškį, sąsaga knaptelėjo ant pakaušio. Į Hansą Ulrichą net neatsigręžė. Vis dėlto jis kažin ką pasakė.

– Ką? – ji beveik pasileido bėgte, kad ištrūktų ir negirdėtų.

– Man labai gaila, – murmėjo jis.

– Ką?

– Kad darau tave nelaimingą, – tarė jis. Iš po kojų purptelėjo balandžiai. Slapčia bandė slinkti paskui vieną. Kitapus gatvės kažkas sušvilpė. Be abejonės, dėl Jelenos,

be abejonės, ne dėl jo. Priešais supirkimo ir išpardavimo krautuvėlę kiūtojo skudurininkas po auksinėmis raidėmis *Mucho palikimo tvarkymas*.

– Apie tai nėra ko nė šnekėti. – Ji visą tą laiką net nestabtelėjo.

– Apie ką?

– Apie jo nelaimę.

– Kodėl?

– Tai neprofesionalu, – paaiškino Jelena.

– Bet vis dėlto, – paprieštaravo Hansas.

Ant šaligatvio priešais Mucho krautuvėlę įsikūrė pilnas gyvenamasis kambarys. Žemą kokteilių stalelį sergėjo trys alaus buteliai. Kai Hansas Ulrichas metė žvilgsnį, skudurininkas pamojo buteliu.

– Tu manęs nedarai nelaimingos, – prabilo Jelena.

Hansas Ulrichas tylėjo ir paspartino žingsnį, kad eitų šalia.

– Tu įrodinėji, kad aš taip jaučiuosi?

– Kaipgi?

– Ak, – atšovė ji ir skiausčiu delnu vožtelėjo orą. – Aš gerai pamenu. Mane apima bejėgiškumas.

– Bejėgiškumas? – klausdamas atsargiai palietė jos plaukų galiukus.

– Šią akimirką labiau kreipiu dėmesį ne į akimirką, o į ką nors kita, kas vakar arba, dar blogiau, prieš daugel metų buvo įvykę. Kiekvienas mirksnis skyla pusiau ir tuomet dar turi nelauktą šerdį, ji mane tiesiog paralyžiuoja, – kalbėjo Jelena.

– Paralyžiuoja ir liūdina? – atsargiai perklausė jis.

– Ne, paralyžiuoja ir tolina, – aiškino mergina. – Aš savęs neatpažįstu, daugiau jau nepažįstu prisiminusi save.

Nuo parko atpūtė stiprų gyvūnų tvaiką. Jiedu pasuko dešinėn, dirbtinis krioklys parką dalijo perpus, į dvi lygias dalis. Vos už kelių žingsnių dunksojo raudona vila. Berniukai kabojo persisvėrę per langus. Muzika užgrojo garsiau Jelenai einant pro šalį, ir staiga vėl kažkas sušvilpė. Palik ją ramybėje, ji jau senutė, pasakė vienas, ir Jelena paspartino žingsnį. Ji pirma nusigavo prie ožkų aptvaro. Galiausiai ir Hansas įveikė įkalnę. Jiedu vis dar girdėjo muziką.

Iš kuprinės Jelena ištraukė druską ir bandeles. Ožkos iškart prisistatė. Ji tarė, aš jus jau gatvėje užuodžiau, ištiesė abi rankas ir šėrė, leidosi jų laižoma. Hansas stypsojo per du žingsnius. Užvakar jiedu prisipažino stebeilydami į grindis: nuolatos kartojamas meilės aktas nuobodus. Lydytą sūrį ji valganti vien iš įpročio, dar pridūrė ji.

Hansas Ulrichas nusipirko knygą. *Skrydžio į Berlyną tikslai*, ten buvo žemėlapiai ir svarbiausios geležinkelio ir metro arterijos. Vakar jie nusigavo į Vanzės paplūdimį, o po dešimties minučių patraukė atgal. Nuo vasaros išsekęs pilkšvas vanduo ir suplūktas smėlio dryžis, kuriuo penki vyrai įsirėžę tempė pintas paplūdimio pavėsines žiemoti.

– Ožkos sudreba, kai aš jas paliečiu, – pasakė Jelena ir kopė tolyn ant savo aukštakulnių į kalną. Atsisėdo po medžiu, kad dabar iš kuprinės išsitrauktų vyno butelį. Lapas atskriejo tiesiai jai į skreitą.

– Vyruti, tu dar visai žalias, – sušnibždėjo ir įsikišo į kuprinę.

Hansas Ulrichas pritūpė greta ir jau sėsdamas ėmė galvoti apie sunkumus – kaip reikės atsikelti. Jis atkimšo butelį,

Jelena vieną cigaretę prisidegė sau, o kitą jam. Abudu tylėjo. Lėktuvas vijosi debesis į vakarus. Jiedu užvertė galvas, bet vienas į kitą nepažvelgė.

Jelena nutvėrė jį už kairės rankos. Bet ne taip iškilmingai, kaip jis būtų iš tiesų troškęs, nuvyniojo tvarstį; lūpų kamputyje smilko kita cigaretė.

Pro paskutinį marlės sluoksnį švietėsi spalva, jo spalva, spalva ano bernioko, kuris Jeleną ir Hansą Ulrichą susietų amžiams. Ji šitaip pažadėjo.

– Šiandien jo gimtadienis, o jis vis dar snūduriuoja, – ištarė Jelena. Pakėlė paskutinę juostą, o Hansas įsivaizdavo medžiaginį dangų virš vaiko lovelės.

Šičia sėdėjo jis, paskendęs, žalias ir mėlynas, ir ramus. Tarytum segė, jo berniokas.

– Jo akys raudonos, – išdidžiai tarė Hansas Ulrichas.

Jiedu iki pensiono važiavo taksi.

Jo veidas įgijo kambario užuolaidų spalvą, tik truputėlį šviesesnę, kai jis ją užgulė. Judėjo greitai, pakankamai tyliai užbaigė, nė kvapo ano verkšlenimo. Dar priešpiet užtraukė užuolaidas. Ir Timas su Tekla, taksai, nuodugniai iššniukštinėję Jelenos kuprinę ir radę tiktai lapą, trumpai prisnūdo. Pamestas jis glaudėsi prie išorinių durų.

– Jelena, kaip tu manai, kas mums atsitiko? – paklausė Hansas Ulrichas, prisikišęs prie jos lūpų. Jelena kilstelėjo kairę ir truputį galvą. Ji paspjaudė skorpioną ir uždėjo ranką ant krūtinės. Plaštaką prispaudė jam prie kairės. Abu skorpionai sudrėko ir gulėjo surėmę nugaras.

– Momentiniai klijai, – tarstelėjo ji.
Iš kambario Jelena išėjo prieš 18 valandą. Dar prieš uždarant parduotuvę norėtų ką nors nusipirkti, pasakė. Šitaip nieko neišeis, šitaip nieko neišeis, žaidimas baigtas, turėjo ji tyliai pasakyti laiptinėje. Vis dėlto savininko motina tuos žodžius turėjo nugirsti. „Šitą aštuoniasdešimt devintą žaidimo minutę nenoriu daugiau pratęsimo.“ Paskui Jelena trinktelėjo laukujes duris. Savininko motina rožiniu chalatu it pelė tūnojo registratūroje.

Jis įjungė magnetofoną. Šlamesys, paskui išgirdo lovos girgždesį. Jelena pasiruošė diktuoti?

„Vyras, kurį įsimylėjau pirmą, buvo princas Čarlzas. Tebuvau trylikos, jis dvidešimties arba apytiksliai tiek. Aš įsivaizdavau ji patenkinsianti taip gaivališkai, kad net kitą dieną jo ausys dar liepsnotų. Kas gi pirmiausia nepažvelgia į princo Čarlzo ausis? Per matematikos pamoką ir naktį po antklode mokiausi iš pradžių su princu Čarlzu. Jam vaidinau geismą, kol pati tai patyriau. Dėl jo dažiausi lūpas, išsikirpau pėdkelnes, glicerininį mamos rankų kremą iki paskutinio lašo įsitryniau į pasturgalį. Dabar jis kvepėjo kaip princas Čarlzas ir aš.“ Hansas Ulrichas sėdėjo užsimerkęs ir klausė.

Paskui jis pakilo.

Jelena aplinkkeliu skuodė į Zoologijos sodo geležinkelio stotį. Prie *Žurnalistų* kavinės pasuko už kampo, užuodė dešrą su kariu, išvydo spingsinčią klubo iškabą. Dabar koja už kojos yrėsi pirmyn. Kur nors, šnibždėjo panosėje, jos mintys zujo tarp širdies ir galvos, paskui spėriai grįžo į vietą. Tokios greitos, kokie lėti buvo žingsniai. Taip visa sukosi

jau ne vieną dieną. Laikas slinko vėžlio žingsniu, o širdis lėkė. Ji praėjo pro šou, tris kartus žybtelėjo šviesoforo akis prie perėjos priešais *Bilka* prekybos centrą, o ji stovėjo suakmenėjusi; plūstelėjus ketvirtai pėsčiųjų bangai, ji pasuko atgalios. Kelios minutės iki parduotuvės uždarymo.

Hansas Ulrichas Kolbė užsimerkęs atsisegė diržą, bet kelnių nenusimovė.

„... lyg dramblių sutryptas takas nuo žaidimų aikštelės iki gatvės, kur kiekvieną savaitgalį sustoja tàm tikras automobilis, nudžiautas *HB* pakelis rankoje, mano kairė ausis labiau atsiknojusi nei dešinė, nes vaikystėje žįsdavau kaži kaip persikreipusi. Šitai puikiai žinau ir atitinkamai laikau galvą. Manieringai, sako mano motina, patrakėlė, vadina mane senelė. Patrakėle, kur tavo mopedas, kai naktimis ropščiuosi iš automobilio. Prostitutė, mesteli mergaitės, kurioms šitokie dalykėliai einasi kitaip. Jos šlykščios. Jelena, per apsirikimą prabyla mano matematikos mokytojas per pamoką. Jis iš Čekijos. Prieš pradėdamas kalbą, po pamokos, žinoma, į burną įsikiša kramtomąją gumą."

Hansas kumščiais atsirėmė į palangę.

„Aš visa jau pamiršau. Iš tikrųjų aš buvau tai, ką pamiršau. O kaip dabar?"

Kiaušo viduje Hansas Ulrichas girdėjo savo alsavimą ir galvojo, jis esąs irgi tenai, juostoje. Paskui išgirdo tylų juoką anos Jelenos, kurios jis dar nepažinojo, beje, ir ji taip pat.

„Na, vis dėlto vienur esame tokios pat, Jelena seniau ir dabar", – po šitų žodžių juosta sučežėjo. Sukosi Jelenos tylėjimas.

Hansas stovėjo priešais magnetofoną, rankomis įsirėmęs į palangę, įtempęs alkūnes. Geidė ką nors prie viso to pridurti ir prasižiojo. Stiklas aprasojo. Iškvėpto oro debesėlis aptraukė langą. Nuspaudė mygtuką.

Ji eina, pamanė jis.

Pažvelgė į rankinį laikrodį. Prieš dvidešimt minučių paliko vieną. Įvykis sukėlė klaikų tempimą pilvo apačioje ir milžinišką sunkumą krūtinėje.

Jelena juosėjo raudoną sijoną. Kiekvienas jos žengtas žingsnis prilygo lankstui. Už balto aukšto luito, kuriame tilpo visa, ką ji jautė, ką žinojo, neįstengdama išspausti net trumpiausio žodžio. Jelena raudonu sijonu. Prilygo raudonam taškui žemėje, jį kiekvienas, atsisukdamas, dar ilgai galėjo matyti.

„Anksčiau geidžiau visko – užsidirbti krūvą pinigų ir kartu patirti malonumų“, – kalbėjo Jelenos balsas, kai Hansas paleido juostą. „Niekas taip greitai nepasimiršta kaip pavykęs sanguliavimas“, – sakė ji jam iš juostos.

Tai jį nuvylė. Ar jis ant jos leidosi į nežinoma. Geriau pasakius, jis ant jos su nežinoma. Jis jautėsi apgautas.

Šitaip negerai, išgirdo sakančią savo senelę, kuri jau senokai kaišiojo liežuvį.

Tai yra mišri santuoka, konstatavo šioji.

Koks mišinys? Hansas patrynė raumenį virš vargšės širdies. Na, balta ir juoda, porino toliau senelė, bet saitai jau suprastėjo. Ji, baltas, o tu juodas būdas, spėjo neaiškiai išgirsti prieš senelei pradingstant.

Priešais duris garsiai prancūziškai šnekėjosi du vyriškiai, taip prancūziškai kalbasi juodukai. Hansas Ulrichas klausėsi garsų skambesio, įsivaizdavo juodas jų kojas, baltas pėdas ant šviesiai lakuotų grindų. Jiedu nutolo, bet jis tvirtai įsikibo ir vijosi įdurmu.

Ar jis dar kartelį gyvenime grįš prie visiškai banalių dalykų? Pavyzdžiui?

Galutinai išjungė aparatą.

Na, pavyzdžiui, gyventi vienas, vesti pasivaikščioti šunį ir kartu graužti obuolį.

Hansas Ulrichas ištraukė kištuką iš lizdo ir įdėjo juostą į kosmetikos lagaminėlį. Magnetofoną pastatė ant stalelio.

Ir vėl Jelena skubėjo pro šou, bet vidun nėjo. Galbūt kolegės viduje ją mažiau atpažintų nei ji pati save šičia, lauke priešais vitriną. Eidama prošal matė, kaip ponia Marockė kabino naują nuotrauką. Nuėjusi penkis žingsnius grįžo ir įėjo. Jos vietoje kabėjo nauja mergina. Blondinukė, ir Jelena perkreipė lūpas. Jelenos nuotrauka puikavosi atskirai, o po ja ranka brūkštelėta pastaba. „Artimiausiu metu ir vėl pasirodys programoje.“ Ponios Marockės braižas. Nuotrauka atrodė išblukusi. Ji priėjo prie kasos langelio. Ar ji noriai atėjo? Jelena vis dėlto buvo didelė įstaigos sėkmė. Sėkmė daro erotiška. Mąstė apie pirmas valandas, praleistas su Hansu Ulrichu.

– Nuplėšk nuotrauką, – ištarė garsiai.

– Na, ir kas gi čia ateina? – paklausė ponia Marockė, stovėdama jai už nugaros.

– Tu juk gerai matai, o gal aš jau pažaliavau? – Jelena persibraukė per veidą.

– Kiek dar imsi laisvadienių?

Jelena nepravėrė burnos.

– Klausyk, mano brangute, kiek dar ganysi vėją laukuos?

Jokio atsakymo.

– Vis dėlto tai – ne laisvė, tai – klaida, – nenustygo ponia Marockė. Ji pabučiavo Jeleną į lūpas. Šito ji dar niekados nebuvo dariusi.

– Tu atsiduodi vynuogine kramtomąja guma, – sumišusi tarstelėjo Jelena.

– Ir ką gi tu taip veiki? – ponia Marockė pirštu persibraukė lūpas.

– Mokausi prancūzų liaudies universitete, – atsakė Jelena. Ji apėjo ponią Marockę ir nuskubėjo link durų.

– Ką gi tu iš tikrųjų darai?

– Galą, – metė Jelena.

– Ar jisai žino?

– Aš jam greit pasakysiu, – patvirtino Jelena.

Jis žinojo.

Jis žvilgsniu permetė lovą. Lovatiesė šalta ir lygi. Vis dar iki šiolei nenustatyta, ką savyje slepia pasaulis, pamanė Hansas. Galbūt prieštara tarp doros patiklios lovatiesės, tokios kaip šioji, ir nematomo sujaukto rojaus slypi šičia. Jos žymes nešiojame ant savo veido.

Hansas Ulrichas pasilenkė prie magnetofono tarytum ketindamas pastarajam patikėti kokią savo dalelę. Užsimer-

kė, išvydo pinučius, klausyklos pinučius, už jų blyškų veidą, ištįsusį ir išvargusį, paskui vos žymų galvos linktelėjimą, tiesą pasakius, žalią šviesą. Dabar prašom kalbėti.

Hansas Ulrichas atsisuko į radijo bangų juostą. Jungiklis, bibliotekininkas patikrino, jis neįkištas į lizdą. Galėjo laisvai šnekėti.

– Aš esu protestantas, – ištarė. Jo balsas skambėjo metodiškai ir švelniai. – Atlikti išpažintį – man tai prilygsta nuodėmei. Taigi pirmiausia aš vienąkart išpažįstu nuodėmę, kad noriu atlikti išpažintį. Ir kad vieną sykį Didįjį penktadienį katalikiškoje Svinouiscėje Lenkijoje suvalgiau tris žalios mėsos dešragalius. – Apie ceremonijų formalumus jis ne ką tenutuokė. Dėlto ir griebėsi improvizacijų.

– Nuo pirmo iki penkto pamiršau, – panosėje bambėjo jis. – Vis dėlto šeštą Dievo įsakymą dar pamenu. Kuklumas ir skaistumas. – Jis nusišluostė veidą. Koridoriuje isteriškai skalijo Timas ir Tekla. Jiedu žaidė gaudynių.

– Šešta, – ištarė Hansas Ulrichas, – dar niekad nesijaučiau toks vienišas. Esu tikras pajacas su virvele tarpkojy. – Nurijo.

– Septintas įsakymas – teisybė: aplinka pradeda švinkti. Tai ir yra tiesa. Jai aš nesakysiu, – kalbėdamas pagrabaliojo radijo bangų ieškiklio.

– Aštunta, – vėl tęsė jis, – mokykla ir darbas: aš esu bibliotekininkas, kuris daugiau nebeskaito. Daugiau jau nesiimsiu jokios knygos lyg žvėris. „Knygą“ iškeičiau į „moterį“. Kaip žvėris imsiuos moters, – Hansas kiek padelsė.

Devintą įsakymą pamiršo. Taigi jis prisipažino: devinta, jis užmiršo devintą Dievo įsakymą ir pirmus penkis taip pat. Anie kalbėjo būtent apie Dievą, kurį jis taip pat buvo pamiršęs. Betgi tai pagrįsta savitarpio santykiais. Kokia žodžių tėkmė „Tu neturi žudyti" – šito daugiau, beje, jis ir nežinąs. Jis įkvėpė oro.

– Ir dešimtas sako: esama geidulingumo baimės, kuri pati savaime yra geidulinga, kaip tam tikra mirties baimė gali būti mirtina, – berdamas žodžius prisikišo prie magnetofono ir sudėjo lūpas bučiniui.

– Atėjau tau pasakyti, kad aš išeinu, – tarė moteriškas balsas jam už nugaros. Kambaryje stovėjo Jelena. Matyt, kas nors sutepė vyrius, kad jis negirdėjo jos įeinant.

– Aš girdžiu, girdžiu tai...

– ... dienos aidą, – padėjo Jelena.

– Kaip tik šitai, – sutikdamas Hansas Ulrichas mėgino išsuktomis rankomis ir atsegtu diržu išlaikyti laikyseną.

– Dienos aidas, – pakartojo Jelena ir nusviedė rankinę ant standžios lovos, – jis esti tik Vakarų Vokietijoje. – Veide atsispindėjo tylus juokas.

– Dabar aš tave myliu, – tarė Hansas.

– Aš dabar einu, – pasakė ji.

– Tu lieki, – nukirto bibliotekininkas.

Ji jam atsuko nugarą.

– Atsigręžk, – tylutėliai liepė.

Ji atsisuko ir įkišo pirštą Hansui Ulrichui Kolbei į burną. Ji dar duosianti pratęsimą. Kaip žaidžiant futbolą. Tiesą

pasakius, grynai iš sportinio padorumo, bet tik vieną dieną, pridūrė Jelena, *alias* Elizabetė Šnė, mergautinė pavardė Niepiklo. Tą akimirką ji elgėsi pernelyg kilniaširdiškai, pernelyg lengvabūdiškai. Buvo rugsėjo dvidešimt aštuntoji.

Savininko motina, sėdėdama prie virtuvinio stalo, Kolbės šeimai rašė mėnesinę sąskaitą. Jos chalatas atsidavė svogūnais.

Fotografas turėjo studiją Kudame. Abudu tarsi drugio krečiami. Jiedu pasakė norį pornografinių nuotraukų. Penktadienio vakaras, tikrai vėlyvas. Iš pradžių jiedu nusiskuto intymias vieteles. Fotografas, storulis sidabriniu kostiumu ir su deimanto žiedu ant riebaus mažojo piršto, panėšėjo į maklerį. Per visą seansą jisai geistų būti toks, bet ne fotografas. Hansas nuskuto Jeleną, o paskui ji Hansą. Jis labai susijaudino ir troško įrodymais pagrįsti savo būseną.

– Jūs esate mano atmintis, – aiškino fotografui, kuris ilgus laibus plaukelius it kokį dangtį rūpestingai paskleidė ant pliko kiaušo. Jau po pusvalandžio riebaluoti ir plonyčiai brizgiai sukrito kairėn ant peties.

– Išeis ypatingos nuotraukos, – patvirtino Hansas Ulrichas.

– Santykinai, – sausai nukirto fotografas.

– Prisiminimų paveikslai, – pasikeitusiu balsu išspaudė Hansas. Tokiu balsu, tarytum būtų audinys ar riksmas. Paskui pareikalavo nuotraukų įvairiausiomis pozomis. Seksas prilygo kažkam, kas buvo daroma vienas kitam, – tai fotografas nutuokė, bet dar niekados nebuvo regėjęs savo akimis.

– Privalu matyti, kad žinotum. Privalu stebėti, kad suvoktum, – nelauktai tą valandėlę pabėrė vyriškis aukštu balsu užguldamas moterį, tarytum ketindamas paguosti fotografą. Iš geismo jo veido oda visiškai išsilygino. Vyras ir moteris, kiekvienas sau ir apsėstas kito. Dvi išsižiojusios kaukės.

– Prisidėk, – paragino moteris. Fotografas papurtė galvą nė nepastebėdamas savo karančių plaukelių. – Per daug pavojinga, – išstenėjo. Jis plušo. Pasidarė prastai, prastai.

– Taip, prastai, – kriuksėjo vyras ant visų keturių užsiėmęs vien asmeniniu ritmu. – Taip prastai, kad net neįmanoma apsakyti.

– Blauzdą traukia mėšlungis, – net keletą sykių pakartojo moteris. Vyras jos negirdėjo, staiga ji nuščiuvo. Vyrui tai atrodė kaip įtampa, o fotografui kaip šaltis. Ji panėšėjo į būtybę, kuri turėtų išsyk uždainuoti, vėliau pasakys jis, kai jam paskleis nuotraukas.

Dar gerą valandą tamsia gatvike slinko fotografas paskui porelę, galop pasuko atgal ir iškošė: galas, pabaiga. Grįžo į savo biurą šalia studijos.

– Tučtuojau apsirenkite, – dar šūktelėjo Hansui Ulrichui. Šis skubėjo atsegiotais marškiniais pavymui.

– Aš nutuokiu, kas jus trikdo, – staiga pridūrė.

Fotografas, net nepakeldamas galvos, išrašė labai didelę sąskaitą.

– Kiekgi gali pakęsti iš meilės, ar jus tai glumina?

– Tai turi būti meilė, – atsakė fotografas. – Nesu perdėtai drovus, bet akivaizdžiai labai baikštus žmogus.

– Esama geidulingumo baimės, kuri savaime yra geidulinga, kaip tam tikra mirties baimė gali būti mirtina, – monotoniškai ištarė Hansas Ulrichas kasdienės maldos žodžius. Jis sukikeno ir pasilenkė virš rašomojo stalo.

– Viliuosi, kad per seansą mane nufotografavote iš apačios, kad iš tikrųjų atrodžiau nusiplūkęs, mirtinai išvargęs ir kartu... – jis labiau priartėjo, fotografas akių kampučiuose išvydo raudonį, – ... kartu krimtau tiesos likutį lyg kumpio bryzą, kad nepajusčiau troškulio.

– O jūs dar galite šypsotis, – nusistebėjo fotografas. Pastūmė sąskaitą ir garsiai įvardijo sumą. Apsiriko skaičiuodamas pridedamosios vertės mokestį.

Tą dieną, kai jiedu žaidė pratęsimą, per Berlyną ir Brandenburgą traukė skanduodami „Paulius“, sveikinimas iš Lenkijos. Paskutinis rugsėjo savaitgalis. Dangus viliojo savo žydryne. Vis dėlto jiedu iš kambario nekėlė kojos.

Mes nenorėtume, kad mums trukdytų, pasakė Hansas Ulrichas. Atėjo penktadienio naktis, šiek tiek prieš pirmą. Jų nuostabai, ne savininkas, o sena jo motina išsliūkino iš kambarėlio šalia registratūros. Jelena pakartojo savo komplimentą dėl lūgnės spalvos chalato.

Ji būtų tikrai žinojusi, kad ten kažin kas negerai, po trisdešimt septynių valandų sena akrobatė kalbėjo komisarui Abenšteinui.

Kitapus durų jiedu pakabino lentelę. „Prašom netrukdyti.“ Toje pačioje vietoje ji kabojo visą šeštadienį ir naktį iš šeštadienio į sekmadienį. Tiktai sekmadienio rytą, rug-

sėjo trisdešimtąją, apie pusę vienuoliktos savininkas duris atrakino atsarginiu raktu, pirma triskart pabeldęs. Motina, vilkėdama savo chalatą, stovėjo jam už nugaros.

– Kaip tu jautiesi? – užėjus pirmoms sutemoms klausia Hansas Ulrichas.

Jos bučiniai sausi. Laikas slenka vėžlio žingsniu lyg bemiegės naktys ligoninėje. Jis tyso ant nugaros, virš jo purvo dryžis ant lubų.

Smegenis perskrodžia aiški mintis: nieku gyvu žmogus nėra aiški būtybė, jis sukurtas iš nežinomos, nesuvokiamos medžiagos ir, be to, neperprantamas. Jis apsidairo kambaryje, rožiniai gėlėti sienų apmušalai, krištolinis šviestuvas, juoda lova. Net ir daiktai ašaroja, kai pats esi baisiai nuliūdęs?

– Poryt peržiūrėsime nuotraukas, – garsiai, bet neryžtingai taria po kurio laiko Hansas. Jelena įjungė radiją.

– Kokias?

– Tas, kurias ką tik padarė, – atsako. – Mums jas atsiųs. – Jis praranda laiko jausmą. Radijas netyla visą naktį. Iš jo sklindanti muzika, siaura šviesa, švelninanti tamsos baimę.

– Aš iš tiesų norėjau tapti aktoriumi, – vis nerimsta Hansas Ulrichas, – arba šokėju, ar gydytoju, ar karininku.

– Aš irgi norėjau būti aktorė. – Kojos pirštu glusteli prie Hanso blauzdos, paskui gnybteli jo kojos pirštą. Bent šitaip kojos nėra vienišos.

– Noriai būčiau suvaidinusi Pelenę *Pelenėje* ar Babzę *Mes vaikai iš Zoologijos sodo geležinkelio stoties*, ar Katią *Katia ir medis*, ar Katę *Visad šaunus tigras*, – sako jam.

Vidurnaktis, jis paima jos ranką.

– Aš nepajėgiu alsuoti, kai tu šitaip liūdi, – ištaria ji.

Ji užmiega, jųdviejų pirštai tvirtai sunerti.

Staiga jų kambarys paskendo šviesioje pilkumoje. Vėliau jis galės prisiminti šviesą, kaip dabar prisimena vaizdą. Jau skausmas virto sielvartu, tarytum laikas, kuris dar atslinks, būtų praėjęs.

Jos kelnaitės skėtriojasi ant kėdės. Drebančiomis kinkomis jis į jas įsliuogia. Kostiumėlis trumputes megztinio rankoves ir ilgas trumpo švarkelio rankas tiesia į jį. Ant naktinio stalelio drybso pliušinis terjeras, plačiai išskėtęs tiesias it styga kojas. Nuo sienos nukrito paveikslas, pasteliniai paukštyčiai, panašesni į modernų potėpį nei gyvūną, išskrenda iš rėmų ir pasklinda ant grindų. Jis išjungia radiją.

Ji pabunda šalia bibliotekininko.

– Mano mergaite.

– Kaip tėvo aš tavęs negeidžiau.

– Stok, – sudraudžia Hansas Ulrichas, tarytum jiedu dėl savo žaidimo būtų susiderėję ne dvidešimt, o dvidešimt vieną rimbo kirtį. Trečia valanda nakties ir nė vienas paukštis negieda.

– Kaip aš nekenčiu šitos vienatvės po tokių kiaulysčių, – nerimsta ji. – Nekenčiu savęs dėl tų paveikslų, žliugsinčių vidurių. Mano ranka, judanti paskerstame gyvyje, ir mano širdis skuba, lekia. Pajusk nors kartą, sakai tu ir uždedi mano ranką ant savęs, o aš tariu: Dievulėliau, išdulkink mane į plaukus. Taip, taip, verk ramiai, verk ramiai, bet rankas uždėk ant nugaros.

– Sustok, – šnibžda Hansas Ulrichas.

– Neliesk manęs, – veblena ji. Jis pridega cigaretę ir įspraudžia jai tarp lūpų.

– Ar galiu tave dar kartelį nuskusti? – klausia jis ir atsikelia.

– O kodėl gi ne, – neprieštarauja Jelena ir kalbėdama krutina tiktai apatinę lūpą. Jis atneša seną higienos priemonių krepšelį, ne aną odinę kosmetinę kaip paprastai. Senas aptrintas, apibrizgęs krepšelis. Basas ir mūvėdamas jos kelnaites Hansas stypčioja prie lovos. Ji būgštauja, jo varpa iškrisianti. Kojų prarėža vyrui grynas niekis.

Gumos dubenėlyje iki putų suplaka muilą, tarsi užmaišytų glaistą. Turi peilį, tikrą aštrų skustuvą kaip barzdaskutys.

Jelena nenuleidžia akių, Hansas Ulrichas vikriai brūkšteli palei blauzdikaulį, plaukeliai palieka. Savaime suprantama, nė lašo kraujo.

Skustuvą perima į kairę, o putų dubenėlį į dešinę. Jelena nusviedžia antklodę, abiem rankom persibraukia nuo bambos iki gaktos, delnus įspraudžia į tarpukojį. Atrodo tarsi pablyškusi mergaitė, vis dar lytiškai nesubrendusi. Oda pašiurpsta tartum žąsies.

Jis vapa, mano mergaite. Mudu vieni *in paradiso*, rojaus pakraštyje, daug kas matoma, daug ir nematoma, bet visa yra po ranka. Į sveikatą, mergaite, už skorpioną, begalvį ir vis dar besimylintį.

Dantimis sukanda aštrų skustuvą ir viena ranka meiliai ją apkloja.

– Šią naktį mes šitai darysime kitaip, – taria jis.

Kartu su liūdesiu grįžta seni kerai. Jau trys valandos dvidešimt trys minutės. Hansas Ulrichas palinko virš jos veido. Glamonėja apyšiltį sniegą, spragsintį gardžiausią kąsnį, skruostus, smakrą, žavius pūkelius virš viršutinės lūpos.

Ji nebyli, cigaretė tarp lūpų.

Baltame veide violetinės akys. Panėši į Lizos Teilor akis, dar topteli jam mintis. Akys it kruša. Hansas Ulrichas prisimena ir garsiai išspaudžia, vis dėlto nepaaiškinamas faktas, ar čia baimė, ar geismas, ar meilė, ar judu sieja reikalas. Vis dėlto, tą reikia pripažinti, nepaaiškinami faktai esti kur kas nepavojingesni nei melagingi aiškinimai.

Tai paskutiniai žodžiai, kuriuos jis jai ištarė. Brėško debesuota diena. Ji baigsis lietumi.

Ji linkteli. Jos veidas liepsnoja visomis poromis. Cigaretė smilksta vidury sniego.

– Sielos nėra. Galbūt mano atveju, iš teisybės, taip ir yra, – sako ji. – Nežinau, ar po šito gyvenimo dar toliau tęsis. Nėra jokio pratęsimo. Tėra tiktai siena, kylanti iki pat žvaigždžių. Tu manimi nebesi patenkintas.

Jis palinksta virš Jelenos veido. Cigaretė iškrenta, į sniegą. Jis ją spragteli tolyn.

Itin atsargiai pradeda gremžti jos kaklą.

Ji eina iš baimės, ji galėtų eiti.

Staiga ji išeina. Kaip meilė.

Sudden death[22], devyniasdešimt trečią paskutinio savo žaidimo minutę.

---

[22] Staigi mirtis (*angl.*).

Ji neišrietė stuburo kaip paprastai. Ji ėjo atėjus jos akimirkai. Kai jis parklupo, ji jau turėjo paskutinį savo veidą.

Kraujas nebėgo. Jis stebeilijo į laibą kaklą, kur žaizda užsitraukė baltai, kai ji užmerkė akis. Ji pati apie tai galvojo.

Po keleto valandų Frydricho gatvėje prie Ašarų rūmų driekėsi pirma lankytojų eilė, kad su vienos dienos viza galėtų kirsti sieną į Rytų Berlyną. Vienas krepšyje slėpė Arno Šmito knygą. Gėlių pardavėjas prie Zoologijos sodo stoties susuko brezentą, dengusį kioskelį, ir penktadienines gerberų puokštes pardavinėjo pigiau. Dar itin ankstyvas sekmadienio rytas, nedaug praeivių ir transporto, liesas jaunas vyrukas bastėsi apie Halenzę. Jam trūko trijų dantų. Prie uždaryto užkandžių kiosko barėsi pablyškusi po nemiegotos nakties turistų porelė. Jie vis kartojo „pas mus“, lyg čia būtų ne jų šalis. Taip pat ir *Show* dar nedirbo, o Mariendorfe pusryčiavo ponia Marockė, kojos storomis kojinėmis ant stalo. *Tagesspiegel* mokslo skiltyje rašė: nelauktai šimto margų kadagynas Arizonoje sunyko. Girininkai susidūrė su painia mįsle. Indėnai tvirtino, kad miškas išmirė iš baimės. Bet ir jie nenutuokė, ko iš tikrųjų medžiai galėję pabūgti.

Kai ji buvo mirusi, Hansas Ulrichas pabučiavo jos krūtinę. O tada jis laukė.

♀ Edna, tik trylikos, traukia dūmą.

Šalia drybso šuo, kai Sofi palinksta prie jo, tas padaras dvokia – lauke lyja. Prieš trylika metų Sofi irgi tebuvo trylikametė. Palieka atviras kambario duris, registratūroje groja radijas, paskui praneša: šiandien trečiadienis, keturiolika valandų trisdešimt minučių, o prie Kleinmachnovo per važiuojamąją kelio dalį risnojo žirgai. Po dviejų valandų Sofi turi nusigauti į oro uostą.

– Uždaryk duris, – liepia Edna.

– Kodėl?

– Dėl arklių. – Edna visą pusę galvos aukštesnė už Sofi.

Taigi, toliau, taria Edna ir nutyla, įsitaiso tarp televizoriaus ir nediduko stalo, o paskui įsmeigia akis į vaisinę. Čia kėpso tiktai plaukų šepetys. Šuo atgula ant Ednos kojų. Dabar jiedu pakelia galvas. Kokią minutę Edna neapžiūrinėja savo sportinių batelių, iš jos žvilgsnio Sofi supranta, kad ji niekina vyrus. O šito ji gailėsis gerokai vėliau. Savo jaunystės ji vis dėlto negali dovanoti šungalviui.

Edna išsyk eina prie antro svarbiausio klausimo.

– Ar tai įvyko šičia?

– To aš tikrai nežinau, – atsako Sofi.

– Ir dar? – Edna iš vaisinės paima plaukų šepetį ir pamėtėja jai. – Būk nors truputėlį žavesnė, sesute, kas žino, į kokią košę mes dar pakliūsime.

Jiedvi eina į baleto salę, atsisėda po skersiniais, pasikabina rankomis ir sūpuojasi ant alkūnių. Ednos šuo urzgia.

– O kurgi jis dabar?

– Aš, tiesą pasakius, net nenumanau, – pakartoja Sofi.

Moteris rožiniu chalatu atidaro duris. Net nepasilabina, tvirtai suveržia kilpinį diržą – persmaukia liemenį, atgal nubraukia sruogas. Žengia tiesiai prie skersinio ir apnuogina baltą koją iki pat kelio, raudonuoja spuogeliai po skutimosi, ir galiausiai praveria burną: „O ką jie padarė su pinigais?“

– Kas?

– Suprantama, policininkai. Mano sūnus mane kaip tik ketino išsiųsti, bet vis dėlto geriausiame mūsų kambaryje klūpojo žudikas. Aš viską puikiausiai įsidėjau į galvą, ir tai, kad ant naktinio stalelio gulėjo šimtinė. O vėliau ji kažkur pradingo. Kai žudiko jau nebebuvo.

Edna sustingo, nepajėgė net susičiaupti.

– Žudikas, – kartoja Sofi.

– Bet nusiminęs, – įterpia Edna.

– Baikštus drovus ir liūdnas, – priduria Sofi.

– Net menkiausia lūgnė piktesnė už jį.

Iš Ednos tokių žodžių Sofi nesitikėjo.

– Vienas keistas dalykas, – prabyla moteris rožiniu chalatu, – Timas ir Tekla virtuvėje gulėjo tokie ramūs, nė neamtelėjo, net nesuurzgė, visiškai nieko. Jiedu šliaužė vienas

paskui kitą. Koridoriuje niekas neskambino telefonu, beje, ir nė vienas iš studentų nesiropštė per langą į kambarį. Po teisybei, jie labai prastai išauklėti, tie juodukai. – Moteris akiplėšiškai dėbteli į mergaites.

Sofi stebeilija į Ednos žąstą.

Tai niekaip negali būti tiesa!

– Aš sėdėjau virtuvėje, – tęsia moteris, – buvo visiškai tylu, staiga tarsi didelis laineris pliūkšteli į vandenį ir lėtai skęsta į jūros dugną. Iš tikrųjų auka buvo vyras, bet negyva tysojo nusikaltėlė. Tokia moteriškos lyties persona, šitai aš jau sumečiau išsyk, geba pasiglemžti pirma vyro protą, o paskui ir gyvenimą. Anas vargeta gynėsi. Net tas komisaras kalbėjo: pone Kolbe, kreipėsi tasai, turiu jus kaip liudininką ar kaip įtariamąjį išsivesti. Jokios naudotos jėgos žymės. Žinoma, po kelių mėnesių, praleistų tardymo izoliatoriuje, jis buvo paleistas į laisvę. – Ji klesteli ant sukamosios kėdės prie pianino ir užsikelia koją ant kojos. Chalatas prasiskečia – nė menkiausios abejonės, tokios kojos turėtų priklausyti jos anūkei. Ji pagauna priblokštą Sofi žvilgsnį ir nesuskliaudžia chalato skvernų.

– Galbūt ji mirė iš meilės, – garsiai mąsto Edna.

– Paistalai, – piktokai nukerta senė. Ji žengia prie skersinio, lengvai suglaudžia pėdas tarytum balerina ir vienu ypu sulenkia kelius. Diržas, persmauktas liemuo – panėši į tikrą sužalotą plaštakę.

– *Plié*, – ištaria, – *grand et demi*[23], visomis penkiomis padėtimis, kiekvieną mielą dieną, suprantama, ir per Kalėdas. – Kojos sulindusios į uodegą.

[23] Plijė – didysis ir pusinis (*pranc.*).

– Tai prilygo baltai nuodėmei, – tarsteli Edna.

Mergaitės tą pačią akimirką pakyla. Su šunimi trise.

– Aš nesuprantu, balta nuodėmė.

– Esama tokių mažų dalykų, kad visiškai jų suprasti neišeina, – paaiškina Edna ir paplekšnoja šuniui per nugarą.

– Pasakyk, koks gi tavo pažymių vidurkis? – klausia Sofi.

– Aš daugiau nelankau mokyklos, – atsako Edna.

Sofi žvilgsnis sustingsta ant plikų jos pečių. Žydra gėlė puikuojasi odoje. Sofi ją paliečia pirštu.

– Netikra, – aiškina Edna, – tiktai tatuiruotė iš kramtomosios gumos.

Kaži kur trinkteli durys. Sofi girdi, kaip registratūroje savininkas kalbasi su kažkuo.

– Galbūt tai prilygo meilei, – garsiai svarsto ji.

– Vis dėlto tai buvo kitaip nei meilė, – atsiliepia Edna.

– Man nerūpi, – tęsia Sofi. – Šiaip ar taip, šiandien skrendu atgalios.

Staiga suloja šuo. Sofi dar mąsto, tau gerai, tu bent turi šunį, o aš teturiu problemų.

Tą akimirką tarpdury išdygo vyriškis, kurio jiedvi dar nepažinojo.

Kuckart, Judith

Ku31 Bibliotekininkas : romanas / Judith Kuckart; iš vokiečių kalbos verte Romualda Brastavičienė. – Vilnius : Versus aureus, 2008. – 248 p.

ISBN 978-9955-34-076-8

Bibliotekininkas – koks jis? Apsėstas beprotiškos aistros, sekinančios meilės, trokštantis saitų, ramaus uosto moters glėbyje.

Ilgus metus žymių kūrinių rijikas ir kolekcininkas, profesorius, kuris net knygų kvapą įškvėpdavo, turėjo savitą pasaulėlį, kelias žmonas, vaikų. Atsibudęs vieną gražią dieną nusprendžia pakeisti savo gyvenimą iš pagrindų...

UDK 830-3

Judith Kuckart

BIBLIOTEKININKAS

Redaktorė Bronė Vinevičienė

Meninis redaktorius Saulius Bajorinas

Maketuotoja Silvija Bilotaitė

Išleido „Versus aureus“ leidykla
Rūdninkų g. 10, LT-01135 Vilnius
versus@versus.lt | www.versus.lt
Spausdino UAB „Logotipas“
Utenos g. 41a, LT-08217
info@logotipas.lt | www.logotipas.lt

Per pastaruosius metus Vokietijoje ir Europoje pagarsėjusi rašytoja ir režisierė Judith Kuckart (g. 1959) pelnė ne vieną literatūrinę premiją gimtinėje ir svetur. „Bibliotekininkas“ – pirmas autorės romanas Lietuvoje.

Hansas Ulrichas Kolbė, perkopęs penktą dešimtį bibliotekininkas, kolekcininkas, profesorius, kurio pasaulis apsiribojo tik knygų lentynomis ir literatūrinius jo postringavimus godžiai ryjančiomis „pabuvusiomis“ moterėlėmis, beprotiškai įsimyli. Meilė, aistra, glamonių ir potyrių troškulys apninka tarsi maras, apverčia aukštyn kojom visą kasdienybę. Nepaliaujamos klajonės po naktinius klubus atveda pas striptizo šokėją Jeleną, turinčią tiek pat metų kaip ir Hanso Ulricho duktė.

Pažintis, suvokimas, kad karjera greit baigsis, Jeleną pastūmėja į bibliotekininko glėbį. Lyg apsėstieji, jiedu atsiduoda aistros kvaituliui, nepasotinamam glamonių alkiui, bet vis dėlto jaučiasi vieniši.

Autorė itin meistriškai pasakoja gyvenimišką istoriją.

„Tie, kurie šiandien dar skundžiasi, kad vokiečių autoriai neįgali sukurti tikrai erotiškos literatūros, turėtų nurimti – Judith Kuckart iš tiesų paguos su kaupu.“

Die Welt

SKAITYTOJŲ KLUBAS

www.skaitytojuklubas.lt

ISBN 978-9955-34-076-8

9789955340768